

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 STYCZNIA 1936 ROKU

SPRAWA ZNIZKI CEN

Zgodnie z programem Rządu, prowadzona jest akcja, mająca na celu obniżkę cen towarów przemysłowych, która objęła już była — jak wiadomo — towary skartelizowane. Celem zrealizowania analogicznej tendencji w przemyśle nieskartelizowanym — Pan Minister Przemysłu i Handlu zwołał specjalną naradę, która odbyła się dn. 19 grudnia 1935 r. Na zebraniu tem Pan Minister Dr. R. Górecki wezwał zgromadzonych przedstawicieli związków przemysłowych do przeprowadzenia wśród zrzeszonych przedsiębiorstw odpowiedniej akcji, mającej na celu spowodowanie obniżki cen przemysłowych towarów nieskartelizowanych.

Przedstawiciele naszego Związku, biorący udział w zebraniu, stwierdzili istniejącą oddawna tendencję zniżkową na towary przemysłowe, wywołaną znanymi okolicznościami gospodarczymi. Podkreślili też, że przemysł chemiczny nieustannie obniża ceny swych wytworów, przyczem wice-prezes Związku, p. Dr. J. Landau, zwrócił szczególną uwagę na następujące okoliczności:

„Związek Przemysłu Chemicznego, zrzeszający zakłady państwowe, ugrupowania przemysłowe i poszczególne zakłady fabryczne, jest pod względem reprezentowanej produkcji tworem zróżniczkowanym i dlatego powzięcie jednolitej decyzji handlowej jest bardzo trudne. W skład Związku wchodzi fabryki, produkujące kilka tysięcy artykułów o niesłychanej różnorodności, a więc np. produkty kruszące (materiały wybuchowe) i kojące (jak niektóre produkty farmaceutyczne); ma na swej liście produktów śnieżno-białą watę i całą tęczę barwników. Rozmaitość produktów, którymi się Związek opiekuje, jest tak wielka, że możemy li jedynie Panu Ministrowi przyrzec, że będziemy się starali wpłynąć na poszczególnych producentów, ażeby w zależności od swojej kalkulacji przyjęli jaknajwyższy udział w zniżce cen produktów nieskartelizowanych.

Każde przedsiębiorstwo przemysłowe — więc również chemiczne — jest tworem żywym, o pewnym zasobie energii i dlatego dąży do utrzymania się przy życiu pomimo niesprzyjają-

cych warunków. Spostrzegamy, że aczkolwiek dochodowość poszczególnych przedsiębiorstw jest z małymi wyjątkami niesłychanie niska i w większości wypadków równa się zeru, to jednak siła żywotna przedsiębiorstw jest tak wielka, że dążą nawet do powiększenia ilości wytwarzanych produktów. Natomiast z wielkim niepokojem stwierdzamy okoliczność, że od kilku już lat nie powstały nowe placówki i że panuje wielka niechęć i obawa do nowych lokat w przemyśle chemicznym. Stare przedsiębiorstwa — bądź wegetują, bądź też wykazują takie tylko objawy żywotności, jakie pochodzą z nagromadzonej dawniej energii.

Związek Przemysłu Chemicznego podejmie usiłowania dostępnymi mu drogami — w celu osiągnięcia zniżek cen produktów nieskartelizowanych, tembardziej iż usiłowania w tym kierunku doprowadziły już do konkretnych rezultatów”.

Spełniając życzenia Pana Ministra Przemysłu i Handlu, Związek Przemysłu Chemicznego zwrócił się do zrzeszonych przedsiębiorstw, niezwiązanych umowami kartelowymi, ze specjalną odezwą. Związek wskazuje, że dokonana już obniżka cen artykułów skartelizowanych lub wytwarzanych przez jedno tylko przedsiębiorstwo — nie może pozostać bez wpływu na ceny wyrobów gotowych w przemyśle przetwórczym. Przemysł chemiczny korzysta z dobrodziejstw obniżki cen węgla, sody, kwasu siarkowego i innych podstawowych surowców, ponadto zaś zniżce uległy ceny artykułów pomocniczych (jak np. kleju) i opakowań.

Toteż — zgodnie z linjami wytycznymi programu deflacyjnego Rządu — wyrażamy nadzieję, że wezwanie nasze przyczyni się do konsekwentnego obniżania cen produktów chemicznych w Polsce.

Ponadto, Związek sformułował w odezwie konkretne postulaty, prosząc:

1) o nieustawianie w dalszej akcji obniżania cen,

2) o poinformowanie o ruchu cen w ciągu ostatnich 4-ch miesięcy, oraz o zamierzonych w najbliższej przyszłości obniżkach.

W omawianem zagadnieniu należy odróżnić stronę technologiczną oraz stronę kalkulacyjno-handlową. Zagadnienie ceny olejów jest nie mniej ważne od zagadnienia przydatności technologicznej olejów krajowych.

Zebrani przyjęli do wiadomości oświadczenie przedstawiciela Związku Olejarni, który podkreślił że z uwagi na znacznie wyższy koszt surowca krajowego, dostarczenie oleju krajowego po cenie eksportowej, mogącej ułatwić przemysłowi przetwórczemu konkurencję na rynku zagranicznym, jest zupełnie nierealne na najbliższe lata, jeżeli nie znajdzie się odpowiedniego rozliczenia wyrównawczego.

Z uwagi na powyższe, projektowane badania obejmą wyłącznie odcinek przydatności technologicznej olejów krajowych i ewentualne wynalezienie oleju równorzędnego pod względem technologicznym — sojowemu.

Badania obejmą doświadczenia przemysłowe połączone z degustacją smakową i poparte badaniami laboratoryjnymi. Badania będą przeprowadzone przez Związek Izb Przemysłowo-Handlowych komisyjnie, przy współudziale delegatów zainteresowanych Ministerstw oraz przedstawicieli przemysłu.

Badania obejmą oleje rafinowane, wytworzone w normalnych warunkach w kraju, mianowicie oleje: słonecznikowy, konopny, rzepakowy, rzepikowy oraz gorczyczny. Nadto Inspektorat Związku Izb przygotowuje z olejów zasadniczych mieszanki o wiadomym składzie (mieszanki olejów konopnego i rzepakowego). Natomiast mieszanki o niewiadomym składzie nie będą poddane badaniom.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Rada Traktatowa zwróciła się do Związku z prośbą o dostarczenie ewentualnych postulatów do rokowań handlowych z Republiką Haiti.

Zanotowane zostały następujące zmiany przepisów celnych i dewizowych (NrNr. 34 i 35 „Informatora Eksportowego”).

Australja. Zmiana taryfy celnej obejmująca szereg zniżek.

Ekwador. Zniesienie reglamentacji dewiz.

Grecja. Wyjaśnienie w sprawie taryfikacji celuloideu.

Węgry. Rozszerzenie listy zakazów przywozu, obejmujące kilkadziesiąt produktów chemicznych.

Zwracamy uwagę na następujące raporty ogłoszone w „Informatorze Eksportowym”: w sprawie przywozu siarczanu glinu do Argentyny (Nr. 34), w sprawie przepisów dewizowych w Hiszpanji (Nr 35).

KRONIKA

Tegoroczne Targi Brytyjskie w Londynie i w Birmingham odbędą się w okresie od 17 do 28 lutego. Bliższych informacji udziela British Industries Fair, London S. W. 1, 35 Old Queen Street.

W wyniku wystąpienia Związku Przemysłu Chemicznego, Min. Przemysłu i Handlu zwróciło się do Min. Skarbu z propozycją, aby urzędy celne odprawiały bez cła wzory i próbki towarów zagranicznych, sprowadzone bezpośrednio przez zainteresowane zakłady przemysłowe — jako nieprzeznaczone do sprzedaży, lecz służące jako materiał orientacyjny do odpowiedniego nastawienia produkcji, a zwłaszcza przystosowania produkcji eksportowej do wymagań zagranicznego rynku zbytu.

Ze strony czynników urzędowych zwrócona nam została uwaga na konieczność formułowania w sposób jasny, zwięzły i *krótki* wszelkich wystąpień, memorjałów, wniosków i t. p., kierowanych do władz. Zdarza się bowiem bardzo często, że składane przez przedsiębiorstwa memorjały przeciążone są zbędnym balastem rozważań ogólno-gospodarczych, lub wielokrotnych powtarzań tej samej okoliczności w różnych częściach memorjału. W ten sposób zatracą się myśl przewodnia wnioskodawcy i zbędnie obciąża urzędy koniecznością odczytywania wielostronicowych opracowań, co bynajmniej nie przyczynia się do wyrobienia jasnego sądu o sprawie.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W „Monitorze Polskim” Nr. 296 ukazało się pod poz. 388 wyjaśnienie taryfowe, zaliczające do poz. 279 (esencje, estry, ekstrakty) — płyny spirytusowe używane jako przyprawy przy wyrobie trunków, przy pieczeniu ciasta i t. d.

W „Monitorze Polskim” Nr. 297 ogłoszony został pod poz. 390 Okólnik Min. Skarbu w sprawie procedury stosowania przez Urzędy Celne zniżek celnych, udzielanych na podstawie specjalnych zezwoleń Min. Skarbu.

E C H A

* Związek Przemysłu Chemicznego złożył Panu Prezydentowi Rzeczypospolitej życzenia Noworoczne na Zamku — przez swych delegatów, pp. Dr. J. Landaua, Inż. J. Podraszkę, Inż. W. Sommera, Inż. T. Zamoyskiego.

* Dn. 1 stycznia 1936 „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” wkroczyły w jedenasty rok wydawnictwa. Ubiegłe 10 lat nieprzerwanej działalności pozwoliły nam stwierdzić, że „Wiadomości”, stanowiąc jedyne w Polsce źródło informacyjne o działalności przemysłu chemicznego, wypełniły istniejącą poprzednio lukę w naszym czasopiśmiennictwie. Mamy przekonanie, że w miarę naszych sił i możliwości, uda nam się z biegiem czasu rozszerzyć łamy pisma, ogarniając szersze dziedziny przejawów żywotności polskiego przemysłu chemicznego.

ORJENTACYJNE CENY NIEKTÓRYCH WYTWÓRÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

	Cena zł.		
Aceton	350.—	Kwas siarkowy 60° Bė	4.25
Spirytus drzew. techniczny 90/98	160.—	Kwas solny 19°/21° Bė	9.50
Alkohol metylowy czysty 99/100	240.—	" octowy techn. 30%	85.—
* Amonjak skroplony za 1 kg NH ₃	1.53	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	15.—
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1.25	" rogowa 13/14% N ₂	35.—
Azotan amonu	100.—	* Naftalin czysty w łuskach	46.—
Azotyn sodowy	120.—	Octan amylu	470.—
Benzol czysty (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	80.—	Octan metylu	330.—
Benzol handlowy 90%, (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	75.—	Octan sodu	120.—
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13.50	" ołowiu	180.—
* Boraks	75—85.—	Oleina	185.—
Chloran potasu	180.—	Oleum 20%	12.75
Chlor ciekły	115.—	Olej lniany	120.—
Chlorek cynku 50° Bė	30.—	Olej kokosowy	125.—
Chlorek cynku w proszku biały	95.—	Olej palmowy (z ziarn)	100.—
* Chlorek wapna bielący	30.60	* Potaż kalcynowany 90/95%	120.—
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	18—20.—	* Potaż żrący topiony 88/92%	140.—
Chlorobenzol	165.—	Saletra amonowa	100.—
Chloroform czysty	800.—	Saletra potasowa	130.—
" "pro narcosi"	1.800.—	* Saletra sodowa 15,5% N ₂	28.60
Dwuwęglan sodowy	38.—	* Salmjak raf.	100.—
Eter siarkowy	385—425.—	Siarczan amonu	24.20
Fenol czysty	195.—	* Siarczan miedzi	55.—
Formalina 40%	180.—	* Siarczek sodu 60/62%	58.—
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bė	240.—	Smola preparowana	14.50
" techniczna 85/88%	180.—	Soda amonjakalna 98%	20.70
Karbolineum	20.50	* " kaustyczna 97,5% loco Podgórze	49.70
Krezol czysty	75.—	Sól glauberska krystaliczna	7.00
Klej kostny	180.—	Sól Seignette'a (aptek)	420.—
Klej skórny	250.—	Stearyna	170.—
Kwas azotowy techn. 36° Bė za 100% HNO ₃	90.—	Superfosfat 16% par. Warszawa luzem	10.75
Kwas cytrynowy zwykły	460.—	Toluol czysty	95.—
Kwas mrówkowy 80%	210.—	Woda amonjakalna chem. czysta zaw. + 25% NH ₃	60.—
Kwas winowy zwykły	520.—	Żelatyna techn.	450.—

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWORCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:	Fotograficzne materiały:	Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BOŻUTA Sp. Akc.“, Łódź tel. 195-96, 195-97; Warszawa, Piusa XI. 3. m. 8, tel. 8-38-78.	Płyty, błony i papiery do celów techn.: Fabr. „ALFA“, Bydgoszcz, Garbary 3.	„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA“ Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.	Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:	Oleina zwierzęca:
ZAKŁADY CHEMICZNE W WINICY, S. A. Winnica, poczta Henryków k/Warszawy, tel. 1-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross, Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.	Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.	Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
Chlorek wapna bielący:	Przem. Tłuszcz. „SCHICHTLEVER“ Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.	Siarczek węgla:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Żgoda 10, tel. 634-94.	Gumowe artykuły techniczne:	Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Chlorek wapnia (CaCl₂):	Sp. Akc. „WOLBROM“, Warszawa, Leszno 15, tel. 11.06-81, Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW“ Sp. Akc., Warszawa, Złota 35, tel. 533-49.	Słomka i włosie wiskozowe:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 5-91-24.	Jedwab sztuczny:	Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Dwuchromian potasu i dwuchromian sodu, sól glauberska kalc:	Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.	Smola pierwszorzędowa:
Tow. Fabryk Portl. Cem. „WYSOKA“ Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka Nr. 7, fabryka w Wrzosewej, p-ta Częstochowa 4. Wylączna sprzedaż: D/H. Maurycy Luxemburg, Warszawa, Senatorska 28/30, tel. 6 00 19.	FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW“, Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.	Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.
Farmaceutyczne przetwory:	Karbid:	Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN“, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala Spiess.	Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Żgoda 10, tel. 634-94.	„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.
„Fr. KARPINSKI Spółka Akcyjna“, Warszawa, Wolność 9, tel. 11-06-00.	Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.	Soda kaustyczna:
	Klej kostny i skórny:	Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Żgoda 10, tel. 634-94.
	Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.	Sól glauberska krystaliczna:
		„TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
		Stearyna:
		Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
		Żelazokrzem 45% i 75%:
		Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, STYCZEŃ 1936 ROKU

SZTUCZNE WŁÓKNA

Redakcja „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ przystępuje do publikowania obszerniejszych streszczeń odczytów, organizowanych staraniem Sekcji Przemysłowej Polskiego Tow. Chemicznego. Streszczenia te drukowane będą w dodatkowych zeszytach „Wiadomości“, numerowanych poza bieżącą kolejnością ze znakami „bis“.

Obecnie podajemy streszczenie wykładu p. Inż. Feliksa Wiślickiego; odczyt ten odbył się dn. 5 grudnia 1935.

Początek twórczej pracy w dziedzinie sztucznego włókna, pomijając najstarsze próby, datuje się od patentu hr. de Chardonnet na przędzenie kolodjum przez otwory włoskowate, udzielonego w 1884 roku. Od tego czasu hr. de Chardonnet poświęcił całe swoje życie rozwinięciu i realizacji idei, wyrażonej w tym pierwszym jego patencie. Prelegent był uczniem Chardonneta, i świadkiem pracy, włożonej w realizację wynalazku, a dzięki osobistemu z nim kontaktowi mógł poznać bliżej ideę twórczych wysiłków. Wynalazca marzył o tem, ażeby stworzyć włókno, które możnaby wszędzie wytwarzać, niezależnie od klimatu i miejscowych warunków. Tym bowiem czynnikiem zawdzięczały pewne kraje (jak Stany Zjednoczone) swą przewagę nad innymi; przewaga ta była tak wielka, że — jak nieraz mawiał Chardonnet — gdyby Ameryka zechciała, mogłaby wówczas zniszczyć przemysł bawełniany wszystkich innych krajów.

Jak dalece Chardonnet chciał uniezależnić fabrykację sztucznego jedwabiu od zamorskich surowców, może być dowodem fakt, że w 1895 r. wezwał prelegenta do świeżo zbudowanej, dużej fabryki we Francji (w Besançon), ażeby wspólnie przeprowadzić na wielką skalę próby nitrowania celulozy nie bawełnianej już, ale drzewnej. Próby te, które trwały pół roku, wykazały, że nitrocelulozę kolodjonową można otrzymywać nie tylko z bawełny. Jednak z celulozy drzewnej nie udało się otrzymać w istniejących naówczas warunkach dobrego, solidnego jedwabiu sztucznego. Trzeba byłoby całkowicie zmienić system nitrowania w tym sensie, żeby prowadzić je w niskich temperaturach. Wprawdzie osiągnięty wynik był negatywny, ale Chardonnet nieraz mawiał, że tylko brak pieniędzy przeszkadza mu w urzeczywistnieniu jego ideału uniezależnienia fabrykacji od obcych surowców.

Aby uzyskać pieniądze na założenie pierwszej fabrykacji sztucznego jedwabiu, Chardonnet musiał doprowadzić swój wynalazek do pewnego stopnia doskonałości. Pracował więc jako chemik, jako mechanik i — jakże często — jako rzemieślnik. Pierwsze kapilarki, przez które tłoczono kolodjum, wydmuchiwane były ze szkła przez samego wynalazcę. Entuzjazm Chardonneta zarażał jego otoczenie. Kiedy prelegent został zaangażowany do fabryki sztucznego jedwabiu w Kessel-Spreitenbach — a było to w r. 1894 — nie znalazł się bynajmniej w zakładzie, przypominającym współczesne laboratorium doświadczalne: stan tej fabryczki przedstawiał widok raczej pożalowania godny.

W zasadzie już przedtem rozwiązał Chardonnet wszystkie podstawowe zagadnienia; pozostawało tylko opracowanie szczegółów, często jednak bardzo istotnych.

Pierwsza przędza, spowodu znikomej ilościowo produkcji, nie znalazła odbiorców. Doszło do tego, że fabryczka, której produkcja wynosiła zaledwie kilka kilogramów dziennie, przeszła już po roku przez kryzys „nadprodukcji“. Z trudem wybrnięto z tej sytuacji, klejąc nić żelatyną, aby wytworzyć słomkę do kapeluszy. Potem dopiero głównymi odbiorcami stały się fabryczki pasmanterji i upiększeń, bardzo rozpowszechnionych przy ówczesnej modzie.

Wynalazek Chardonneta o rewolucyjnym dla przemysłu włókienniczego znaczeniu nie dał spoczątku spodziewanych rezultatów. Trudności techniczne i niedoskonałość włókna sprawiły, że wywołał głęboki przewrót narazie tylko w umysłach techników. Toteż wkrótce następuje cały szereg nowych wynalazków, na odmiennej podstawie opartych, które w szybszym tempie pchnęły sprawę naprzód.

Między różnymi sposobami wytwarzania sztucznego jedwabiu toczyła się przez szereg lat walka konkurencyjna. Czy walka ta została już zakończona, czy nie zjawia się nowe systemy i nie usuną obecnie stosowanych? — Niemożna jeszcze przesądzać ostatecznej odpowiedzi na to pytanie, zwłaszcza obecnie, gdy upłynęło dopiero niewiele miesięcy od ukazania się włoskiego sztucznego włókna z kazeiny. Sądzić jednak należy, że jeśli nawet rozwiną się nowe sposoby otrzymywania sztucznego włókna, to jednak przemożne znaczenie, jakie posiada obecnie włókno najtańsze — włókno wiskozowe — pozostanie niezachwiane.

Po wynalezieniu jedwabiu kolodjonowego, udało się zastosować do wytwarzania sztucznego włókna znany oddawna odczynnik Schweizera. Pierwszy patent zgłoszony został przez Despaissis'a jeszcze w 1890 r. Jednak sposób ten zrealizowano technicznie i przeprowadzono na skalę przemysłową dopiero w wiele lat później w Oberbruch (w Niemczech). Był to początek fabrykacji jedwabiu miedziowo-amonjakałnego.

Najważniejszym jednak okazał się popularny dzisiaj system t. zw. wiskozowy. Pierwotnie (w 1892 r.) Cross, Bevan i Beadle biorą patent nie na wytwarzanie włókna, lecz tylko na samą ciecz, t. zw. viscoïd, t. j. ciecz gęstą, otrzymywaną przez rozpuszczanie w ługu związku zmerceryzowanej celulozy z siarczkiem węgla. Początkowo stosowano tę ciecz, zgodnie z patentem, tylko do drukowania tkanin, do czego się zresztą nie nadaje. Dopiero inni, wspólnie z Crossem i Bevanem, zastosowali pomysł do wytwarzania włókna. Dziesiątków lat trzeba było jednak do zwyczajnego zrealizowania tej myśli i opracowania takich metod postępowania, zapomocą których otrzymuje się obecnie jedwab wiskozowy, mający największe rozpowszechnienie: 86% całej przędzy sztucznego jedwabiu otrzymuje się tą właśnie metodą. Przez szereg lat napotymano tu na wielkie trudności. Dopiero patent Müllera (z roku 1905), pozwolił na wytwarzanie wytrzymałej nici. A nawet wówczas, gdy już podstawy fabrykacji jedwabiu wiskozowego zostały ustalone, okazało się, że celem otrzymania dobrego produktu trzeba włożyć jeszcze ogrom pracy w szczegółowe wykończenie systemu.

Znacznie późniejszy jest pierwszy patent na jedwab octanowy, tem różniący się od innych gatunków sztucznego jedwabiu, że nie jest — jak one — zregenerowaną celulozą, lecz w stanie gotowym pozostaje jej estrem — acetylocelulozą.

Nakoniec powstaje już nie odrębny chemiczny system, ale jakby odgałęzienie niemal wszystkich systemów, głównie jednak wiskozowego, mianowicie fabrykacja włókien ciętych. Są one przeznaczone do przeróbki na wszelkiego rodzaju maszynach przędzalniczych, a więc miały służyć jako namiastka bawełny, wełny lub lnu. Otrzymano jednak nowy wynik: nie namiastkę, lecz włókno odrębne, o swoistych własnościach.

W dalszym ciągu prelegent opisał poszczególne systemy wytwarzania sztucznego jedwabiu, opierając się na współczesnej teorii budowy cząsteczki i miceli celulozy oraz na teorii budowy micelarnej włókien naturalnych i sztucznych. Jak wiadomo, każde ogniwo $C_6H_{10}O_5$ posiada 3 wolne grupy wodorotlenowe (przy węglach 2, 3 i 6), wobec czego celuloza daje pochodne, t. j. estry i etery, conajwyżej z trzema podstawionymi wodorotlenami (trójnitroceluloza, trójacetyloceluloza i t. d.). Podstawowy natomiast związek w systemie wiskozowym — celulozoksantogenian sodowy, stanowiący sól estru celulozowego kwasu dwutlenowego, odpowiada wzorowi $(C_6H_9O_4 \cdot O \cdot CS \cdot SNa)_n$, gdzie podstawieniu uległa zaledwie 1 grupa wodorotlenowa na 2 $C_6H_{10}O_5$. Tłumaczy się to topochemicznym charakterem procesów, t. j. zachodzeniem ich tylko na powierzchni, nie zaś we wnętrzu micel celulozy. Wreszcie podstawowe znaczenie dla własności, przedewszystkiem mechanicznych, włókna ma stopień rozbudowy samej celulozy, t. j. przeciętna ilość ogniw w cząsteczce, lub inaczej przeciętny ciężar cząsteczkowy. Miarą jest lepkość roztworu celulozy czy jej pochodnej. Problemat frakcjonowania mieszaniny homologów, jaką stanowi np. masa celulozowa z drewna świerkowego, używana jako surowiec do wytwarzania włókna wiskozowego, ma duże znaczenie teoretyczne i praktyczne. Jest on opracowywany również w Polsce przez pp.: prof. Lachsa, doc. Nowakowskiego i dr. Boryńca.

Co się tyczy samych systemów wytwarzania sztucznego jedwabiu, to krótko omówiwszy zarzucony już sposób kolodjonowy, sposób miedziowo-amonjakałny („Bemberg” i fabryki pokrewne), którym wytwarza się około 6% całej światowej produkcji sztucznego jedwabiu, i sposób octanowy, którym wytwarza się około 8%, prelegent rozpatrzył nieco dokładniej sposób wiskozowy, zaznaczając że tylko tym sposobem pracują wszystkie fabryki polskie. Prócz zagranicznej masy celulozowej, stosują one wyłącznie polskie surowce (soda żrąca, siarczek węgla, kwas siarkowy). Opis wytwarzania wiskozy, t. j. koloidalnego roztworu celulozoksantogenianu sodu w ługu, oraz przędzenia z niej włókna celulozowego, podany już był w artykule „O sztucznych włóknach ciętych” („Przemysł Chemiczny” 18, 659, 1934 r.). Znajduje się tam również, prócz szczegółowego omówienia sposobów wytwarzania włókien ciętych, krótki opis przędzenia jedwabiu wiskozowego (polegającego na działaniu na wiskożę kąpieli z rozcieńczonego kwasu siarkowego, siarczanu sodu i siarczanu cynku lub magnezu, wywołującym strącenie żelu ksantogenianu i rozkład jego na celulozę i inne produkty), a także opis płókania jedwabiu, usuwania zeń wolnej siarki, bielenia i lekkiego natłuszczenia. Niektóre szczegóły, związane z przędzeniem, mają pierwszorzędny wpływ na własności niteczek i złożonej z nich przędzy. Interesująca jest np. rola jonu cynkowego w kąpieli koagulacyjnej, powodującego (przez pod-

stawienie sodu cynkiem w świeżo wytrąconej na powierzchni strumyczka wiskozy błonce ksantogenianu) znaczne zwolnienie rozkładu ksantogenianu pod wpływem kwasu. Zagadnienie to zostało zbadane przez p. dr. Stefana Poznańskiego. Rozkład wiskozy we wnętrzu przebiega nieco inaczej, niż na powierzchni. Woda wędruje z wnętrza naskutek różnic ciśnień osmotycznych przez błonkę powierzchniową do kąpieli koagulacyjnej, powodując charakterystyczne dla włókna wiskozowego pofałdowanie niteczki. Wreszcie — olbrzymi wpływ na własności mechaniczne i farbiarskie jedwabiu wiskozowego ma niestosowanie lub stosowanie naprężania nitki podczas przędzenia, a także warunki, w których zostało ono wprowadzone, wreszcie intensywność naprężania. Działanie to polega na układaniu micel celulozy w kierunku osi włókna, przyczem stopień uporządkowania odczytuje się z rentgenogramu. W Polsce została opracowana przez p. doc. Nowakowskiego precyzyjna metoda fotometryczna odczytywania rentgenogramów, pozwalająca na dokładne określanie rozdziału ilościowego micel według kątown, które osie ich tworzą z osią włókna. Zapomocą tej metody można obecnie powiązać ilościowo własności mechaniczne włókna ze stopniem orientacji micel.

Własności przędzy zależą w bardzo silnym stopniu również od grubości niteczek, z których się ona składa. Obecnie można otrzymywać jedwab wiskozowy o niteczkach równie lub bardziej jeszcze cienkich, niż niteczki jedwabiu naturalnego. W ciągu ostatniego dziesięciolecia pocienienie niteczek nastąpiło w stosunku około 8-krotnym. Prócz jedwabiu wiskozowego zwykłego, wytwarza się obecnie jedwabie o zmniejszonym połysku, gdyż dla wielu celów zbyt silny połysk jedwabiu wiskozowego jest bardzo niepożądany. Otrzymuje się zarówno jedwab częściowo zmatowany, jak i jedwab zupełnie bez połysku, przypominający wyglądem bawełnę. Gatunki takie otrzymuje się przez przędzenie wiskozy, zawierającej drobną emulsję kropelek jakiegoś oleistego płynu, np. oleju mineralnego lub zawiesinę cząstek pigmentu, najczęściej dwutlenku tytanu.

W dalszym ciągu prelegent przeszedł do zagadnień organizacji pracy w fabryce sztucznego włókna. Charakterystyczne dla tej wytwórczości jest ściśle powiązanie ze sobą operacyj chemicznych i włókienniczych oraz konieczność nieprzerwywania w czasie łańcucha kolejnych operacyj, zwłaszcza chemicznych. Z tego względu praca na oddziałach chemicznych prowadzona jest przez całą dobę, również przez wszystkie niedziele i święta. Wobec tego, że system jest niezmiernie skomplikowany, do czego przyczynia się również szereg operacyj pomocniczych (jak np. regeneracja części zużytych surowców), fabrykacja może być rentowną tylko na skalę wielko-przemysłową.

Co się tyczy bezpieczeństwa pożarowego, to jedyną łatwopalną substancją jest w systemie wiskozowym siarczek węgla, który też stale po-

zostaje pod warstwą wody, zabezpieczającej również (w postaci płaszczu) wszelkie przewody, któremi się go prowadzi. Niebezpieczeństwo zatrucia siarczkiem węgla, dawniej niejednokrotnie stwierdzane w fabrykach jedwabiu wiskozowego, zostało całkowicie usunięte bądź też przez dokładne uszczelnienie aparatury, bądź też przez zainstalowanie wzmoczonej wentylacji, polegającej przytem nietylko na usuwaniu powietrza zanieczyszczonego, lecz i na wprowadzaniu tej samej ilości powietrza świeżego.

Dzięki postępowi technicznemu, sztuczny jedwab odznacza się obecnie taką cienkością niteczek oraz miękkością, giętkością, wytrzymałością i elastycznością przędzy, że daje się zastosować do wytwarzania wyrobów dzianych i pończoch, a przede wszystkim — tkanin, nawet najwykwintniejszych tkanin krepowych, t. j. utkanych z przędzy o bardzo silnym skręcie. Wyrobów tych niepodobna odróżnić na oko od wyrobów z naturalnego jedwabiu. Sztuczne włókna cięte, a właściwie przędza, którą otrzymuje się z nich lub z mieszanek z odpowiedniami włóknami naturalnymi na maszynach bawełnianych, wełnianych, lub lnianych — znajdują coraz szersze zastosowanie dzięki swej miękkości, ciepłemu dotykowi i jedwabistemu połyskowi. Obecnie w Niemczech nawet tkaniny mundurowe otrzymuje się z mieszaniny 75% wełny i 25% włókna sztucznego. Jeśli chodzi o zmniejszenie wwozu bawełny i wełny, możliwości są tu bardzo wielkie, narazie wprost nie dające się przewidzieć. Zarazem połączenie sztucznego włókna typu lnianego i lnu stwarza szersze możliwości zastosowania tego krajowego surowca.

Sztuczny jedwab ma wybitne zalety higieniczne: silnie chłonie pot, nie ulegając przytem destrukcji; nie drażni skóry; mniej od innych brudzi się i mniej zakaża się bakterjami; łatwiej przepuszcza promieniowanie pozafioletowe, niż jedwab naturalny; lepiej przepuszcza powietrze, niż bawełna i len; w postaci trykotu mniej przylega do skóry, niż inne włókna.

Zapomocą szeregu wykresów i tablic prelegent zobrazował dotychczasowy rozwój przemysłu sztucznych włókien i jego stan obecny. Krzywa wzrostu produkcji światowej sztucznego jedwabiu jest gwałtownie rosnąca: w roku 1935 produkcja wynosi około 440.000 tonn, co jednak, w porównaniu do produkcji wszystkich surowców włókienniczych, stanowi dopiero około 4%. Podobny przebieg, aczkolwiek w innej zupełnie skali, ma analogiczna krzywa dla Polski. Kraje przodujące — Stany Zjednoczone, Japonia, Włochy, Anglja, Niemcy i Francja — wytwarzają około 90% produkcji światowej. Szczególnie znamieny jest wzrost niewielkiej doniedawna produkcji japońskiej, pokrywającej nietylko znaczne zapotrzebowanie rynku wewnętrznego, ale również zalewającej rynki obce. Gwałtowny wzrost światowej produkcji sztucznego włókna, szczególnie w okresie powojennym, jest analogiczny do rozwoju plantacyj bawełnianych i przeróbki bawełny w drugiej połowie XVIII wieku, opierając się, podobnie jak

w wymienionym czasie przemysł bawełniany, na szeregu doniosłych wynalazków. Przemysł sztucznego jedwabiu ma w dalszym ciągu silną tendencję wzrostu, gdy bawełna wykazuje już ostatnio spadek, wełna i jedwab naturalny trzymają się mniej więcej na stałym poziomie, dla lnu zaś stwierdza się stosunkowo nieznaczny tylko wzrost. W porównaniu do przedwojennego stosunku produkcji sztucznego jedwabiu i bawełny, nastąpił 53-krotny wzrost, do takiegoż stosunku produkcji sztucznego i naturalnego jedwabiu — 25-krotny wzrost. Już obecnie zużycie sztucznego jedwabiu może być miernikiem kultury i zamożności kraju. Polska stoi pod tym względem na szarym końcu, wykazując na głowę ludności 7 razy mniejsze spożycie, niż np. Stany Zjednoczone, znacznie również mniejsze od wszystkich krajów zachodnio-europejskich.

Celem zrozumienia przyszłej linii rozwojowej przemysłu sztucznych włókien, trzeba przyrzeć się dokładniej tej wielkiej rewolucji włókienniczej, jaka odbyła się w XIX wieku, a także temu, co dzieje się teraz. W ciągu 100 lat bawełna nie tylko przeszła z ostatniego miejsca pomiędzy surowcami włókienniczymi na pierwsze, lecz osiągnęła znaczną przewagę ilościową nad wszystkimi innymi włóknami, nawet razem wziętymi. Kraj, doniedawna przodujący w tym przemyśle — Anglja — zalewał rynki pozaeuropejskie swymi wyrobami, jednocześnie zaś starał się uniezależnić od amerykańskiego monopolu surowca przez rozwijanie plantacji indyjskich, a przedewszystkiem egipskich i sudańskich. Sprawa źródeł Niebieskiego Nilu, leżących w Abisynji, i gospodarki wodami Nilu, użyźniającymi plantacje egipskie i sudańskie, oraz obawa przed powstaniem włoskich plantacji w Abisynji, które mogłyby zabrać część wód i niesionego przez nie mułu — oto jedna z głównych sprężyn aktualnej polityki angielskiej. Wystarczy przypomnieć, że obok wciąż rosnącej wytwórczości tych plantacji a także innych (np. sowieckich w Azji Środkowej, południowo-amerykańskich i t. d.), w Stanach Zjednoczonych pali się bawełnę i przymusowo ogranicza produkcję: aby uzmysłwić sobie, że walka o bawełnę, podobnie jak walka o kauczuk czy naftę, prowadzi do konfliktów, grożących niebezpieczeństwem nowej wojny światowej. A przytem Europa (t. j. przedewszystkiem Anglja) straciła już rynki azjatyckie dla swych wyrobów bawełnianych; wyparła ją z nich przedewszystkiem Japonja, pozatem zaś przemysł bawełniany powstaje w samych egzotycznych krajach, produkujących bawełnę, lub w bliskości ich.

Sztuczne włókno cięte będzie tym surowcem, który uniezależni Europę od dowozu bawełny i wełny. Ten powstający dopiero przemysł rozwija się obecnie najsilniej w Niemczech, gdzie w ciągu półrocza założono 5 nowych fabryk, a w roku 1936 oczekiwana jest produkcja 70.000 tonn, co przewyższa zużycie bawełny w Polsce (około 65.000 tonn). Za niemi idą Włochy, my podążamy narazie na samym końcu. Włókno cięte stanowi surowiec o nowych, poniekąd cenniejszych od naturalnego (zwłaszcza bawełny) własnościach, przędzenie zaś jego odbywa się na tych samych, co przędzenie włókna naturalnego, maszynach — nie wymaga więc nowych inwestycji. Znaczenie jego dla samowystarczalności Państwa z punktu widzenia bilansu handlowego i obrony kraju jest oczywiste.

Ceny, zarówno światowe jak i polskie, sztucznego jedwabiu i włókna ciętego spadają systematycznie wraz z obniżeniem kosztów produkcji, nie podlegając, jak bawełna, wahaniom spekulacyjnym. Dzięki konkurencji w tej dziedzinie — działa swobodnie prawo podaży i popytu. Ceny polskie sztucznego jedwabiu spadły o 69% poniżej cen z roku 1929, wskaźnik więc jest 31, t. j. niższy od wskaźnika cen produktów rolnych. Ceny te są nieco wyższe od japońskich i włoskich, co nie da się zmienić wobec tego, że produkują tam olbrzymie jednostki wytwórcze, niższe jednak od amerykańskich, angielskich, a nawet niemieckich. Zapotrzebowanie sztucznych włókien w krajach tych wyższych cen rośnie jednak stale, będzie się również zwiększało w Polsce. Pokrywa go obecnie produkcja 3 fabryk krajowych: tomaszowska wytworza 10 — 12 tonn jedwabiu dziennie, chodakowska — przeszło 5 tonn dziennie, myszkowska wreszcie przeszło 1 tonnę, razem więc około 18 tonn dziennie, czyli 6.000 — 7.000 tonn rocznie. (Prócz tego fabryka tomaszowska może obecnie wytwarzać ponad 2 tonny dziennie włókien ciętych). Część tej produkcji możnaby jeszcze eksportować, co jednak natrafia przy obecnej sytuacji na wielkie trudności.

Ze względu na groźne konflikty w walce o bawełnę i inne surowce, tudzież na niedające się jeszcze przewidzieć możliwości ulepszenia i nowych zastosowań włókna sztucznego: stwierdzić można, że chemicy, pracujący nad sztucznym włóknem, podobnie jak i ci, którzy opracowują metody uwodornienia węgla czy otrzymywania sztucznego kauczuku, pełnią szczytną misję ugruntowania pokoju na ziemi.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 STYCZNIA 1936 R.

ZNIŻKA TARYF KOLEJOWYCH

Po akcji nad zrównoważeniem budżetu następnym etapem prac, leżącym w planie gospodarczym Rządu, były zarządzenia zmierzające do podniesienia siły nabywczej społeczeństwa i ożywienia życia gospodarczego w kraju. W posunięciach tych nie mogła być pominięta sprawa kolejowych taryf towarowych i zagadnienie nadmiernego obciążenia towarów kosztami przewozu.

Obowiązująca obecnie taryfa kolejowa, zreformowana w 1929 r., oparta na najwyższym poziomie cen z lat 1928 i 1929 obciążała w wysokiej mierze koszt towaru. Owcześnie wejście w życie taryfy zeszło się z początkiem przeżywanego obecnie kryzysu i podwyższone opłaty od samego już początku zaciążyły dotkliwie na przewozach towarowych. W miarę spadku cen, przy pozostających bez zmiany opłatach kolejowych lub nieznacznych ich redukcji, stosunek pomiędzy stawką taryfową a wartością towaru pogłębiał się i obciążenie towaru kosztami przewozu stale wzrastało. Jak dotkliwie towary były obciążone kosztami przewoźnego — wskazują wskaźniki cen hurtowych i wysokości taryf. Uwzględniając przyznane zniżki taryfowe od roku 1930, przy przyjęciu poziomu taryf z 1929 r. na 100 — wskaźnik taryfowy w r. 1935 wynosił 83,5 — podczas gdy wskaźnik cen hurtowych spadł poniżej 56.

W tym stanie rzeczy za jedną z najpilniejszych prac w kierunku ożywienia życia gospodarczego, Rząd uznał szeroko zakrojoną zniżkę kolejowej taryfy towarowej. Dzięki szybkiemu tempu prac prowadzonej akcji taryfowej, zasady obniżki taryfy towarowej zostały uchwalone przez Komitet Ekonomiczny Ministrów już w końcu listopada r. b., a zniżki — ustalone przez specjalnie powołaną Komisję w pierwszej połowie grudnia 1935 r.

Stojąc na stanowisku, że interwencja taryfowa na rzecz gospodarstwa krajowego w postaci ogólnej zniżki taryf dla wszystkich towarów mogłaby naruszyć równowagę budżetu kolejowego i nie przyniosłaby odpowiednich korzyści gospodarczych, Komitet Ekonomiczny Ministrów powziął decyzję przeprowadzenia indywidualnych zniżek, określając listę towarów i rozmiary zniżek. W stosunku do wszystkich artykułów przewożonych przez koleje, liczba towarów objętych zniżkami została znacznie

ograniczona. Wobec jednak uwzględnienia najważniejszych artykułów, przede wszystkim zaś surowców lub tych produktów, które odgrywają rolę surowców lub półfabrykatów — około 90% przewozów uzyska zniżkę taryfy. Rozmiar zniżki ustalony został na 30% w porównaniu do taryfy 1929 r., przy odliczeniu ulg taryfowych udzielonych w międzyczasie, przyczem obniżką objęte zostały wyłącznie przewozy wewnętrzne ze względu na stosunkowo zbyt wysoki ich poziom w zestawieniu z taryfami eksportowymi. Pod uwagę również wzięto, że zniżki w obrocie wewnętrznym obniżają koszty produkcji niewątpliwie przyczynią się do wzmożenia ogólnej zdolności eksportowej. Kwotę obniżek, pomijając zniżki które przypadają dla tranzytu, ustalono na sumę około 65 — 66 milj. złotych. Z powyższej kwoty na poważniejsze pozycje przypadły następujące sumy: węgiel i koks — około 20 milj. zł., produkty rolnicze i hodowlane — około 16 milj. zł., materiały drzewne — przeszło 7 milj. zł., przemysł hutniczy przeszło 2 milj. zł., ropa i nafta — 1½ milj. zł., cukier — około 1½ milj. zł.

Przemysł chemiczny ze zgłoszonych postulatów, opracowanych przez Sekcję Komunikacyjną Związku i obracających się w granicach 2 milj. zł. uzyskuje zniżki w dziedzinie taryfowej na blisko 800 tys. zł. Obniżeniu ulegają taryfy w przewozach następujących surowców i produktów chemicznych: kwas siarkowy, oleum, soda amonjakalna, piryty, chlorek wapna, siarczan miedziowy, smoła surowa, benzol nieoczyszczony, kwas azotowy, kwas solny i kości surowe. Przy imporcie obniża się taryfy na fosforyty i piryty. Poważne ponadto znaczenie dla przemysłu chemicznego ma zniżka taryfy na sól przemysłową.

Nadmienić również należy, że w ramach przeprowadzanej obecnie zniżki taryf przewozowych specjalną zniżką objęte zostały Kresy Wschodnie. Dla przewozów na Kresach przyznano ogólną ulgę w postaci obniżenia o jeden stopień minimalnej normy ciężaru, wymaganego do stosowania pewnych stawek przewozowych. Ponadto w przewozach z Kresami Wschodnimi została wprowadzona dodatkowa zniżka przewoźnego na niektóre towary.

Omówione powyżej zniżki taryfowe częściowo już weszły w życie, pozostałe będą wprowadzone do dnia 1 lutego b. r.

Z BIEŻĄCEJ DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZKU

W okresie od dnia 1 do 15 stycznia r. b. Związek Przemysłu Chemicznego zajmował się — obok innych — następującymi sprawami szczególnej doniosłości:

Zgromadził w drodze ankiety postulaty przedsiębiorstw chemicznych w zakresie pomocy finansowej przy wywozie na rok 1936.

Interwenjował z pozytywnym skutkiem w Ministerstwie Skarbu w sprawie utrzymania dotychczasowej organizacji zwrotu ceł przy wywozie bieli cynkowej.

Wziął udział w konferencji w Ministerstwie Przemysłu i Handlu, poświęconej sprawie kolejowych taryf importowych na tłuszcze zwierzęce.

Na żądanie Ministerstwa Przemysłu i Handlu zaopiniował projekty utylizacji padliny.

Opracował szczegółowe postulaty w sprawie skazania łojów technicznych przy imporcie z zagranicy.

CENY SZTUCZNEGO JEDWABIU

Pod takim tytułem ogłoszony został w Nr. 14 „Kurjera Porannego” z dn. 14 stycznia r. b. interesujący artykuł, którego obszerniejsze streszczenie niżej podajemy.

Wśród znanych powszechnie surowców włókienniczych: bawełny, wełny, lnu, juty i sztucznego włókna — to ostatnie jest niewątpliwie najważniejszym surowcem przyszłości. Wskazuje na to zarówno rosnąca w niespotykanym tempie produkcja światowa (z 84.690 tonn w r. 1925 do 413.770 tonn w r. 1934), jak oparcie jej na dość elementarnych, rozpowszechnionych surowcach, przedewszystkiem celulozie, jak wreszcie opanowanie metod fabrykacyjnych.

Przedewszystkiem stwierdzić trzeba, że ta gałąź przemysłu, reprezentowana w Polsce przez 3 fabryki, nie jest skartelizowana, wskutek czego obserwujemy wolną grę sił i dość ostrą konkurencję między tymi trzema producentami. To też ceny jedwabiu sztucznego zniżkują gwałtownie od paru lat, pozwalając naszemu włókiennictwu na coraz nowe zastosowania i szeroką popularyzację tudzież demokratyzację wyrobów ze sztucznego jedwabiu. Wskaźnik cen sztucznego jedwabiu w Polsce, przyjmując za 100 rok 1928, wynosi obecnie 32,7, a więc jest niższy nietylko od wskaźnika cen hurtowych towarów przemysłowych (57,3), ale nawet od wskaźnika cen artykułów rolnych (38,5). Oczywiście, tak znaczny — to wynoszący 67,3 proc. spadek cen sztucznego jedwabiu możliwy był nietylko wskutek zniżki cen surowców, lecz także w wyniku równoczesnego działania 2-ch czynników: ulepszenia i potaniaenia metod fabrykacyjnych, tudzież wzrostu produkcji. Istotnie — produkcja polska wzrosła 7-krotnie w ciągu ubiegłego 10-lecia.

Aby oświetlić zagadnienie cen w sposób możliwie bezstronny, niedość zatrzymać się na warunkach polskich. Należy rzucić je na ekran stosunków światowych — a więc porównać z cenami w innych krajach. Oczywiście, trzeba operować wielkościami współmiernymi, nie zestawiając np. cen eksportowych z cenami wewnętrznymi;

niekiedy nawet spotyka się porównania zgoła groteskowe — zagranicznej ceny za funt z krajową ceną za kilogram! Zestawienia bowiem podobne zaciemniają obraz stanu faktycznego i prowadzą do bałamutnych, lecz skwapliwie wysnuwanych wniosków. Ponadto, należałoby przy wszelkich porównaniach cen wprowadzać poprawki na wielkość produkcji. Jest bowiem rzeczą notorycznie znaną, że koszt własny — a więc i cena sprzedażna — zostaje w stosunku prawie odwrotnie — proporcjonalnym do wysokości produkcji. Ponieważ jednak podobne przeliczenie nie mogłoby być ścisłe, więc należy tylko ustalić, iż ceny w Polsce — uczestniczącej w produkcji światowej jedwabiu sztucznego — liczbą niewiele przekraczającą 1 proc. — powinny być wyższe, niż np. we Włoszech (12 proc. produkcji światowej). Ponadto, inwestycje maszynowe są ze znanych powszechnie przyczyn droższe w Polsce, niż w innych krajach przemysłowych — co też nie może pozostać bez wpływu na poziom cen. A jednak podane niżej zestawienie cen wewnętrznych kilku typowych gatunków sztucznego jedwabiu prowadzi do wniosków, wręcz rewelacyjnych.

Ceny wewnętrzne za 1 kg. w złotych *)

	Polska	Niemcy	Włochy
Wątek 120 drs. II			
Wątek 250 drs. II	8,50	10,50	8,15
Przedza matowa 60 drs. I na szpulach	7,00	8,20	6,45
Przedza krepowa 100 drs. I na kanetkach	14,75 15,—	15,85 18,60	15,15 14,85

Z tablicy powyższej widać, że ceny sztucznego jedwabiu są w Polsce niższe, niż u naszego najbliższego zachodniego sąsiada. Porównanie cen polskich z włoskimi wskazuje wprawdzie, że ceny polskie są wyższe, ale rozpiętość wynosi zaledwie — zależnie od gatunku — 4 do 15 proc. Jeżeli dalej zestawić *spadek cen* w tych trzech krajach od r. 1928, wówczas okaże się, że zniżka była najgłębsza w Polsce, wynosząc 67,3 proc., gdy w Niemczech stanowi ok. 58 proc., we Włoszech — ok. 36 proc.

Gdybyśmy jednak porównali eksportowe dumpingowe ceny jedwabiu sztucznego z cenami wewnętrznymi jakiegokolwiek kraju (nietylko Polski) wówczas okazałoby się, że nadwyżka produkcyjna wyrzucana jest na eksport po cenach, parokrotnie nieraz niższych od cen wewnętrznych w tym samym kraju. W tych warunkach cła muszą odegrać właściwą rolę, bowiem istnieją właśnie poto, aby chronić produkcję wewnętrzną przed ekspansją dumpingu zagranicznego. A już wolna konkurencja na rynku wewnętrznym między krajowymi wytwórcami, tudzież prawo popytu i podaży regulować powinny poziom cen wewnętrznych.

Najważniejsze jest pamiętać, że — jak wynika z przytoczonych danych — polskie ceny jedwabiu sztucznego leżą na poziomie, odpowiadającym wewnętrznym cenom zagranicznym.

*) Ceny niemieckie podano wg cennika Kunstseiden-Verkaufsbüro G. m. b. H., Berlin z r. 1935.

Ceny włoskie podano wg. cennika „Italrayon” z r. 1935.

Ceny polskie faktycznych transakcyj.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Rada Traktatowa Samorządów i Organizacji gospodarczych przystąpiła do zbierania postulatów, dotyczących wywozu polskiego do *Stanów Zjednoczonych*. Związek po zapoznaniu się z posiadanymi materiałami wystosuje odpowiednie zapytanie do swych członków.

Rada Traktatowa przystąpiła również do zbierania materiałów dotyczących stosunków handlowych z *Haiti*.

Zanotowane zostały następujące zmiany przepisów celnych i reglamentacyjnych (Nr. 1 i 2 „Informatora Eksportowego”).

Bułgaria. Ograniczenie bezcłowego przywozu niektórych produktów chemicznych.

Francja. Ogłoszenie kontyngentów przywozowych nawozów sztucznych.

Norwegja. Ogłoszenie listy produktów farmaceutycznych dozwolonych do przywozu.

Peru. Ogłoszenie listy produktów farmaceutycznych dozwolonych do przywozu.

Zwracamy uwagę na następujące raporty ogłoszone w „Informatorze Eksportowym”: reglamentacja przywozu nawozów sztucznych do *Argentyny*, nowe zarządzenia walutowe w *Czechosłowacji*, wprowadzenie reformy walutowej i wprowadzenie nowych przepisów walutowych w *Danji*, ogłoszenie nowych cen makuchoń w *Czechosłowacji* (Nr. 2 „Informatora”).

KRONIKA

Z dniem 1 Stycznia 1936 została założona przez inż. Tadeusza Bluma spółka celem budowy racjonalnych palenisk na miał węglowy poddmuchowych (łańcuchowych i ślimakowych) p. n. „Palenisko BIP”.

Ślimakowe palenisko BIP, jako podsuwne, pracuje bezdymnie; prócz tego jest ono automatyczne i daje od 25% oszczędności na kosztach opału w stosunku do istniejących ręcznych palenisk na miał węglowy, niezależnie od oszczędności na uproszczeniu obsługi.

W kotłach centralnego ogrzewania (żeliwnych i t. p.) palenisko BIP na miał węglowy zastępuje opalenie koksem, przyczem uzyskuje się powyżej 65% oszczędności na kosztach opału.

Paleniska BIP nadają się również do wszelkiego rodzaju pieców przemysłowych.

Sprawność palenisk BIP jest wysoka, ponieważ przez regulację powietrza można osiągnąć do 14% bezwodnika kwasu węglowego w gazach spalinowych.

Zarząd spółki mieści się w Warszawie przy ul. Miodowej 3.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu skierowało do Związku Izb Przemysłowo-Handlowych pismo treści następującej:

„Ministerstwo Przemysłu i Handlu prosi o wydanie zalecenia poszczególnym Izdom Przemysłowo-Handlowym i Organizacjom opiniodawczym, aby do nadsyłanych przez te Organizacje do Ministerstwa Przemysłu i Handlu (Centralna Komisja Przywózowa) podań im-

porterów dołączano dwa razy w roku, mianowicie w miesiącu styczniu i lipcu zaświadczenia terytorjalnie właściwych Urzędów Skarbowych stwierdzające, że ubiegający się o pozwolenie przywozu importer uczynił zadość swoim obowiązkom wobec Skarbu Państwa i wszystkie należności podatkowe i inne regularnie opłaca oraz wymieniające sumy jakie z tego tytułu wpłacił do Kasy Skarbowej w ostatnim półroczu”.

Na sprawę powyższą zwracamy szczególną uwagę firm, sprowadzających towary z zagranicy.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Monitorze Polskim Nr. 2 z dnia 3 stycznia r. b. ogłoszony został pod poz. 4 okólnik Minist. Skarbu z dnia 21 grudnia 1935, w sprawie specjalnej kontroli obrotu towarowego polsko-niemieckiego. Zgodnie z przepisami tego okólnika, zwolnione są od obowiązków przedstawiania świadectw rozrachunkowych przy przywozie artykuły księgarskie, sprowadzane przez księgarńnię, których spis dołączony został do tego okólnika.

W Monitorze Polskim Nr. 7 z dnia 10 stycznia r. b. ogłoszony został pod poz. 13 okólnik Ministerstwa Skarbu z dn. 30 grudnia 1935 w sprawie skażania tłuszczów i olejów ługiem potasowym.

Stosownie do przepisów okólnika, dopuszczony został do skażania tłuszczów i olejów ług potasowy w roztworze wodnym o stężeniu 33%, w ilości niemniejszej, niż 6% w stosunku do ciężaru tłuszczu. Dotychczasowe środki skażające — t. j. żywica ług sodowy i ług wapniowy zostały nadal utrzymane.

W Monitorze Polskim Nr. 5 z dnia 8 stycznia r. b. ogłoszony został pod pozycją 9 okólnik taryfikacyjny Ministerstwa Skarbu z dnia 23 grudnia 1935.

Stosownie do przepisów okólnika, następujące półprodukty organiczne należy cłić:

1) kwas antrachinonodwusulfonowy $\text{HSO}_3 \cdot \text{C}_6\text{H}_3(\text{CO})_2 \cdot \text{C}_6\text{H}_3\text{SO}_3\text{H}$ i dwuchloroantrachinon $\text{C}_6\text{H}_3\text{Cl}(\text{CO})_2 \cdot \text{C}_6\text{H}_3\text{Cl}$ według pozycji 396 p. 3 taryfy celnej.

2) trikarbanilid $\text{C}_6\text{H}_5 \cdot \text{NH} \cdot \text{CS} \cdot \text{NH} \cdot \text{C}_6\text{H}_5$, dwumetylotiokarbanilid (dwutolilotiomocznik) $\text{CH}_3 \cdot \text{C}_6\text{H}_4 \cdot \text{NH} \cdot \text{CS} \cdot \text{NH} \cdot \text{C}_6\text{H}_4 \cdot \text{CH}_3$, chloroaminoantrachinon $\text{C}_6\text{H}_3\text{Cl}(\text{CO})_2 \cdot \text{C}_6\text{H}_3\text{NH}_2$, leukodwuaminoantarachinon (dwuaminoantrahydrochinon) $\text{C}_6\text{H}_4(\text{COH})_2 \cdot \text{C}_6\text{H}_2(\text{NH}_2)_2$, chloroaniliny $\text{Cl} \cdot \text{C}_6\text{H}_4\text{NH}_2$ i $\text{C}_6\text{H}_5\text{NHCl}$ oraz ich dwuazopochodne należy cłić według pozycji 397 p. 12 taryfy celnej.

W Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Skarbu z dn. 31 grudnia 1935, ogłoszony został pod pozycją 842 okólnik Minist. Skarbu z dnia 14 grudnia 1935 w sprawie stosowania poszczególnych środków skażania soli przemysłowej.

Zgodnie z przepisami okólnika, stosowanie dotychczasowych środków szczególnych do skażania soli przemysłowej zostało przedłużone aż do odwołania.

CENY NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW CHEMICZNYCH W/G NOTOWAŃ FIRMY EDWARD GROŃSKI W WARSZAWIE, Srebrna 16.

	Cena w zł. za 1 kg.		
Alun chromowy	0.80	* Kwas fosforowy techniczny	2.60
Alun krystaliczny	0.50	Kremotartar	2.40
Antychlor krystaliczny	0.44	Kwas cytrynowy	5.00
Biel cynkowa	0.75	* Kwas solny techn.	0.16
Biel ołowiana	1.50	Kwas winowy kryst.	5.35
Boraks krystal.	0.95	Litopon 30%	0.70
Cerezyzna biała II gat.	1.70	Minja ołowiana prawie chem. czysta	1.24
Cerezyzna żółta	1.50	Minja żelazna	0.42
Chlorek magnezu	0.27	Nadboran sodowy	4.—
Chlorek baru	0.65	Nadmanganian potasu	4.00
Chlorek wapna	0.42	Naftalin	0.60
Chlorek wapnia	0.28	Nigrozyna wodna	7.—
Dwuchromian potasu	2.05	Nigrozyna tłuszczowa	12.—
Dwuchromian sodu	1.65	Olej rycynowy	2.—
Degras orygin. Stadlera	1.60	Olej kostny	4.50
Dekstryna biała	0.60	Olej turecki 50%	0.95
* Esencja octowa 80%	3.15	Olej turecki 80%	1.60
Emetyk	7.50	Oropon (bejca dla skór)	2.—
* Formalina 40%	2.00	Octan sodu	1.15
Fosforan sodowy 3 ⁱ zasadowy	1.10	Ozokeryt czarny	2.25
Fenol krystal.	2.75	Ozokeryt bielony	4.75
Fluorek sodu	2.—	Parafina w taflach	1.15
Glukoza nieskażona	0.62	Perhydrol 30%	3.40
Kaolina	0.15	Siarka	0.34
Kreda zwykła szlamowana	0.09	Siarczan glinu	0.30
Kalafonia amerykańska „Hercules” N. jasna	0.88	Siarczan żelaza	0.20
* Kwas octowy 30% techn.	1.—	Sól szczawikowa	1.55
Kwas mrówkowy	2.40	Sól glauberska kryst.	0.10
Kwas mlekowy 50%	1.50	Sól gorzka	0.20
Kwas mlekowy 80%	2.65	Sadze angielskie	1.68
* Kwas fosforowy chem. czysty	3.50	Tłuszcz z wełny	1.30
		Tłuszcz z wełny ciemny	1.—

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 1 kg loco skład Warszawa wraz z opakowaniem; ceny za produkty oznaczone gwiazdką, rozumieją się bez opakowania.

PRODUKTY WYTWORCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:	Fotograficzne materiały:	Kwaśny węgiel sodowy (bikarbonat):
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BO-	Płyty, błony i papiery do celów	„ZAKŁADY SOLVAY W POL-
RUTA Sp. Akc.”. Łódź tel. 195-96,	techn.: Fabr. „ALFA”, Bydgoszcz,	SCE”, Warszawa, Czackiego 14,
195-97; Warszawa, Piusa XI. 3.	Garbary 3.	tel. 591-24.
m. 8, tel. 8-38-78.		Oleina zwierzęca:
„WOLA KRZYSZTOPORSKA”	Gliceryna farmaceutyczna i technicz-	na:
Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel.	Sp. Akc. „STREM”, Warszawa,	Mazowiecka 7, tel. 584-30.
Piotrków Tryb. 165.	Mazowiecka 7, tel. 584-30.	Siarczek węgla:
ZAKŁADY CHEMICZNE W WIN-	Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LE-	Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA-
NICY, S. A. Winnica, poczta Hen-	VER” Sp. Akc., Warszawa, Nowy	BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA-
ryków k/Warszawy, tel. 1-a podm. 17.	Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.	BIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel.
Biurowo sprzedaż: Inż. Oskar Gross.		875-39.
Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.		Słomka i włosie wiskozowe:
Chlorek wapna bielący:	Gumowe artykuły techniczne:	Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA-
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”,	Sp. Akc. „WOLBROM”, Warsza-	BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA-
Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.	wa, Leszno 15, tel. 11-06-81,	BIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel.
Chlorek wapnia (CaCl₂):	Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW” Sp.	875-39.
„ZAKŁADY SOLVAY W POL-	Akc., Warszawa, Złota 35, tel.	Smola pierwszorzędowa:
SCE”, Warszawa, Czackiego 14,	533-49.	Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska
tel. 5-91-24.	Jedwab sztuczny:	Górne, G. Śląsk.
Dwuchromian potasu i dwuchromian	Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FA-	Soda amonjakalna, krystaliczna i kau-
sodu, sól glauberska kalc:	BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA-	styczna:
Tow. Fabryk Portl. Cem. „WY-	BIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel.	„ZAKŁADY SOLVAY W POL-
SOKA” Sp. Akc. Warszawa, Mazo-	875-39.	SCE”, Warszawa, Czackiego 14,
wiecka Nr. 7, fabryka w Wrzoso-	FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN	tel. 591-24.
wej, p-ta Częstochowa 4. Wyląc-	SZTUCZNYCH „CHODAKÓW”,	Soda kaustyczna:
zna sprzedaż: D/H. Maurycy Lu-	Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel.	Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”,
xemburg. Warszawa, Senatorska	Sochaczew 81.	Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
28/30, tel. 6 00 19.	Karbid:	Sól glauberska krystaliczna:
Farmaceutyczne przetwory:	Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”,	„TOMASZOWSKA FABRYKA
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS	Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.	SZTUCZNEGO JEDWABIU”.
i SYN”, Warszawa, Daniłowiczow-	Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska	Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39.
ska 16, tel. Centrala-Spiess.	Górne, G. Śląsk.	Stearyna:
„Fr. KARPINSKI Spółka Akcyjna”,	Klej kostny i skórnny:	Sp. Akc. „STREM”, Warszawa
Warszawa. Wolność 9, tel. 11-06-00.	Sp. Akc. „STREM”, Warszawa,	Mazowiecka 7, tel. 584-30.
	Mazowiecka 7, tel. 584-30.	Żelazokrzem 45% i 75%:

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 LUTEGO 1936 ROKU

NOWE DZIAŁY PRODUKCJI CHEMICZNEJ

Przemysł chemiczny w Polsce wykazuje znaczną prężność wewnętrzną i dużą dozę inicjatywy. Stąd też niema prawie miesiąca, aby w Polsce nie powstawał nowy dział produkcji chemicznej, przyczyniając się nietylko do zdobywania coraz to nowych dziedzin wytwórczości, ale również do aktywizacji bilansu handlowego.

Tak np., w ciągu r. 1935 — jednego tylko roku — uruchomiono w Polsce produkcję siarczku węgla; alkaloidów opjumowanych z łodygi maku polskiego; znacznie rozszerzono gamę wytwarzanych półproduktów organicznych, uruchamiając między innymi, wytwarzanie aifanaftolu, kwasu betaoksynaftoesowego, dwuetyloaminy, antrachinonu, paranitroaniliny, i t. d.; wypuszczono na rynek kilka nowych produktów organicznych używanych w przemyśle gumowym jako przyspieszacze wulkanizacji i antyutlenia-cze; rozpoczęto produkcję stearynianów cynku, magnezu i glinu. Spośród drobniejszych stosunkowo artykułów — rozszerzono produkcję fosforanów sodowych, połączeń bizmutu; uruchomiono produkcję soli kwasu cytrynowego, ftalanu etylowego, pochodnych barbiturowych, metylocykloheksanonu, cyjanków metali ciężkich. Wypuszczono na rynek specjalne produkty, jak spojwa kwaso - odporne, nowe połączenia do uszlachetnienia stali i t. d.

Przy wąskim stosunkowo rynku polskim na artykuły chemiczne, a zawodnych i coraz trudniejszych możliwościach eksportowych — jest rzeczą ważną niepodejmowanie tych samych inicjatyw produkcyjnych w różnych ośrodkach wytwórczości. Tak zwane „dublowanie” produkcji jest szczególnie niekorzystne w przemyśle chemicznym, gdzie wiele jeszcze działów czeka w Polsce na uruchomienie. Dlatego też wydaje się rzeczą niezbędną, aby Związek Przemysłu Chemicznego był szczegółowo i dokładnie informowany o nowych zamierzeniach pro-

dukcyjnych naszych przedsiębiorstw chemicznych. Pozwoli to bowiem na sformułowanie ostrzeżeń ze strony Związku w przypadku, gdyby podjęta już przez jedną fabrykę inicjatywa miała się powtarzać w innej. Inwestowanie energii i kapitału w urządzenia już może budowane gdzieindziej stanowiłoby bowiem zbędny, a nieowocny wysiłek.

Ponadto jednak stwierdzić trzeba, że Związek Przemysłu Chemicznego nader często jest konsultowany przez czynniki urzędowe w najrozmaitszych sprawach traktatowych, celnych taryfowych, kontyngentowych i innych, przy-czem na sformułowanie opinii nader często pozostawiony jest okres czasu, nieprzekraczający paru godzin. W tym stanie rzeczy niezbędna jest dokładna orientacja Związku w planach produkcyjnych poszczególnych przedsiębiorstw. Tylko bowiem wówczas można bronić konieczności np. utrzymania ochrony celnej na pewnym poziomie, jeżeli dany artykuł przemysłowy jest wytwarzany w kraju lub ma być produkowany w najbliższej przyszłości. Doświadczenie uczy, iż nieinformowanie zawczasu Związku — choćby w najpoufniejszej formie — o zamierzonym podjęciu nowego działu produkcji prowadzić musi z natury rzeczy do niekorzystnych wyników, przede wszystkim dla tego przedsiębiorstwa, które inicjuje nową fabrykację.

Obie więc przesłanki: pierwsza natury ogólnej, druga specjalnej — nieuchronnie prowadzą do wniosku o konieczności zawiadamiania o planach produkcyjnych Związku Przemysłu Chemicznego. W imię ścisłości zaznaczyć wypada, że znakomita większość zrzeszonych fabryk chemicznych, pozostając w najściślejszym ze Związkiem kontakcie, naradza się z nami i układa w całkowitej harmonii plany produkcyjne. Ale zasada ta musi się stać regułą — prosto w imię elementarnego interesu wszystkich przedsiębiorstw chemicznych.

Z BIEŻĄCEJ DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZKU

W okresie od dn. 15 stycznia do 1 lutego r. b. Związek Przemysłu Chemicznego zajmował się — obok innych — następującymi sprawami szczególnej doniosłości:

Złożył w Min. Skarbu i w Min. Przemysłu i Handlu szczegółowo umotywowany memoriał w sprawie żądania świadectw weterynaryjnych przy imporcie łoju kostnego, wnosząc o zniesienie tego nowego obowiązku, utrudniającego normalną działalność przemysłową.

Na życzenie Min. Przemysłu i Handlu złożył szczegółową opinię w sprawie powołania Państwowej Rady do spraw narkotyków, wypowiadając się przeciwko tej inicjatywie — między innymi z uwagi na istnienie i działalność szerszej kompetentnej organizacji, t. j. Naczelnej Rady Zdrowia.

Na prośbę Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi sformułował szczegółową opinię w sprawie importu sztucznego jedwabiu z Japonii.

Z inicjatywy Min. Opieki Społecznej opracował projekt narady w sprawie zaopatrywania przemysłu chemiczno-farmaceutycznego w produkty chemiczne.

Na życzenie Min. Przemysłu i Handlu złożył opinię w sprawie obrotów towarowych z Rosją.

Złożył kompetentnym czynnikom urzędowym szczegółowo umotywowane i poparte rozlicznymi wyliczeniami wnioski w zakresie polityki tłuszczowej w r. 1936.

Ponownie wystąpił w sprawie zniesienia podatku drogowego od benzolu, używanego do dalszego przerobu w fabrykach chemicznych.

Sformułował opinię w sprawie warunków uruchomienia w Polsce produkcji glinu metalicznego.

Sformułował dodatkowe wnioski w sprawie rokowań handlowych o zawarcie nowego traktatu polsko-holenderskiego.

Zwołał naradę w sprawie uruchomienia produkcji w Polsce kwasu szczawowego, oraz w sprawie dostarczenia formaliny do produkcji sześciometylenoczteroaminy.

Zgromadził w drodze ankiety postulaty przedsiębiorstw chemicznych, dotyczące planów wymiany kompensacyjnej z Bułgarią, Jugosławią i Węgrami.

Uzyskał i opracował dane dotyczące rynku produktów chemicznych w Jugosławii.

W okresie sprawozdawczym odbyło się posiedzenie grupy fabryk chemiczno-farmaceutycznych i grupy fabryk sztucznych włókien, poświęcone rozważeniu bieżących zagadnień, ściślej dotyczących tych gałęzi produkcji chemicznej.

ZNIŻKA TARYF NA SUROWCE I PRODUKTY PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Z dniem 15 stycznia b. r. weszły w życie zniżki taryf towarowych przy przewozie artykułów chemicznych, wymienionych w poprzednim numerze „Wiadomości Przemysłu Chemicznego”. Rozporządzenie Ministra Komunikacji wprowadzające zmiany taryfowe zostało opu-

blikowane w specjalnym załączniku do Nr. 1 Dziennika Taryf i Zarządzeń Kolejowych.

W celu zorientowania w całokształcie przeprowadzonych zniżek w zakresie przemysłu chemicznego poniżej podajemy zestawienie nowych taryf oraz uzyskanych zniżek w opłatach przewozowych.

Artykuły	Taryfa	Obniżka w %
Kwas siarkowy, oleum i kwas siarkowy odpadkowy	j 18	20 %
Kwas siarkowy i oleum — przy przewozach do Pionek i Ujazdowa	j 16	20 %
Kwas siarkowy i kwas siarkowy odpadkowy — przy przewozach do fabryk rawozów sztucznych .	j 17	20 %
Kwas azotowy — przy przewozach do Warszawy	j 16	20 %
Soda amonjalkalna	j 20	ok. 10%
Piryty — w przewozach wewnętrznych	M 12	ok. 30%
Piryty — przy imporcie	PH 9	ok. 30%
Fosforyty — przy imporcie	m 2 b.	ok. 25%
Kwas solny	j 19	ok. 20 %
Smoła surowa z węgla kamiennego	dotychczasowa E 5	5 %
Benzol nieoczyszczony	e 22	ok. 20%
Chlorek wapna bielący	j 21	ok. 20 %
Kości surowe niemielone	dotychczasowa C 7	ok. 20 %
Terpentyna surowa — w przewozach do rafinerii terpentyny . .	dotychczasowa D 7	ok. 30%

Ponadto obniżeniu uległy opłaty za przewozy siarczanu miedziowego, przeznaczonego dla celów rolniczych.

NOWE DZIAŁY PRODUKCJI

Stwierdzamy z zadowoleniem, iż powoli, lecz systematycznie duża ilość artykułów, sprowadzanych dotychczas z zagranicy, jest fabrykowana już w kraju.

Towarzystwo Zakładów Chemicznych „STREM” Sp. Akc. przystępuje obecnie do fabrykacji olejów kostnego i racicowego, które mają zastosowanie — pierwszy jako smar do przedmiotów precyzyjnych i w fabrykach broni, drugi zaś jako najodpowiedniejszy surowiec do fabrykacji tłuszczów do natłuszczania skór.

Tow. „Strem” opracowało już odnośne metody fabrykacyjne i zainstalowało odpowiednie aparaty, przyczem produkcja olejów kostnego i racicowego zostanie rozpoczęta w połowie roku bieżącego.

Zapotrzebowanie rynku na powyższe oleje oceniamy na 5000 — 7000 kg. miesięcznie.

Przy produkcji przetworów żywnościowych w opakowaniach blaszanych bardzo dużą rolę odgrywa właściwe zalutowanie blachy użytej do opakowania.

Według doświadczeń, przeprowadzonych w Laboratorium Przemysłu Żywnościowego przy Związku Izby Przemysłowo-Handlowych, a następnie w fabrykach, udało się wypracować dwa płyny do lutowania, które posiadają doskonałe własności techniczne.

Ażeby udostępnić zainteresowanym wytwórcom nabywanie obydwóch płynów, Związek Izb Przemysłowo-Handlowych zlecił ich fabrykację Chemicznej Spółdzielni Wytwórczej przy Związku Inżynierów Chemików w Warszawie, Marymoncka 3a, która jest przygotowana do dostarczania płynów do lutowania ręcznego i automatycznego.

Z uwagi na doskonałe własności techniczne, a przede wszystkim na nieobecność substancji szkodliwych i gryzących, oraz bardzo dodatnie własności oczyszczania powierzchni blachy, obydwa płyny mogą oddać dużą pomoc przy ulepszeniu produkcji.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Rokowania handlowe z *Belgią* wznowione zostały w Warszawie, rokowania handlowe z *Holandją* wznowione zostały w Hadze.

Rokowania kontyngentowe z *Estonją*, rozpoczęte w ubiegłym miesiącu i chwilowo przerywane — wznowione zostaną w najbliższym czasie. Rokowania kontyngentowe z *Danią* i *Grecją* o odnowienie układów kontyngentowych na najbliższy trymestr wzgl. kwartał nie zostały jeszcze podjęte.

Zanotowano następujące zmiany przepisów celnych i reglamentacyjnych (Nr. 3 „Informatora Eksportowego“).

Holandja. Skontyngentowanie przywozu węży gumowych.

Syrja. Wyjaśnienia dotyczące cienia przędzy z jedwabiu sztucznego.

W dniu 21 stycznia odbyło się w Izbie Przemysłowo-Handlowej posiedzenie na którym złożone zostało sprawozdanie ze stanu obrotów clearingowych polsko-tureckich.

W połowie lutego odbędzie się w Izbie narada w sprawie działalności Izb mieszanych polsko- zagranicznych. Przedsiębiorstwa chemiczne proszone są o ewentualne nadsyłanie do Związku uwag dotyczących współpracy z temi Izdami.

KRONIKA

Dn. 23 stycznia r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którym zapoznano się ze stanem finansów Związku, oraz rozważono szereg spraw bieżących. Zarząd ustalił, iż tegoroczne zwyczajne Walne Zgromadzenie Związku odbędzie się w okresie, bezpośrednio poprzedzającym święta Wielkiej Nocy; dokładny termin zebrania będzie jeszcze precyzowany. Zarząd Związku zajmował się też sprawami Państwowej Szkoły Chemiczno-Przemysłowej w Warszawie, wysłuchując sprawozdań Prezesa Rady Opiekuńczej Szkoły, p. Inż. F. Wiślickiego, oraz Vice-Prezesa tejże Rady, p. Inż. W. Sommera.

W roku bieżącym Fabryka Płyt, Błon i Papierów Fotograficznych „Alfa” w Bydgoszczy obchodzi 10-lecie istnienia. W r. 1926 — z inicjatywy polskiej i w oparciu o polskie kapitały — założono w Bydgoszczy niewielką początkowo fabrykę, która zajęła się produkcją papierów i płyt światłoczułych. Z biegiem czasu rozszerzano zakres produkcji, nieustannie polepsza-

jąc jej jakość. W chwili obecnej fabr. „Alfa” produkuje rozmaite papiery fotograficzne, płyty szklane fotograficzne, oraz błony fotograficzne — w różnorodnych wymiarach, gatunkach i rodzajach. Powstanie przed 10-ciu laty tej placówki przyczyniło się do uniezależnienia rynku polskiego od importowanych materiałów fotograficznych, zainicjowało twórczą pracę w nowej dziedzinie przemysłu chemicznego, pozwoliło na odciążenie naszego bilansu handlowego.

Nieustanne prace badawcze pozwalają na przystosowanie materiału fotograficznego do wymagań rynku, tudzież na ciągłe postępy jakościowe produkcji. Z okazji 10-lecia istnienia — składamy fabryce „Alfa” życzenia dalszego pomysłnego rozwoju.

Wydawnictwo „Bezpieczeństwo i Higiena Pracy” wydało, przeznaczoną specjalnie dla robotników, popularną broszurkę, propagującą konieczność zachowywania zasadniczych warunków ostrożności przy pracy.

Ponieważ jednym z ważniejszych czynników w dziedzinie zapobiegania wypadkom w fabrykach, obok dbałości o techniczną ochronę maszyn i urządzeń, jest sprawa należytej postawionej propagandy wśród samych robotników — rozpowszechnienie broszurki przez fabryki wydaje się wskazane i celowe. Zamówienia na dostawę broszurki zatytułowanej „Praca Bezpieczna” przyjmuje administracja czasopisma Bezpieczeństwo i Higiena Pracy, Warszawa, Polna 40, — przyczem ceny zostały ustalone następujące: przy odbiorze do 500 sztuk — 24 grosze za 1 egzemplarz, przy odbiorze ponad 500 sztuk — 20 groszy za 1 egzemplarz.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dzienniku Urzędowym Min. Skarbu Nr. 2 z dn. 20 stycznia r. b. ogłoszony został pod poz. 59 okólnik Ministerstwa Skarbu z dn. 14 stycznia 1936 o przywozie i przewozie tłuszczów pochodzenia zwierzęcego.

Okólnik ten stanowi, że pozwolenie Min. Rolnictwa niezbędne jest przy przywozie: słoniny, szmalcu, masła, margaryny, łojów zwierzęcych oraz łoju kostnego.

O ile usprawiedliwione jest żądanie takich zaświadczeń przy imporcie pierwszych 5-ciu towarów, o tyle jest zupełnie niesłuszne i zbędne w stosunku do tłuszczu kostnego. W tym stanie rzeczy Związek Przemysłu Chemicznego wystąpił do Min. Skarbu z wnioskiem o zniesienie świadectw Min. Rolnictwa przy imporcie tłuszczu kostnego, zwłaszcza że świadectwa takie nie były dotychczas nigdy żądane.

E C H A

* Dyrektor Związku Przemysłu Chemicznego, p. Prof. Edmund Trepka, udał się do Hagi, celem wzięcia udziału w rokowaniach o zawarcie nowego traktatu polsko-holenderskiego, w charakterze delegata Rady Traktatowej.

* P. Wit Zdankowski, Dyrektor Sp. Akc. „Fr. Karpiński” został ponownie powołany przez Pana Ministra Opieki Społecznej do Naczelnej Państwowej Rady Zdrowia, w charakterze znawcy spraw przemysłu chemiczno-farmaceutycznego.

ORIENTACYJNE CENY NIEKTÓRYCH WYTWÓRÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

	Cena zł.
Aceton	340.—
Alkohol metylowy techniczny 98%	160.—
Alkohol metylowy czysty 99/100	225.—
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1.53
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1.25
Azotan amonu	100.—
Azotyn sodowy	110.—
Benzol chem. czysty (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	80.—
Benzol handlowy 90%, (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	75.—
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13.50
* Boraks	75—85.—
Chloran potasu	175.—
Chlor ciekły	115.—
Chlorek cynku 50° Bé	30.—
Chlorek cynku w proszku biały	95.—
* Chlorek wapna bielący	30.60
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	18—20.—
Chlorobenzol	160.—
Chloroform czysty „purissimum“	720.—
„ „ „pro narcosi“	1.800.—
Dwuwęglan sodowy	385—425.—
Eter siarkowy	195.—
Fenol czysty	170.—
Formalina 40%	240.—
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	180.—
* „ „ techniczna 85/88%	49.—
Karbid	20.50
Karbolium	75.—
Krezol czysty	180.—
Klej kostny	250.—
Klej skórny	85.—
Kwas azotowy tech. 36° Bé za 100% HNO ₃	460.—
Kwas cytrynowy zwykły	210.—
Kwas mrówkowy 80%	520.—
Kwas winowy zwykły	

Kwas siarkowy 60° Bé	4.25
Kwas solny 19°/21° Bé	9.50
„ „ octowy techn. 30%	85.—
Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	15.—
„ „ rogowa 13/14% N ₂	35.—
* Naftalin czysty w łuskach	46.—
Octan amylu	440.—
Octan metylu	300.—
Octan sodu	105.—
„ „ ołowiu	170.—
Oleina	185.—
Oleum 20%	12.75
Olej lniany	125.—
Olej kokosowy	98.—
Olej palmowy (z ziarn)	100.—
* Potaż kalcynowany 90/95%	120.—
* Potaż żrący topiony 88/92%	140.—
Saletra amonowa	100.—
Saletra potasowa	120.—
* Saletra sodowa przem.	58.—
Saletra sodowa rafin.	75.—
* Salmjak sublimowany	180.—
Siarczan amonu (frco stacja odbiorcza)	24.20
* Siarczan miedzi	50.—
* Siarczek sodu 60/62%	58.—
Smola preparowana	14.50
Soda amonjakalna 98%	20.70
* „ „ kaustyczna 97,5% loco Podgórze	49.70
Sól glauberska krystaliczna	7.00
Sól Seignette'a (aptek)	420.—
Stearyna	170.—
Superfosfat 16% par. Warszawa luzem	10.75
Toluol czysty	95.—
Woda amonjakalna	43.—
Żelatyna techn.	450.—

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWORCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
 „PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BO-
 RUTA Sp. Akc.“, Łódź tel. 195-96,
 195-97; Warszawa, Piusa XI. 3.
 m. 8, tel. 8-38-78.
 „WOLA KRZYSZTOPORSKA“
 Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel.
 Piotrków Tryb. 165.
 ZAKŁADY CHEMICZNE W WIN-
 NICY, S. A. Winnica, poczta Hen-
 ryków k/Warszawy, tel. 1-a podm. 17.
 Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross,
 Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.
Chlorek wapna bielący:
 Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“,
 Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
Chlorek wapnia (CaCl₂):
 „ZAKŁADY SOLVAY W POL-
 SCE“, Warszawa, Czackiego 14,
 tel. 5-91-24.
**Dwuchromian potasu i dwuchromian
 sodu, sól glauberska kalc:**
 Tow. Fabryk Portl. Cem. „WY-
 SOKA“ Sp. Akc. Warszawa, Mazo-
 wiecka Nr. 7, fabryka w Wrzoso-
 wej, p-ta Częstochowa 4. Wyląc-
 zna sprzedaż: D/H. Maurycy Lu-
 xemburg. Warszawa, Senatorska
 28/30, tel. 6 00 19.
Farmaceutyczne przetwory:
 Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS
 i SYN“, Warszawa, Daniłowiczow-
 ska 16, tel. Centrala-Spiess.
 „Fr. KARPINSKI Spółka Akcyjna“,
 Warszawa. Wolność 9, tel. 11-06-00.

Fotograficzne materiały:
 Płyty, błony i papiery do celów
 techn.: Fabr. „ALFA“, Bydgoszcz,
 Garbary 3.
**Gliceryna farmaceutyczna i technicz-
 na:**
 Sp. Akc. „STREM“, Warszawa,
 Mazowiecka 7, tel. 584-30.
 Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LE-
 VER“ Sp. Akc., Warszawa, Nowy
 Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.
Gumowe artykuły techniczne:
 Sp. Akc. „WOLBROM“, Warsza-
 wa, Leszno 15, tel. 11-06-81,
 Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW“ Sp.
 Akc. Warszawa, Złota 35, tel.
 533-49.
Jedwab sztuczny:
 Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FA-
 BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA-
 BIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel.
 875-39.
 FABRYKA PRZEDZY I TKANIN
 SZTUCZNYCH „CHODAKÓW“,
 Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel.
 Sochaczew 81.
Karbid:
 Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“,
 Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
Klej kostny i skórny:
 Sp. Akc. „STREM“, Warszawa,
 Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
 „ZAKŁADY SOLVAY W POL-
 SCE“, Warszawa, Czackiego 14,
 tel. 591-24.
Oleina zwierzęca:
 Sp. Akc. „STREM“, Warszawa,
 Mazowiecka 7, tel. 584-30.
Siarczek węgla:
 Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA-
 BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA-
 BIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel.
 875-39.
Słomka i włosie wiskozowe:
 Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA-
 BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA-
 BIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel.
 875-39.
**Soda amonjakalna, krystaliczna i kau-
 styczna:**
 „ZAKŁADY SOLVAY W POL-
 SCE“, Warszawa, Czackiego 14,
 tel. 591-24.
Soda kaustyczna:
 Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“,
 Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
Sól glauberska krystaliczna:
 „TOMASZOWSKA FABRYKA
 SZTUCZNEGO JEDWABIU“,
 Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39.
Stearyna:
 Sp. Akc. „STREM“, Warszawa
 Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 MARCA 1936 ROKU

PRZEMYSŁ SZTUCZNYCH WŁÓKIEN W R. 1935

Studja ekonomiczne, prowadzone przez Ligę Narodów wykazały, że „w ostatnich latach sztuczny jedwab, dzięki postępowi techniki, obniżce cen, oraz zainteresowaniu spoźywców, wciąż mocniej konkuruje z dawnym surowcem włókienniczym — jedwabiem naturalnym, bawełną i wełną — szczególnie w przemyśle wyrobów dzianych”.

Ilościowo, spożycie sztucznego włókna wynosi co prawda zaledwie kilka procent wszystkich surowców włókienniczych, ale przekroczyło już w tonnażu jedną piątą światowego spożycia wełny.

Rok ubiegły przyniósł, w porównaniu z r. 1934, dalszy poważny rozwój ilościowy światowej wytwórczości sztucznego jedwabiu.

Ponadto jednym z naczelných zainteresowań światowego rynku włókienniczego stał się rozwój techniczny i wydatny wzrost ilościowej produkcji sztucznych włókien ciętych.

Włókna cięte używane są obecnie do wytwarzania samoistnych tkanin, jak również — coraz to szerzej — jako domieszka do tkanin lnianých, bawełnianých, a zwłaszcza wełnianých.

Przy znanych tendencjach autarkicznych wielu państw w dziedzinie zaopatrzenia przemysłu w surowce włókiennicze, można się spodziewać dalszego intensywnego rozwoju produkcji włókna ciętego i rozpowszechnienia jej, skoncentrowanej dotychczas w siedmiu zaledwie krajach. Warto zaznaczyć, że już obecnie, we Włoszech i w Niemczech, wymagana jest, przy wszystkich zamówieniach tkanin wełnianých dla wojska i urzędów, znaczna przymieszka sztucznego włókna ciętego.

W technice produkcji sztucznego jedwabiu dotychczasowymi systemami w roku ubiegłym nie zanotowano wybitniejszych zmian. Podjęta we Włoszech próba zastosowania nowego surowca podstawowego — kazeiny — jest eksperymentem, którego praktycznej wartości niemożna jeszcze należycie ocenić.

Trudności w handlu międzynarodowym sztucznym jedwabiem w roku ubiegłym nadal wzrastały. Pomijając nawet znane już restrykcje — kontyngenty, kompensaty, zwwyżki ceł, trudności walutowe i t. p. — należy podkreślić fakt intensywnego forsowania wywozu przez liczne państwa, wśród których prym dźierzą Włochy i Niemcy. Dzięki premjom i innym środkom ingerencji Państwa, różnice pomiędzy ceną

wewnętrzną a ceną, po której jedwab sztuczny jest oferowany na eksport, nierzadko przekraczają 50% ceny wewnętrznej.

Gwałtowna ekspansja japońska wzrastała w pierwszej połowie roku ubiegłego; natomiast w ostatnich miesiącach tego roku daje się zauważyć pewne jej ograniczenie.

Podawane w różnych publikacjach ilości jedwabiu sztucznego, rzekomo wyprodukowanego w Z. S. S. R., nie wydają się prawdopodobne. Faktem jest jednak, że w Rosji czynione są usiłowania rozbudowy przemysłu włókna sztucznego na gigantyczną skalę. Jakość rosyjskiego jedwabiu sztucznego nie wytrzymuje tymczasem porównania z jakością przędzy, wytwarzanej w innych krajach.

Na rynku krajowym wzrastające zapotrzebowanie na jedwab sztuczny mogło być w całości pokryte przez 3 istniejące w Polsce fabryki. Produkcja wyniosła 5.380.000 kg, co w porównaniu z 4.390.000 kg w r. 1934 stanowi wzrost o 23%.

W pierwszym półroczu r. ub. rynek krajowy cechował się mocną tendencją; od października zapotrzebowanie osłabło bardzo znacznie.

Ceny sprzedażne wewnątrz kraju były parokrotnie obniżane. Ogólna obniżka, w zależności od rodzaju przędzy, waha się za rok 1935 w granicach od 4 do 15%. Przędza sztucznego jedwabiu jest więc jednym z tych rzadkich wytworów przemysłowych, którego wskaźnik ceny wyraża się obecnie liczbą 31, przy cenach z r. 1928, przyjętych jako równe 100. Jest to wskaźnik niższy od wskaźnika cen wytworów rolných.

Eksport krajowej przędzy sztuczno-jedwabnej zmniejszył się nieznacznie ze znanych przyczyn i był prowadzony ze stratą.

Włókno cięte produkowane jest nadal w Polsce. Niestety, produkt ten, aczkolwiek gatunkowo w niczem nie ustępujący zagranicznym, nie został dotychczas należycie wykorzystany przez krajowe przedsiębiorstwa przetwórcze.

Ku końcowi roku 1935 dało się zauważyć zwiększone zainteresowanie próbami przetwarzania Tetry. Próby te, podjęte przez szereg poważnych fabryk i zaznaczone powyżej ogólne tendencje rynku światowego pozwalają rokować pewien wzrost zapotrzebowania na włókno cięte już w najbliższym czasie.

W dziedzinie uniezależnienia Polski od importu surowca, potrzebnego do produkcji sztucz-

nego włókna, zasługuje na uwagę zapoczątkowana w ubiegłym roku wytwórczość siarczku węgla, prowadzona przez Tomaszowską Fabrykę Sztucznego Jedwabiu w rozmiarach, wystarczających na pokrycie całego zapotrzebowania krajowego na ten produkt.

Produkcja Tomofanu wykazuje stopniowy, aczkolwiek niewielki wzrost; wydatnie wzmożło się zapotrzebowanie na słomkę tomofanową, używaną do wyrobu kapeluszy.

Z BIEŻĄCEJ DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

W okresie od 1 lutego do 1 marca r. b. Związek Przemysłu Chemicznego zajmował się — obok innych — następującymi sprawami szczególnej doniosłości:

Złożył w Min. Skarbu i w Min. Przemysłu i Handlu konkretny projekt zwolnienia od podatku drogowego benzolu, używanego do dalszego przerobu chemicznego, ze szczegółową propozycją sposobu kontroli władz skarbowych nad zużyciem benzolu.

Odwiedził przez swych przedstawicieli Pana Ministra Opieki Społecznej, przedstawiając szereg postulatów przemysłu chemiczno-farmaceutycznego.

Odbył w Min. Opieki Społecznej naradę w sprawie nowelizacji rozporządzenia o kosmetykach i przedstawił konkretne wnioski w tym zakresie.

Na żądanie Min. Przemysłu i Handlu złożył szczegółowe wnioski w sprawie nowelizacji przepisów o skażaniu tłuszczów technicznych, oraz uzyskał ostateczne wyjaśnienia w sprawie warunków przywozu tłuszczu kostnego.

Złożył wnioski w sprawie zniżek celnych, jakie powinny być ogłoszone przy nowelizacji obecnie obowiązujących przepisów.

Na żądanie Min. Przemysłu i Handlu opracował projekt reformowania taryfy na przywóz tłuszczów zwierzęcych.

Wziął udział w konferencji w Min. Przemysłu i Handlu w sprawie taryf na przewozy nasion i olejów pochodzenia krajowego.

Delegacja Związku Przemysłu Chemicznego przyjęta była dn. 27 lutego r. b. przez Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Prof. Dr. W. Świętosławskiego. Delegacja poruszyła sprawy: organizowania w roku bieżącym akcji zbierania i rozdziału praktyk wakacyjnych w przemysle chemicznym; zatwierdzenia statutu Fundacji Stypendjalnej przy Związku Przemysłu Chemicznego; Państwowej Szkoły Chemiczno-Przemysłowej w Warszawie, wreszcie zorganizowania w Warszawie Kongresu Chemii Przemysłowej. Ponadto delegacja zdała sprawę z przeprowadzania wśród przedsiębiorstw chemicznych zbiorów na cele doraźnej pomocy dla młodzieży akademickiej.

P. Minister Świętosławski ustosunkował się przychylnie do wysuniętych przez nas postulatów, obiecując bliższe ich rozważenie w niedługim czasie.

NOWE DZIAŁY WYTWÓRCZOŚCI

Fabryka Chem. Farm. Dr. A. Wander Sp. Akc. donosi nam, że uruchomiła w ostatnich miesiącach produkcję kilku nowych preparatów, dotychczas w Polsce niewytwarzanych. Mianowicie, rozpoczęła fabrykację emulgatorów do wyrobu kremów kosmetycznych pod nazwą „Emulgatine”. Przemysł perfumeryjno-kosmetyczny importował najczęściej dotychczas podkłady do kremów z zagranicy, uruchomienie więc produkcji w Polsce takich podkładów czyni import ich zupełnie zbędnym.

Przemysłowi włókienniczemu poświęcone są inne preparaty, wytwarzane przez Fabr. Dr. A. Wander, mianowicie preparat do wałkowania (folowania) towarów wełnianych — „Walkoza”, środek do bielienia przędzy — „Kromocon”, środek pomocniczy do apretur „Alfagum”, wreszcie preparat enzymowy pochodzenia zwierzęcego „Daifix” — do krochmalenia i odkrochmalania towarów bawełnianych. Preparaty takie w znakomitej większości wypadków były dotychczas sprowadzane z zagranicy, a więc uruchomienie ich produkcji w Polsce przyczynia się w dalszym ciągu do odciążenia naszego bilansu handlowego.

O POMOC DLA MŁODZIEŻY AKADEMICKIEJ

Zarząd Związku Przemysłu Chemicznego R. P. na posiedzeniu w dn. 13 lutego r. b. postanowił rozesłać do zrzeszonych w Związku Przemysłu Chemicznego oraz do niezorganizowanych w Związku polskich fabryk chemicznych odezwę następującej treści:

Wezwanie Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Prof. Dr. Wojciecha Świętosławskiego, o udzielenie doraźnej pomocy młodzieży akademickiej, znajdującej się w nader ciężkich warunkach materialnych nie może pozostać bez echa. Zwłaszcza polski przemysł chemiczny, który wielokrotnie już dawał dowody głębokiego rozumienia niedoli studjującej młodzieży — przez fundowanie stypendjów, pomoc doraźną, chętnie udzielanie praktyk wakacyjnych, finansowanie wycieczek naukowych, stałą opiekę nad Państwową Szkołą Chemiczno-Przemysłową i t. p. — nie może pozostać bierny w obliczu wyjątkowo ciężkiej sytuacji akademika polskiego. Wprawdzie w warunkach naszej rzeczywistości i powszechnie panującej nędzy, położenie studjującej młodzieży jest jednym z przejawów ogólnej sytuacji ekonomicznej; lecz nie wolno zapominać, że kadrami przyszłych kierowników całego życia w naszym kraju są przecież szeregi dzisiaj studjującej młodzieży, i że pozostawienie jej bez szybkiej pomocy odbiłoby się fatalnie na losach całego kraju, a więc i jego życia gospodarczego.

Zły stan zdrowia, brak najniezbędniejszych pomocy naukowych, niemożność opłacania czynszu, nierzadko brak dachu nad głową i codziennego obiadu — oto warunki, w jakich zdobywa wiedzę znaczna część młodzieży polskiej.

Związek Przemysłu Chemicznego wzywa polski przemysł chemiczny do deklarowania na na-

sze ręce ofiar na doraźną pomoc młodzieży akademickiej.

Donosimy równocześnie, że na nasz apel pierwsi stanęli:

Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu deklarując sumę zł.	2.500.—
Zakłady Solvay w Polsce	2.500.—

PRZYWÓZ TŁUSZCZU KOSTNEGO

W związku z sygnalizowanym przez nas w poprzednich numerach okólnikiem Min. Skarbu, zarządzającym przedstawianiem zaświadczeń Min. Rolnictwa przy imporcie tłuszczu kostnego — Związek Przemysłu Chemicznego uzyskał w Min. Skarbu oraz w Min. Rolnictwa następujące wyjaśnienia:

Celem uzyskania zezwolenia Min. Rolnictwa na przywóz tłuszczu kostnego, należy przedstawić temuż Ministerstwu szczegółowe dane, dotyczące nadchodzących do Polski transportów tłuszczu kostnego wg. poniższego schematu:

1) Nazwa towaru z opisem artykułu, np. tłuszcz kostny niebielony, lub tłuszcz kostny bielony.

2) Dane dotyczące sposobu ekstrakcji i środka, użytego przy otrzymaniu tłuszczu kostnego, mianowicie — temperatura, czas trwania i środek ekstrakcyjny, np. ekstrakcja benzynowa w temperaturze 80° w ciągu 18 godzin.

3) Cel przerobu, np. do fabrykacji mydła, do fabrykacji oleiny i stearyny.

Min. Rolnictwa będzie wydawało odpowiednie zaświadczenia bez dalszych formalności, pod warunkiem przedstawienia urzędowi celnemu zaświadczenia odpowiedniej instytucji zagranicznej z kraju pochodzenia towaru; w zaświadczeniu tem muszą być stwierdzone okoliczności, które importer deklaruje jak wyżej pod p. 2.

OBLICZANIE PODATKU OD WYNAGRODZEŃ ROBOTNICZYCH

W związku z Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 listopada 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 518) obniżającym sumy dochodu rocznego, wolnego od opodatkowania według działu II-o Ustawy z 2.500 zł. na zł. 1500 — wynagrodzenia robotnicze w znacznie większej ilości wypadków niż poprzednio podlegają opodatkowaniu.

Według art. 43 Ustawy o państwowym podatku dochodowym, podatek od wynagrodzeń pobiera się przy każdorazowej wypłacie, przyczem podstawą do ustalenia stopy procentowej przypadającego do potrącenia podatku stanowi wysokość wypłaconego wynagrodzenia obliczona w stosunku rocznym.

§ 79 Rozporządzenia wykonawczego do ordynacji podatkowej uznaje za niezbędne przy składaniu przez pracodawców wykazów potrąceń, oznaczenia sumy wypłaconego wynagrodzenia oraz okresu czasu, za który wypłaca się wynagrodzenie. Wobec nasuwających się wątpliwości jak należy obliczać podatek przy wynagrodzeniach robotniczych wypłacanych tygodniowo, co

10 dni lub w innych terminach, zwłaszcza gdy robotnik pracował nie przez wszystkie dni wskazanych okresów, poniżej podajemy wyjaśnienia.

Jeżeli pracodawca za okres miesięczny wypłacił pracownikowi zł. 200 — to obojętne jest, czy wynagrodzenie zostało ustalone zgóry ryczałtowo, czy też obliczone w stosunku do ilości przepracowanych w tym miesiącu 100 godzin po 2 zł. za godzinę lub 10 dni po 20 zł. i t. p.

W każdym wypadku suma otrzymanego za okres miesięczny wynagrodzenia w celu doprowadzenia do stosunku rocznego powinna być pomnożona przez dwanaście.

Przy wypłatach wynagrodzeń co 10 dni mnożnik wynosi 35, przy tygodniowych 52 i tylko w wypadkach, gdy wypłata odbywa się codziennie jak np. w niektórych przemysłach sezonowych — powinien być zastosowany mnożnik 300.

Gdy więc robotnik, wynagradzany tygodniowo, pracował tylko 3 dni w tygodniu i otrzymał wynagrodzenie z uwzględnieniem ilości przepracowanych dni — nie wolno traktować go jako dziennie płatnego i ustalać podstawę obliczania podatku przez pomnożenie wynagrodzenia za 1 dzień pracy przez 300, lecz należy wypłacone z upływem tygodnia wynagrodzenie pomnożyć przez 52. Przyjmując, że robotnik otrzymał przy wypłacie tygodniowej za przepracowane 3 dni zł. 18 — to nie podlega podatkowi od tej wypłaty, gdyż 18 pomnożone przez 52 daje 935 zł. w stosunku rocznym. Gdyby natomiast błędnie obliczając pomnożyć 6 zł. jako dzienne wynagrodzenie przez 300 — to otrzymamy w stosunku rocznym zł. 1800 — co pociągałoby obowiązek potrącenia od wypłaty 18 zł. tytułem podatku dochodowego 1,4% t. j. zł. 1.54.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Opublikowanie danych dotyczących eksportu w roku 1935, w „Miesięczniku Handlu Zagranicznego” za grudzień roku ubiegłego pozwala na prowizoryczną orientację co do wysokości wywozu produktów chemicznych.

Wywóz ten wzrósł w roku 1935 o przeszło 7% w porównaniu z wywozem w roku 1934. Jeśli przyjąć za eksport chemiczny grupy produktów według zestawienia podanego w XIV sprawozdaniu związku (str. 45 i 51) to wartość wywozu w roku 1935 wynosić będzie okragło 49 milionów złotych (45 milionów — w roku ubiegłym).

Szczególnie wzrósł wywóz: węgla drzewnego, benzolu oczyszczonego, olejów smołowych, potażu, siarczanu amonu, karbidu, bieli cynkowej, śrutu kostnego, soli potasowych, żelazochromu, materiałów wybuchowych. Wydatniej spadł wywóz benzolu surowego, fenolu saletr, ustał zupełnie wywóz kwasu siarkowego. Wywóz jedwabiu sztucznego utrzymał się na poziomie roku poprzedniego.

Na żądanie Rady Traktatowej, Związek rozesłał do zainteresowanych przedsiębiorstw ankietę w sprawie stosunków handlowych z *Francją i Stanami Zjednoczonymi A. P.*

W najbliższym czasie podjęte zostaną rozmowy dotyczące stosunków handlowych z *Węgrami* i *Rumunją*. Przedsiębiorstwa, które pragnęłyby dostarczyć ewentualnych dodatkowych postulatów do tych rokowań — proszone są o uczynienie tego natychmiast.

Zanotowane zostały następujące zmiany przepisów celnych i reglamentacyjnych (Nr. 4 „Informatora Eksportowego“):

Austria zakaz przywozu farb ołowiowych.

Hiszpanja. Rozciągnięcie restrykcji dewizowych na Marokko hiszpańskie.

Norwegja. Obniżenie opłat przywozowych od pasz treściwych (makuchy).

Państwowy Instytut Eksportowy poruszył sprawę używania containersów (szczelne skrzynie metalowe większych rozmiarów — przeznaczone do wożenia towarów półmasowych otwartymi wagonami i statkami) przez przedsiębiorstwa eksportujące.

Przedsiębiorstwa chemiczne zainteresowane w tej sprawie proszone są o nadsyłanie uwag do Związku.

W dn. 12 marca r. b. o godz. 18 min. 15 odbędzie się posiedzenie Sekcji Eksportowej Związku. Proponowany porządek obrad obejmować będzie następujące sprawy:

1) Referat Dr. Tadeusza Łychowskiego, p. o. Nacz. Wydziału w Min. Przemysłu i Handlu, na temat zagadnienia bilansu handlowego.

2) Sprawozdanie z położenia wywozu produktów chemicznych z Polski w r. 1935,

3) Bieżące sprawy eksportowe,

4) Wolne wnioski i komunikaty.

Zdarzające się zamrożenia należności eksporterów w Italji powstały stąd, że firmy włoskie dłużnicze wpłacały należność fakturową w lirach do swych stałych banków z prośbą o wydanie dewiz, których Banca d'Italia ze znanych powodów nie przydzielał.

Tymczasem zaś istnieje porozumienie pomiędzy „Istituto Nazionale per Cambi“ w Rzymie (t. zn. „Istcambi“) i Polskim Tow. Handlu Kompensacyjnego, że „Istcambi“ uruchomiło prowizoryczne conto clearingowe z Polską i poleciło wszystkim bankom włoskim przelanie dotychczas wpłaconych kwot przez importerów włoskich na wspomniane conto clearingowe.

Obecnie zatem wpłacone do banków włoskich liry na rzecz firm polskich są przelewane na conto clearingowe z Polską, zaś „Istcambi“ nagromadzone sumy transferują do wysokości rozporządzalnych sum na koncie polskim.

W związku z powyższym oraz w związku z kierowaniami od czasu do czasu do polskich placówek konsularnych zażaleń firm polskich na wstrzymywanie przekazywania należności — Biuro Traktatowe zaleca, aby firmy polskie w

pretensjach zgłaszanych do polskich placówek konsularnych we Włoszech podawały dokładnie:

1) adresy firm włoskich dłużniczych,

2) wysokość faktury,

3) terminy płatności,

4) i, o ile to możliwe, datę wpłacenia należności przez firmę włoską i nazwę banku włoskiego, który wpłatę przyjął.

Na podstawie tych danych „Istcambi“ będzie mógł się zwrócić do odnośnej firmy, względnie do banku z poleceniem przelania wpłaconych lirów na conto clearingowe i zawiadomić o tem Polskie Towarzystwo Handlu Kompensacyjnego w Warszawie.

Firmy polskie mogą również informować bezpośrednio swych włoskich dłużników o możliwości uregulowania długu za pośrednictwem clearingu przez wpłacenie należnej sumy do Banku Włoskiego, jako kasjera „Istcambi“, na conto clearingowe z Polską.

Państwowy Instytut Eksportowy zwraca uwagę firm eksportujących do Palestyny na przepisy importowe wydane ostatnio w związku z wejściem w życie sankcyj antywłoskich. W myśl tych przepisów w każdym wypadku, jeśli towar polski eksportowany do Palestyny przesyłany jest przez Włochy lub porty włoskie, należy do transportu dołączyć świadectwo pochodzenia. Świadectwo pochodzenia takie winno być sporządzone w języku angielskim i poświadczane przez Izbę Przemysłowo-Handlową. W świadectwie tem należy ponadto zaznaczyć, że towar wysyłany zostaje bezpośrednio przez polskiego eksportera do palestyńskiego odbiorcy.

Bilans handlowy Polski z Urugwajem kształtuje się dla Urugwaju wybitnie dodatnio: w r. 1934 — 1,8 milj. zł., a w r. 1935 — około 3,2 milj. zł.

Wobec tak korzystnego salda Bank Republiki Urugwaju — jak nas informuje Państwowy Instytut Eksportowy — ustalił *przydział dewiz dla towarów polskich* w tak wysokiej sumie, że pokryje ona kilkakrotnie dotychczasowy nasz wywóz do Urugwaju (w r. 1934 wszystkiego 238 tys. zł., a w r. 1935 — 223 tys. zł.).

Przyznanie większego przydziału dewiz dla towarów polskich otwiera możliwości wywozu naszego na rynek urugwajski.

KRONIKA

Dn. 13 lutego r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego R. P., na którym postanowiono wydać odezwę w sprawie doraźnej pomocy młodzieży akademickiej. Tekst odezwy zamieszczamy na innem miejscu.

Na temże posiedzeniu Zarząd Związku zapoznał się ze stanem rokowań o zawarcie traktatów handlowych, obecnie negocjonowanych, oraz postanowił zwołać rozszerzone zebranie Sekcji Eksportowej Związku, celem zajęcia stanowiska w aktualnych zagadnieniach eksportowych.

Śląskie Towarzystwo Wystaw i Propagandy Gospodarczej w Katowicach donosi, że VIII Targi Katowickie odbędą się w roku bieżącym od dn. 30 maja do 14 czerwca. Bliższych informacji udziela Zarząd Towarzystwa w Katowicach, ul. Stawowa 14.

Proszeni jesteśmy o podanie informacji, że firma St. Weigt, Zakłady Przemysłowe w Łodzi, ul. Senatorska 7/9 przystąpiła do produkcji niewyrabianych dotąd w kraju rozcieraczek trójwalcowych dla przemysłu graficznego, lakiernictwa i t. p.

Rozcieraczki wyrabiane są w 9 typach, a na żądanie firma służy szczegółowymi prospektami i wyjaśnieniami.

Otrzymałmy komunikat o XVI międzynarodowych targach w Brukseli, które odbędą się w okresie od 1 do 15 kwietnia r. b.

Dn. 27 lutego r. b. odbyło się dyskusyjne posiedzenie Sekcji Przemysłowej Polskiego Towarzystwa Chemicznego, poświęcone sprawom gazownictwa i koksownictwa.

Program obrad obejmował następujące tematy:

1) Odgazowanie i zgazowanie węgla kamiennego — referent inż. Czesław Kłobukowski;

a) koksownictwo i gazownictwo, b) generatory, c) chłodzenie, czyszczenie i magazynowanie gazu, d) porównanie ważniejszych systemów wytwarzania gazu.

2) Zastosowanie gazu — referent inż. Czesław Kłobukowski;

a) jako źródła ciepła, światła i siły, b) specjalne możliwości zastosowania gazu do wytwarzania prądu elektrycznego.

3) Produkty węgla kamiennego — referent inż. Jerzy Chodakowski;

a) koks, smoła, benzol, związki amoniakalne — wytwarzanie, przeróbka i zastosowanie, b) gaz węglowy jako surowiec chemiczny.

4) Gospodarcze znaczenie procesów zgazowania i odgazowania węgla kamiennego — referent inż. Jan Krzyżkiewicz;

a) orientacyjne zestawienie krajowego zużycia paliw ze specjalnym uwzględnieniem węgla kamiennego, b) organizacja przemysłu koksowniczego i gazowniczego, c) wytwórczość węglopodobnych w różnych gałęziach przemysłu, d) zwiększenie gospodarczej wartości węgla kamiennego drogą przerobu chemicznego, e) zestawienie importu i eksportu węglopodobnych za r. 1934.

W związku z wezwaniem rozsyłanymi do firm przemysłowych i handlowych o poparcie pieniężne dla instytucji o nazwie podobnej w brzmieniu do nazwy Związku Inżynierów Chemików R. P., proszeni jesteśmy ze strony Związku Inżynierów Chemików R. P. o zaznaczenie, że Związek Inżynierów Chemików z akcją tą nie ma nic wspólnego. Związek ten, grupujący chemików zatrudnionych w przemyśle, stał i zawsze stoi na stanowisku, że jako organizacja zawodo-

wa może opierać się jedynie na składkach członkowskich i z żadnych subsydjów ani z kół przemysłowych ani z innych źródeł nie korzysta.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W „Monitorze Polskim“ Nr. 24 z dn. 30 stycznia r. b. oraz Nr. 27 z dn. 3 lutego r. b. ogłoszone zostały okólniki taryfikacyjne Min. Skarbu, wyjaśniające co następuje:

Alkohol benzylowy clić należy wg. poz. 431 p. 2 taryfy celnej,

Masy plastyczne sztuczne na podłożu fenolu, chociażby nadchodziły z zagranicy pod innymi nazwami handlowymi niż bakelit, clić należy wg. poz. 481 p. 1 taryfy celnej,

Masy plastyczne sztuczne na podłożu innym niż fenole clić należy wg. poz. 488 p. 2 taryfy celnej.

W Dz. Ust. Nr. 11 z dn. 15 lutego r. b. ukazało się pod poz. 110 Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 31 stycznia 1936 o ustaleniu cen sprzedażnych spirytusu na cele niekonsumcyjne.

Zgodnie z przepisami tego rozporządzenia obniżone zostały ceny ze zł. 1,35 do 90 gr. za 1 litr rektyfikatu do wyrobu: eteru, politur, lakierów, syntetycznych środków leczniczych, preparatów organoterapeutycznych, materiałów wybuchowych i na wszelkie inne cele przemysłowe, z wyłączeniem artykułów spożywczych. Do tejże kategorii ceny spirytusu zaliczono spirytus, używany do stabilizacji ziół, który dotychczas opłacał taką samą cenę, jak do produkcji preparatów galenowych.

Obniżono również cenę denaturatu ze zł. 1,10 za 1 litr do 95 gr. za 1 litr.

Rozporządzenie weszło w życie dn. 15 lutego r. b.

W „Monitorze Polskim“ Nr. 43 z dn. 21 lutego r. b. ogłoszone zostało pod poz. 78 obwieszczenie Ministra Skarbu w sprawie urzędów celnych, uprawnionych do odprawy celnej półproduktów organicznych.

Zgodnie z przepisami tego okólnika, do odprawy celnej półproduktów, objętych poz. 393—402 taryfy celnej, a przeznaczonych do celów przemysłowych, upoważnione zostały następujące urzędy celne: Bielsko, Gdynia, Kraków, Lwów, Łódź, Poznań, Warszawa, Gdańsk.

E C H A

* W pracach Narady Gospodarczej, które odbywały się od dn. 28 lutego do dn. 2 marca r. b. wzięli udział następujący przemysłowi działacze chemiczni: Inż. F. Wiślicki, Dr. Inż. J. Prot, Inż. J. Wojnar, Inż. C. Benedek, T. Kudelski, St. Ryl, Inż. S. Trocki, Inż. E. Treпка, Inż. T. Zamoyski.

OD WYDAWNICTWA

Strajk drukarski w Warszawie uniemożliwił nam terminowe wydanie poprzedniego i obecnego numeru, które ukazują się równocześnie — jako zeszyt podwójny.

CENY NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW CHEMICZNYCH W/G NOTOWAN DOMU HANDLOWEGO
B. NEUFELD, WARSZAWA, Leszno 54.

	Cena w zł. za 100 kg.		
Aceton	350.—	Kwas borny	190.—
Alun chromowy	72.—	Kwas chromowy w proszku 99½%	550.—
Alun krystaliczny	44.—	Kwas szczawiowy	165.—
Alun mielony	44.—	Litopon 30%	70.—
Antichlor kryst.	41.—	Minja ołowiana	125.—
Antimonium crud. w kawalkach	130.—	Minja żelazowa min. 90%	85.—
Antimonium crud. w proszku	180.—	Nadboran sodowy	400.—
Asfalt Gilsonit	80.—	Nadmanganian potasu	350.—
Azotan baru	180.—	Naftalin w łuskach	60.—
Biel cynkowa	75.—	Nitrobenzol	450.—
Biel ołowiana	150.—	Octan kobaltu	1100.—
Boraks kryst.	95.—	Octan ołowiu	170.—
Boraks w proszku	100.—	Oleina	190.—
Boran manganu	370.—	Olej rycynowy med.	250.—
Braunsztyń	80.—	Olej turecki 50%	90.—
Chlorek baru	67.—	Pumeks w kawalkach	60.—
Chlorek cynku w proszku 98/100%	100.—	Pumeks w proszku	60.—
Chlorek wapna	41.—	Salmjak mielony	115.—
Dwuchromian potasu	200.—	Salmjak w kaw. subl.	200.—
Dwuchromian sodu	165.—	Siarczan kobaltu	750.—
Dwusiarczyn sodu bezwodny 60/62%	45.—	Siarczan magnezu	18.—
Fenol	310.—	Siarczan miedzi	52.—
Fosforan sodu trójzasadowy	110.—	Siarczan żelazowy	19.—
Fosfor czerwony	650.—	Siarka mielona	36.—
Glejta angielska w proszku	150.—	Siarka w łuskach	36.—
Glin metaliczny w proszku	550.—	Talcum 000	19.—
Grafit angielski w łuskach	140.—	Talcum 00000	26.—
Grafit angielski w proszku 95/97%	150.—	Talcum 000000	29.—
Hydrosulfit	275.—	Tanina 92%	700.—
Kalafonja	65.—	Tlenek kobaltu 76%	2000.—
Kamfora w taflach	650.—	Węglan magnezu w cegielkach	210.—
Klej kostny	180.—	Węglan magnezu w proszku	150.—
Klej skórny	200.—	Węgiel aktywowany odbarwiający do olejów	160.—
Kaolina w kaw. i w proszku	14.—	Ziemia krzemkowa	30.—
Kreda chem. czysta	52.—	Żelazocjanek potasowy	350.—
		Żelazocjanek sodowy	250.—

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg. loco skład Warszawa wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWORCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne: „PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BOŻUTA Sp. Akc.“, Łódź tel. 195-96, 195-97; Warszawa, Piusa XI. 3. m. 8, tel. 8-38-78. „WOLA KRZYSZTOPORSKA“ Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165. ZAKŁADY CHEMICZNE W WINNICY, S. A. Winnica, poczta Henryków k/Warszawy, tel. 1-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross. Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.	Fotograficzne materiały: Płyty, błony i papiery do celów techn.: Fabr. „ALFA“, Bydgoszcz, Garbary 3. Gliceryna farmaceutyczna i techniczna: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER“ Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.	Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat): „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24. Oleina zwierzęca: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30. Siarczek węgla: Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Chlorek wapna bielący: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. Chlorek wapnia (CaCl₂): „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24. Dwuchromian potasu i dwuchromian sodu, sól glauberska kalc: Tow. Fabryk Portl. Cem. „WYSOKA“ Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka Nr. 7, fabryka na Wrzosowej, p-ta Częstochowa 4. Wylączna sprzedaż: D/H. Maurycy Luxemburg. Warszawa, Senatorska 28/30, tel. 6 00 19.	Gumowe artykuły techniczne: Sp. Akc. „WOLBROM“, Warszawa, Leszno 15, tel. 11-06-81. Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW“ Sp. Akc., Warszawa, Złota 35, tel. 533-49. Jedwab sztuczny: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39. FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW“, Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.	Sólka i włosie wiskozowe: Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39. Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna: „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24. Soda kaustyczna: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
Farmaceutyczne przetwory: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN“, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess. „Fr. KARPINSKI Spółka Akcyjna“, Warszawa, Wolność 9, tel. 11-06-00.	Karbid: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. Klej kostny i skórny: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.	Sól glauberska krystaliczna: „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39. Stearyna: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 MARCA 1936 ROKU

OBRÓT KOMPENSACYJNY Z KRAJAMI ZAMORSKIMI

Z dniem 22 lutego wszedł w życie nowy system handlu kompensacyjnego z krajami pozaeuropejskimi, z którymi Polska ma bierne saldo bilansu handlowego i nie posiada układów kontyngentowych. Jak wiadomo poprzednio działał system, na mocy którego importer z tych krajów obowiązany był przy uzyskiwaniu pozwolenia przywozowego wykazać, że do danego kraju wywiezione zostały towary polskie. Kontrolę nad tą procedurą sprawowało Polskie Towarzystwo Handlu Kompensacyjnego. Eksporterzy polscy przedkładali towarzystwu dokumenty wywozu i uzyskiwali przy tem przedłożeniu specjalną pomoc eksportową. Dokumenty wywozowe sziły niejako do wspólnej dla danego kraju puli. Zasadniczą zmianą obecnego systemu jest wprowadzenie t. z. tranzakcyj wiązanych, które dają możność bezpośredniego porozumienia się eksportera z importerem.

Sprawa ta jest doniosła i interesująca dla eksporterów produktów chemicznych do krajów zamorskich. W prasie codziennej ukazały się niedokładne wiadomości o nowym systemie, ogłaszamy zatem na tem miejscu in extenso treść „Informacyj w sprawie obrotu kompensacyjnego z krajami pozaeuropejskimi”, opracowanych przez Związek Izb Przemysłowo-Handlowych.

§ 1. Związek Izb Przemysłowo-Handlowych podaje do wiadomości, iż począwszy od dnia 22 lutego 1936 r. aż do odwołania stosować będą następujące zasady przy opinjowaniu spraw związanych z obrotem kompensacyjnym z krajami pozaeuropejskimi, z którymi Polska posiada ujemny bilans handlowy, o ile dla poszczególnych krajów lub kategorii tranzakcyj nie zostały ustalone zasady specjalne.

Każda z zamierzonych tranzakcyj opinjowana będzie według swobodnej oceny Związku Izb, zależnie od jej gospodarczej celowości, przyczem jednak w każdym razie winny być przez zainteresowanych zachowane poniższe zasady.

O ile tranzakcja dotyczy innych towarów lub krajów, aniżeli wymienione w § 2 i 3 niniejszych zasad będzie opinjowana na zasadach specjalnych, ustalanych w każdym indywidualnym wypadku.

§ 2. Zasady niniejsze mają zastosowanie do przywozu towarów następujących: kawa, pieprz, ziele angielskie, cynamon, jądra pestek morelowych, śliwki suszone, banany, pomarańcze i grapefruity, rodzyunki.

oraz następujące surowce przemysłowe: ziarno kakaowe, skóry surowe suche, mokrosolone i suchosolone, skóry futrzane niewyprawione, orzechy kamienne.

§ 3. Import tych towarów winien być, w ramach tranzakcyj wiązanych, *kompensowany wywozem do kraju pochodzenia tych towarów.*

W obrotach kompensacyjnych z niżej wymienionemi terytorjami geograficznymi może być dopuszczone odstępstwo od zasady kierunkowości eksportu kompensacyjnego, to znaczy podstawą przywozu może być wywóz do innego kraju, niż kraj, skąd towary mają być przywiezione. Odstępstwo to jest możliwe tylko w granicach następujących grup krajów:

I. grupa krajów Ameryki Środkowej, wyspy morza Karaibskiego oraz kraje Ameryki Południowej z wyłączeniem Brazylii, Urugwaju i Argentyny;

II. grupa krajów Afryki z wyłączeniem Egiptu, Algieru, Tunisu, Marokka i Unji Południowo-Afrykańskiej;

III. grupa krajów Dalekiego Wschodu z wyłączeniem Japonji, Chin, Indyj Brytyjskich i Holenderskich, Australji i Nowej Zelandji.

Tranzakcje kompensacyjne, zapewniające ścisłą kierunkowość w obrotach z krajami, wchodzącymi w skład wymienionych terytorjów, będą uprzywilejowane.

Zasady niniejsze nie mają zastosowania do obrotu towarowego z Argentyką i Chinami.

§ 4. Warunkiem tranzakcji związanej jest w zasadzie dokonanie wywozu towarów polskich, poprzedzającego przywóz.

§ 5. W wypadku, gdy przywóz ma nastąpić przed dokonaniem wywozu, przyjęcie tranzakcji związanej będzie uzależnione od dostarczenia zabezpieczenia, że wywóz zostanie dokonany.

Zabezpieczenie dokonania wywozu polega na złożeniu przez stronę zainteresowaną w Polskim Towarzystwie Handlu Kompensacyjnego kaucji w gotówce lub w formie gwarancji bankowej w wysokości od 50% do 100% wartości przywożonego towaru.

§ 6. W wypadkach konieczności zapewnienia polskiemu eksporterowi pokrycia dewizowego, importer zobowiązany będzie do złożenia w gotówce, względnie w gwarancji bankowej, kwoty należnej dostawcy zagranicznemu na rachunek specjalny w Polskim Towarzystwie Handlu Kompensacyjnego. Złożona kwota na

zlecenie Związku Izb Przemysłowo-Handlowych wyłacona będzie polskiemu eksporterowi, uczestniczącemu w danej transakcji związanej.

§ 7. Podstawą transakcji związanej winien być w pierwszym rzędzie wywóz nowy, to znaczy wywóz towarów, nie figurujących lub figurujących w ilościach nieznacznych w statystyce Głównego Urzędu Statystycznego wywozu do danego obszaru w poprzednim roku.

W transakcjach wiązanych przywóz surowców przemysłowych będzie przede wszystkim wiązany z wywozem towarów, mających łatwy zbytny na danym rynku zagranicznym, przywóz zaś innych towarów z wywozem towarów o trudniejszym zbycie.

§ 8. W transakcjach wiązanych wartość wywozu do wartości przywozu winna w zasadzie wyrażać się w stosunku 1 : 1.

Korzystniejszy stosunek na rzecz importu może być dopuszczony w drodze wyjątku.

Przy przywozie skór surowych mokrosolonych i suchosolonych stosunek wartości wywozu do przywozu ustala się conajwyżej na 1 : 3 na korzyść przywozu; skór futrzanych niewyprawionych conajwyżej na 1 : 1.

§ 9. Wnioski o transakcje wiązane winni zainteresowani kierować do Związku Izb Przemysłowo-Handlowych na schemacie według wzoru za pośrednictwem właściwych izb przemysłowo-handlowych.

Wnioski takie winny podawać szczegółowo wszelkie istotne warunki transakcji wraz z jej uzasadnieniem.

§ 10. Przyjęcie na siebie zobowiązań ustalonych przez Związek Izb zainteresowani potwierdzają przez podpisanie odpowiedniej deklaracji, która winna być złożona w Związku Izb za pośrednictwem właściwej Izby Przemysłowo-Handlowej.

§ 11. Pozwolenia przywozu doręczane będą w transakcjach wiązanych za pośrednictwem Związku Izb.

§ 12. Wszelkie dokumenty udowadniające wywóz i przywóz oraz wnioski zainteresowanych winny być składane we właściwych izbach przemysłowo-handlowych.

§ 13. Za czynności swe przy transakcjach wiązanych pobierać będzie Związek Izb Przemysłowo-Handlowych od zainteresowanych następujące opłaty:

$\frac{1}{2}\%$ od wartości przywozu, a dla surowców przemysłowych

$\frac{1}{4}\%$ od wartości przywozu, oraz

$\frac{1}{4}\%$ od wartości wywozu.

WALNE ZGROMADZENIE ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Tegoroczne zwyczajne Walne Zgromadzenie Związku Przemysłu Chemicznego odbędzie się w sobotę, dn. 28 marca 1936, o godz. 17-ej min. 30 w pierwszym i o godz. 18-ej w drugim terminie. Na porządku obrad znajdują się następujące sprawy:

- 1) Zagajenie,
- 2) Wybór przewodniczącego zebrania,
- 3) Sprawozdanie ogólne z działalności Związku Przemysłu Chemicznego za r. 1935,
- 4) Sprawozdanie finansowe za rok 1935 i preliminarz wydatków na r. 1936,
- 5) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej,
- 6) Uzupełniające wybory do Zarządu Związku,
- 7) Wybór Komisji Rewizyjnej,
- 8) Sprawy bieżące.

Zawiadomienia o terminie i porządku obrad Walnego Zgromadzenia zostały rozesłane wszystkim członkom Związku w sposób i w terminie, statutem przewidziany. Rozesłane również zostało sprawozdanie z działalności oraz sprawozdanie finansowe za r. 1935.

Ponieważ w roku bieżącym mija 15 lat od chwili założenia Związku, przeto sądzić należy, iż tegoroczne Walne Zgromadzenie będzie obślane specjalnie licznie przez przedstawicieli zrzeszonych firm chemicznych.

Z BIEŻĄCEJ DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

W okresie od 1 do 15 marca r. b. Związek Przemysłu Chemicznego zajmował się w szczególności następującymi sprawami:

Wziął udział w pracach Narady Gospodarczej, w osobach działaczy przemysłowo-chemicznych, zaproszonych przez Rząd ad personam.

Przedstawił Panom Ministrom Przemysłu i Handlu oraz Opieki Społecznej wnioski w sprawie przestarzałej ustawy z r. 1844 w zakresie handlu farbami.

Zajął się na życzenie Ministerstwa Skarbu opracowaniem środków skazających do tłuszców technicznych.

Przedstawił w Min. Przemysłu i Handlu wnioski w sprawie zmian stawek celnych w niektórych pozycjach taryfy celnej.

Wziął udział w zwołanej na terenie Min. Przemysłu i Handlu konferencji w sprawie przerobu celulozy krajowej w fabrykach sztucznych włókien.

Wziął udział w posiedzeniu Komitetu Taryfowego Państwowej Rady Komunikacyjnej.

Odbył w Min. Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego naradę w sprawie statutu Fundacji Stypendjalnej przy Związku Przemysłu Chemicznego.

Przygotował opinię do rokowań handlowych z Węgrami.

Wziął udział w posiedzeniu poświęconem wywozowi bieli cynkowej, które odbyło się w Izbie P.-H. w Sosnowsu.

Przygotował materiał ankiety w sprawie zużycia olejków eterycznych.

Uczestniczył w obradach Centralnej Komisji Przywozowej, Rady Traktatowej, Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie, Związku Izb Przemysłowo-Handlowych i innych.

KRONIKA

Dn. 12 marca r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którym zapoznano się z potwierdzonymi przez Komisję Rewizyjną zestawieniami rachunkowymi Związku za rok ubiegły oraz ustalono orientacyjny preliminarz budżetowy na r. 1936. Sprawozdania te i preliminarz przedstawione będą Walnemu Zgromadzeniu Związku Przemysłu Chemicznego, które odbędzie się w sobotę, dn. 28 marca r. b. w lokalu Związku.

Dn. 12 marca r. b. pod przewodnictwem Prezesa Związku, p. Inż. F. Wiślickiego, odbyło się posiedzenie Sekcji Eksportowej Związku Przemysłu Chemicznego R. P. Zebranie to miało charakter dyskusyjny, a zespół uczestników stanowili zarówno członkowie Sekcji Eksportowej, jak zaproszone osoby. Nader interesujący referat na temat znaczenia eksportu w Polsce wygłosił p. o. naczelnika Wydz. Polityki Handlowej w Min. Przemysłu i Handlu, p. Dr. Tadeusz Łychowski.

Po referacie wywiązała się wszechstronna i ożywiona dyskusja, w której zabierali głos spośród działaczy przemysłowo-chemicznych pp.: Inż. F. Wiślicki, Inż. W. Płużański, Dyr. Tomaszewski, Inż. E. Trepka, Inż. T. Zamoyski, Dr. A. Marchwiński, a spośród zaproszonych gości pp.: Dr. Paweł Minkowski i Inż. Marjan Szydłowski.

Obszerne streszczenie referatu i przebiegu dyskusji ogłosimy niebawem.

Nakładem Min. Opieki Społecznej wydane zostało sprawozdanie Głównego Inspektora Pracy za r. 1934. W dziale „Organizacja służby bezpieczeństwa w zakładach pracy” specjalny rozdział poświęcony został działalności Rady Bezpieczeństwa Pracy na terenie Związku Przemysłu Chemicznego. Prace naszej organizacji zostały ocenione bardzo pozytywnie, co niewątpliwie stanie się zachętą do kontynuowania i pogłębiania celowych prac Rady Bezpieczeństwa Związku.

Dnia 4 marca b. r. odbyło się w Ministerstwie Komunikacji posiedzenie Komitetu Taryfowego Państwowej Rady Komunikacyjnej.

Porządek obrad obejmował sprawozdanie z akcji zniżki taryf kolejowych oraz wolne wnioski. Po obszernej dyskusji, która wywiązała się na temat przeprowadzonej w ramach planu gospodarczego Rządu obniżki taryf towarowych — Komitet rozważył szereg spraw bieżących oraz wyłonił specjalną Komisję, mającą na celu rozpatrzenie zagadnienia zaopatrzenia wagonów prywatnych w hamulce zespolone.

Państwowa Szkoła Chemiczno-Przemysłowa w Warszawie zwróciła się do polskich fabryk chemicznych z prośbą o uzupełnienie pomocy naukowych i zasobów laboratoryjnych przez te firmy. Szczupłość budżetu oświatowego w Polsce nie pozwala bowiem Szkole na sprostanie tym potrzebom bieżącym, a tembardziej nie da-

je możliwości uzupełnienia posiadanych zbiorów. Z naszej strony popieramy najgoręcej prośbę Szkoły, sformułowaną przez Prezydium Rady Opiekuńczej, i prosimy zrzeszone przedsiębiorstwa chemiczne o przychylenie się do wniosków, otrzymanych bezpośrednio w sprawie Szkoły.

Tegoroczne targi Gdyńskie odbędą się od dn. 28 czerwca do 12 lipca. Bliższych informacji udziela i zgłoszenia przyjmuje: „Towarzystwo Wystaw i Targów w Gdyni”, ul. Rybacka 1.

Tegoroczne targi Palestyńskie odbędą się od dnia 30 kwietnia do 30 maja w Tel-Aviv. Bliższych informacji udziela Polsko-Palestyńska Izba Handlowa w Warszawie, Fredry 10.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Warszawie zwraca naszą uwagę na wynalazek dyszy do rozpylania cieczy. Dysza ma prostą konstrukcję i jest tania. Bliższych informacji udzielić może Stowarzyszenie Popierania Wynalazczości przy Województwie Śląskiem.

Zakłady Chemiczne „Itron” w Warszawie podają do wiadomości, że rozpoczęły produkcję trójbromofenyłanu bizmutowego (Bismutum Tribromphenylicum).

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 15 z dn. 29 lutego r. b. ogłoszone zostało pod poz. 142 Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dn. 24 stycznia 1936 o obniżeniu składek za ubezpieczenia od wypadków w zatrudnieniu i chorób zawodowych.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia, składki rzeczono zostały obniżone na okres od 1 lutego 1936 do 31 grudnia 1937 w ten sposób, że jednostka taryfowa wynosi 0,055, a wysokość składek w poszczególnych klasach niebezpieczeństwa została oznaczona w tabeli składkowej.

W Dz. Ust. Nr. 18 z dn. 9 marca r. b. ogłoszone zostało pod poz. 156 Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 3 marca 1936 o zniżkach celnych.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia, obniżone zostało w okresie do dn. 30 kwietnia r. b. cło od nasion soi do zł. 2 od 100 kg — pod warunkiem uzyskania specjalnego zezwolenia Min. Skarbu, i pod warunkiem przerobu nasion na olej sojowy do konserw rybnych.

W „Monitorze Polskim” Nr. 52 z dn. 4 marca r. b. ogłoszony został pod poz. 103 okólnik taryfikacyjny, zawierający taryfikację całego szeregu preparatów chemiczno-farmaceutycznych do odpowiednich pozycji taryfy celnej.

E C H A

* Jako Delegat Rady Traktatowej do rokowań o zawarciu nowego układu handlowego polsko-węgierskiego został powołany p. Dr. Andrzej Marchwiński.

ORJENTACYJNE CENY NIEKTÓRYCH WYTWÓRÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO		Cena zł.			
Aceton		340.—	Kwas siarkowy 60° Bé		425
Alkohol metylowy techniczny 98%		160.—	Kwas solny 19°/21° Bé		950
Alkohol metylowy czysty 99/100		225.—	" octowy techn. 30%		85.—
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃		1.53	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅		15.—
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂		1.25	" rogowa 13/14% N ₂		35.—
Azotan amonu		100.—	* Naftalin czysty w łuskach		48.—
Azotyn sodowy		110.—	Octan amylu		440.—
Benzol chem. czysty (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)		80.—	Octan metylu		300.—
Benzol handlowy 90%, (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)		75.—	Octan sodu		105.—
Bisulfat (kw. siarczan sodu)		13.50	" ołowiu		170.—
* Boraks		75—85.—	Oleina		185.—
Chloran potasu		175.—	Oleum 20%		12.75
Chlor ciekły		115.—	Olej lniany		125.—
Chlorek cynku 50° Bé		30.—	Olej kokosowy		98.—
Chlorek cynku w proszku biały		95.—	Olej palmowy (z ziarn)		100.—
* Chlorek wapna bielący		30.60	* Potaż kalcynowany 90/95%		120.—
Chlorek wapnia (CaCl ₂)		18—20.—	* Potaż żrący topiony 88/92%		140.—
Chlorobenzol		160.—	Saletra amonowa		100.—
Chloroform czysty „purissimum“		720.—	Saletra potasowa		120.—
" „pro narcosi“		1.800.—	* Saletra sodowa przem.		58.—
Dwuwęglan sodowy		38.—	Saletra sodowa rafin.		75.—
Eter siarkowy		385—425.—	* Salmjak sublimowany		180.—
Fenol czysty		195.—	Siarczan amonu (frco stacja odbiorcza)		24.20
Formalina 40%		170.—	* Siarczan miedzi		50.—
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé		240.—	* Siarczek sodu 60/62%		58.—
" techniczna 85/88%		180.—	Smola preparowana		14.50
Karbid		49.—	Soda amonjakalna 98%		20.70
Karbolineum		20.50	* " kaustyczna 97,5% loco Podgórze		49.70
Krezol czysty		75.—	Sól glauberska krystaliczna		7.00
Klej kostny		180.—	Sól Seignette'a (aptek)		420.—
Klej skórnny		250.—	Stearyna		170.—
Kwas azotowy tech. 36° Bé za 100% HNO ₃		85.—	Superfosfat 16% par. Warszawa luzem		10.75
Kwas cytrynowy zwykły		460.—	Toluol czysty		95.—
Kwas mrówkowy 80%		210.—	Woda amonjakalna		43.—
Kwas winowy zwykły		520.—	Zelatylna techn.		450.—

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWORCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne: „PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BOŻUTA Sp. Akc.“, Łódź tel. 195-96, 195-97; Warszawa, Piusa XI. 3. m. 8, tel. 8-38-78.	Fotograficzne materiały: Płyty, błony i papiery do celów techn.: Fabr. „ALFA“, Bydgoszcz, Garbary 3.	Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat): „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA“ Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.	Gliceryna farmaceutyczna i techniczna: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.	Oleina zwierzęca: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
ZAKŁADY CHEMICZNE W WINNICY, S. A. Winnica, poczta Henryków k/Warszawy, tel. I-sa podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross. Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.	Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER“ Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.	Siarczek węgla: Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Chlorek wapna bielący: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Żgoda 10, tel. 634-94.	Gumowe artykuły techniczne: Sp. Akc. „WOLBROM“, Warszawa, Leszno 15, tel. 11.06-81, Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW“ Sp. Akc., Warszawa, Złota 35, tel. 533-49.	Słomka i włosie wiskozowe: Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Chlorek wapnia (CaCl₂): „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 5-91-24.	Jedwab sztuczny: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.	Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna: „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.
Dwuchromian potasu i dwuchromian sodu, sól glauberska kalc: Tow. Fabryk Portl. Cem. „WYSOKA“ Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka Nr. 7, fabryka w Wrzosewej, p-ta Częstochowa 4. Wyłączna sprzedaż: D/H. Maurycy Luxemburg. Warszawa, Senatorska 28/30, tel. 6 00 19.	FABRYKA PRZĘDY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW“: Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.	Soda kaustyczna: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Żgoda 10, tel. 634-94.
Farmaceutyczne przetwory: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN“, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.	Karbid: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Żgoda 10, tel. 634-94.	Sól glauberska krystaliczna: „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39.
„Fr. KARPINSKI Spółka Akcyjna“, Warszawa. Wolność 9, tel. 11-06-00.	Klej kostny i skórnny: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.	Stearyna: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 KWIETNIA 1936 ROKU

WALNE ZGROMADZENIE ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Dn. 28 marca r. b. odbyło się doroczne Walne Zgromadzenie Związku Przemysłu Chemicznego R. P. W zebraniu uczestniczyli przedstawiciele 32-ch przedsiębiorstw zrzeszonych, rozporządzając łącznie 120 głosami.

Zebranie zagał Prezes Związku, p. Inż. F. Wiślicki, poświęcając słowo wstępne oddaniu hołdu pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego. Zebrani uczcili pamięć Marszałka przez powstanie. Skolei p. F. Wiślicki wspomniął o zmarłych w roku ubiegłym przemysłowych działaczach chemicznych — ś. p. Tupalskim, Aronsonie, Rapplu, Ossowskim, Martynowiczu.

Na przewodniczącego zebrania powołano p. Dr. Zygmunta Klonowskiego, dyrektora Przetwórnicy Olejów Roślinnych w Radomiu, poczem głos zabrał p. Prof. E. Trepka, który złożył uzupełniające sprawozdanie z działalności Związku, wskazując na szczególnie doniosłe sprawy w ciągu ostatnich 3 miesięcy roku bieżącego. Poinformował zebranych o rokowaniach handlowych z Holandją, Belgją (odnowienie traktatu) oraz o obecnych tocących się rokowaniach z Węgrami. Zwrócił uwagę na wielką doniosłość eksportu przemysłu chemicznego, który stale wzrasta, a w roku ubiegłym zwiększył się o 8%. Przed kilku tygodniami Związek odbył posiedzenie Sekcji Eksportowej, specjalnie poświęcone zagadnieniom wywozu polskiej produkcji chemicznej. W roku zeszłym została przeprowadzona reforma taryf kolejowych, uwzględniająca w pewnym stopniu interesy przemysłu chemicznego. Prof. Trepka wspomniął wreszcie o zagadnieniach przemysłu tłuszczowego, nakoniec poinformował zebranych o komisjach i sekcjach, sprawnie działających w łonie Związku, jak również o zebraniach t. z. „Koła Porad Sąsiedzkich”, które dało niewielkie rezultaty, gdyż ilość uczestników stale się zmniejszała.

W sprawach finansowych przyjęto do wiadomości, iż bilans Związku za r. 1935, jak również preliminarz wydatków na r. 1936 zostały wszystkim rozesłane, i stwierdzono, iż preliminarz musi być jednak traktowany elastycznie, gdyż niektóre pozycje już obecnie wymagają sprostowania. Zgromadzenie przyjęło w tej sprawie następujący wniosek:

„Walne Zgromadzenie przyjmuje przedstawiony przez Zarząd orientacyjny preliminarz wpływów i wydatków na rok 1936 i z uwagi na niemożność dokładnego ustalenia sumy wpływów i związanego z tem preliminarz wydat-

ków — Walne Zgromadzenie postanawia upoważnić Zarząd Związku do takich zmian wydatków, jakie Zarząd uzna za potrzebne pod warunkiem utrzymania globalnej sumy wydatków w ramach wpływów Związku”.

Następnie została przyjęta przez Zgromadzonych poprawka, dotycząca ustalania składek członkowskich, mianowicie dla tych przedsiębiorstw, których składki nie będzie można ustalić wg. obrotu: „Zarząd władny będzie określić wysokość składki, przypadającej od danego członka i decyzję swą w tym względzie podać do wiadomości członka”.

Po wysłuchaniu sprawozdania Komisji Rewizyjnej, odczytanego przez p. Inż. Czesława Knoffa, zebranie przez aklamację uchwaliło absolutorjum dla Zarządu.

Ustępujących z kolejności starszeństwa członków Zarządu pp. Inż. F. Wiślickiego, Inż. J. Podraszkę, Inż. W. Płużańskiego, Inż. W. Sommera, Inż. Z. Lepperta — ponownie wybrano przez aklamację.

Do Komisji Rewizyjnej powołano ponownie pp. Dyr. Wiktora Bereszke, Dyr. Czesława Knoffa i Dr. Stefana Otolskiego.

W ostatnim punkcie porządku obrad zabrał głos p. Inż. Tadeusz Zamoyski referując sprawy: Komisji nowych artykułów chemicznych, dublowania produkcji niektórych wytworów przemysłu chemicznego, wreszcie sprawę praktyk wakacyjnych dla studentów wyższych szkół akademickich oraz szkół zawodowych. W tej sprawie Walne Zgromadzenie postanowiło — wzorem lat ubiegłych — zwrócić się do zrzeszonych fabryk o deklarowanie możliwie największej ilości praktyk wakacyjnych. Wspomniął wreszcie p. Zamoyski o Fundacji Stypendjalnej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego, wyrażającej się obecnie sumą 14.700 zł., oraz o roli Związku w doraźnej pomocy dla studentów; lista przedsiębiorstw składających ofiary na doraźną pomoc będzie ogłaszana w „Wiadomościach Przemysłu Chemicznego”.

W dyskusji zabrali głos — między innymi — pp. Prof. Józef Zawadzki, Inż. Feliks Wiślicki, Dr. Władysław Sachs.

Na wniosek przewodniczącego zebrania Walne Zgromadzenie uchwaliło podziękowanie dla Zarządu i Dyrekcji Związku za prowadzenie działalności, nader owocnej dla zrzeszonych przedsiębiorstw chemicznych.

Z BIEŻĄCEJ DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

W okresie od dn. 15 marca do dn. 1 kwietnia r. b. Związek Przemysłu Chemicznego, zajmował się, w szczególności, następującymi sprawami:

Zakończył prace wstępne związane z nowelizacją ustawy z r. 1844 o nadzorze nad sprzedażą farb,

Rozesłał zainteresowanym materiały, dotyczące rynku mandzurskiego na produkty chemiczne,

Odbył przedwstępne narady między przedstawicielami rolnictwa i przemysłu w sprawach tłuszczowych,

Odbył narady między producentami i konsumentami mas plastycznych, opartych na każeinie (typu galalitu) w sprawie odbioru przez przetwórców produktu krajowego,

Przeprowadził rokowania między papierniami i fabrykami siarczanu glinu w sprawie zaopatrywania papierni w siarczan glinu,

Wziął udział w szeregu narad i konferencji, zwołanych przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu, Związek Izby Przemysłowo-Handlowych, Centralny Związek Przemysłu Polskiego i inne instytucje.

AKCJA ZWIĄZKU NA RZECZ DORAŻNEJ POMOCY MŁODZIEŻY AKADEMICKIEJ

W numerze 4 — 5 „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” z dnia 1 marca b. r. opublikowana została odezwa Związku w sprawie przyjęcia z doraźną pomocą młodzieży akademickiej, w myśl wezwania Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Przemysł chemiczny, który od szeregu lat wydatnie i w różnorodnych formach dopomaga studjującej młodzieży, poparł akcję Związku deklarując poważne sumy na rzecz doraźnej pomocy.

Prowadzona przez Związek zbiórka funduszków w pierwszym etapie przyniosła sumę 7.525 złotych.

Z uwagi na konieczną szybkość działania, zebrane do dnia 20 marca b. r. pieniądze zostały przekazane na ręce Ich Magnificencji Rektorów Politechnik Warszawskiej i Lwowskiej z przeznaczeniem na — pomoc dla studentów Wydziałów Chemii tych politechnik do dyspozycji pp. Dziekanów.

Lista ofiar, które dotychczas wpłynęły pod adresem Związku przedstawia się następująco:

Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu Sp. Akc.	zł. 2.500.—
Zakłady Solvay w Polsce	„ 2.500.—
Przemysł Chemiczny „Boruta” Sp. Akc.	„ 500.—
Zakłady Chemiczne „Grodzisk” Sp. Akc.	„ 500.—
T-wo Zakł. Chem. „Strem” Sp. Akc.	„ 300.—
Pabjanicka Sp. Akc. Przemysłu Chemicznego	„ 300.—

Ludwik Spiess i Syn Sp. Akc.	„ 250.—
Zakłady Chemiczne w Winnicy, Sp. Akc.	„ 250.—
Sp. Akc. „Elektryczność”	„ 250.—
„Polchem” Sp. Akc.	„ 150.—
Sp. Akc. „Nobiles”	„ 100.—
Sp. Akc. „Motor”	„ 100.—
Majde i S-ka	„ 100.—
„Miraculum” Sp. z o o.	„ 25.—

Nie wątpimy, że wobec znanej już ofiarności przemysłu chemicznego na cele społeczne, lista powyższa ulegnie w najbliższym czasie znacznemu rozszerzeniu.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Zawarty został układ regulujący wymianę towarową z *Turcją*. Szczegóły układu zakomunikowane zostały zainteresowanym przedsiębiorstwom.

Rada Traktatowa przystąpiła do zbierania materiałów do rokowań handlowych z *Brazylią*. W sprawie tej wystosowana została ankieta do zainteresowanych przedsiębiorstw. Przewidziane jest również podjęcie rozmów dotyczących stosunków handlowych z *Meksykiem*.

Zanotowane zostały następujące zmiany przepisów celnych i reglamentacyjnych (Nr.Nr. 6 — 9 „Informatora Eksportowego”).

Grecja. Bezclowy przywóz amonjaku w płynie.

Hiszpanja. Zaostrzenie reglamentacji dewiz i wprowadzenie obowiązku odstępowania dewiz za wywiezione towary.

Holandja. Przedłużenie zakazów przywozu i nowe zakazy na: makuchy, nawozy azotowe, superfosfaty, karbid, produkty chlorowe, *biel cynkową*. Szczegóły w N-rze 9 „Informatora”.

Marokko Hiszpańskie. Wyłączenie z hiszpańskiego systemu reglamentacji dewizowej.

Jugosławja. Wyjaśnienia w sprawie taryfikacji dziegiu.

Persja. Wprowadzenie reglamentacji dewiz.

Rumunja. Podwyższenie opłat obrotowych od jedwabiu sztucznego z 175 lei na 192 leje + 6% od wartości.

Turcja. Obowiązek frankowania przesyłek importowych.

Włochy. Rozciągnięcie przepisów dewizowych na kolonje włoskie.

Firma „Bergenske Baltic Transports Ltd.” zawiadamia zainteresowanych, że ekspozyty na Targi Lewantyńskie przewożone będą bezpłatnie, w miarę wolnych miejsc.

KRONIKA

Delegacja Związku Przemysłu Chemicznego w osobach pp. Inż. F. Wiślickiego, Dr. J. Landaua, Inż. J. Podraszki, Inż. E. Trepki, Inż. T. Zamoyskiego złożyła wizytę Panu Ministrowi Przemysłu i Handlu, Dr. Romanowi Góreckiemu. W toku długiej narady, podczas której Pan Minister sformułował swoją pozytywną opinię

o działalności Związku, poruszone zostały następujące sprawy: całokształt zagadnienia tłuszczowego, podjęcie w Polsce produkcji glinu metalicznego, przywóz z zagranicy niezbędnych dla przemysłu chemicznego surowców, półfabrykatów i środków produkcji, zagadnienie praktyk wakacyjnych, sprawa zwolnienia od akcyzy benzolu używanego w przemyśle chemicznym. Pan Minister z uwagą wysłuchał postulatów Związku i przyobiegał szczegółowe ich rozważenie.

Delegacja Związku odwiedziła również obydwu pp. Podsekretarzy Stanu w Min. Przemysłu i Handlu: Min. F. Doleżala i Min. M. Sokołowskiego, referując bieżące zagadnienie przemysłu chemicznego.

Dn. 28 marca r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którym Zarząd zapoznał się z bieżącym stanem prac Związku i dokonał czynności przygotowawczych do Walnego Zgromadzenia.

Dnia 28 marca b. r. odbyło się przy licznych współudziale przedstawicieli fabryk chemicznych posiedzenie Sekcji Komunikacyjnej Związku, na którym po wysłuchaniu sprawozdania z przebiegu prac Sekcji oraz rezultatów rewizji taryfy towarowej i akcji niżki taryf, zgłoszone zostały dezerataty przedsiębiorstw chemicznych w zakresie taryf przewozowych. Szczególnie silny nacisk został położony na zagadnienie taryf eksportowych, nieobjętych dotychczas akcją niżkową.

Zgromadzone przez Sekcję materiały pozwolą na opracowanie całokształtu postulatów przemysłu chemicznego w dziedzinie taryfowej.

Znamiennym zjawiskiem życia Rosji Sowieckiej jest mnogość ukazujących się wydawnictw zarówno książkowych, jak periodycznych. W dziedzinie chemii i chemicznej technologii wydaje się w Z. S. S. R. około 25 czasopism.

Spośród czasopism naukowych zasługują na uwagę „Acta Physicochimica URSS” i „Żurnal obszczej chimii”; wśród licznych periodyków technologicznych — aż 4 są poświęcone zagadnieniom przemysłu gumowego oraz kauczuku syntetycznego.

Dn. 28 marca r. b. odbyło się pierwsze posiedzenie Rady Handlu Zagranicznego Izb Przemysłowo-Handlowych i Organizacji Gospodarczych — w obecności przedstawicieli Min. Przemysłu i Handlu i Min. Spraw Zagranicznych.

Radzie przewodniczy z urzędu Prezes Związku Izb Przemysłowo-Handlowych — p. Minister Czesław Klarner, na Vice-Prezesów Rady powołano Prezesów Izb Przemysłowo-Handlowych: w Katowicach — p. Inż. Cybulskiego i w Poznaniu — p. Kałamajskiego.

Pierwsze posiedzenie Rady zajęło się przede wszystkim sprawą realizacji postulatów Narady Gospodarczej w zakresie obrotu towarowego z zagranicą.

XV Sprawozdanie Związku Przemysłu Chemicznego za r. 1935, przedstawione Walnemu Zgromadzeniu Związku dn. 28 marca r. b., zostało już rozesłane tym wszystkim, którzy interesują się rozwojem polskiej wytwórczości chemicznej.

Sprawozdanie, podobnie jak w latach poprzednich, składa się z 2-ch zasadniczych części: spisu przedsiębiorstw wchodzących w skład Związku, wraz ze skorowidzem wytwarzanych artykułów, oraz właściwej części sprawozdawczej. Układ tej części uległ pewnym zmianom, dzieląc się na rozróżnione też graficznie trzy rozdziały: sprawozdanie ogólne o sytuacji przemysłu chemicznego, położenie poszczególnych gałęzi przemysłu chemicznego i sprawy organizacyjne Związku.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 21 z dn. 21 marca r. b. ogłoszone zostały pod poz. 170 i 171 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej w sprawie wprowadzenia w życie:

Układu dodatkowego do traktatu handlowego między Polską a Belgią,

Porozumienia celnego między Polską a Z. S. S. R.

Rozporządzenia te zawierają listę zniżek celnych, przyznanych Belgji, oraz listę zniżek celnych i ceł konwencyjnych, przyznanych Rosji.

W „Monitorze Polskim” Nr. 65 z dn. 18 marca r. b. ogłoszony został pod poz. 129 okólnik Min. Skarbu, zawierający instrukcję o sposobie odróżniania tranów od tłuszczów garbarskich (degrasu).

W „Monitorze Polskim” Nr. 68 z dn. 21 marca r. b. ogłoszony został pod poz. 139 okólnik Min. Skarbu w sprawie badania środków skażających w laboratorjach urzędów celnych. Zgodnie z przepisami tego okólnika, środki skażające do denaturacji tłuszczów mogą być badane w laboratorjach chemicznych urzędów celnych, nie tylko zaś — jak dotychczas — w państwowych, samorządowych lub zaprzysiężonych pracowniach chemicznych.

E C H A

* Dn. 28 marca r. b., po zakończeniu Walnego Zgromadzenia Związku Przemysłu Chemicznego odbyła się wspólna wieczerza uczestników zebrania. Członkowie Zarządu i Dyrekcji Związku Przemysłu Chemicznego wręczyli upominek — w formie artystycznego bronzu — p. Inż. Feliksowi Wiślickiemu, z okazji 40-lecia działalności przemysłowej. Okolicznościowe przemówienie wygłosili p. Dr. Józef Landau, p. Inż. Wiktor Sommer i p. Inż. Edmund Treпка. Jubilat, wzruszony dowodami przyjaźni i koleżeńskich uczuć, wypowiedział kilka słów serdecznego podziękowania.

* W skład Komisji do badania działalności przedsiębiorstw państwowych zostały powołani przez Pana Premjera — spośród przemysłowych działaczy chemicznych — pp. Dr. Stefan Otolski i Dyr. Ludwik Kozłowski.

* Do Rejonowej Komisji Przynsposobienia Gospodarczego na m. st. Warszawę delegowany został w imieniu Związku Przemysłu Chemicznego p. Dyr. Ludwik Kozłowski.

CENY NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW CHEMICZNYCH W/G NOTOWAN FIRMY EDWARD GRO-
NIEWSKI W WARSZAWIE, Srebrna 16.

Cena w zł. za 1 kg.

Alun chromowy	0.75
Alun krystaliczny	0.50
Antychlor krystaliczny	0.45
Biel cynkowa	0.70
Biel ołowiana	1.60
Boraks krystal.	0.90
Cerezyzna biała II gat.	1.75
Cerezyzna żółta	1.55
Chlorek magnezu	0.30
Chlorek baru	0.65
Chlorek wapna	0.40
Chlorek wapnia	0.28
Dwuchromian potasu	2.—
Dwuchromian sodu	1.75
Degras orygin. Stadlera	1.50
Dekstryna biała	0.60
* Esencja octowa 80%	2.70
Emetyk	8.—
* Formalina 40%	2.—
Fosforan sodowy 3 ⁱ zasadowy	1.60
Fenol krystal.	3.—
Fluorek sodu	2.20
Glukoza nieskażona	0.60
Kaolina	0.15
Kreda zwykła szlamowana	0.10
Kalafonja amerykańska „Hercules” N. jasna	0.85
* Kwas octowy 30% techn.	1.—
Kwas mrówkowy	2.45
Kwas mlekowy 50%	1.50
Kwas mlekowy 80%	3.—
* Kwas fosforowy chem. czysty	3.50

* Kwas fosforowy techniczny	2.70
Kremotartar	2.25
Kwas cytrynowy	4.85
* Kwas solny techn.	0.17
Kwas winowy kryst.	5.25
Litopon 30%	0.72
Minja ołowiana prawie chem. czysta	1.24
Minja żelazna	0.40
Nadboran sodowy	4.10
Nadmanganian potasu	3.50
Naftalin	0.60
Nigrozyna wodna	7.—
Nigrozyna tłuszczowa	12.—
Olej rycynowy	1.70
Olej kostny	4.50
Olej turecki 50%	0.80
Olej turecki 80%	1.40
Oropon (bejca dla skór)	2.—
Octan sodu	1.15
Ozokeryt czarny	2.—
Ozokeryt bielony	4.50
Parafina w taflach	1.14
Perhydrol 30%	3.20
Siarka	0.36
Siarczan glinu	0.26
Siarczan żelaza	0.18
Sól szczawikowa	1.55
Sól glauberska kryst.	0.10
Sól gorzka	0.22
Sadze angielskie	1.50
Tłuszcz z wełny	1.15
Tłuszcz z wełny ciemny	0.80

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 1 kg loco skład Warszawa wraz z opakowaniem; ceny za produkty oznaczone gwiazdką, rozumieją się bez opakowania.

PRODUKTY WYTWORCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BO-
RUTA Sp. Akc.”, Łódź tel. 195-96,
195-97; Warszawa, Piusa XI. 3.
m. 8, tel. 8-38-78.

„WOLA KRZYSZTOPORSKA”
Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel.
Piotrków Tryb. 165.

ZAKŁADY CHEMICZNE W WIN-
NICY, S. A. Winnica, poczta Hen-
ryków k/Warszawy, tel. 1-za podm. 17.
Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross.
Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.

Chlorek wapna bielący:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”,
Warszawa, Żgoda 10, tel. 634-94.

Chlorek wapnia (CaCl₂):
„ZAKŁADY SOLVAY W POL-
SCE”, Warszawa, Czackiego 14,
tel. 5-91-24.

Dwuchromian potasu i dwuchromian
sodu, sól glauberska kalc:
Tow. Fabryk Portl. Cem.
„WYSOKA” Sp. Akc. Warszawa,
Mazowiecka Nr. 7, fabryka w
Wrzosowej, p-ta Częstochowa 4.
Wylączna sprzedaż: D/H. Maury-
cy Luxemburg. Warszawa, Sena-
torska 28/30, tel. 6 00 19.

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS
i SYN”, Warszawa, Daniłowiczow-
ska 16, tel. Centrala-Spiess.
„Fr. KARPINSKI Spółka Akcyjna”,
Warszawa, Wolność 9, tel. 11-06-00.

Gliceryna farmaceutyczna i technicz-
na:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa,
Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LE-
VER” Sp. Akc., Warszawa, Nowy
Zjazd 1, telefon 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:

Sp. Akc. „WOLBROM”, Warsza-
wa, Leszno 15, tel. 11.06-81,

Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW” Sp.
Akc., Warszawa, Złota 35, tel.
533-49.

Jedwab sztuczny:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FA-
BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA-
BIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel.
875-39.

FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN
SZTUCZNYCH „CHODAKÓW”,
Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel.
Sochaczew 81.

Karbid:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”,
Warszawa, Żgoda 10, tel. 634-94.

Klej kostny i skórnny:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa,
Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POL-
SCE”, Warszawa, Czackiego 14,
tel. 591-24.

Oleina zwierzęca:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa,
Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Siarczek węgla:

Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA-
BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA-
BIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel.
875-39.

Słomka i włosie wiskozowe:

Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA-
BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA-
BIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel.
875-39.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kau-
styczna:

„ZAKŁADY SOLVAY W POL-
SCE”, Warszawa, Czackiego 14,
tel. 591-24.

Soda kaustyczna:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”,
Warszawa, Żgoda 10, tel. 634-94.

Sól glauberska krystaliczna:

„TOMASZOWSKA FABRYKA
SZTUCZNEGO JEDWABIU”,
Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39.

Stearyna:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa
Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 KWIETNIA 1936 ROKU

O PODRĘCZNIKI CHEMICZNE

Związek Przemysłu Chemicznego, obok działalności zawodowej zmierzającej ku obronie całokształtu interesów przemysłu chemicznego, prowadzi też ożywioną akcję społeczną. Działalność normalizacyjna na terenie Komitetu Technologji Chemicznej P. K. N., bliskie współdziałanie z Instytutem Naukowym Organizacji i Kierownictwa, działalność zmierzająca ku zwalczaniu wypadków w przemyśle chemicznym, udział w akcjach ogólnospołecznych zbiórek na rozliczne cele, fundacje stypendjalne, doraźna pomoc młodzieży akademickiej, praktyki wakacyjne — oto niektóre dziedziny pracy społecznej, jakimi zajmował się Związek w ostatnim okresie czasu.

Ta część naszej działalności społecznej, która związana jest z nauką i nauczaniem, była specjalnie oświetlona na ogólnym Walnym Zgromadzeniu Związku dn. 28 marca r. b. Obecny na posiedzeniu Dziekan Wydziału Chemji Politechniki Warszawskiej, p. Prof. Józef Zawadzki — podkreślając specjalnie że w takim właśnie występuje charakterze — uważał za celowe i wskazane zabranie głosu, celem podkreślenia wielkiej doniosłości, nietylko materialnej ale przede wszystkim może moralnej, jaką przypisuje działalności Związku w tym właśnie zakresie.

Dowodem dalszego i głębszego zainteresowania Związku zagadnieniami naukowymi był znamienny na temże posiedzeniu głos Prezesa naszej organizacji, p. Inż. Feliksa Wiślickiego. Znane jest ubóstwo polskiej literatury podręcznikowej w zakresie chemji, a zwłaszcza technologii chemicznej. Kilka oryginalnych prac dotyczących chemji czystej i analitycznej, niewielka ilość książek w zakresie specjalnych działów technologicznych (np. cukrownictwa), parę tłumaczeń w tych samych dziedzinach — to bodaj cały dorobek naszej chemicznej literatury podręcznikowej. Student, poświęcający

się technologii chemicznej, bądź korzystać musi z oryginalnych dzieł niemieckich — rzadziej angielskich lub francuskich — albo z tłumaczeń na język rosyjski. Luka naszego piśmiennictwa naukowego jest bardzo szeroka i powinna być zapełniona. Trudności polegają przede wszystkim na braku odpowiednich nakładców. Podręcznik naukowy rozchodzi się bowiem w niewielkiej stosunkowo ilości egzemplarzy, — wskutek tego musi być drogi — a więc niedostępny, w dalszej konsekwencji krąg czytelników maleje, a wydawca zniechęca się coraz głębiej.

P. Inż. Wiślicki podkreślił najistotniejsze okoliczności tego zagadnienia i wskazał, że w imię elementarnych potrzeb sprawa musi znaleźć rozwiązanie. Walne Zgromadzenie jest zespołem zbyt licznym, aby szczegółowo zastanawiać się nad sposobami zaradzenia złemu. Toteż ograniczono się do stwierdzenia stanu faktycznego, powierzając Zarządowi Związku sprecyzowanie metod i środków działania.

Trzeba stwierdzić, że projektowane jest przeznaczenie na podobny cel odsetków w ramach pewnej fundacji, jaka jest w chwili obecnej w toku organizacji. Być może, iż na tej drodze uda się odszukać właściwe rozwiązanie sprawy.

Będziemy sygnalizowali postępy poczynąń Zarządu Związku, który w myśl uchwał Walnego Zgromadzenia przystępuje do rozważania całokształtu doniosłego problemu. Sprawa jest istotnie wielkiej doniosłości, a fakt iż naczelna organizacja przemysłu chemicznego wzięła ją na warsztat pracy zdaje się wróżyć pchnięcie jej naprzód z martwego punktu, na którym znajduje się obecnie.

Szeroka skala zainteresowań społecznych Związku Przemysłu Chemicznego wzbogaciła się o jedną inicjatywę więcej.

Z BIEŻĄCEJ DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

W okresie od dn. 1 do 15 kwietnia r. b. Związek Przemysłu Chemicznego zajmował się — obok innych — następującymi sprawami szczególnego znaczenia:

Ponowił wnioski w sprawie zmian rozporządzenia o zniżkach celnych.

Zorganizował naradę w sprawie środków skażających do tłuszczów importowanych z zagranicy,

Przeprowadził szereg istotnych dla przemysłu chemicznego zmian w zakresie obowiązujących taryf kolejowych,

Odbył narady w sprawie liberalnego traktowania przywozu podstawowych w przemyśle chemicznym surowców,

Przeprowadził konferencje w sprawie zrealizowania tych uchwał Narady Gospodarczej, jakie dotyczą bezpośrednio przemysłu chemicznego.

KRONIKA

Posiedzenie Rady i Walne Zebranie Muzeum Przemysłu i Techniki odbędą się w roku bieżącym dn. 25 kwietnia o godz. 17 min. 15 w zespole członków Rady, a natychmiast po zakończeniu tego posiedzenia — w zespole wszystkich członków Muzeum.

W przeddzień — dn. 24 kwietnia r. b. — dokonana będzie uroczystość otwarcia nowych działów Muzeum w obecności Pana Prezydenta Rzeczypospolitej.

Doroczny 3-dniowy cykl wykładów dla inżynierów chemików, urządzany przez Instytut Naukowej Organizacji i Kierownictwa, rozpocznie się w roku bieżącym dn. 25 kwietnia. Pierwotnie wyznaczony termin nie został dotrzymany — z przyczyn natury technicznej. Wydaje się rzeczą celową jaknajszersze uczestnictwo w kursie inżynierów chemików, zatrudnionych w ruchu fabrycznym. Bliższych informacji o cyklu wykładów udziela i zapisy przyjmuje Instytut Naukowej Organizacji i Kierownictwa, Warszawa, Mokotowska 53. Tel. 816-43 i 838-13.

Program wykładów obejmuje przemówienie inauguracyjne p. Inż. F. Wiślickiego oraz prelekcje o organizacji przemysłu chemicznego (p. Inż. E. Trepka), o kierownictwie, wzorcach i wydajności (p. W. Mileski), o wykresach (p. Inż. A. Bajkowski) o organizacji laboratoriów (p. Inż. J. Pfanhauser), o higijenie pracy (p. Dr. B. Nowakowski), o kalkulacji kosztów własnych w przemyśle chemicznym i jej roli w zmniejszeniu marnotrawstwa (p. Inż. L. M. Polanowski), o organizacji zakupów (p. Inż. M. Bornstein), o organizacji magazynów wytworów chemicznych (p. Inż. A. Bajkowski), o kontroli ruchu fabrycznego (p. Inż. M. Bornstein), o kontroli produkcji chemicznej przy pomocy elektrycznych przyrządów pomiarowych (p. Inż. S. Hulanicki), o zasadach organizacji bezpieczeństwa pracy (p. Inż. A. Mazurkiewicz).

Związek Inżynierów Chemików organizuje wycieczkę do Niemiec, która odbędzie się natychmiast po zakończeniu zjazdu delegatów okręgowych Związku Inżynierów Chemików — dn. 4 maja r. b. Projektowane jest zwiedzenie fabryk glinu, farb drukarskich, koksowni, fabryki porcelany i innych. Bliższych informacji udziela i zapisy przyjmuje Związek Inżynierów Chemików, Warszawa, Krucza 14.

Targi Międzynarodowe w Poznaniu przystąpiły do wydawania „Biuletynu Targów Międzynarodowych“, poświęconego zarówno sprawom targowym, jak ogólnym rozważaniom gospodarczym. Z druku wydany został Nr. 1, zawierający między innymi oświadczenie Pana Ministra Przemysłu i Handlu w sprawie Targów Poznańskich.

Przypominamy, że najbliższe Targi odbędą się w okresie od 26 kwietnia do 3 maja r. b.; zgłoszenia na Targi przyjmuje Dyrekcja Targów w Poznaniu.

Chemiczna Spółdzielnia Wytwórcza w Warszawie (Marymoncka 3a), stanowiąca własność kilkunastu inżynierów - chemików, zrzeszonych na terenie Związku Inżynierów Chemików, wytwarza obecnie następujące preparaty chemiczne:

masę izolacyjną do wędlin, selenin sodowy, oraz szereg preparatów pomocniczych dla metalurgji, jak: do topienia miedzi — pod nazwą „Kupron“, do topienia aluminium — pod nazwą „Flukson“, do topienia stopów miedzi — pod nazwą „Geraton“, do spawania aluminium — pod nazwą „Wulkan II“, lepiszcze do rdzeni przy formowaniu, cement żelazny do kitowania odlewów, pastę do smarowania kokili przy odlewach. Są to wszystko preparaty, niewyrabiane przez inne przedsiębiorstwa w Polsce, a doniedawna sprowadzane z zagranicy. Obecnie import ten jest zbędny, a dorobek Chemicznej Spółdzielni Wytwórczej jest dodatnią pozycją w naszym bilansie chemicznym.

Nakładem Związku Izb i Organizacji Rolniczych ogłoszone zostały teksty referatów, wygłoszonych przez przedstawicieli rolnictwa na Naradzie Gospodarczej oraz tezy, przyjęte przez Naradę. Byłoby do życzenia, aby Związek Izb Przemysłowo-Handlowych opublikował również referaty, wygłoszone na Naradzie przez przedstawicieli przemysłu i handlu.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Podpisane zostały układy kontyngentowo-celne z *Estonją* i *Holandją*. Zainteresowane przedsiębiorstwa poinformowane zostały o treści układu.

Parafowane zostały układy kontyngentowo-celne z *Węgrami*. Z chwilą podpisania Związek nie omieszką poinformować zainteresowanych przedsiębiorstw.

Związek przystąpił, na żądanie Rady Traktatowej, do zbierania materiałów do rokowań handlowych z *Finlandją*.

Zanotowane zostały następujące zmiany przepisów celnych i reglamentacyjnych. (Nr. 10 „Inormatora Eksportowego”).

Jugosławja. W czasie od 30 maja do 11 czerwca 1936 r. odbędą się w Lublanie Międzynarodowe Targi. Zapytania w sprawach związanych z organizacją Targów i warunkami udziału w nich należy kierować pod adresem Zarządu Targów (Lubljański Velesejem).

Australja. Lista towarów, ustalona dla celów preferencji brytyjskiej, powiększona została o szereg artykułów chemicznych.

Austrja. Projekt noweli do taryfy celnej, przygotowywany od dłuższego czasu jest obecnie całkowicie opracowany i w niedługim czasie ma wejść w życie.

Ekwador. Z dniem 1 kwietnia b. r. wprowadzona została w życie nowa ustawa o opłatach konsularnych.

Kuba. Z uwagi na niepomysłne dla Kuby kształtowanie się obrotów handlowych z Polską nałożone zostały cła maksymalne na towary pochodzenia polskiego.

Eksport polski zaczyna — jak stwierdza Państwowy Instytut Eksportowy — interesować się rynkiem kubańskim.

Obroty towarowe Polski z Kubą w r. ub. wyraziły się następującymi liczbami: przywóz do Polski — 426 tys. zł., wywóz do Kuby — 175 tys. zł., saldo ujemne dla Polski — 251 tys. zł.

Dla informacji przedsiębiorstw interesujących się rynkiem kubańskim, podajemy, że według obowiązujących na Kubie przepisów, każda przesyłka towarów polskich musi być zaopatrzona w fakturę konsularną, sporządzoną na specjalnych formularzach, dostarczanych przez Konsulat Republiki Kuby (Agencja Konsularna Republiki Kuby w Gdańsku — Stadgraben 14) w pięciu egzemplarzach oraz legalizowanych w tym konsulacie.

Specjalne świadectwo pochodzenia towarów nie jest wymagane.

ZWIĄZEK PROPAGANDY TURYSTYCZNEJ m. st. WARSZAWY

Izba Przemysłowo-Handlowa w Warszawie zwraca uwagę na pożyteczną działalność Związku Propagandy Turystycznej m. st. Warszawy, założonego wspólnym wysiłkiem samorządu miejskiego i gospodarczego, a mającego na celu wzmaganie ruchu przyjezdnych do stolicy.

Działalność Związku Propagandy Turystycznej z jednej strony zmierza do uświadomienia opinii o obowiązkach w stosunku do przyjezd-

nych i przygotowania miasta do wzmózonego napływu gości, zaś z drugiej do propagowania turystyki do Warszawy zagranicą i na prowincji.

Wziąwszy pod uwagę, że wysiłki Zarządu Propagandy Turystyki przede wszystkim idą na dobro życia gospodarczego stolicy — Izba Przemysłowo-Handlowa uważa za swój obowiązek zachęcić przedstawicieli sfer gospodarczych do żywszego współdziałania ze Związkiem Propagandy Turystyki w drodze zapisywania się na członków Związku i brania bezpośredniego udziału w pracach Związku, zmierzających do zwiększenia obrotów handlowych przez racjonalną eksploatację ruchu turystycznego w Warszawie.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. U. Nr. 25 z dn. 4 kwietnia r. b. ogłoszone zostało pod poz. 203 Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 2 kwietnia 1936 w sprawie wprowadzenia w życie postanowień protokołu taryfowego polsko-estońskiego.

Zgodnie z brzmieniem protokołu, ustalono obniżoną stawkę konwencyjną w przywozie do Polski mydła twardego leczniczego błotnego „Temu” w opakowaniach 2 kg i mniej, sprowadzanego przez Urząd Celny w Turmoncie. Stawka celna w okresie od dn. 1 kwietnia do 31 grudnia r. b. wynosić będzie zł. 300 od 100 kg. Obniżono też konwencyjnie estońskie stawki celne na przywóz z Polski materiałów wybuchowych, lontów i zapalników.

W „Monitorze Polskim” Nr. 69 z dn. 23 marca r. b. ogłoszony został pod poz. 140 uzupełniający wykaz środków leczniczych, dozwolonych do przywozu na podstawie zaświadczeń wojewódzkiej władzy administracyjnej ogólnej.

W „Monitorze Polskim” Nr. 80 z dn. 4 kwietnia r. b. ogłoszony został pod poz. 157 okólnik Min. Skarbu w sprawie wyjaśnień dotyczących poz. 668 taryfy celnej.

Zgodnie z postanowieniami tego okólnika, według poz. 668 (przewidującej dermatoidy) należy clić tkaniny pokryte jedno- lub dwustronnie taką masą, która jest odmienna od masy stosowanej przy wyrobieniu cerat; dodatkowym sprawozdaniem jest zatracenie rysunku splotu tkaniny.

W Dzienniku Taryf i Zarządzeń Kolejowych Nr. 10 z dnia 1 kwietnia b. r. ogłoszone zostało Rozporządzenie Ministra Komunikacji, wprowadzające nową taryfę specjalną WE — 29 na przewóz soli potasowych, służących do dalszej przeróbki chemicznej.

W tym samym Dzienniku Taryf i Zarządzeń Kolejowych ogłoszona została nowa taryfa specjalna PA — 21 na przewóz przez porty polskie kopy, z opłatami 1 klasy 11 a, b.

ORJENTACYJNE CENY NIEKTÓRYCH WYTWO- RÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO		Cena zł.		
Aceton		340.—	Kwas siarkowy 60° Bė	425
Alkohol metylowy techniczny 98%		160.—	Kwas solny 19°/21° Bė	950
Alkohol metylowy czysty 99/100		225.—	" octowy techn. 30%	85.—
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃		1.53	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	15.—
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂		1.25	" rogowa 13/14% N ₂	35.—
Azotan amonu		100.—	* Naftalin czysty w łuskach	48.—
Azotyn sodowy		110.—	Octan amylu	440.—
Benzol chem. czysty (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)		80.—	Octan metylu	300.—
Benzol handlowy 90%, (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)		75.—	Octan sodu	105.—
Bisulfat (kw. siarczan sodu)		13.50	" ołowiu	170.—
* Boraks	75—85.—		Oleina	185.—
Chloran potasu		175.—	Oleum 20%	127.5
Chlor ciekły		115.—	Olej lniany	125.—
Chlorek cynku 50° Bė		30.—	Olej kokosowy	98.—
Chlorek cynku w proszku biały		95.—	Olej palmowy (z ziarn)	100.—
* Chlorek wapnia bielący		30.60	* Potaż kalcynowany 90/95%	120.—
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	18—20.—		* Potaż żrący topiony 88/92%	140.—
Chlorobenzol		160.—	Saletra amonowa	100.—
Chloroform czysty „purissimum“		720.—	Saletra potasowa	520.—
" „pro narcosi“		1.800.—	* Saletra sodowa przem.	18.—
Dwuwęglan sodowy		38.—	Saletra sodowa rafin.	75.—
Eter siarkowy	385—425.—		* Salmjak sublimowany	180.—
Fenol czysty		195.—	Siarczan amonu (frco stacja odbiorcza)	24.20
Formalina 40%		170.—	* Siarczan miedzi	50.—
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bė		240.—	* Siarczek sodu 60/62%	58.—
* " techniczna 85/88%		180.—	Smola preparowana	14.50
Karbid		49.—	Soda amonjakalna 98%	20.70
Karbolineum		20.50	* " kaustyczna 97,5% loco Podgórze	49.70
Krezol czysty		75.—	Sól glauberska krystaliczna	7.—
Klej kostny		180.—	Sól Seignette'a (aptek)	420.—
Klej skórny		250.—	Stearyna	170.—
Kwas azotowy tech. 36° Bė za 100% HNO ₃		85.—	Superfosfat 16% par. Warszawa luzem	10.75
Kwas cytrynowy zwykły		460.—	Toluol czysty	95.—
Kwas mrówkowy 80%		210.—	Woda amonjakalna	43.—
Kwas winowy zwykły		520.—	Zelatylna techn.	450.—

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWORCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne: „PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BOŚ RUTA Sp. Akc.“, Łódź tel. 195:96, 195:97; Warszawa, Piusa XI. 3. m. 8, tel. 8:38:78.	Gliceryna farmaceutyczna i technicz- na: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584:30.	Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat): „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591:24.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA“ Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.	Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LE- VER“ Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605:77, 605:99.	Oleina zwierzęca: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584:30.
ZAKŁADY CHEMICZNE W WIN- NICY, S. A. Winnica, poczta Hen- ryków k/Warszawy, tel. 1-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross. Łódź, Gdańska 81, tel. 186:12.	Gumowe artykuły techniczne: Sp. Akc. „WOLBROM“, Warsza- wa, Leszno 15, tel. 11.06:81, Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW“ Sp. Akc., Warszawa, Żłota 35. tel. 533:49.	Siarczek węgla: Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875:39.
Chlorek wapnia bielący: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634:94.	Jedwab sztuczny: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875:39.	Słomka i włosie wiskozowe: Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875:39.
Chlorek wapnia (CaCl₂): „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 5:91:24.	FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW“, Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.	Soda amonjakalna, krystaliczna i kau- styczna: „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591:24.
Dwuchromian potasu i dwuchromian sodu, sól glauberska kalc: Tow. Fabryk Portl. Cem. „WYSOKA“ Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka Nr. 7, fabryka w Wrzosowej, p-ta Częstochowa 4. Wylączna sprzedaż: D/H. Maury- cy Luxemburg. Warszawa, Sena- torska 28/30, tel. 6:00:19.	Karbid: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634:94.	Soda kaustyczna: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634:94.
Farmaceutyczne przetwory: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN“, Warszawa, Daniłowiczow- ska 16, tel. Centrala-Spiess. „Fr. KARPINSKI Spółka Akcyjna“, Warszawa, Wolność 9, tel. 11:06:00.	Klej kostny i skórny: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584:30.	Sól glauberska krystaliczna: „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8:75:39.
		Stearyna: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584:30.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510:14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 MAJA 1936 ROKU

ŹRÓDŁA POLSKIEJ PRODUKCJI CHEMICZNEJ

Dokładne i szczegółowe informowanie nabywców o możliwości nabywania krajowych artykułów chemicznych oraz wskazywanie źródeł nabywania leży niewątpliwie w interesie naszego przemysłu chemicznego. Aczkolwiek Związek Przemysłu Chemicznego — od zarania swej działalności — poświęca sprawie propagandy i popularyzowania krajowych wyrobów szczególną uwagę w dorocznych sprawozdaniach, w redagowanych przez nas „Wiadomościach Przemysłu Chemicznego” i w specjalnych wydawnictwach — to okazuje się, że naszą działalność informacyjną należy wzmocnić. Przekonywują nas o tej potrzebie nadzwyczaj liczne listy i zapytania, kierowane do Związku i świadczące niejednokrotnie o braku orientacji co do nowych istotnych możliwości nasycania zapotrzebowania krajowemi artykułami chemicznymi. Należy dodać, że przemysł chemiczny całego świata ulega szybkim przemianom i postępowi. Krajowy przemysł chemiczny nie rozwija się może z należytą szybkością, mimo to jednak prawie w każdym miesiącu wypuszcza nowe artykuły na rynek. Wskutek tej ewolucji — lista krajowych artykułów chemicznych ulega przemianom, głównie w kierunku stałego powiększania. Oczywiście — istotny obraz stosunków wytwórczych jest znacznie więcej złożony, niż to może wynikać z prostych zestawień tabelarycznych. Dlatego też nawet dość uświadomiony nabywca traci nieraz sporo czasu i energii na zbieranie informacji, dotyczących artykułów chemicznych zwłaszcza, gdy trzeba ustalić gatunki, odmiany, stopień czystości i t. d.

Związek nasz, zgodnie z uchwałą ostatniego walnego zgromadzenia, przystępuje do wydania dziełka, które będzie rozumowanym przewodnikiem w całokształcie polskiej produkcji chemicznej, szeroko pojmowanej. Pragniemy dać wydawnictwo, które w możliwie wyczerpujący, a jednocześnie krytyczny sposób, będzie infor-

mowało o możliwości nabywania krajowych artykułów chemicznych. Wydawnictwo przede wszystkim będzie przeznaczone dla nabywcy i konsumenta, nie tylko dając wiadomości o towarze i jego cechach charakterystycznych, rodzajach i właściwościach, lecz również wskazując na jego zastosowania. Doświadczenie uczy, że wskazówki dotyczące utylizacji towarów oddziałują drogą asocjacji niekiedy pożytecznie na psychikę nie tylko nabywców ale i wytwórców. Gdyż chcemy służyć również i sferze producentów krajowych: mamy nadzieję, że przez zestawienie wyczerpującego obrazu towarów już fabrykowanych w Polsce z listami importu — może wyłonić się niejedna twórcza inicjatywa.

Wobec ubóstwa naszej literatury fachowej — pragnęlibyśmy, aby nasze dziełko mogło przynieść stosunkowo jaknajwiększą korzyść. Choćbyśmy więc mieli wykroczyć poza zwykłe ramy analogicznych wydawnictw — mamy zamiar uzupełnić nasze wydawnictwo ogólnemi rozdziałami o przemysle i handlu chemicznym w Polsce, o krajowych surowcach, o krajowych dostawcach maszyn i urządzeń dla przemysłu chemicznego i t. d.

W najbliższym czasie zwrócimy się do wszystkich krajowych przedsiębiorstw chemicznych, wielkich i małych, zrzeszonych lub idących luzem — z ankietą, dotyczącą ich wytwórczości.

Zdajemy sobie sprawę, że zadanie, jakie stoi przed nami, nastęrczy wiele trudności i będzie wymagało wielomiesięcznej uciążliwej pracy. Będziemy musieli zaapelować do ścisłego współdziałania wszystkich zrzeszonych przedsiębiorstw ze Związkiem. Wiemy dobrze, że zarówno szerzej rozumiany własny interes, jak cechujący nasz przemysł chemiczny zmysł społeczny — zachęcą przedsiębiorstwa do współpracy z nami w celu stworzenia wzorowego wydawnictwa.

W SPRAWIE PRAKTYK WAKACYJNYCH

Zgodnie z uchwałą zwyczajnego Walnego Zgromadzenia, Związek Przemysłu Chemicznego zwrócił się do wszystkich członków Związku z wezwaniem o jaknajszersze deklarowanie praktyk wakacyjnych dla studentów szkół akademickich i uczniów szkół zawodowych — w zakresie przemysłu chemicznego.

W roku bieżącym zbieranie praktyk wakacyjnych odbywa się za pośrednictwem władz administracyjnych II instancji, lecz rozdział praktyk dokonywany będzie przez władze akademickie lub szkolne, które do swej dyspozycji otrzymają zebrane na wskazanej drodze praktyki.

Celem usprawnienia rozdziału praktyk wakacyjnych — niezbędne jest informowanie Związku o ilości i charakterze praktyk, przyznanych przez poszczególne przedsiębiorstwa. Informacje te bowiem są przez nas natychmiast przekazywane władzom akademickim i szkolnym, które w ten sposób mogą zawczasu orjentować się w charakterze i ilości praktyk, jakie otrzymają do dyspozycji.

Dlatego też prosimy te wszystkie fabryki chemiczne, które zadeklarowały lub zadeklarują praktyki wakacyjne — o bezzwłoczne informowanie Związku Przemysłu Chemicznego o takich deklaracjach.

NOWE DZIAŁY PRODUKCJI

Rafinerje ropy naftowej, wchodzące w skład koncernu „Małopolska”, podjęły produkcję trzech nowych, niewytwarzanych dotąd w Polsce przetworów naftowych, mianowicie:

benzyny — benzineum petrolei — o właściwościach odpowiadających wymaganiom farmakopei niemieckiej, wyd. VI,

eteru naftowego „pro analysi”, również odpowiadającego wymaganiom farmakopei,

benzyny wzorcowej (normalnej) do celów analitycznych, w szczególności do oznaczania asfaltu twardego w przetworach naftowych. Produkcja tej benzyny pozostaje pod kontrolą Katedry Technologii Nafty Politechniki Lwowskiej.

Sprzedaż powyższych produktów prowadzi Sp. „Karpaty”, Warszawa, Marszałkowska 151.

INFORMACJE EKSPORTOWE

W dniu 15 kwietnia podjęte zostały w Warszawie rokowania handlowe z Finlandją.

Podpisany został układ kontyngentowy z Grecją. Przedsiębiorstwa zainteresowane w wywozie towarów objętych układem poinformowane zostały o jego treści.

W dniu 2 kwietnia podpisany został układ clearingowy z Turcją, będący uzupełnieniem poprzednio zawartego układu kontyngentowego. Obrót z Turcją odbywać się będzie za pośrednictwem Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego.

Zwracamy uwagę na następujące wiadomości, ogłoszone w Nr. 11 „Informatora Eksportowego”:

Ceylon. Możliwości zbytu środków do konserwacji drewna. (str. 2).

Hiszpanja. Skontyngentowanie przewozu węgla drzewnego (str. 9).

Syrja. Zmiana ceł na kosmetyki (str. 10).

Włochy. Szczegóły organizacji handlu zagranicznego (str. 5).

W posiadaniu Związku znajdują się szczegółowo opracowane informacje dotyczące poszczególnych rodzajów *marek niemieckich* oraz stosowania ceł *antidumpingowych i dodatkowych* w Stanach Zjednoczonych A. P.

W związku z podpisaniem układów handlowych z Turcją firma G. i A. Baker Ltd. Istanbul Boîte postale 468 zwraca się do przedsiębiorstw chemicznych z propozycją objęcia przedstawicielstw lub załatwiania interesów komisowych.

KRONIKA

Dn. 20 kwietnia r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego — pierwsze po zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu. Na posiedzeniu tem dokonano ukonstytuowania Zarządu w następującym składzie: Prezes — p. Inż. Feliks Wiślicki, Vice-Prezesi — pp. Dr. Józef Landau, Inż. Jerzy Wojnar, Prof. Dr. Józef Zawadzki, Członkowie Prezydium — pp.: Inż. Henryk Kułakowski, Inż. Włodzimierz Płużański, Inż. Jan Podraszko, Inż. Wiktor Semmer.

Na temże posiedzeniu Zarząd wysłuchał sprawozdania z bieżących prac Związku, w szczególności w zakresie spraw traktatowych i eksportowych.

W poczet członków Związku Przemysłu Chemicznego została przyjęta Chemiczna Fabryka „Ergasta”, Starogard (Pomorze).

Zarząd Związku powołał Komitet redakcyjny wydawnictwa, który ma obrazować polską produkcję chemiczną; o wydawnictwie tem piszemy w artykule wstępnym. Do komitetu zaproszono pp.: Prof. Józefa Zawadzkiego, Prof. Marcelęgo Struszyńskiego i Inż. Wiktora Sommera.

W związku z przejściem w stan spoczynku Profesora Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie, Dr. Kazimierza Sławińskiego, wydana została broszura, zawierająca krótki opis Zakładu Chemii Organicznej Uniwersytetu Wileńskiego. Zakład ten pozostawał przez lat 16 pod kierownictwem Prof. Sławińskiego, a naukowe zainteresowania pracowni szły przede wszystkim w kierunku terpenów dwupierścieniowych, a w dalszej linii — alkaloidów grupy strychniny i cukrów. Zakład ogłosił w tym czasie 32 prace naukowe, ponadto zaś Prof. Sławiński opublikował kilka prac w zakresie historii chemii.

Broszura zaopatrzona jest w reprodukcję portretu Jędrzeja Sniadeckiego, pędzla znanego malarza wileńskiego Ślendrańskiego.

Prace nad akcją zmierzającą do usunięcia wielotorowości dochodów statystycznych i zśrodkowania ich w Głównym Urzędzie Statystycznym osiągnęły już pewne rezultaty, jeżeli chodzi o zbieranie danych o cenach i obliczanie wskaźnika cen hurtowych.

Opracowywanie dwóch różnych pod względem metodologicznym wskaźników cen hurtowych — jeden przez Instytut Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen, drugi przez Główny Urząd Statystyczny — zostaje zaniechane i uprawnienie do zbierania danych o cenach jak i obliczania wskaźnika cen hurtowych będzie posiadał wyłącznie Główny Urząd Statystyczny.

W najbliższym czasie specjalne Podkomisje Głównego Urzędu Statystycznego z udziałem przedstawicieli życia gospodarczego mają się zająć w szerszej płaszczyźnie uporządkowaniem dotychczasowego stanu rzeczy w dziedzinie przeciążeń dochodzeń statystycznych.

Rozporządzeniem Ministra Komunikacji z dn. 24 lutego b. r. powołana została do życia przy Ministerstwie Komunikacji Stała Komisja dla spraw przewozowych, jako organ informacyjno-opiniotwórczy.

W skład Komisji wchodzi delegaci Ministerstw: Przemysłu i Handlu, Rolnictwa i Komunikacji oraz przedstawiciele organizacji gospodarczych. Pod zakres kompetencji Komisji podpadają wszystkie sprawy związane z ruchem kolejowym i usprawnieniem przewozów. Pierwsze posiedzenie komisji zwołane na dzień 17 kwietnia b. r. rozważyło projekt planu przewozów na okres 1 — 31 maja b. r. oraz poddało rozpatrzeniu szereg wniosków, obejmujących dezyderaty życia gospodarczego.

Na posiedzeniu zebrani zostali poinformowani o nowej inicjatywie Ministerstwa uruchomienia w najbliższym czasie pociągów towarowych ekspresowych za frachtem pośpiesznym na linii Warszawa — Gdynia i Gdynia — Łódź i Warszawa — o czym na tem miejscu sygnalizujemy.

Wszelkie uwagi o ewentualnych niedomaganiach ruchu kolejowego, opóźniania podstawiania wagonów, braku właściwych typów wagonów i t. p. prosimy kierować pod adresem Związku, skąd skolei będą one przedstawiane Komisji Ministerjalnej.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 28 z dn. 20 kwietnia r. b. ogłoszony został pod poz. 225 Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 9 kwietnia 1936 r. o Funduszu Obrony Narodowej.

W Dz. Ust. Nr. 26 z dn. 10 kwietnia r. b. ogłoszone zostało pod poz. 213 Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 6 kwietnia 1936 r. o niżkach celnych.

Rozporządzenie to wprowadza następujące niżki celne, interesujące bezpośrednio przemysł chemiczny:

Proszek, składający się z tlenku żelaza z dodatkiem tlenków manganu, krzemu, glinu oraz tlenków innych metali (poz. 320 p. 4 taryfy celnej) do wyrobu elektrod — opłaca za zezwoleniem Min. Skarbu cło niższe, wynoszące 50% cła normalnego.

Kaktus w spirytusie do dalszego przerobu na środki lecznicze (z poz. 384 taryfy celnej) do dalszego przerobu na środki lecznicze opłaca na podstawie zaświadczeń Izby Przemysłowo-Handlowych cło niższe, wynoszące 25% cła normalnego.

Kwas antrachinodwusulfonowy 1.5 i jego sól sodowa, chloroantrachinon i dwuchloroantrachinon (z poz. 396 p. 3 taryfy celnej) do produkcji barwników — opłacają na podstawie zaświadczeń Izby Przemysłowo-Handlowych cło niższe, wynoszące 20% cła normalnego.

Chloro-5-aminoantrachinon i leuko-1.4-dwuminoantrachinon (z poz. 397 p. 12 tar. celn.) do produkcji barwników — opłacają na podstawie zaświadczeń Izby Przemysłowo-Handlowych cło niższe, wynoszące 50% cła normalnego.

Parachlorofenol (z poz. 398 p. 9 taryfy celn.) do produkcji barwników — opłaca na podstawie zaświadczeń Izby Przemysłowo-Handlowych cło niższe, wynoszące 10% cła autonomicznego.

Rozporządzenie weszło w życie dn. 10 kwietnia r. b.

W „Monitorze Polskim“ Nr. 85 z dn. 10 kwietnia r. b. ogłoszony został pod poz. 165 okólnik Min. Skarbu, wyjaśniający sposób taryfikacji kwasów tłuszczowych i tłuszczów mazi-
stych — w odróżnieniu od tłuszczów stałych.

W Dzienniku Urzędowym Min. Skarbu Nr. 9 z dn. 11 kwietnia r. b. ogłoszony został pod poz. 302 okólnik Dyrekcji Państw. Monopoli Spirytusowego w sprawie opłat za analizy, wykonywane przez laboratorium chemiczne P. M. S.

Cennik ten obejmuje równocześnie spis produktów, specjalnie badanych przez laboratorium chemiczne P. M. S., mianowicie: zacierzy i wywary, spirytusy surowe, skażone, redenaturaty, płyny na spirytusie, politory, lakiery, środki skażania (spirytusu, cukru, soli, octu, olejów mineralnych, tłuszczów), wyroby perfumeryjno-kosmetyczne, estry i esencje, wina, miody, piwa, wódki, drożdże, ocet, esencja octowa, cukier, sacharyna, sól, tłuszcze, produkty naftowe).

W Dzienniku Urzędowym Min. Skarbu Nr. 9 z dn. 11 kwietnia r. b. ogłoszony został pod poz. 303 okólnik Dyrekcji Państw. Monopoli Spirytusowego w sprawie handlowej nomenklatury różnych rodzajów spirytusu.

Okólnik ten obejmuje obowiązującą obecnie w handlu spirytusem nazwę każdego gatunku spirytusu, tudzież jego szczegółową charakterystykę.

CENY NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW CHEMICZNYCH W/G NOTOWAN DOMU HANDLOWEGO
B. NEUFELD, WARSZAWA, Leszno 54.

	Cena w zł. za 100 kg.		
Aceton	350.—	Kreda chem. czysta	52.—
Alun chromowy	72.—	Kwas borny	190.—
Alun krystaliczny	42.—	Kwas chromowy w proszku 99½%	550.—
Alun mielony	42.—	Kwas szczawiowy	160.—
Antichlor kryst.	40.—	Litopon 30%	70.—
Antimonium crud. w kawalkach	130.—	Minja ołowiana	125.—
Antimonium crud. w proszku	180.—	Minja żelazowa min. 90%	85.—
Asfalt Gilsonit	80.—	Nadboran sodowy	380.—
Azotan baru	180.—	Nadmanganian potasu	350.—
Barwniki anilinowe — ceny i katalogi na żądanie		Naftalin w łuskach	60.—
Biel cynkowa	70.—	Nitrobenzol	450.—
Biel ołowiana	130.—	Octan kobaltu	1100.—
Boraks kryst.	95.—	Octan ołowiu	170.—
Boraks w proszku	100.—	Oleina	190.—
Boran manganu	370.—	Olej rycynowy med	250.—
Braunsztyt	80.—	Olej turecki 50%	90.—
Chlorek baru	65.—	Pumeks w kawalkach	60.—
Chlorek cynku w proszku 98/100%	100.—	Pumeks w proszku	55.—
Chlorek wapna	41.—	Salmjak mielony	110.—
Dwuchromian potasu	200.—	Salmjak w kaw. subl.	200.—
Dwuchromian sodu	160.—	Siarczan kobaltu	700.—
Dwusiarczyn sodu bezwodny 60/62%	45.—	Siarczan magnezu	18.—
Fenol	310.—	Siarczan miedzi	52.—
Fosforan sodu trójzasadowy	100.—	Siarczan żelazowy	17.50
Fosfor czerwony	600.—	Siarka mielona	36.—
Glejta angielska w proszku	145.—	Siarka w łuskach	36.—
Glin metaliczny w proszku	550.—	Talcum 000	19.—
Grafit angielski w łuskach	140.—	Talcum 00000	26.—
Grafit angielski w proszku 95/97%	150.—	Talcum 000000	29.—
Hydrosulfit	260.—	Tanina 92%	650.—
Kalafonia	65.—	Tlenek kobaltu 76%	2000.—
Kamfora w taflach	650.—	Węglan magnezu w cegiełkach	210.—
Klej kostny	160.—	Węglan magnezu w proszku	140.—
Klej skórny	180.—	Węgiel aktywowany odbarwiający do olejów	160.—
Kaolina w kaw. i w proszku	14.—	Ziemia okrzemkowa	30.—
		Żelazocjanek potasowy	350.—
		Żelazocjanek sodowy	250.—

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg. loco skład Warszawa wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWORCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne: „PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BO RUTA Sp. Akc.“, Łódź tel. 195-96, 195-97; Warszawa, Piusa XI 3. m. 8. tel. 8-38-78.	Gliceryna farmaceutyczna i technicz- na: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.	Kwaśny węglan sodowy (bikarbonat): „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA“ Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.	Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LE- VER“ Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.	Oleina zwierzęca: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
ZAKŁADY CHEMICZNE W WIN- NICY, S. A. Winnica, poczta Hen- ryków k/Warszawy, tel. 1-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross. Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.	Gumowe artykuły techniczne: Sp. Akc. „WOLBROM“, Warsza- wa, Leszno 15, tel. 11.06-81,	Siarczek węgla: Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Chlorek wapna bielący: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.	Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW“ Sp. Akc., Warszawa, Złota 35, tel. 533-49.	Słomka i włosie wiskozowe: Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Chlorek wapnia (CaCl ₂): „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 5-91-24.	Jedwab sztuczny: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.	Soda amonjakalna, krystaliczna i kau- styczna: „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.
Dwuchromian potasu i dwuchromian sodu, sól glauberska kalc: Tow. Fabryk Portl. Cem. „WYSOKA“ Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka Nr. 7, fabryka w Wrzosowej, p-ta Częstochowa 4. Wylączna sprzedaż: D/H. Maury- cy Luxemburg. Warszawa, Sena- torska 28/30, tel. 6 00 19.	FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW“, Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.	Soda kaustyczna: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
Farmaceutyczne przetwory: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN“, Warszawa, Daniłowiczow- ska 16, tel. Centrala-Spiess. „Fr. KARPINSKI Spółka Akcyjna“, Warszawa, Wolność 9, tel. 11-06-00.	Karbid: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.	Sól glauberska krystaliczna: „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39.
	Klej kostny i skórny: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.	Stearyna: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, MAJ 1936 ROKU

Stosownie do zapowiedzi ogłoszonej w Numerze 1 bis „Wiadomości Przemysłu Chemicznego w styczniu r. b. na łamach „Wiadomości” publikowane będą streszczenia odczytów przemówień i referatów wygłoszonych na terenie Sekcji Przemysłowej Polskiego Towarzystwa Chemicznego lub na terenie Związku Przemysłu Chemicznego.

Obecnie podajemy przebieg obrad posiedzenia plenarnego Sekcji Eksportowej Związku poświęconego zagadnieniu obrotu z zagranicą, które odbyło się w dniu 12 marca r. b.

Posiedzenie plenarne Sekcji Eksportowej Związku Przemysłu Chemicznego, zwołane na dzień 12 marca 1936, otwarte zostało w obecności licznie zgromadzonych przedstawicieli zrzeszonych przedsiębiorstw oraz w obecności przedstawicieli Państwowego Instytutu Eksportowego, Izby Przemysłowo-Handlowej i Centralnego Związku Przemysłu Polskiego.

Prezes Związku inż. *Feliks Wiślicki* otwierając posiedzenie wygłosił przemówienie następujące:

„Otwieram posiedzenie poświęcone kwestji eksportu.

Wszystkim nam wiadomo, że aktywne saldo udziału Polski w handlu międzynarodowym coraz to bardziej, w ostatnich latach, zbliża się do zera. Jednocześnie zyski z eksportu dla licznych wytwórni stają się tylko odległym wspomnieniem.

Przyczyny tego stopniowego zaniku naszej ekspansji były już nieraz przedmiotem rozpraw w naszej Sekcji Eksportowej. I dzisiaj przyczyny te znajdują, niewątpliwie, kompetentne oświetlenie w zapowiedzianych nam, referatach.

Nie będę więc zapuszczał się teraz w wyczerpującą analizę tych zjawisk gospodarczych, które warunkują depresję naszego wywozu. Podkreślę tylko znany fakt, że fabryk pracujących wyłącznie lub przeważnie na rynki zagraniczne w naszym Związku niema; wywozimy tylko pewien odsetek towaru, pozostały po nasyceniu potrzeb rynku krajowego. Otóż i ten odsetek zmniejsza się stale.

Jest to zrozumiałe; w obecnych warunkach gospodarczych bezpośrednia sprzedaż na rynki pozakrajowe, nawet dla wielkich przedsiębiorstw, połączona jest z poważnym ryzykiem, przedstawia wielkie trudności organizacyjne. Dla mniejszych wytwórni to ryzyko jest często nie do podjęcia, te trudności są nie do przeciężenia. Przystosowanie własnego aparatu handlowego do ciężkich i zmiennych warunków handlu międzynarodowego jest zadaniem ponad siły większości naszych przedsiębiorstw, bo kwa-

lifikacje, wymagane od tego aparatu są coraz to większe, jego koszty coraz to znaczniejsze, a celowość — coraz to wątpliwsza, gdyż chodzi o wciąż malejący odsetek wytwórczości, który może być, praktycznie biorąc, rzucony własnymi siłami na rynki zagraniczne.

Jasnym jest, że handel międzynarodowy wymaga specjalizacji, wymaga rozkładania ryzyka kupieckiego na różne towary. Handel ten musi być odpowiednio zorganizowany. Niezbędnym ogniwem w łańcuchu międzynarodowej wymiany towarowej jest pośrednik w wielkim stylu; może nim być tylko kupiec-eksporter, angażujący swój kapitał jednocześnie w różnorakie towary, posiadające znajomość rynku, rozporządzający aparatem informacyjnym w postaci własnych agencji, zdolny zabezpieczyć producentom wypłacalność odbiorców, a gwarantujący odbiorcy jakość sprzedawanego towaru.

Takich kupców-eksporterów brak jest w Polsce i tego dotkliwego braku nie można skutecznie zastąpić przez tworzenie mniej lub więcej przymusowych organizacji wytwórni, potencjonalnie zdolnych do wzmożenia swego udziału w wymianie międzynarodowej. Organizacja, zrzeszająca przedsiębiorstwa, zainteresowane w sprzedaży zaledwie niewielkiego odsetka swej produkcji, nie zastąpi nigdy rzutkiej inicjatywy wielkiego przedsiębiorstwa kupieckiego, które cały swój byt opiera na pośrednictwie w handlu międzynarodowym.

Widzimy więc, że postulatem najistotniejszego znaczenia w dziedzinie techniki eksportowej jest wytworzenie zasobnych w kapitał i doświadczone domów eksportowych. Tymczasem stawiane są temu przeszkody; najważniejsza stanowi podatek obrotowy.

Ze zwolnienia od tego podatku od towarów eksportowych korzystają przedsiębiorstwa bezpośrednio wywożące towar. Natomiast pośrednik, który angażuje swój kapitał w działalność eksportową z większą dla wytwórcy korzyścią, zakupując towar od wytwórcy, nie korzysta ze zwolnienia tej transakcji od podatku. W ten

sposób powstaje uprzywilejowanie gorszej organizacji eksportu na niekorzyść organizacji lepszej.

Nie wystarczy usunąć tę jedną przeszkodę. Trzeba jeszcze, przez odpowiednią politykę gospodarczą, zapewnić eksporterom prywatnym pewną swobodę działania: przede wszystkim, nie wolno im stwarzać konkurencji przez działalność wywozową etatystycznych zrzeszeń eksportowych, obejmujących całe gałęzie przemysłu, gdyż ryzyko eksportu prywatnego, — powtarzam — musi być rozkładane na różne towary. Tak rozumiem zadania Państwa w tej sprawie.

Zadania przemysłu zrzeszonego w naszym Związku dopatrywałbym się w nawiązywaniu najściślejszej współpracy z eksportem prywatnym; w informowaniu, w pouczeniu tego eksportera o możliwościach wytwórczych poszczególnych przedsiębiorstw; w wymianie wiadomości o cechach, charakteryzujących jakość poszczególnych towarów; w pracach naszego Związku nad standaryzacją tych cech odpowiednio do wymogów rynku światowego.

Przy takim współdziałaniu władz i przemysłu mogą i powinny powstać stopniowo w Polsce solidne i liczne prywatne przedsiębiorstwa eksportowe. Ich naturalną siedzibą powinna stać się — Gdynia — gdyż handel międzynarodowy — to, przede wszystkim, handel zamorski.

Sądzę, że w debatach, które rozpoczniemy po wysłuchaniu referatów, nie należy ograniczać się wyłącznie do tych zagadnień — pierwszorzędnej, zresztą wagi — które będą w nich poruszone. Pragnąłbym na porządek dzienny postawić również sprawę technicznej organizacji eksportu, którą w paru słowach naszkicowałem.

Mamy więc po dzisiejszej dyskusji taki temat do rozważenia:

warunki skutecznej działalności prywatnego pośrednictwa w handlu zamorskim i współpraca naszego Związku z prywatnymi eksporterami w Gdyni“.

Następnie zabrał głos dr. Tadeusz Łychowski, naczelnik wydziału polityki handlowej i traktatów w Ministerstwie Przemysłu i Handlu, zaproszony do wygłoszenia referatu na temat *bilansu handlowego*. Wywody p. dr. Łychowskiego podajemy w następującym obszernym streszczeniu.

Zagraniczenie bilansu handlowego jest obecnie przedmiotem namiętnej dyskusji. Dyskusja ta w znacznej mierze oparta jest na nieporozumieniu. Wielu uczestników tej dyskusji nie uświadamia sobie zasadniczych różnic, które zachodzić muszą w ocenie zagadnienia bilansu handlowego w okresie pomyślnego koniunktury i w dobie kryzysu.

Nieporozumienie zrodziło się w okresie pomyślności gospodarczej. Wówczas to, w latach 1925 — 1929 nie należało wogóle zbytnio troszczyć się o bilans handlowy ani też przejmować się deficytem tego bilansu.

Bilans handlowy Polski w okresie względnie liberalizmu gospodarczego, t. j. od czasu

stabilizacji walut po okresie powojennym do katastrofy nowojorskiej, musiał być tylko ujemny. Jest zasadą, że kraj, który importuje kapitały (tak jak Polska) musi też importować towary. Przyływ kapitałów w latach 1925 — 1929, a częściowo i w r. 1930 odbywał się w dość dużych rozmiarach. Wślad za kapitałami szły towary. Nic zatem dziwnego, że w rezultacie przywóz musiał przewyższyć wywóz.

Wtedy też zrodziło się to nieporozumienie, które przejawiało się obecnie w sporze o fetyzizm bilansu handlowego. W okresie dobrej koniunktury mogło się zrodzić twierdzenie, że bilans handlowy nie gra żadnej roli. Ale i teraz cały szereg ekonomistów, a jest ich już cała szkoła, twierdzi, że zarówno wówczas, jak i obecnie, w okresie kryzysu, czynny bilans handlowy nie jest nam potrzebny.

Wyjaśnwszy ten błąd referent przeszedł do analizy struktury bilansu płatniczego Polski. Spośród czterech zasadniczych grup zjawisk które składają się na bilans płatniczy, mianowicie: obrót kapitałów, świadczenia jednostronne, usługi i obrót towarowy, — istnieją w bilansie płatniczym Polski dwie grupy dodatnie i dwie grupy ujemne. Jedna grupa dodatnia i jedna ujemna noszą ten ich charakter trwale, wynika to ze struktury naszego gospodarstwa narodowego oraz z naszego położenia geograficznego. Jako kraj niezasobny w kapitały własne, importujący je zatem — zmuszeni jesteśmy do świadczeń jednostronnych na rzecz obsługi długów i przez całe jeszcze dziesiątki lat płacić będziemy oprocentowanie i amortyzację pożyczek zagranicznych. Zatem grupa świadczeń jednostronnych może być uważana za grupę trwale ujemną w naszym bilansie płatniczym. Przeciwnie grupa usług nosi charakter stale dodatni. Wpływy z tranzytu przez nasz kraj przewyższają sumy, które płacimy innym krajom, ponadto zaś dochody z imigracji w postaci przesyłanych do ojczyzny przekazów w większym lub mniejszym stopniu — zawsze jednak dodatnio będą wpływały na saldo grupy usług.

Pozostałe dwie grupy bilansu płatniczego mają charakter zmienny, dodatnie lub ujemne ich kształtowanie zależne są od koniunktury. Grupy te to obrót kapitałów i bilans handlowy. W okresie wysokiej koniunktury obrót kapitałów kształtował się dodatnio dla Polski, natomiast bilans handlowy był ujemny, jak to zresztą wyżej zostało wyluszczone. W okresie kryzysu sytuacja uległa zmianie.

Po silnym odpływie obcych kapitałów w r. 1931 stosunki w grupie kapitałowej ułożyły się w skali kilkuletniej na 0, wahania są minimalne i nie zanosi się na to, żeby się sytuacja w tym względzie zmieniła. Zresztą są to rzeczy zupełnie niezależne od naszego gospodarowania.

Jeśli chodzi o świadczenia jednostronne, to wskutek tego, że od dłuższego czasu nie pożyczamy zagranicą (bo nam nie pożyczają), i ponieważ utrzymywaliśmy walutę — obsługa naszego zadłużenia zagranicznego zmniejszył się z 212 milionów zł. w r. 1933 do 160 milj. zł. w r. 1934.

Pozostają dwie pozycje, od których zależy równowaga bilansu płatniczego. Aby uniknąć odpływu złota ze skarbców Banku Polskiego, muszą być dwie pozycje — usługi i bilans handlowy dodatnie.

Jak już wspomniane zostało saldo usług jest dodatnie, jednakże nie bez znaczenia jest wysokość tego salda.

Saldo usług spadło w r. 1934 katastrofalnie, o 50 proc. w stosunku do r. 1933. Stało się to wskutek tego, że skurczył się tranzyt, ale co najważniejsze, skurczyły się dochody z emigracji (ruki robotników z Francji). Biorąc pod uwagę zamrożenia z tytułu tranzytu w r. ubiegłym, wpływy z usług ulegną dalszej niższe.

Pozostaje bilans handlowy, który musi być tak dalece dodatni, aby łącznie ze zmniejszonym saldem usług, mógł wyrównać deficyt świadczeń jednostronnych i ewentualnego dalszego odpływu kapitałów — i umożliwić nadal utrzymanie waluty złotej i swobody w obrocie dewizowym.

Ekonomiści zwalczający fetyszym bilansu handlowego twierdzą, że niepotrzebny jest dodatni bilans handlowy, że manipulacja stopą dyskontową załatwi to automatycznie. Twierdzenie to byłoby słuszne, gdyby obrót towarowy działał zgodnie z automatyzmem procesów gospodarczych.

Niestety tak nie jest, stosunki międzynarodowe w zakresie obrotu towarowego przedstawiają obraz jaknajstrzejszych ograniczeń celnych, kontyngentowych i dewizowych. Coby się stało, gdyby, jak pragną ci ekonomiści, w Polsce zniesiono ograniczenia kontyngentowe?

Zaczęłoby się parcie wywozu obcego. Podniesienie stopy dyskontowej dałoby taki efekt jak podparcie walącej się ściany słomką. Byłoby to niewspółmiernem zarządzeniem wobec tych przeszkód, jakie panują w obrotach międzynarodowych. Podwyższenie stopy dyskontowej nie wywoła przyływu kapitałów z zagranicy i nie wywoła też obniżki cen.

Zkolei referent przechodzi do przedstawienia sprawy bilansu handlowego na tle polityki gospodarczej obecnego rządu.

Można przyjąć wzór Niemiec, gdzie kwestja bilansu płatniczego wskutek ograniczeń dewizowych nie istnieje. Bilans płatniczy Niemiec jest usztywniony i obojętne jest dla Niemiec to, czy bilans handlowy jest dodatni, czy ujemny.

Jednakże polityka taka nie jest w zgodzie z wytycznymi polityki rządowej.

Przykładem charakterystycznym jest polityka surowcowa Rzeszy. Niemcy na bawełnę np. nie dają dewiz. To też gdy w r. 1934 Niemcy płacili za tonnę bawełny 650 RM., to w r. 1935, mimo spadku cen bawełny na giełdach światowych, płacą oni za tonnę 815 RM., wskutek kosztów clearingu.

Można też, sięgając do innych przykładów, ukonkurencyjnić wywóz przez obniżenie kursu złotej waluty i dużo już wysiłków włożyła w realizację tej polityki.

Jeśli Polska zdecydowała się na prowadzenie polityki złotej waluty i broni aktywności bilansu handlowego, to wyłania się najistotniejsze zagadnienie, jak pogodzić walkę o aktywność bilansu handlowego z potrzebami rynku wewnętrznego.

Zagadnienie jest niezwykle trudne i wymaga wielkiej ostrożności w stopniowym rozwiązywaniu. Polega ono przede wszystkim na tem, że saldo dodatnie bilansu handlowego jest coraz mniejsze. Datuje się to od roku 1932, od kiedy zaznaczyło się powolne, ale stałe ożywienie na rynku wewnętrznym. W związku z tem przywóz stale wzrasta. Ostatnio nadto zaznacza się wzrost cen światowych tych artykułów, które stanowią główny przedmiot naszego przywozu. Znow wywóz nasz natrafia na coraz większe trudności ze strony krajów o walutach zdeprecjonowanych i cierpi wskutek ograniczeń przywózowych.

Polityka obrony bilansu handlowego musi być zatem prowadzona niezwykle ostrożnie, zwłaszcza w zakresie reglamentacji przywozu niezbędnych surowców, aby nie wpływać na podrożenie produkcji i, przez to, na poziom cen krajowych.

Po referacie dr. Łychowskiego wywiązała się obszerna dyskusja którą zagał p. Wiślicki. Przemysł chemiczny — oświadczył mówca — eksportuje ze stratami. Te straty musi sobie przemysł odbić na rynku wewnętrznym. Jeśli przemysł nie będzie miał możliwości pokrywania strat z eksportu, będzie musiał zrezygnować z niego, co w rezultacie przyczyni się do zwiększenia ujemnego salda bilansu handlowego.

W końcu mówca wypowiada się przeciw polityce spychania cen w dół, nie uwzględniającej kosztów własnych producenta.

Inż. *E. Trepka*, Dyrektor Związku, podejmując temat poruszony przez przedmówcę — wystąpił również przeciw polityce niskich cen. Demagogja, którą rozpetano w kwestji cen, zdemoralizowała konsumenta. W szerokich warstwach konsumentów panuje przekonanie, że cena wogóle jest czemś nieprzyzwoitem. Rezultaty spychania cen w dół, cen nieopłacalnych, są szkodliwe dla całego gospodarstwa narodowego.

Mówca stwierdza, że nawet czynniki, które zastosowały mechaniczne obniżki cen, same potępiają tę politykę.

Niskie ceny wewnątrznie stoją w jaskrawej sprzeczności z postulatem aktywizacji eksportu w interesie czynnego bilansu handlowego, i sprzeczność ta nie jest do pokonania. Na zakończenie swych wywodów mówca wskazał, że pierwszym krokiem do pogodzenia zasady potaniania produkcji z ograniczeniem polityki reglamentacji importu jest konsekwencja i planowość w reglamentacji importowanych surowców i półfabrykatów.

Następny mówca *dr. Paweł Minkowski*, Przewodniczący Rady Traktatowej, dzieląc wywody referenta, pragnął zwrócić uwagę na pewien odcień zagadnienia importu obcych kapitałów. Dr. Łychowski twierdził, że w latach dobrej konjunktury za towarem płynął kapitał,

i że w związku z tym zbędne były obawy o los bilansu handlowego. Dr. Minkowski zaznacza, że przypływały kapitały o charakterze krótkoterminowym, kapitały, które z różnych względów szybko odpływały. Nie jest zatem obojętne, jakiego rodzaju kapitał wpływa do kraju, i gdyby wówczas nie było wielkiego eksportu węgla — niewiadomo, jakby się ukształtował nasz bilans płatniczy.

Inż. T. Zamoyski stwierdził, że saldo ujemne bilansu handlowego w dziale przemysłu chemicznego, stale maleje wskutek uruchamiania nowych działów produkcji artykułów, niewyrabianych w kraju. Te nowe działy produkcji winny być chronione.

W dalszym ciągu inż. Zamoyski stwierdza, że postulaty eksportu przemysłowego z Polski spychane są na drugi plan w stosunku do eksportu rolniczego, i wypowiada się za wydatniejszym premjowaniem eksportu przemysłowego.

P. Min. Marjan Szydłowski podkreślił konieczność przedstawienia naszego importu do tych krajów, które więcej do nas towarów przywożą i wysuwa jako najważniejszy problem, zdobycie St. Zjednoczonych dla naszego eksportu.

Na zakończenie zabrali głos pp. Dyr. Tomaszewski i inż. W. Płuzański, poczem referent krótko odpowiadał na głosy, które padły w dyskusji.

Wobec spóźnionej pory dyskusja nad organizacją handlową eksportu została odroczone.

Posiedzenie Sekcji Eksportowej, którego przebieg został wyżej streszczony osiągnęło swój cel. Z jednej bowiem strony rozproszone zostały wątpliwości co do konieczności dalszego uprawiania polityki czynnego salda bilansu handlowego, wątpliwości podniesione w polemikach prasowych z brakiem dostatecznego poczucia odpowiedzialności. Przemysłowcy chemiczni, zgromadzeniu na posiedzeniu, mieli sposobność raz jeszcze usłyszeć, że hasła aktywizacji eksportu, ujęte w uchwałę nadzwyczajnego walnego Zgromadzenia Związku z dniem 7 listopada 1935 roku, w niczem nie przestały być aktualne, mimo szeregu zmian w polityce gospodarczej naszego państwa. Z drugiej strony referat i dyskusja przyczyniły się do dalszego oświetlenia jednego z podstawowych zagadnień naszego gospodarstwa narodowego.

KOMUNIKACJA LOTNICZA
ZAPEWNI
MAKSIMUM WYGODY
OSZCZĘDNOŚCI CZASU
I BEZPIECZEŃSTWA

ZWIEDZAJ
MUZEUM PRZEMYSŁU
I TECHNIKI
— W WARSZAWIE, UL. TAMKA 1 —
TEL. 298-84

PRODUKTY WYTWORCZOŚCI KRAJOWEJ

- Barwniki i półprodukty organiczne:** „PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BOZ RUTA Sp. Akc.”, Łódź tel. 195-96, 195-97; Warszawa, Piusa XI. 3. m. 8, tel. 8-38-78.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.
ZAKŁADY CHEMICZNE W WINNICY, S. A. Winnica, poczta Henryków k/Warszawy, tel. 1-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross, Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.
- Chlorek wapna bielący:** Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Żgoda 10, tel. 634-94.
- Chlorek wapnia (CaCl₂):** „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 5-91-24.
- Dwuchromian potasu i dwuchromian sodu, sól glauberska kalc:** Tow. Fabryk Portl. Cem. „WYSOKA” Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka Nr. 7, fabryka w Wrzosowej, p-ta Częstochowa 4. Wylączna sprzedaż: D/H. Maurycy Luxemburg, Warszawa, Senatorska 28/30, tel. 6 00 19.
- Farmaceutyczne przetwory:** Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess. „Fr. KARPINSKI Spółka Akcyjna”, Warszawa, Wolność 9, tel. 11-06-00.
- Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:** Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
Przem. Tuszcz. „SCHICHTLEVER” Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.
- Gumowe artykuły techniczne:** Sp. Akc. „WOLBROM”, Warszawa, Leszno 15, tel. 11-06-81.
Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW” Sp. Akc., Warszawa, Złota 35, tel. 533-49.
- Jedwab sztuczny:** Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW”, Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.
- Karbid:** Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Żgoda 10, tel. 634-94.
- Klej kostny i skórnny:** Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
- Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):** „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.
Oleina zwierzęca: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
Siarczek węgla: Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Ślodka i włosie wiskozowe: Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna: „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.
Soda kaustyczna: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Żgoda 10, tel. 634-94.
Sól glauberska krystaliczna: „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39.
Stearyna: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 MAJA 1936 ROKU

NOWE PRZEPISY O OBROCI TOWAROWYM Z ZAGRANICĄ

Dn. 12 maja r. b. weszły w życie zakazy przywozu do Polski wszystkich towarów. Dotychczasowa częściowa reglamentacja towarowa została więc zastąpiona reglamentacją całkowitą, której podstawę prawną stanowi ogłoszone w Dz. Ust. Nr. 36 rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 5 maja 1936 w sprawie zakazu przywozu towarów.

Wolne do przywozu są tylko towary, objęte konwencją górnośląską z r. 1922, towary w małym ruchu granicznym, w obrocie uszlachetniającym oraz te wszystkie, które korzystają z ulg celnych, udzielanych przez Ministra Skarbu na podstawie publikowanych w Dzienniku Ustaw rozporządzeń o zniżkach celnych.

W ten sposób cały obrót towarowy Polski z zagranicą uległ zreglamentowaniu. Według oficjalnych oświadczeń rządowych, celem tej dodatkowej reglamentacji nie jest bezwzględny zakaz przywozu, lecz ułatwienie pracy komisji dewizowej, która przydzielać ma dewizy na przywóz towarów, uzyskujących zezwolenie przywozu.

Równocześnie z wejściem w życie wspomnianego rozporządzenia, wygasły wszelkie inne poprzednio wydane, a dotyczące zakazów przywozu. Ogłaszane więc poprzednio co pół roku terminowe zakazy przywozu zostały zastąpione zakazami bezterminowymi.

Procedura składania podań o zezwolenie przywozu wszystkich — jak w tej chwili — towarów nie uległa zmianie. Należy więc składać wnioski o pozwolenie importu za pośrednictwem dotychczasowych organizacji opiniodawczych; jeśli chodzi o przemysł, to organizacjami temi są wszystkie Izby Przemysłowo-Handlowe oraz Centralny Związek Przemysłu Polskiego.

Równocześnie z rozporządzeniem powyższem ogłoszone zostały szczegółowe przepisy o warunkach udzielania pozwoleń przywozowych. Przepisy te zawarte są w rozporządzeniu Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 8 maja 1936 (Dz. U. Nr. 36) i obejmują również tabelę opłat manipulacyjnych, wynoszących 0,1%, 0,5% lub 1% krajowej wartości towaru; ponadto — rozporządzenie obejmuje też spis towarów, wolnych od opłat manipulacyjnych przy imporcie.

Wygasłe dn. 30 kwietnia r. b. rozporządzenie o zniżkach celnych zostało zastąpione no-

wem rozporządzeniem z dn. 29 kwietnia 1936, ogłoszonym w Dz. U. Nr. 34. Podobnie jak poprzednio, rozporządzenie przedłuża moc obowiązującą zniżek celnych, które wygasły dn. 30 kwietnia r. b., a wydane zostały na podstawie poprzednio obowiązujących rozporządzeń. Rozporządzenie składa się z trzech zasadniczych wykazów, przyczem w wykazie Nr. 1 figurują takie towary, których przywóz za znizowaniem cłem uzależniony jest od zezwolenia Ministra Skarbu; w wykazie Nr. 2 — od zaświadczeń Izby Przemysłowo-Handlowych; w wykazie Nr. 3 — automatycznie korzystających z cła zniżonego.

W porównaniu z rozporządzeniem poprzednio obowiązującym, nowe przepisy wprowadzają następujące nowe zniżki, bądź przesuwają poszczególne zniżki z jednego wykazu do drugiego — spośród artykułów, bezpośrednio interesujących przemysł chemiczny: W wykazie Nr. 1 (zniżki za zezwoleniem Min. Skarbu): skałki mielone — poz. 159 p. 2; kwarc i pegmatyt mielone — poz. 165 p. 3; orto i paratoluidyna oraz ich mieszaniny poz. 397 p. 1; tolidyna — poz. 397 p. 6; toliłonaftyloamina — poz. 397 p. 8; fenetydyna do wyrobu fenacetyny — poz. 399 p. 6; czteroetyłodwuaminobenzhydrol — poz. 401; indygo do wyrobu barwników — poz. 403.

W wykazie Nr. 2 (zniżki na podstawie zaświadczeń Izby Przemysłowo-Handlowych): pięciochlorok antymonu do produkcji barwników kadziowych (poz. 314 p. 3); siarczan metylu do produkcji barwników kadziowych (poz. 350 p. 2); kwas chlorooctowy do produkcji barwników kadziowych (poz. 353 p. 2); kaktus w spirytusie do przerobu na środki lecznicze (poz. 384); chlorek benzoilu do wyrobu barwników (poz. 395 p. 4); benzaldehyd do wyrobu barwników oraz kwasu fenylocynchoninowego (poz. 396 p. 1); kwas antrachinonosulfonowy do celów przemysłowych (poz. 396 p. 2); kwas antrachinonodwusulfonowy i jego sól sodowa, chloro- i dwuchloroantrachinon do wyrobu barwników (poz. 396 p. 3); chloro-5-aminoantrachinon i leuko-1.4-dwuaminoantrachinon do wyrobu barwników (poz. 397 p. 12); parachlorofenol do wyrobu barwników (poz. 398 p. 9); pyren do wyrobu barwników kadziowych (poz. 490 p. 2); moczynik do wyrobu preparatów farmaceutycznych (poz. 490 p. 2).

Nowe rozporządzenie o zniżkach celnych obowiązuje do dn. 31 października 1936. Należy zwrócić uwagę, że przygotowywanie rozporządzeń o zniżkach celnych z natury rzeczy trwać musi dość długo. Dlatego też jest rzeczą ze wszech miar pożądaną, aby wnioski o nowe zniżki celne (lub o uchylenie obowiązujących obecnie) były złożone zawczasu — a więc nie później, niż do połowy sierpnia roku bieżącego. W późniejszych bowiem terminach sformułowane postulaty mogą już nie znaleźć wyrazu w październikowych przepisach o zniżkach celnych.

ORGANIZACJA NIEMIECKIEGO PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Narodowo-socjalistyczny rząd Trzeciej Rzeszy reorganizując wszystkie dziedziny życia w Niemczech — nie pominął oczywiście dziedziny przemysłu. Przed dojściem do władzy Hitlera istniały w Niemczech dwie wielkie organizacje przemysłowców: „*Reichsverband der Deutschen Industrie*” oraz „*Vereinigung der Deutschen Arbeitgeberverbände*”. Pod presją rządu i pod wpływem tendencji tworzenia „stanów” — obydwie te związki połączyły się w czerwcu 1933 r. w jeden: *Reichsstand der Deutschen Industrie*.

Jednakże już w r. 1934 nastąpiła nowa reorganizacja, mocą której całe gospodarstwo niemieckie podzielone jest na 6 *Reichsgruppen*: przemysł, rzemiosło, handel, banki, ubezpieczenia i gospodarka energetyczna. Przemysłowa *Reichsgruppe* dzieli się z kolei na 7 *Hauptgruppen*.

Pod względem terytorjalnym — Rzesza jest podzielona na 18 okręgów gospodarczych, a w każdym istnieje *Wirtschaftskammer*, będąca regionalnym przedstawicielstwem przemysłu, handlu i rzemiosła. Należy dodać że oddawna istniejące izby przemysłowo-handlowe nie zostały bynajmniej rozwiązane.

Wszystkie regionalne izby gospodarcze tworzą razem *Reichswirtschaftskammer*. Do tej Izby Gospodarczej Rzeszy, będącej dziś jedynym zbiorowem przedstawicielstwem niemieckiego gospodarstwa — delegują swych przedstawicieli zarówno wspomniane wyżej *Reichsgruppen*, jak regionalne izby gospodarcze, jak wreszcie dawne izby przemysłowe, handlowe i rzemieślnicze.

Można powiedzieć, że tylko znane organizacyjne uzdolnienia niemieckie pozwalają orientować się w tej złożonej strukturze.

Przemysł chemiczny w *Reichsgruppe Industrie* należy do *Hauptgruppe V*, wspólnie z przemysłami: celulozy, papieru, papy, drukarniami, litografiami, introligatorniami. Na czele organizacji przemysłu chemicznego stoi kierownik („*Leiter*”), którym jest dyrektor C. A. Clemm. Prowadzi prace organizacji Dr. Ungewitter (który pracował w organizacjach niemieckiego przemysłu chemicznego również w okresie przed przewrotem Hitlerowskim).

Organizacja przemysłu chemicznego skolei składa się z 19-stu grup branżowych, których biura wszystkie znajdują się bez wyjątku w Ber-

linie. Natomiast „kierownicy” tych grup branżowych rozsiani są po całych Niemczech i mieszka ją przeważnie na prowincji.

WŚRÓD KSIĄŻEK

Nakładem tygodnika „Polska Gospodarcza” ogłoszone zostało dokładne sprawozdanie z Narady Gospodarczej, zwołanej przez Rząd w okresie od 28 lutego do 2 marca r. b. Sprawozdanie zawiera: omówienie przebiegu obrad, rezolucje przyjęte przez plenum, oraz streszczenia (nieautoryzowane) referatów, koreferatów i przemówień, wygłoszonych na zebraniach plenarnych, komisjach i podkomisjach Narady.

Ponieważ Narada Gospodarcza stanowiła niewątpliwie poważny etap w rozwoju stosunków i współpracy sfer gospodarczych z Rządem, przeto sprawozdanie z Narady zasługuje na szczególną uwagę wszystkich, interesujących się zagadnieniami gospodarczymi.

Nakładem Instytutu Wydawniczego „Biblioteka Polska” ukazał się zbiór przemówień, wygłoszonych przez Naczelnego Dyrektora Centralnego Związku Przemysłu Polskiego, p. Andrzeja Wierzbickiego, z okazji kampanji przedwyborczej, oraz wystąpień w Sejmie. Zbiór ten p. t. „W terenie i z trybuny” zasługuje na uwagę tych, którzy szczegółowo pragną się zapoznać z działalnością przedstawicieli sfer gospodarczych na terenie parlamentarnym.

Ogłoszona została interesująca książka, pióra Inż. Stefana Wiewiórskiego, p. t. „Technologia chemiczna w zakresie perfumerji i kosmetyki”. Niebawem szczegółowo omówimy to wydawnictwo, tymczasem sygnalizujemy tę publikację, wyrażając radość iż bardzo specjalny i niezmiernie interesujący dział technologii chemicznej został oryginalnie w Polsce opracowany.

KRONIKA

W okresie od 22 do 27 czerwca r. b. odbędzie się w Londynie Kongres Inżynierji Chemicznej (organizowany przez Światową Konferencję Energetyczną). Jednocześnie — odbędzie się w Londynie wystawa urządzeń i aparatów chemicznych.

Związek Przemysłu Chemicznego otrzymał kilkanaście egzemplarzy zaproszeń na Kongres londyński. Jeżeli ktokolwiek ze sfer naszego przemysłu chemicznego pragnąłby wziąć udział w Kongresie, to chętnie służymy bliższymi informacjami oraz materiałami.

Dn. 25 kwietnia r. b. odbyło się posiedzenie Rady oraz Walne Zebranie Muzeum Przemysłu i Techniki. Na posiedzeniach tych wysłuchano sprawozdań za r. 1935, oraz akceptowano plan działalności Muzeum na r. 1936.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. U. Nr. 29 z dn. 21 kwietnia r. b. ogłoszone zostało pod poz. 238 Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej w sprawie wprowadzenia w życie postanowień konwencji polsko-holenderskiej z dn. 9 kwietnia 1936.

Konwencja ta wprowadza, bezpośrednio interesujące przemysł chemiczny, następujące obniżone stawki w polskiej taryfie celnej: stearyna (poz. 219) opłaca cło 60 zł. od 100 kg; oleina (poz. 221 p. 2) — 47 zł.; olejki eteryczne pachnące niewymienione (poz. 429 p. 2) — zł. 250; wanilina (poz. 431 p. 1) — 500 zł.; przędza z jedwabiu sztucznego pojedyncza niebarwiona (poz. 572 p. la) — 700 zł.; linoleum gładkie jednobarwne (poz. 663) — 140 zł.

W Dz. U. Nr. 32 z dn. 27 kwietnia 1936 ogłoszony został pod poz. 249 dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 26 kwietnia 1936 w sprawie obrotu pieniężnego z zagranicą, oraz obrotu zagranicznymi i krajowymi środkami płatniczymi.

Dekret ten wprowadza reglamentację dewiz w Polsce.

W tym samym Dzienniku Ustaw ogłoszone zostały w formie Rozporządzenia Ministra Skarbu przepisy wykonawcze do dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej o obrocie pieniężnym z zagranicą oraz o obrocie zagranicznymi i krajowymi środkami płatniczymi.

W Dz. Ust. Nr. 33 z dn. 29 kwietnia 1936 ogłoszone zostało pod poz. 274 Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie statystyki cen.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia nałożony został obowiązek składania Głównemu Urzędowi Statystycznemu — na jego żądanie — sprawozdań statystycznych cen sprzedawanych wytworów.

W Dz. U. Nr. 34 z dn. 1 maja r. b. ogłoszone zostało pod poz. 262 Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej w sprawie wprowadzenia w życie postanowień protokołu taryfowego polsko-norweskiego.

Zgodnie z postanowieniami tego protokołu, utrwalone zostały w dotychczasowej wysokości stawki celne na tran i tłuszcze utwardzone z poz. 216 p. 1 i 222 p. 1 taryfy celnej, tudzież wprowadzone ulgowe stawki celne na tran skażone oraz do użytku farmaceutycznego oraz dla przemysłu garbarskiego i włókienniczego.

W Dz. U. Nr. 34 z dn. 1 maja r. b. ogłoszone zostało pod poz. 263 Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej w sprawie wprowadzenia w życie dodatkowego protokołu taryfowego polsko-szwajcarskiego.

Zgodnie z protokołem — szereg półproduktów organicznych z poz. 395, 397, 398, 399, 400, 401 korzystać będzie do dn. 31 grudnia 1936 ze zniżek konwencyjnych, które wygasły z końcem roku ubiegłego.

W Dz. U. Nr. 34 z dn. 1 maja r. b. ogłoszone zostało pod poz. 268 Rozporządzenie Ministra Skarbu, zmieniające przepisy tarowe w zakresie żywicy drzew iglastych, kalafonji oraz barwników.

W Dz. U. Nr. 34 z dn. 1 maja r. b. ogłoszone zostało pod poz. 269 Rozporządzenie Ministra

Skarbu z dn. 29 kwietnia 1936 o zniżkach celnych.

Omówienie tego Rozporządzenia podajemy na innym miejscu.

W Dz. U. Nr. 35 z dn. 6 maja r. b. ogłoszony został pod poz. 273 tekst konwencji handlowej i nawigacyjnej między Polską a Hiszpanją.

W Dz. U. Nr. 36 z dn. 8 maja r. b. ogłoszony został pod poz. 279 dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 7 maja 1936 w sprawie kontroli obrotu towarowego z zagranicą i z W. M. Gdańskiem.

W myśl przepisów dekretu kontrolę obrotu towarowego powierza się komisji obrotu towarowego, składającej się z przewodniczącego wyznaczonego przez Ministra Przemysłu i Handlu, oraz z 2-ch członków wyznaczonych przez Ministra Skarbu i Ministra Rolnictwa.

W Dzienniku Taryf i Zarządzeń Kolejowych Nr. 14 z dnia 1 maja b. r. ukazały się Rozporządzenia Ministra Komunikacji, wprowadzające następujące zmiany w zakresie produktów chemicznych:

utworzona została nowa taryfa specjalna WE — 48 na azotan amonu ze stacji Tarnów do stacji Pionki.

Zmieniona została redakcja p. 4 „szczególne warunki stosowania” w taryfach specjalnych WE — 16 i WE — 29 — zgodnie z desideratami zainteresowanych gałęzi przemysłu.

Utworzona została nowa taryfa specjalna WE — 32 na siarczan amonu i saletrę sodową, przeznaczone do dalszej przeróbki w zakładzie odbiorcy z opłatami klasy 16a), b). Przeredagowano taryfę specjalną WJ — 40 na przewóz octanu wapnia surowego.

Utworzona została nowa taryfa specjalna WB — 50 na przewóz krajowych tłuszczów zwierzęcych, tłuszczu kostnego z poz. K. t. 314, tłuszczu z wełny poz. K. t. 316 oraz tłuszczów zwierzęcych odpadków poz. K. t. 317 do fabryk chemicznych z opłatami klasy 10 a) b). Skreślono taryfę wyjątkową pb₂ (dawniejszą PC₂) na przywóz tłuszczów zwierzęcych z poz. K. t. 314 oraz tranów i tłuszczów rybich z poz. 315 K. t. Nowa taryfa, na import powyższych produktów ma być ogłoszona w najbliższym numerze Dziennika Taryf i Zarządzeń Kolejowych.

Ponadto do obszaru ważności taryfy specjalnej WJ — 34 na przewóz kwasu solnego włączono stację Zawiercie; do obszaru zaś ważności taryfy specjalnej GM — 46 oraz do załącznika do taryf specjalnych PM stację Łaziska.

ECHA

* Na stanowisko Rektora Politechniki Warszawskiej powołany został Profesor zwyczajny technologii nieorganicznej, Dr. Józef Zawadzki. Składamy J. M. Rektorowi Zawadzkiemu najlepsze życzenia z okazji zaszczytnej wyboru.

ORJENTACYJNE CENY NIEKTÓRYCH WYTWÓRÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

	Cena zł.
Aceton	340.—
Alkohol metylowy techniczny 98%	160.—
Alkohol metylowy czysty 99/100	225.—
* Amonjak skroplony za 1 kg NH ₃	1.53
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1.25
Azotan amonu	100.—
Azotyn sodowy	110.—
Benzol chem. czysty (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	80.—
Benzol handlowy 90%, (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	75.—
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13.50
* Boraks	75—85.—
Chloran potasu	175.—
Chlor ciekły	115.—
Chlorek cynku 50° Bé	30.—
Chlorek cynku w proszku biały	95.—
* Chlorek wapna bielący	30 60
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	18—20.—
Chlorobenzol	160.—
Chloroform czysty „purissimum“	720.—
„pro narcosi“	1.800.—
Dwuwęglan sodowy	38.—
Eter siarkowy	385—425.—
Fenol czysty	195.—
Formalina 40%	170.—
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	240.—
„techniczna 85/88%“	180.—
Karbid	49.—
Karbolineum	20 50
Krezol czysty	75.—
Klej kostny	180.—
Klej skórny	250.—
Kwas azotowy tech. 36° Bé za 100% HNO ₃	85.—
Kwas cytrynowy zwykły	460.—
Kwas mrówkowy 80%	210.—
Kwas winowy zwykły	520.—

Kwas siarkowy 60° Bé	4.25
Kwas solny 19°/21° Bé	9.50
„ octowy techn. 30%	85.—
Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	15.—
„ rogowa 13/14% N ₂	35.—
* Naftalin czysty w łuskach	48.—
Octan amylu	440.—
Octan metylu	300.—
Octan sodu	105.—
„ ołowiu	170.—
Oleina	185.—
Oleum 20%	12.75
Olej lniany	125.—
Olej kokosowy	98.—
Olej palmowy (z ziarn)	100.—
* Potaż kalcynowany 90/95%	120.—
* Potaż żrący topiony 88/92%	140.—
Saletra amonowa	100.—
Saletra potasowa	520.—
* Saletra sodowa przem.	18.—
Saletra sodowa rafin.	75.—
* Salmiak sublimowany	180.—
Siarczan amonu (frco stacja odbiorcza)	24.20
* Siarczan miedzi	50.—
* Siarczek sodu 60/62%	58.—
Smoła preparowana	14.50
Soda amonjakalna 98%	20.70
* „ kaustyczna 97,5% loco Podgórze	49.70
Sól glauberska krystaliczna	7.—
Sól Seignette'a (aptek)	420.—
Stearyna	170.—
Superfosfat 16% par. Warszawa luzem	10.75
Toluol czysty	95.—
Woda amonjakalna	43.—
Żelatyna techn.	450.—

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWORCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BO
RUTA Sp. Akc.“, Łódź tel. 195-96,
195-97; Warszawa, Piusa XI 3.
m. 8, tel. 8-38-78.

„WOLA KRZYSZTOPORSKA“
Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel.
Piotrków Tryb. 165.

**ZAKŁADY CHEMICZNE W WIN-
NICY, S. A.** Winnica, poczta Hen-
ryków k/Warszawy, tel. 1-5a podm. 17.
Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross,
Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.

Chlorek wapna bielący:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“,
Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Chlorek wapnia (CaCl₂):
„ZAKŁADY SOLVAY W POL-
SCE“, Warszawa, Czackiego 14,
tel. 5-91-24.

**Dwuchromian potasu i dwuchromian
sodu, sól glauberska kalc:**

Tow. Fabryk Portl. Cem.
„WYSOKA“ Sp. Akc. Warszawa,
Mazowiecka Nr. 7, fabryka w
Wrzosowej, p-ta Częstochowa 4.
Wyłączna sprzedaż: D/H. Maury-
cy Luxemburg. Warszawa, Sena-
torska 28/30, tel. 6 00 19.

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS
i SYN“, Warszawa, Daniłowiczow-
ska 16, tel. Centrala-Spiess.

„Fr. KARPINSKI Spółka Akcyjna“,
Warszawa, Wolność 9, tel. 11-06-00.

Gliceryna farmaceutyczna i technicz-
na:

Sp. Akc. „STREM“, Warszawa,
Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LE-
VER“ Sp. Akc., Warszawa, Nowy
Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:

Sp. Akc. „WOLBROM“, Warsza-
wa, Leszno 15, tel. 11-06-81,

Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW“ Sp.
Akc., Warszawa, Złota 35, tel.
533-49.

Jedwab sztuczny:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FA-
BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA-
BIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel.
875-39.

FABRYKA PRZEDZY I TKANIN
SZTUCZNYCH „CHODAKÓW“,
Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel.
Sochaczew 81.

Karbid:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“,
Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Klej kostny i skórny:

Sp. Akc. „STREM“, Warszawa,
Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POL-
SCE“, Warszawa, Czackiego 14,
tel. 591-24.

Oleina zwierzęca:

Sp. Akc. „STREM“, Warszawa,
Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Siarczek węgla:

Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA-
BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA-
BIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel.
875-39.

Słomka i włosie viskozowe:

Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA-
BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA-
BIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel.
875-39.

**Soda amonjakalna, krystaliczna i kau-
styczna:**

„ZAKŁADY SOLVAY W POL-
SCE“, Warszawa, Czackiego 14,
tel. 591-24.

Soda kaustyczna:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“,
Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Sól glauberska krystaliczna:

„TOMASZOWSKA FABRYKA
SZTUCZNEGO JEDWABIU“,
Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39

Stearyna:

Sp. Akc. „STREM“, Warszawa
Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.

WIADOMOŚCI

PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 CZERWCA 1936 ROKU

DN. 3 CZERWCA 1936 KRAJ NASZ UROCZYŚCIE OBCHODZI 10-CIOLECIE SPRAWOWANIA PREZYDENTURY RZECZYPOSPOLITEJ PRZEZ PROF. DR. IGNACEGO MOŚCICKIEGO.

W CHWILI TEJ, GDY CAŁE SPOŁECZEŃSTWO JEDNOCZY SIĘ W UCZUCIACH HOŁDU I CZCI DLA PANA PREZYDENTA, KIERUJĄCEGO OD LAT 10-CIU NAWĄ RZECZYPOSPOLITEJ, ZWIĄZEK PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO SKŁADA SWE SERDECZNE ŻYCZENIA

DALSZYCH DŁUGICH LAT PRACY DLA POTĘGI PAŃSTWA, POSTĘPU I DOBROBYTU KRAJU.

DŁUGICH LAT OSOBISTEGO SZCZĘŚCIA.

ZWIĄZEK PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO — CZUJĄC SIĘ DUMNY I SZCZĘŚLIWY, ŻE PRZEZ UMIŁOWANĄ CHEMIĘ JEST BLISKI OSOBIE PANA PREZYDENTA — SKŁADA WYRAZY PRAWDZIWEJ I SZCZEREJ MIŁOŚCI DLA PIERWSZEGO OBYWATELA RZECZYPOSPOLITEJ, ŚWIECĄCEGO PRZYKŁADEM PRACY I POŚWIĘCENIA DLA POLSKI.

25-LECIE TOMASZOWSKIEJ FABRYKI SZTUCZNEGO JEDWABIU

Dn. 21 maja 1936 r. odbył się w Tomaszowie Mazowieckim uroczysty obchód 25-lecia Tomaszowskiej Fabryki Sztucznego Jedwabiu — pierwszej w Polsce i największej wytwórni sztucznych włókien.

Specjalnymi wagonami przybyli z Warszawy do Tomaszowa przedstawiciele Rządu z pp. Vice-Ministrem Przemysłu i Handlu M. Sokołowskim, Vice-Ministrem Skarbu F. Switalskim, Wojewodą Łódzkim Hauke-Nowakiem na czele; przedstawiciele organizacji gospodarczych, samorządu gospodarczego, prasy; ambasador angielski, poseł belgijski i inni.

Uroczystość rozpoczęła się odprawieniem uroczystej Mszy Św., celebrowanej przez J. E. Biskupa łódzkiego, ks. Jasińskiego, który wygłosił kazanie, cechujące się zarówno głęboką treścią, jak znakomitą formą.

Po nabożeństwie zgromadzeni przeszli na trybuny, a prezes Tomaszowskiej Fabryki Sztucznego Jedwabiu, inż. Feliks Wislicki, wygłosił przemówienie powitalne, przyczem szczególną wagę zwrócił na zespołowość pracy w fabryce i twórcze wysiłki Dyrekcji, inżynierów, urzędników i robotników. W imieniu Rządu złożył powinszowanie z okazji jubileuszu i życzenia dalszego pomyślnego rozwoju Vice-Minister Przemysłu i Handlu, p. M. Sokołowski, i udekorował Krzyżami Zasługi najstarszych

i najzasłużeńszych pracowników Tomaszowskiej Fabryki, z prezesem F. Wislickim na czele.

Zorganizowani w miejscowych związkach i stowarzyszeniach robotnicy Tomaszowskiej Fabryki przededefilowali przed zgromadzonymi: dzieci z przedszkola, zespoły gimnastyczne męskie i kobiece, oddziały przysposobienia wojskowego i Związku Rezerwistów, oddziały Czerwonego Krzyża, straży ogniowej, rowerzystów, drużyny L. O. P. P. w odzieży przeciwgazowej i t. d. — pod takt muzyki fabrycznej przewinęły się barwnym korowodem. Popisy gimnastyczne i zawody sportowe zakończyły tę część uroczystości.

Po krótkim posiłku zebrani, rozdzieleni na kilka grup, przystąpili do zwiedzania fabryki pod kierownictwem miejscowych inżynierów. Zwiedzono produkcję przedży sztucznego jedwabiu wiskozowego, niezmiernie ciekawą fabrykację włókien ciętych, folji wiskozowej do opakowań (Tomofan), oraz pomocnicze działy produkcji, w szczególności wytwarzanie siarczku węgla. Wreszcie odwiedzono szereg instytucji społecznych i kulturalnych, utrzymywanych przez Fabrykę, a więc przedszkole, uzdrowisko dla dzieci, czytelnię, bibliotekę i t. d.

Uroczystość jubileuszowa Tomaszowskiej Fabryki nie tylko zezwoliła na stwierdzenie nieustannych postępów w tej dziedzinie polskiej pro-

dukcji chemicznej oraz współczesnego jej stanu technicznego, lecz również wskazała na wielki wysiłek ze strony przedsiębiorstwa ku przywiązaniu robotnika do warsztatu pracy. Zainteresowania — czy to kulturalno-oświatowe, czy sportowe, czy w kierunku pracy społecznej — mogą promieniować w ramach szeregu organizacji, w których założeniu i działalności współdziała bezpośrednio Fabryka.

Do setek życzeń, złożonych z okazji uroczystości, dorzucamy również nasze — dalszego rozkwitu jednej z największych w Polsce placówek przemysłowych, zgodnie z interesem Państwa i społeczeństwa.

Z BIEŻĄCEJ DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

W okresie od dn. 15 do 31 maja r. b. Związek Przemysłu Chemicznego zajmował się w szczególności następującymi sprawami:

Wydał szereg okólników i wyjaśnień w sprawie zaświadczeń walutowych przy eksporcie oraz udzielił kilkuset ustnych informacji w tej sprawie.

Udzielił kilkuset wyczerpujących wyjaśnień w sprawie stosowania nowych zakazów przywozu, zwolnień od nich, oraz spółdziałał w uzyskaniu zezwoleń przywozu na będące w drodze surowce przemysłowe, objęte nowymi zakazami przywozu.

Wystąpił z wnioskiem o rozciągnięcie zasady nieprzedstawiania zezwoleń przywozu przy imporcie towarów, korzystających ze zniżek celnych za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu nie tylko w przypadku, gdy zezwolenie takie oparto na brzmieniu rozporządzenia o zniżkach celnych, lecz również w oparciu o przepisy Taryfy Celnej.

Zebrał szczegółowe wiadomości, dotyczące wartości tych importowanych towarów, które mieszczą się na listach nowych zakazów przywozu.

NOWE DZIAŁY PRODUKCJI

Chemiczna Fabryka „Ergasta” w Starogardzie przystąpiła do produkcji chlorku metylu. Produkt ten, używany przedewszystkiem w urządzeniach chłodniczych, importowany był dotychczas z zagranicy. Obecnie przywóz staje się najzupełniej zbędny, gdyż produkcja polska może z łatwością pokryć zapotrzebowanie rynku wewnętrznego.

Sp. Akc. „Hugohütte” w Tarnowskich Górach od paru już miesięcy prowadzi produkcję blanc fixe'u. Produkcja ta pokrywa całkowicie zapotrzebowanie wewnętrzne, wskutek czego import z zagranicy staje się najzupełniej zbędny.

Związek Gospodarczy Spółdzielni Mleczarskich w Poznaniu, ul. Składowa 4, zawiadamia nas, że produkuje nie tylko kazeinę strącaną kwasem mlekowym, lecz również kazeinę podpuszczkową.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Zanotowane zostały następujące zmiany przepisów celnych i reglamentacyjnych. (Nr. 13 i 14 „Informatora Eksportowego”).

Austria. Nowela do taryfy celnej, obejmująca około 80 pozycji, wprowadza podwyżki cła na szereg produktów chemicznych.

Bułgaria. Na liście towarów bezcłowych umieszczony został boraks i chlorek wapniowy.

Chile. Z dniem 7 maja b. r. weszły w życie obniżone stawki celne na sztaby i płytki galalitowe, bakelitowe i celulooidowe.

Ekwador. Podwyższone zostały opłaty konsularne do 6,5% ad valorem.

Estonja. Dnia 1 czerwca r. b. wchodzi w życie ustawa o kontroli produkcji, przywozu i sprzedaży nawozów sztucznych.

Indje Holenderskie. Ustawa z dn. 14 kwietnia r. b. przewiduje możliwość stosowania zarządzeń retorsyjnych wobec krajów nieposiadających z Indjami Hol. traktatu handlowego bądź też utrudniających przywóz towarów indo-holenderskich. Na mocy ustawy import z takich krajów może być zakazany lub obłożony cłami specjalnymi.

Irak. Ogłoszone zostało nowe rozporządzenie o opłatach pobieranych przy cleniu.

Nikaragua. Weszły w życie nowe stawki przerachunkowe stosowane przy obliczaniu cła.

Unja Pol. Afryki. Obniżone zostały stawki celne na materiały wybuchowe i środki lecznicze.

Zwracamy uwagę na następujące wiadomości opublikowane w Nr. Nr. 13 i 14 „Informatora Eksportowego”.

W. P. Irlandja. Obroty towarowe z Polską.

Paragwaj. Przepisy dewizowe.

Włochy. Nowy system importowy.

Argentyna. Zmiany zarządzeń dewizowych.

Chile. Warunki zbytu towarów zagranicznych.

KRONIKA

Dn. 14 maja r. b. odbyło się posiedzenie odczytowe Sekcji Przemysłowej Polskiego Tow. Chemicznego, na którym wygłoszony został przez p. prof. Kazimierza Smoleńskiego interesujący wykład o kauczuku syntetycznym. Po odczytaniu wywiązała się ożywiona i ciekawa dyskusja.

Dn. 19 maja r. b. odbyło się nadzwyczajne plenarne posiedzenie Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, na którym rozważano projekt nowego rozporządzenia w sprawie konstrukcji P.K.N.

W dniu 29 kwietnia r. b. odbyło się posiedzenie referatowe w sali konferencyjnej Państwowego Zakładu Higieny. Porządek dzienny obejmo-

wał dwa referaty, a mianowicie: Doc. Dra Szulca — „Hormony wzrostu” i Inż. Margasińskiego — „Barwniki żywnościowe”.

Z inicjatywy Sekcji Technologicznej Instytutu Naukowego Organizacji i Kierownictwa odbędzie się w piątek dnia 5 czerwca r. b. o godz. 19-ej w lokalu Instytutu przy ul. Mokotowskiej 53 konferencja, na której p. inż. L. W. S. Żychliński wygłosi referat p. t. „Organizacja przedsiębiorstw według systemu Bedaux”.

Sekcja Bezpieczeństwa pracy naszego Związku, zmierzając do stopniowego pogłębienia i rozszerzenia swej działalności, przystępuje obecnie do zbierania informacji o wszystkich nieszczęśliwych wypadkach, które zachodzą w zrzeszonych przedsiębiorstwach chemicznych. Jak wiadomo — o każdym nieszczęśliwym wypadku przy pracy — obowiązane jest przedsiębiorstwo zawiadamiać Ubezpieczalnię, przesyłając odpowiednie schematyczne zawiadomienie w kilku egzemplarzach. Prosimy uprzejmie o wypełnianie dodatkowego egzemplarza (co przy pisaniu przez kalkę nie przysporzy pracy) i o przysyłanie go do Związku.

Cały materiał będzie przez nas w końcu każdego roku starannie analizowany, a osiągnięte rezultaty będą (bez podawania nazw firm) publikowane. Mamy przeświadczenie, że statystyka i stwierdzanie najgroźniejszych przyczyn wypadków w przemyśle chemicznym może się przyczynić do częściowego zmniejszenia niebezpieczeństwa.

Oczekujemy od wszystkich przedsiębiorstw należących do Związku stałego stosowania się do powyższej prośby Sekcji Bezpieczeństwa Pracy.

Dnia 20 maja b. r. odbyło się pod przewodnictwem p. Inż. K. Ginsberga posiedzenie Sekcji Komunikacyjnej Związku, poświęcone rozpatrzeniu projektu Ministerstwa Komunikacji zorganizowania ruchu samochodowego na drodze utworzenia t. zw. „Biur Wynajmu Samochodów”. W posiedzeniu, poza członkami Sekcji wzięł udział przedstawiciel Związku Stowarzyszeń Właścicieli Przedsiębiorstw Samochodowych, który po scharakteryzowaniu ogólnej sytuacji zapoznał obecnych z działalnością nowej organizacji.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 37 ogłoszone zostało pod poz. 285 rozporządzenie Ministrów: Przemysłu i Handlu, Skarbu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych z dn. 8 maja 1936 r. o kontroli wywozu towarów zagranicę i do Wolnego Miasta Gdańska.

Przepisy wykonawcze do tego rozporządzenia ogłoszone zostały w Monitorze Polskim w Nr. 116 z dn. 18 maja 1936 r. pod poz. 209.

Zgodnie z temi zarządzeniami, począwszy od dn. 25 maja r. b., wywóz towarów zagranicę i do Gdańska podlega zgłoszeniu — pod warunkiem przedstawienia zaświadczeń walutowych. Zaświadczenia te w zakresie artykułów chemicz-

nych wydawane są przez Związek Przemysłu Chemicznego, który ogłosił już i rozesłał eksporterom chemicznym odpowiednie instrukcje i wyjaśnienia.

W Dz. U. Nr. 39 z dn. 15 maja r. b. ogłoszone zostało pod poz. 296 rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 14 maja 1936 r. o obowiązku zgłoszenia i zaofiarowania do skupu należności za sprzedane zagranicą towary.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia, eksporterzy obowiązani są zaofiarować bankom dewizowym bezzwłocznie po otrzymaniu całkowitą należność za sprzedane zagranicę towary, bądź zaliczkę otrzymaną na poczet tej należności.

W Dz. Urz. Ministerstwa Skarbu Nr. 12 z dn. 12 maja 1936 r. ogłoszony został szereg okólników taryfikacyjnych, dotyczących w szczególności:

sposobu oznaczania ilości olejów mineralnych w lakierach,

clenia części aparatów do oczyszczania gazów,

taryfikacji półproduktów organicznych.

W Dzienniku Urz. Ministerstwa Skarbu Nr. 13 z dn. 22 maja r. b. ogłoszony został szereg wyjaśnień taryfikacyjnych w zakresie stosowania taryfy celnej do wiskozy i aceto-celulozy — w tym sensie, aby przy odprawach celnych dokładnie ustalona była jakość towaru — zarówno jeśli chodzi o grubość arkuszy, jak o rozpuszczalność w acetonie.

W Dzienniku Taryf i Zarządzeń Kolejowych Nr. 15 z dnia 15 maja b. r. ukazało się Rozporządzenie Ministra Komunikacji wprowadzającą nową portową taryfę specjalną PB — 48 (reformowana dawniejsza PC₂) na przywóz tłuszczów zwierzęcych z poz. K. t. 314 oraz tranów i tłuszczów rybich z poz. K. t. 315 i opłatami klasy 8a), b).

ECHA

* Z okazji 25-lecia Tomaszowskiej Fabryki Sztucznego Jedwabiu, odznaczeni zostali:

Złotym Krzyżem Zasługi — pp.: inż. Feliks Wiślicki, inż. Michał Hertz, Józef Karliński,

Srebrnym Krzyżem Zasługi — pp.: dr. Henryk Majmon, inż. Julian Buchwic, inż. Stanisław Kaszer, Feliks Kwaśniewski, inż. Szymon Zabłocki,

Bronzowym Krzyżem Zasługi — szereg urzędników, majstrów i robotników Tomaszowskiej Fabryki.

Wszystkim dekorowanym składamy serdeczne powinszowania

* Z okazji postoju w Londynie statku M/S „Batory”, przybyli na pokład statku przedstawiciele angielskiego przemysłu chemicznego, podejmowani dn. 9 maja 1936 śniadaniem na statku przez vice-prezesa Związku Przemysłu Chemicznego, p. d-ra Józefa Landaua.

* Na prezesa Rady Muzeum Przemysłu i Techniki powołany został Vice-Minister Komunikacji p. inż. A. Bobkowski, na prezesa Zarządu — p. inż. S. Surzycki.

CENY NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW CHEMICZNYCH W/G NOTOWAN FIRMY EDWARD GRO-
NOWSKI W WARSZAWIE, Srebrna 16.

Cena w zł. za 1 kg.

Alun chromowy	0.75
Alun krystaliczny	0.50
Antychlor krystaliczny	0.45
Biel cynkowa	0.70
Biel ołowiana	1.55
Boraks krystal.	0.90
Cerezyzna biała II gat.	1.75
Cerezyzna żółta	1.55
Chlorek magnezu	0.30
Chlorek baru	0.65
Chlorek wapna	0.40
Chlorek wapnia	0.28
Dwuchromian potasu	2.—
Dwuchromian sodu	1.75
Degras orygin. Stadlera	1.50
Dekstryna biała	0.60
* Esencja octowa 80%	2.70
Emetyk	8.—
* Formalina 40%	2.—
Fosforan sodowy 3 ⁱ zasadowy	1.60
Fenol krystal.	3.—
Fluorek sodu	2.20
Glukoza nieskazona	0.60
Kaolina	0.15
Kreda zwykła szlamowana	0.10
Kałafońja amerykańska „Hercules” N. jasna	0.85
* Kwas octowy 30% techn.	1.—
Kwas mrówkowy	2.45
Kwas mlekowy 50%	1.50
Kwas mlekowy 80%	3.—
* Kwas fosforowy chem. czysty	3.50

* Kwas fosforowy techniczny	2.70
Kremotartar	2.15
Kwas cytrynowy	4.85
* Kwas solny techn.	0.17
Kwas winowy kryst.	5.25
Litopon 30%	0.72
Minja ołowiana prawie chem. czysta	1.24
Minja żelazna	0.40
Nadboran sodowy	4.10
Nadmanganian potasu	3.50
Naftalin	0.60
Nigrozyna wodna	7.—
Nigrozyna tłuszczowa	12.—
Olej rycynowy	1.70
Olej kostny	4.50
Olej turecki 50%	0.80
Olej turecki 80%	1.40
Oropon (bejca dla skór)	2.—
Octan sodu	1.15
Ozokeryt czarny	2.—
Ozokeryt bielony	4.20
Parafina w taflach	1.14
Perhydrol 30%	3.20
Siarka	0.36
Siarczan glinu	0.26
Siarczan żelaza	0.18
Sól szczawikowa	1.50
Sól glauberska kryst.	0.10
Sól gorzka	0.22
Sadze angielskie	1.50
Tłuszcz z wełny jasny	0.95
Tłuszcz z wełny ciemny	0.75

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 1 kg loco skład Warszawa wraz z opakowaniem; ceny za produkty oznaczone gwiazdką, rozumieją się bez opakowania.

PRODUKTY WYTWORCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne: „PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BO-
RUTA Sp. Akc.”, Łódź tel. 195-96,
195-97; Warszawa, Piusa XI. 3.
m. 8, tel. 8-38-78.

„WOLA KRZYSZTOPORSKA”
Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel.
Piotrków Tryb. 165.

ZAKŁADY CHEMICZNE W WIN-
NICY, S. A. Winnica, poczta Hen-
ryków k/Warszawy, tel. 1-a podm. 17.
Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross.
Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.

Chlorek wapna bielący:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”,
Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Chlorek wapnia (CaCl₂):
„ZAKŁADY SOLVAY W POL-
SCE”, Warszawa, Czackiego 14,
tel. 5-91-24.

Dwuchromian potasu i dwuchromian
sodu, sól glauberska kalc:

Tow. Fabryk Portl. Cem.
„WYSOKA” Sp. Akc. Warszawa,
Mazowiecka Nr. 7, fabryka w
Wrzosowej, p-ta Częstochowa 4.
Wylączna sprzedaż: D/H. Maury-
cy Luxemburg. Warszawa, Sena-
torska 28/30, tel. 6 00 19.

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS
i SYN”, Warszawa, Daniłowiczow-
ska 16, tel. Centrala-Spiess.
„Fr. KARPINSKI Spółka Akcyjna”,
Warszawa. Wolność 9, tel. 11-06-00.

Gliceryna farmaceutyczna i technicz-
na:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa,
Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LE-
VER” Sp. Akc., Warszawa, Nowy
Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:

Sp. Akc. „WOLBROM”, Warsza-
wa, Leszno 15, tel. 11-06-81,

Zakl. Kauczukowe „PIASTÓW” Sp.
Akc., Warszawa, Złota 35, tel.
533-49.

Jedwab sztuczny:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FA-
BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA-
BIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel.
875-39.

FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN
SZTUCZNYCH „CHODAKÓW”,
Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel.
Sochaczew 81.

Karbid:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”,
Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Klej kostny i skórny:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa,
Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Kwaśny węglan sodowy (bikarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POL-
SCE”, Warszawa, Czackiego 14,
tel. 591-24.

Oleina zwierzęca:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa,
Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Siarczki węgla:

Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA-
BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA-
BIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel.
875-39.

Słomka i włosie wiskozowe:

Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA-
BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA-
BIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel.
875-39.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kau-
styczna:

„ZAKŁADY SOLVAY W POL-
SCE”, Warszawa, Czackiego 14,
tel. 591-24.

Soda kaustyczna:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”,
Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Sól glauberska krystaliczna:
„TOMASZOWSKA FABRYKA
SZTUCZNEGO JEDWABIU”,
Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39.

Stearyna:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa
Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, CZERWIEC 1936 ROKU

PODSTAWY PRZEMYSŁU BARWNIKARSKIEGO

Na posiedzeniu Sekcji Przemysłowej Pol. Tow. Chemicznego w dniu 26 marca r. b. Dr. Hans Eduard Fierz — David wygłosił odczyt „Über die Grundlagen der Farbenchemie”. Streszczenie tego odczytu podajemy poniżej.

Nowoczesny przemysł wytwarzania barwników opiera się na dwóch podstawach, bez których trudno sobie wyobrazić obecny jego rozwój. Pierwsza podstawa — materialna — to wytwory przemysłu smołowo-węglowego, druga — naukowa — to teoria budowy benzolu podana przez Kekulégo.

Z szeregu danych rozwojowych, objętych obszerną literaturą, przypominamy tylko najważniejsze: wyodrębnienie w początkach 19 stulecia, ze smoły pogazowej, benzolu i naftalinu oraz otrzymanie aminów benzolowych; zaobserwowanie powstawania czerni anilinowej przez Rungego w r. 1840; przypadkowe odkrycie moveiny przez M. H. Perkina w r. 1856, przez Verguin'a zaś fuksyny, wreszcie odkrycie błękitu anilinowego. Metody wytwarzania tych wszystkich barwników miały jednak charakter czysto empiryczny, chemicy nie zdawali sobie sprawy z przebiegu reakcji, dopiero zastosowane przez A. W. Hoffmana badania naukowe nad aminami benzolowymi i ustalenie ich budowy pozwoliło wysunąć formuły chemiczne dla niektórych barwników; podkreślić należy sprecyzowanie przez Rosenstiehl'a składu rozaniliny — co wzbudziło wówczas prawdziwą sensację. Dopiero jednak gdy Kekulé scharakteryzował benzol, jako związek cykliczny, stwierdzając jednocześnie jakich odmian izomerycznych oczekiwać należy przy kolejnym zastępowaniu atomów wodoru — stało się możliwym otrzymywanie, drogą syntezy, barwników o określonym składzie chemicznym.

Równoległe z postępowaniem chemii organicznej odbywał się rozwój koksownictwa. Należy jednak stwierdzić, że dopiero w ostatnim dwudziestoleciu nastąpiło ostateczne zmodernizowanie procesów koksowniczych. Jeszcze w początkach bieżącego stulecia w Anglii, w Stanach zaś Zjednoczonych nawet w r. 1920, można było zobaczyć piece koksownicze pierwotnego typu (ułowego), wypuszczające w powietrze cenne surowce chemiczne. Obecnie destylacja węgla odbywa się już we wszystkich krajach w retortach zamkniętych lub piecach, po-

zwalających na utylizację produktów ubocznych. Węgiel, traktowany poprzednio jedynie jako paliwo, staje się w coraz znaczniejszym stopniu materiałem wyjściowym dla chemiczno-organicznych procesów technologicznych. Ze smoły węglowej wyodrębnia się z biegiem czasu coraz więcej oddzielnych produktów przez destylację i oczyszczenie. Gdy początkowo spożytkowywano wyłącznie prawie benzol surowy, przerabiany na mieszaninę aniliny z tuluidyną dla otrzymania fuksyny, to niebawem rozpoczęto starannie dzielić poszczególne frakcje destylacyjne celem wyodrębnienia indywidualnych związków i izomeronów. Brak orientacji i niepewność rezultatów w początkowym okresie wytwórczości barwników cechuje pietyzm z jakim podejmowano fabrykację fuksyny z bardzo drogiej ówczesnie aniliny — w jednej z fabryk Lionskich modlono się z udziałem kapłana o dobrą wydajność. Wreszcie zniknęły trudności w otrzymywaniu odpowiedniej dla wytwarzania fuksyny mieszaniny, otrzymuje się takową o ściśle określonej zawartości aniliny, para i orto toluidyny.

Wskutek coraz większych wymagań fabryk barwników podniósł się stopień czystości używanych technicznie węglowodorów oraz pierwszorzędowych półproduktów organicznych. Niektóre z tych związków otrzymywane są w postaci chemicznie czystej, przy stosowaniu rozdzielania izomeronów na drodze frakcjonowanej destylacji i krystalizacji.

Dobrym przykładem może służyć rozdzielanie (centryfugalne) orto i para chloro-nitrobenzolu lub analogicznych nitrotoluolów: w wirowkach automatycznie pozostaje jeden związek chemicznie czysty, a drugi wypływa. Liczne węglowodory są dostarczane na rynek wprawdzie nie chemicznie czyste, ale praktycznie — w zupełnie czystej postaci. Tę grupę stanowią: benzol, toluol, naftalin, antracen, pyren, chryzen i t. d. Niektóre z nich są używane oddawna na wielką skalę, gdy naprzeciw pyren dopiero względnie niedawno może być dostarczany po niskiej cenie. Inne węglowodory oczekują je-

szcze możliwości technicznego zastosowania; do tej grupy należą: 2 — metylonaftalin, fenantren i dwufenyl, który zresztą w U. S. A. jest już stosowany na większą miarę do ogrzewania (zamiast oleju lub przegrzanej wody). Niektóre cenne pochodne karbazolu, należące do grupy naftolu A S, może będą mogły być otrzymywane z dwufenylu (D. R. P. 535670).

Obok wymienionych węglowodorów — technika rozporządza wyodrębnianiami w dużych ilościach i odpowiedniej czystości związkami, zawierającymi azot: indenem, karbazolem, pirydyną i chinoliną.

Jeszcze przed 30-tu laty zadawano się antracenenem, zawierającym 30 — 40% czystego związku. Obecnie stosuje się antracen 95%-owy, otrzymywany bez trudności przez wykryształizowanie surowego antracenu z pirydyny. Można zresztą stosować inne metody zamiast pirydynowej, naprz. zgodnie z wnioskiem firmy Selden Co z Pittsburga (D. R. P. 488527) można używać furfurołu, otrzymywanego łatwo z materiałów zawierających pentozę. Należy wspomnieć o nowoczesnych metodach wyodrębniania indenu, z zastosowaniem wodorotlenku potasu lub przez wymrażanie, w temp. —25°.

Równoległe do technicznych postępów przemysłu smołowego rozwijały się badania techniczno-naukowe, które zresztą skupiły się prawie wyłącznie w laboratoriach przemysłowych. Tylko w wyjątkowych wypadkach udaje się obecnie niezależnie pracującemu uczonemu dokonać odkrycia w dziedzinie chemii półproduktów i barwników. Laboratorja wyższych uczelni nie rozporządzają tak wielkimi środkami, jakie są niezbędne dla przeprowadzania długich serji doświadczeń. Techniczne zastosowanie nowo otrzymanych produktów nie jest łatwe do zbadania na terenie pracowni politechnicznej. Ktokolwiek pragnie dokładnie orjentować się w postępach przemysłu barwników, musi stale śledzić literaturę patentową. Trzeba stwierdzić, że nawet jeżeli jakiś wynalazek dokonany zostanie w politechnice, to pierwsza wiadomość o nim zjawia się w literaturze patentowej, a nie w czasopiśmie naukowym. Ze względów praktycznych liczne ważne spostrzeżenia i postępy techniczne są referowane w czasopiśmie naukowych ze znacznym opóźnieniem, a przytem i wówczas niezawsze można z tych komunikatów zasięgnąć potrzebnych informacji.

Różnorodność przemysłu barwników powoduje patentowanie niesłychanie wielkiej ilości metod wytwórczych, z których tylko drobna część okazuje następnie techniczną doniosłość. Trudno oczywiście zgóry przewidzieć, czy dany związek chemiczny jest interesujący pod względem przemysłowym; dopiero długotrwałe i bardzo żmudne systematyczne badania pozwalają sprawdzić wszelkie możliwe warjanty kombinacyjne i tą drogą ustalić możliwość technicznego zastosowania. Najlepszy przykład takiego stanu rzeczy dostarcza dziedzina niezliczonych możliwości kombinacyjnych naftolu A S z różnymi odpowiednimi zasadami: ilość możliwych połą-

czeń sięga tysięcy, lecz tylko znikomy odsetek kombinacyj znajduje istotne zastosowanie.

Niektóre przykłady wskazują drogę, którą musi kroczyć współczesny przemysłowiec, jeżeli pragnie aby nie ubiegła go konkurencja. Niezmiernie ważnym jest posiadanie dokładnego obrazu wszystkich stosowanych reakcyj chemicznych i to nie tylko każdej fazy reakcji głównej, lecz również wszystkich reakcyj ubocznych.

Teoria Kékulego mówi wprawdzie, jakie izomerony mogą się wytworzyć przy danej reakcji, a doświadczenie wskazuje, jaki porządek reakcyj jest najwięcej korzystny w określonym wypadku produkcyjnym. Okazuje się jednak, że pewien produkt jednorodny można w niektórych okolicznościach otrzymywać różnymi sposobami. Tak naprz. anilinę można otrzymywać z benzolu poprzez nitro-benzol, redukowany następnie przy pomocy żelaza i małej ilości kwasu solnego, albo przy pomocy siarkowodoru, albo przy pomocy wodoru z zastosowaniem katalizatora. Decyduje o wyborze środka czynnik gospodarczy: jeżeli rozporządza się tanim wodorem, to używa się go do redukcji; jeżeli nie mamy taniego wodoru, to sięgamy do dawno znanych opiółków żelaznych lub do siarkowodoru, który naprz. przy oczyszczaniu technicznych gazów otrzymuje się po tak niskiej cenie, że wypada taniej niż inny środek redukcji. Ale anilinę można wytwarzać i innym jeszcze sposobem: w Ameryce opracowano nowe i technicznie doniosłe metody, możliwe przy posiadaniu taniego chloru. Zamiast wytwarzać nitrobenzol — można wyjść z chlorobenzolu, przerabiając go pod wysokim ciśnieniem, z użyciem katalizatorów, z amonjakiem na anilinę, i chlorek amonu. W pewnych okolicznościach ta metoda, będąca własnością firmy Dow Co, pracuje najekonomiczniej. Nawet w tem samym przedsiębiorstwie — mogą różne metody produkcji mieć jednakową rację bytu. Antrachinon można wytwarzać przez utlenienie antracenu technicznego przy pomocy kwasów chromowego i siarkowego. Można również, wychodząc z czystego antracenu, stosować metodę Wohla i utleniać powietrzem w obecności tlenku wanadu, otrzymując idealną wydajność czystego antrachinonu. Można wreszcie — wychodząc z benzolu i stosując syntezę Hellera — otrzymać najpierw kwas ftalowy, a następnie stosując syntezę Friedel-Craftta — poprzez kwas o-benzoyl-benzoesowy dojść do czystego antrachinonu. Wszystkie trzy metody są technicznie racjonalne, a wybór pomiędzy nimi jest rezultatem obliczeń kalkulacyjnych. Tak więc I. G. Farbenindustrie wytwarza antrachinon zarówno metodą Wohla, jak starą metodą używając kwasu chromowego. Wydaje się to nieracjonalnym, wynika jednak z możliwości przerobienia odpadków utleniania kwasem chromowym na siarczan chromowy, stosowany w garbarstwie. Używanie metody Hellera zależy od rozporządzania dostatecznie tanim chlorkiem glinowym, mającym ogromne zastosowanie w amerykańskim przemyśle naftowym. Nic dziwnego, że w Stanach Zjednoczonych ta metoda stosowana jest prawie wyłącznie.

Fabryka barwników może prosperować jedynie wówczas, gdy idzie o postęp nauki i techniki. Każda fabryka musi więc zatrudniać licznych chemików, zajętych badaniem starych i nowych sposobów produkcji i stale probujących ulepszać używane metody, bądź w kierunku ich uproszczenia, bądź — lepszej wydajności.

Jako interesujący przykład można wskazać kwas 1.8-amidonaftolo-3.6-dwusulfonowy (kwas H), którego metody fabrykacji były i są badane w licznych zakładach przemysłowych: nigdzie dotychczas nie otrzymano wydajności możliwej teoretycznie. Trzeba się dotychczas zadowalać wydajnością stanowiącą 45% teoretycznej, lecz nie jest wykluczonem, że jakiś zdolny chemik wskaże drogę ku więcej zadowalającym wynikom.

Rozpatrzmy raz jeszcze reakcję tej metody i postawmy pytanie w którym punkcie można by osiągnąć poprawę? Naukowe podstawy pierwszej z kolei reakcji — sulfonowania — sięgają przedewszystkiem do świetnych badań Armstronga i Wynne, którzy opracowali następujące prawo substytucji w układzie naftaliny i kwasu siarkowego: grupy sulfonowe nie zajmują nigdy pozycji orto, ani para, ani peri w naftalinie.

Okazało się zresztą, że wiele danych dotyczących stosunków izomerycznych, nie odpowiada prawdzie, aczkolwiek przez długie lata dane te figurowały we wszystkich podręcznikach chemicznych. Tak więc — niesłusznem jest twierdzenie Ebarta i Merza (Ber. 18), jakoby przy tej reakcji tworzyła się przeważająca ilość niepożądanego kwasu 2.6. Stwierdzono, że w najlepszym wypadku tworzy się około 28% — kwasu 2.6. Przypuszczenia innych chemików, jakoby można otrzymać ponad 30% kwasu 2.6 nie mogły być nigdy potwierdzone. Faktycznie przy sulfonowaniu powstają następujące stosunki: w pierwszym okresie powstają związki 1,2; 2,3; 1,6 oraz 2,6; natomiast nie powstaje związek 1,4. Przy dalszym sulfonowaniu powstają związki 1,3,6 oraz 1,3,5,7.

Że istotnie trzeba się liczyć z naszkicowanymi wyżej stosunkami ilościowymi wynika z faktu, że przy produkcji czystych sulfochlorków tworzy się przedewszystkiem tylko 1.3.6. kwas — trój sulfonowy, a następnie tylko kwas 1.3.5.7 — czterosulfonowy, które później przetwarzane są dalej. Ważne pytanie, dlaczego z tej mieszaniny nie otrzymuje się oczekiwanej ilości kwasu 1.nitro-3-6-8 naftalino-trójsulfonowego, znalazło już odpowiedź. Okazuje się bowiem, zgodnie z pracą dysertacyjną polskiego chemika Dra J. Bindlera, że przy działaniu kwasem siarkowym stężonym oraz dymiącym na naftalin, ten ostatni nie ulega wcale utlenianiu. W każdym razie nie wydziela się gaz SO_2 , który musiałby się ukazać, gdyby silne utlenianie naftaliny było przyczyną niezadawalającej wydajności t. zw. kwasu Kocha.

Straty pochodzą z innego źródła, mianowicie są wynikiem częściowego zniszczenia jądra naftalinowego przy operacji nitrowania. Okazuje się, że czem więcej czysty jest otrzymany kwas

1.3.6.-trójsulfonowy, tem większe jest niebezpieczeństwo utlenienia. Przyczyna leży w fakcie, że czysty kwas 1.3.6-trójsulfonowy przy ochładzaniu mieszaniny sulfuracyjnej wydziela się w postaci kryształków i tym sposobem unika nitrowania, gdy tymczasem inna część kwasu 1.3.6.8 nitrotrójsulfonowego utlenia się do kwasu nitrosulfoftalowego. Jeżeli pragniemy uniknąć tej ubocznej reakcji, to musimy przedewszystkiem zapobiec krystalizacji kwasu 1.3.6. trójsulfonowego. Możemy to osiągnąć przez możliwie rychłe rozpoczęcie nitrowania, co jednakowoż wskutek zbyt wysokiej temperatury nitrowania wywołuje utlenianie się części kwasu 1.3.6. — trójsulfonowego. Zauważono, że siarczan żelaza, znajdujący się zawsze w kwasie siarkowym, często obniża wydajność kwasu Kocha. Jest to prostym wynikiem faktu przyspieszania krystalizacji przez kryształki siarczanu żelaza, co w rezultacie wywołuje niepożądany proces utleniania.

W innym znowu wypadku, mianowicie przy sulfonowaniu kwasu 1.8.-naftylamino-sulfonowego (który w pewnych warunkach daje się przeprowadzić w kwas 1.2.4.8 naftylamino-trójsulfonowy) okazuje się odwrotnie, że dymiący kwas siarkowy jest silnym środkiem utleniającym.

Chemja barwników może tylko wówczas czynić postępy, jeżeli dokonywane reakcje chemiczne są badane w sposób szczególnie dokładny. Wiele ciekawych spostrzeżeń zostało dokonanych przy bliższym badaniu reakcji ubocznych, pozornie już dobrze znanych. Jako przykład może służyć reakcja Bohna i Schmidta, polegająca na utlenianiu antrachinonu przy pomocy dymiącego kwasu siarkowego. Schmidt był w możności dokładnego prześledzenia wszystkich etapów tej reakcji, przy pomocy estryfikacji z kwasem bornym. Schmidt zawdzięcza przypadkowi pomysł zastosowania kwasu bornego. Na stole laboratoryjnym stał przypadkowo stół z kwasem bornym i Schmidt niewiedomo z jakich powodów, dodał kwasu bornego do mieszaniny antrachinonu z oleum. Wielkie zdolności spostrzegawcze sprawiły, że zauważył skutki dodania kwasu bornego; dokładne badania pozwoliły wyjaśnić przebieg reakcji. Z tego przypadkowego odkrycia zrodziły się następnie piękne alizarynowe barwniki kwasowe, jak naprz. Saphirol Alizarynowy B i S E, które oznaczają nową epokę trwałego barwienia. Jeszcze jedno przypadkowe odkrycie zawdzięczamy Robertowi Em. Schmidtowi, mianowicie działanie związków rtęciowych na przebieg sulfonowania. Schmidt (a jednocześnie lecz niezależnie również Iljiński) odkrył że w obecności związków rtęciowych antrachinon ulega sulfuracji w pozycji 1, a nie w pozycji 2. Przypadek sprawił odkrycie w Imperial Chemical Ind. faktu tworzenia się z kwasu o-cjano-benzoowego (i związków pokrewnych) z solami miedzi bardzo pięknych i nadzwyczaj trwałych barwników, jak naprz. Monastralblue I. C.

Podstawą odkrycia było spostrzeżenie, że przy fabrykacji imidu ftalowego z bezwodnika

kwasy ftalowego tworzy się ze związkami żelaza sól złożona (kompleks).

Również na przypadkowym spostrzeżeniu (dokonanym przez Sandmeyra, znakomitego obserwatora) polega znana obecnie doskonale reakcja dwuazowania kwasu 1.2.3-amido-naftolo-sulfonowego w obecności miedzi. Jaki wniosek wypływa z powyżej przytoczonych przykładów?

Można stwierdzić, że przemysł barwnikowy tylko wówczas może się stale rozwijać, jeżeli chemicy w nim zatrudnieni posiadają zarówno dostateczne naukowe wykształcenie, jak i odpowiedni zmysł obserwacji. Ponadto muszą posiadać dobre wykształcenie i rozporządzać dobrze wyposażonym laboratorium. Same laboratorium, nawet bardzo kosztownie urządzone, nie wystarczy, jeżeli nie panuje w nim tradycja pracy, i jeżeli naczelne kierownictwo przedsiębiorstwa nie okazuje dostatecznego zrozumienia dla prac naukowych. Bardzo ważnym czynnikiem jest oparty na wzajemnej zaufaniu stosunek pomiędzy dyrekcją fabryki a chemikami, zajmującymi się pracą badawczą. Postęp przemysłu barwnikowego jest ściśle związany z postępami wiedzy teoretycznej. Każda zdobycz naukowa ma swe odbicie na polu przemysłu. Dwie dziedziny — praktyczna i naukowa — wzajemnie się uzupełniają i zapładniają.

Niestusznym jest twierdzenie, jakoby wytwórczość barwników znajdowała się obecnie w pewnym bezruchu, w stanie uniemożliwiającym głębsze zmiany czy przeobrażenia. Przed paru laty G. Kränzlein w odczycie zatytułowanym: „Powstawanie, trwanie i zanikanie sztucznych barwników organicznych” zobrazował zjawianie się i znikanie różnych produktów, które rodzą się i umierają jak żyjące organizmy. Można stwierdzić, że rozmaite barwniki, które dawniej odgrywały wybitną rolę, teraz są na wymarciu. Tak naprz. alizaryna jest niewątpliwie, „kończącym się” barwnikiem; odkryte w swoim czasie przez Bohna i Schmidta polioksyantrachinony stosowane są tylko przez wyjątkowych, konserwatywnych farbiarzy (głównie w U. S. A.). Barwniki rozatrenowe, siarkowe, tioindygowe — które dawniej absorbowały w wysokim stopniu literaturę naukową, a również liczne inne do niedawna ważne — barwniki muszą obecnie ustępować pola nowym i tańszym, a często trwalszym produktom. Nikt nie jest w możności przewidzieć w jakim kierunku pójdzie dalszy rozwój przemysłu barwników.

Niewzruszona pozostaje tylko współzależność pomiędzy nauką a techniką. Stwierdzają to przykłady z najnowszych czasów. Piękny barwnik złoto - pomarańczowy, indanternowy, osiągnięty został przed laty przez chemika szwajcarskiego R. Scholla drogą skomplikowanej syntezy poprzez 2-metylo-antrachinon. Ten sam barwnik w tym samym czasie przez tego samego chemika został otrzymany z pyrenu przez zwykłą kondensację z chlorkiem benzolu. Jednakże ta druga metoda miała na razie tylko teoretyczne znaczenie, gdyż pyren wówczas praktycznie był niedostępny ze względu na swą cenę. Obecnie właśnie tę drugą metodę stosuje

się przemysłowo, trzeba jednak było przejść długą drogę doświadczeń. Przedewszystkiem rozwiązano zagadnienie taniej produkcji pyrenu ze smoły z węgla kamiennego. Następnie — opracowano lepsze metody produkcji barwnika, osiągając znacznie wyższe wydajności, niż poprzednio. Ten ostatni rezultat osiągnął Kränzlein przez ulepszenie syntezy Friedel-Craftta, mianowicie przez zastąpienie chlorku glinowego — chlorkiem glinowo-sodowym. Wydajność wzrasta do 80%. Możliwość używania taniego pyrenu, w dowolnych ilościach, pozwala na fabrykację nowych ważnych barwników i półproduktów. Można dla przykładu wymienić produkcję kwasu 1.4.5.8 - naftalino-tetrakarbonowego z pyrenu, z bardzo dobrą wydajnością i otrzymywanie z pyrenu dwóch ważnych barwników indantrenowych: szkarłatu 2 G i brylantowo-pomarańczowego G. Wytworzenie tych barwników, jak zresztą wielu innych — byłoby niemożliwe bez ścisłego współdziałania przemysłu smołowego i przemysłu barwników. Obie te gałęzie produkcji stanowią nierozdzieloną całość.

W przemyśle barwników — jak może w każdym innym, zarówno stosowane metody pracy, jak i otrzymywane produkty ulegają ciągłej ewolucji. Niedosć jest przyswoić sobie obce patenty i ogrodzić się wysokimi cłami; wobec kalejdoskopowo zmieniających się stosunków — trzeba stałych ciągłych wysiłków kierownictwa i chemików, jeżeli dana fabryka nie ma ulec rutynie i zastojowi.

Konieczność ciągłej modernizacji i wciąż nowych wysiłków w przemyśle barwników przeniknęła do świadomości sfer chemicznych wszystkich państw przemysłowych. Podnieta do czynienia nowych wynalazków płynie z najróżniejszych dziedzin. Farbiarstwo, drukarstwo, produkcja laków i pigmentów, przemysł włókienniczy — dają wciąż nowe bodźce i wysuwają nowe problemy.

Tak więc ze zjawieniem się jedwabiu sztucznego w jego licznych odmianach, wystąpił szereg nowych zadań dla chemika zajmującego się barwnikami. Gdy dawniej stosowano tylko nieliczne naturalne i nieliczne sztuczne barwniki, to w ostatnim dwudziestopięcioleciu ubiegłego wieku obraz zmienił się całkowicie. Ukazanie się indyga syntetycznego wywołało zdumienie, a częściowo — i opór, gdyż niełatwo oswajano się z faktem zastąpienia tak starego produktu naturalnego sztucznym produktem. Jeszcze silniej wydątniła się niechęć w stosunku do barwników, które miały zastąpić alizarynę i jej pochodne. Trzeba stwierdzić, że w tym zakresie wysiłki chemików trwały dość długo, ale w końcu wynaleziono barwniki, stale choć powoli wypierające alizarynę. Faktycznie nie posiadamy jeszcze różu, który mógłby całkowicie zastąpić piękny i bardzo trwały róż alizarynowy. Ale ciemniejsze barwienia, otrzymywane przy pomocy nowych naftoli i zasad, odpowiadają wszelkim racjonalnym wymaganiom zarówno co do odcieni, jak trwałości. W zakresie poszukiwań nowych trwałych barwników — sytuacja

ulega również ciągłym przemianom. Wpływa ją nowe kombinacje, które zyskują powodzenie, a czasami — ustępują innym połączeniom, lepszym i tańszym. Częstość pewne specjalne potrzeby farbiarni powołują do życia wytwarzanie nowych produktów. Naprz. zjawia się wymaganie, aby barwnik nie tylko był odporny w wykończonym tkaninie, na wpływ światła, mydła i t. p., lecz aby był odporny na warzenie w ługu pod ciśnieniem i na bielenie. Często zjawiają się zagadnienia gospodarcze. Naprz. czasami trzeba zbadać, czy przemysłowiec włókienniczy może płacić za barwnik tak wysokie ceny, jakie wynikają z jego wygórowanych wymagań. Wynalezienie naftolu AS i nowych kadziowych barwników antrachinowych wywołało konieczność technicznego przedstawienia się fabrykom barwników.

Opracowana przez Bader'a metoda „indyg. solowa” pozwala na łatwe i szybkie zastosowanie każdego barwnika kadziowego, a nowe żywe barwniki kwasowe przewyższają dawne w takim stopniu, że ich nieco wyższa cena nie stanowi przeszkody w używaniu. Nie należy jednak zapominać, że niektóre dawne barwniki są zawsze jeszcze używane w dużych ilościach; będą one zapewne stosowane w przyszłości, ale nie dają fabrykom prawie wcale zarobków.

Przemysł sztucznego jedwabiu octanowego mógł się rozwinąć na większą skalę tylko dzięki okoliczności wynalezienia przez chemików barwników farbujących ten materiał. Początkowo próbowano zmieniać chemicznie jedwab octanowy w tym kierunku, aby absorbował dawne barwniki; później spostrzeżono, że lepiej uwzględnić własności nowego materiału; wysiłki chemiczne doprowadziły do opracowania licznych specjalnych barwników dla jedwabiu octanowego, które zaspokajają wszelkie potrzeby farbiarstwa.

Można stwierdzić jeszcze jedną przemianę w działalności przemysłu barwnikowego. Gdy dawniej chemikalja stosowane pomocniczo przy farbowaniu grały raczej rolę drugorzędą, to obecnie sytuacja wygląda odmiennie. Jedne z pierwszych preparatów, które głęboko przeniknęły do fabrykacji barwników, jak i do farbiarstwa, były hydrosiarczyn oraz sulfoksydan (rongalit). Trudno sobie obecnie wyobrazić technikę farbiarstwa i produkcji barwników bez tych preparatów.

Wielką rolę grają również różne pomocnicze środki ułatwiające zastosowanie barwników organicznych. Do tej grupy należą środki zwilżające, materiały zastępujące garbniki, różne środki dyspersyjne, jak naprz. znakomity Peregál, który umożliwia wyrównywanie wadliwych wyfarbowań, a nawet obciążanie z włókien barwników nierozpuszczalnych.

Wśród produktów tej grupy należy wymienić niektóre, posiadające szczególne znaczenie. Tutaj należą kwas benzylo-sulfanilowy („Solutionssalz”), kwas dwubutylo-1-naftalinosulfonowy („Nekal”), produkty siarkowania fenolów („Katanole”) i różne środki zwilżające o

dość komplikowanym składzie jak Igepon, Gardinol, Sapamina, Mercerol.

Wszystkie te preparaty, jak naprz. Igepon (metylotauryna wyższych kwasów tłuszczowych) są wytwarzane przy pomocy metod ściśle naukowych. I w tym zakresie wydatne rezultaty zostały osiągnięte przez ściśle współdziałanie nauki i techniki.

Możnaby przypuszczać, że postępy wiedzy chemicznej pozwoliły ściślej sprecyzować teorię barwników, lecz niestety — w tym kierunku spotyka nas zawód. Opracowana w początkach chemii barwników przez O. N. Wittę teoria barwników dotychczas znajduje się we wszystkich podręcznikach. Witt reprezentuje teorię, według której określone grupy nienasycone, nazwane przezeń chromoformami, wprowadzone do cząsteczki, nadają jej barwność. Najwięcej znanym chromoforem jest grupa azowa (— N = N —). Cząsteczka zawierająca tylko taką grupę jest wprawdzie zabarwiona, ale zbyt słabo, aby mogła spełniać rolę barwnika. Trzeba do tej cząsteczki wprowadzić ponadto inne grupy pomocnicze, które potęgują barwność. Wśród takich grup, nazwanych auksochromowemi, najważniejsze są: OH, NH_2 i t. d. Z biegiem czasu okazało się jednak, że teoria Wittę, zadowolająca przed 60-ciu laty, nie jest w stanie wyjaśnić wszystkich zjawisk barwienia. Czynnione były liczne próby nowej teorii barwników, oparte między innymi na ścisłych badaniach widm absorbcyjnych. Wibitni chemicy, jak Hantzsch, Kehrman, Kaufmann, König, Witzinger, Madelung, Gregen, Dilthey, R. Kuhn — starali się wyjaśnić istotę barwników, zarówno wychodząc z powszechnie przyjętych pojęć o wartości pierwiastków, jak tworząc specjalne koncepcje wartościowości „rozszczepionych” lub dodatkowych, jak wreszcie — przyciągając na pomoc pojęcia i metody ściśle fizyczne. Wszystkie te wysiłki i poczynania nie dały pozytywnych rezultatów i zjawia się nawet pytanie, czy takie próby i badania mają wogóle jakąkolwiek doniosłość?

Przemysłana odpowiedź na powyższe pytanie musi wypaść twierdząco. Można nawet powiedzieć, że zaniedbanie badań w tym kierunku mogłyby doprowadzić do pewnej bezpłodności przemysłu barwników. Należy przypuszczać, że nieosiągnięcie zadowolającej teorii barwników wynika z braku ściślej współpracy nauki i praktyki w tem zagadnieniu. Chemicy, którzy zajmowali się teorią barwników, byli przeważnie znakomitymi naukowcami, ale prawie nie byli związani z przemysłem barwników. Natomiast chemicy, zajęci w fabrykach barwników, przeważnie nie mają czasu zajmować się teorjami. Jest faktem znamienym, że właśnie chemik, który wysunął nową teorię barwników, mianowicie E. König z Drezna, jest również wynalazcą wspomniałego barwnika astrofloksyny, która stanowi nowy interesujący związek barwny.

Z drugiej strony trzeba stwierdzić, że teoria Wittę nie miała większego znaczenia dla rozwoju przemysłu barwników, a nawet w niektórych

wypadkach mogła odegrać rolę hamulca. Tak naprz. według teorii Witta — ważna w farbiarstwie indantrenowa złota żółcień G K i indantrenowe brylantowo-pomarańczowe R K i G K — nie powinny być wogóle barwnikami, gdyż nie zawierają wcale grup auksochromowych, a będąc względnie prostymi związkami chinonowymi nie powinny posiadać znaczenia jako barwniki kadziowe.

Stosunki w omawianej dziedzinie układają się podobnie jak w zespole teoretycznej i praktycznej fizyki, gdzie raz teoria, raz znowu praktyka wyprzedza swą epokę. Jeżeli dzisiaj teoretyczna chemia nie jest w możności wyjaśnić pewnych zjawisk zachodzących w praktyce, to nie należy wnioskować o zupełnej zbyteczności konstrukcyj teoretycznych. Należy raczej podwoić wysiłki, które obecnie wydają się bezcelowe i bezowocne, które jednak niewątpliwie w swoim czasie przyniosą obfite plony. Już dzisiaj można stwierdzić, że niektóre teoretyczne przesłanki, zaczerpnięte z chemii nieorganicznej, mają poważne znaczenie dla praktycznych poczyniń przemysłu barwnikowego. Technicznie doniosłe barwniki neolanowe (Ciba) — z punktu widzenia teorii budowy opierają się na poglądach A. Wernera. Stanowią one sole złożone (kompleksy), niezrozumiałe bez pomysłów Wernera. W ostatnich czasach firma angielska Imperial Chemicals wynalazła barwnik błękit monastralowy, którego budowa byłaby trudna do zrozumienia i sformułowania bez teorii Wernera. Barwnik był jednak wynaleziony dzięki przypadkowi i zasługa technicznego spożytkowania tego przypadkowego spostrzeżenia należy się praktycznie pracującemu chemikowi. Trudno rozstrzygnąć, kto miał większą zasługę dla dokonania wynalazku: teoretyk A. Werner czy chemik Zakładów Imperial Chemicals?

Współdziałanie wiedzy praktycznej i naukowej w dziedzinie produkcji barwników zatacza coraz szersze kręgi. W latach ostatnich zastosowano w tej dziedzinie również metody fizyki praktycznej. Tak naprz. przy pomocy spektroskopu i promieni X przeprowadza się badania budowy i własności barwników.

Jeszcze pod innym względem można stwierdzić przemiany przemysłu barwnikowego. Przed wojną przemysł barwników istniał właściwie tylko w Niemczech i Szwajcarii, obok niewielkiego przemysłu brytyjskiego. Dzisiaj przemysł barwników, pod wpływem prądów nacjonalistycznych, powstał w wielu krajach. Ale łatwo stwierdzić, że nie wystarczy inwestować wielkie środki w budynki fabryczne i laboratoryjne oraz ochraniać swą produkcję wysokimi barjerami celnymi, aby stworzyć żywotny i postępowy przemysł barwników. Okazuje się, że przemysł barwnikowy niemiecki i szwajcarski nadal mają rolę przodującą w świecie, pomimo wszelkich cel i kontyngentów. Jedynie przemysł angielski zdobył się na twórcze poczynania, jak o tem świadczą wynalazki pięknych barwników: zieleni kaledońskiej i błękitu monastrolowego. Natomiast Stany Zjednoczone A. P., pomimo olbrzymich nakładów pieniężnych, mogą dotychczas tylko kopjować i naśladować obce wzory barwników.

Również i w politechnikach należy się wystrzeżać poglądów, że przy pomocy pieniędzy można wszystko osiągnąć. Często okazuje się, że skromnymi środkami, ale wielkim duchowym wysiłkiem, można osiągnąć więcej, niż używając kosztownych aparatów i luksusowych urządzeń. Często wydaje się nawet, że pieniądz zabija ducha.

KOMUNIKACJA LOTNICZA
ZAPEWNIĄ
MAKSIMUM WYGODY
OSZCZĘDNOŚCI CZASU
I BEZPIECZEŃSTWA

ZWIEDZAJ
MUZEUM PRZEMYSŁU
I TECHNIKI
— W WARSZAWIE, UL. TAMKA 1 —
TEL. 298-84

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510:14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 CZERWCA 1936 ROKU

Przedstawiciele Związku Przemysłu Chemicznego RP. w osobach Prezesa Związku Inż. Feliksa Wiślickiego oraz członków Prezydium

Jubilatowi artystycznie wykonany adres, którego tekst obok reprodukuje. Ponadto Prezes Związku w kilku serdecznych słowach dał wy-

NAJDOSTOJNIEJSZY PANIE REZYDENCIE
RZECZYPOSPOLITEJ

Wuroczystej chwili, gdy całe społeczeństwo polskie jednoczy się w uczuciach hołdu i czci dla Pana Prezydenta, kierującego od lat dziesięciu nauką Rzeczypospolitej Związek Przemysłu Chemicznego składa swe serdeczne życzenia, długich dalszych lat pracy dla polegii Państwa, postępu i dobrobytu Kraju, długich lat osobistego szczęścia. Związek Przemysłu Chemicznego — czując się dumny i szczęśliwy, że przez umiłowana, chemję jest bliski Osobie Pana Prezydenta — składa wyraz prawdziwej i szczerzej miłości dla Pierwszego Obywatela Rzeczypospolitej, świecącego przykładem pracy i poświęceń dla Polski.

Warszawa, dnia 3 czerwca 1936 r.

Zarząd

Feliks Wiślicki
Ignacy Mościcki
Dyrekcja
E. Trepka

i Dyrekcji: Dr. J. Landaua, inż. J. Podraszki, inż. W. Sommera, inż. E. Trepki i inż. T. Zamoyskiego udali się w dniu 3 czerwca na Zamek celem złożenia życzeń Panu Prezydentowi Rzeczypospolitej prof. dr. Ignacemu Mościckiemu z racji dziesiątej rocznicy objęcia stanowiska Głowy Państwa.

Delegacja Związku doręczyła dostojnemu

raz uczuciom zrzeszonych przedsiębiorców chemicznych, dla Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, który przez swą wiedzę i pracę nie przestał, mimo objęcia najwyższego stanowiska w Państwie — interesować się wytwórczością chemiczną. Pan Prezydent zechciał łaskawie przyjąć życzenia i adres.

WYKONANIE ZALECEŃ NARADY GOSPODARCZEJ

Celem wykonania zaleceń Narady Gospodarczej, dotyczących uprzemysłowienia kraju odbył się w Ministerstwie Przemysłu i Handlu szereg konferencji z przedstawicielami poszczególnych gałęzi życia gospodarczego, pod przewodnictwem Dyrektora Departamentu Przemysłowego p. Marjana Kandla. Konferencje te były poprzedzone przygotowaniem czynionymi na terenie poszczególnych związków branżowych oraz Izb Przemysłowo-Handlowych.

W dniu 5 czerwca odbyły się konferencje poświęcone wytwórczości chemicznej. W obecności przedstawicieli Związku zapraszani kolejno przedstawiciele poszczególnych gałęzi wytwórczości chemicznej wyłuszczali swe postulaty dotyczące warunków dalszego rozwoju reprezentowanej produkcji. Następnie w wyniku dyskusji przyjmowane były konkretne projekty dotyczące dalszego opracowania poszczególnych zagadnień.

Nie podając streszczenia przebiegu narad — ograniczymy się do wyliczenia gałęzi przemysłu chemicznego, które uczestniczyły w naradzie oraz do omówienia dalszych prac związanych z naradą.

W konferencji uczestniczyli przedstawiciele następujących gałęzi naszego przemysłu: przemysł tłuszczowy, gumowy, perfumeryjno-kosmetyczny, chemiczno-farmaceutyczny, barwnikarski, kostno-klejowy, przemysł sztucznych włókien, przemysł materiałów wybuchowych oraz przemysł farb i lakierów.

Dalej wyliczone zagadnienia wymagają szczegółowego opracowania; Prezydium Związku za stanowiszy się nad sposobami tego opracowania, postanowiło bądź powołać osobne komisje, bądź też zgromadzić materiały w drodze normalnego kontaktu z przedsiębiorstwami.

1) Sprawa podjęcia produkcji kauczuku syntetycznego. Powołana zostanie w łonie Związ-

ku komisja do zbadania sprawy opłacalności produkcji kauczuku syntetycznego i nakładów które byłyby związane z jej podjęciem, po zapoznaniu się z wynikami prób technicznych dokonywanych już od szeregu lat przez niektóre instytucje. Z komisją współdziałać będą przedstawiciele Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

2) Sprawa produkcji regeratu gumowego i sprawa reglamentacji wywozu odpadków gumowych; po zapoznaniu się z obecnym stanem produkcji regeneratu, zajęte zostanie przez Związek stanowisko w sprawie ewentualnego utrudnienia wywozu odpadków gumowych.

3) Sprawa farb do malowania okrętów. Związek podjął się zbadania sprawy dostosowania ceny farb służących do malowania okrętów, do poziomu cen w innych krajach, co umożliwiłoby podjęcie na szerszą skalę malowania okrętów własnych i obcych w portach polskich oraz zaopatrywanie się w farbę w tych portach. Obecnie, zwłaszcza wskutek zbyt wysokich cen pokostu lnianego, malowanie nawet polskich statków dokonywane jest zagranicą.

4) Sprawa porozumienia z przemysłem metalowo-maszynowym co do zaspakajania w kraju potrzeb inwestycyjnych i ruchowych przedsiębiorstw chemicznych. W sprawie tej postanowiono powołanie wspólnej komisji obu przemysłów.

5) Sprawa inwestycji w przemyśle chemicznym. Postanowiono zgromadzić materiały dotyczące potrzeb i projektów inwestycyjnych w naszym przemyśle do końca roku 1936 i w r. 1937.

6) Sprawa organizacji produkcji w drodze koncesjonowania wytwórczości przemysłowej. Co do tego podstawowego zagadnienia polityki przemysłowej zajęte zostanie stanowisko po wszechstronnem rozważeniu go przez władze Związku.

INFORMACJE EKSPORTOWE

W dniu 10 maja wymówiony został przez Polskę traktat handlowy polsko-francuski, którego postanowienia wygasają zatem z dniem 10 lipca. W dniu 11 czerwca rozpoczęte zostały rokowania handlowe z *Francją*. Związek, na podstawie uprzednio rozpisanej ankiety przygotował postulaty eksportowe przemysłu chemicznego do tych rokowań, które podane zostały do wiadomości Ministerstwa i Rady Traktatowej.

Rokowania z *Austrją*, rozpoczęte w maju r. b. w Warszawie, po krótkiej przerwie wznowione zostaną w Wiedniu. Materiały ofenzywne i defenzywne przemysłu chemicznego podane

zostały do wiadomości Ministerstwa i Rady Traktatowej.

Rokowania z *Rumunją*, wznowione zostaną w czerwcu r. b. w Warszawie.

Eksport produktów chemicznych z Polski w okresie styczeń — kwiecień 1936 uległ, w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego, zmniejszeniu o blisko 15%. Na zmniejszenie to wpłynął głównie spadek wywozu benzolu oczyszczonego, soli potasowych i superfosfatów. Niektóre drobniejsze pozycje wywozu chemicznego wykazują wzrost.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu zwraca naszą uwagę na szczególnie pożytek wydawnictwa „Rocznik służby zagranicznej Rzeczypo-

spolitej Polskiej", które ułatwia polskim urzędom zagranicznym działalność handlową i propagandową. Byłoby do życzenia, aby polskie przedsiębiorstwa chemiczne, zwłaszcza eksportujące, nawiązały bezpośredni kontakt z tem wydawnictwem.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dzienniku Ustaw Nr. 44 z dnia 8 czerwca r. b. pod pozycją 325, ogłoszony został tekst III-go Protokołu dodatkowego do Polsko-Węgierskiej Konwencji Handlowej. Protokół zawiera m. innymi postanowienie o niższej cła węgierskiego na kajaki gumowe składane.

W numerze 122 „Monitora” z dnia 26 maja, ogłoszone zostały obwieszczenia Ministra Przemysłu i Handlu, dotyczące taryfy opłat portowych i opłat za korzystanie z magazynów portowych.

W numerze 14 „Dziennika Urzędowego Ministerstwa Skarbu” ogłoszone zostały następujące okólniki w sprawach taryfikacyjnych:

okólnik T 86 (poz. 461) w sprawie wyjaśnień do następujących pozycji taryfy celnej przywozowej:

- poz. 380 (ephedrin, racedrin, theocin)
- poz. 384 (kaktus w spirytusie)
- poz. 403 (trypaflavin)
- poz. 426 (tamol NN0)
- okólnik T 87 (poz. 462)
- poz. 356 (przędza azbestowa)
- okólnik T 88 (poz. 463)
- poz. 423 (inretol)
- poz. 431 (wyciąg sosnowy).

W „Monitorze Polskim” Nr. 94 z dn. 22 kwietnia r. b. ogłoszony został okólnik taryfikacyjny w sprawie taryfikacji ługu siarczkowego w stanie stałym (poz. 428 p. 1) i dwutlenku krzemu (poz. 490 p. 1).

W „Monitorze Polskim” Nr. 109 z dn. 9 maja 1936 ogłoszone zostało zarządzenie Ministra Skarbu, precyzujące warunki zwrotu różnicy należności celnej, powstałej wskutek dodatkowego zastosowania cła niższego lub zwolnienia od cła.

W Dz. Urzęd. Min. Skarbu Nr. 10 z dn. 21 kwietnia 1936 ogłoszony został szereg wyjaśnień taryfikacyjnych, dotyczący clenia towarów wg. poz. 208, 203, 378, 488 taryfy celnej.

KRONIKA

W dniu 2 czerwca p. Minister Przemysłu i Handlu Antoni Roman przyjął Prezydium Związku, które przedstawiło aktualne zagadnienia naszego przemysłu.

P. Minister zainteresował się temi zagadnieniami i wyraził życzenie utrzymania stałego kontaktu z przemysłem chemicznym.

Na dzień 20 czerwca zwołane zostało w trybie przewidzianym statutem Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Związku celem dokonania wyboru Rady Izby Przemysłowo-Handlowej w Krakowie na miejsce p. inż. Toeplitza, który wskutek przeniesienia do Warszawy zrzekł się mandatu.

W dniu 4 czerwca odbyło się miesięczne posiedzenie Zarządu Związku. Omówione zostały sprawy traktatowe i sprawy obrotu towarowego i pieniężnego z zagranicą oraz sprawy bezpieczeństwa pracy. Ponadto złożone zostało sprawozdanie z audjencji u Pana Prezydenta Rzplitej, audjencji u p. Ministra Przemysłu i Handlu oraz z bieżącej działalności Związku.

W dniach 25 — 28 czerwca odbędzie się we Lwowie XVIII Zjazd Gazowników i Wodociągowców Polskich. Zjazd połączony będzie z wystawą „Gaz i woda”. Adres Komitetu Organizacyjnego brzmi — Lwów, Gazownia Miejska.

Dnia 28 maja r. b. odbyło się urządzone staraniem Sekcji Przemysłowej Polskiego Towarzystwa Chemicznego zebranie odczytowe, na którym p. Prof. Tadeusz Kuczyński ze Lwowa wygłosił referat o przemyśle chemicznym w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. Po referacie wywiązała się obszerna i interesująca dyskusja.

Dnia 29 maja r. b. na piątkowym zebraniu odczytowym Stowarzyszenia Techników Polskich w Warszawie wygłoszony został przez p. Inż. Tadeusza Zamoyskiego referat o obecnej sytuacji przemysłu chemicznego w Polsce. Po referacie odbyła się dyskusja.

Dnia 30 maja r. b. odbyło się w Politechnice Lwowskiej zebranie odczytowe Okręgu Lwowskiego Związku Inżynierów Chemików. Na zebraniu tem p. Inż. Tadeusz Zamoyski wygłosił odczyt p. t.: „Dynamika rozwoju polskiego przemysłu chemicznego”; referat wywołał ożywioną dyskusję.

ECHA

* Wraz z delegacją urzędową do rokowań handlowych z Francją udał się do Paryża p. inż. Tadeusz Zamoyski jako przedstawiciel Rady Traktatowej Samorządów i Organizacji Gospodarczych do tych rokowań. Do składu przedstawicielstwa Rady należą prócz p. Zamoyskiego — p. inż. Cybulski Dyrektor Polskiej Konwencji Węglowej, Dr. W. Rasiński, Dyrektor Biura Traktatowego oraz p. min. Gościcki z ramienia Związku Izby i Organizacji Rolniczych.

ORJENTACYJNE CENY NIEKTÓRYCH WYTWÓRÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

	Cena zł.		
Aceton	340.—	Kwas siarkowy 60° Bé	4.25
Alkohol metylowy techniczny 98%	160.—	Kwas solny 19°/21° Bé	9.50
Alkohol metylowy czysty 99/100	225.—	" octowy techn. 30%	85.—
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1.53	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	15.—
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	100.—	" rogowa 13/14% N ₂	35.—
Azotan amonu	110.—	* Naftalin czysty w łuskach	48.—
Azotyn sodowy	80.—	Octan amylu	440.—
Benzol chem. czysty (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	75.—	Octan metylu	300.—
Benzol handlowy 90%, (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	13.50	Octan sodu	105.—
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	75—85.—	" ołowiu	170.—
* Boraks	175.—	Oleina	185.—
Chloran potasu	115.—	Oleum 20%	12.75
Chlor ciekły	30.—	Olej lniany	125.—
Chlorek cynku 50° Bé	95.—	Olej kokosowy	98.—
Chlorek cynku w proszku biały	30.60	Olej palmowy (z ziarn)	100.—
* Chlorek wapna bielący	18—20.—	* Potaż kalcynowany 90/95%	120.—
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	160.—	* Potaż żrący topiony 88/92%	140.—
Chlorobenzol	720.—	Saletra amonowa	100.—
Chloroform czysty „purissimum”	1.800.—	Saletra potasowa	520.—
" „pro narcosi”	38.—	* Saletra sodowa przem.	18.—
Dwuwęglan sodowy	385—425.—	Saletra sodowa rafin.	75.—
Eter siarkowy	195.—	* Salmiak sublimowany	180.—
Fenol czysty	170.—	Siarczan amonu (freco stacja odbiorcza)	24.20
Formalina 40%	240.—	* Siarczan miedzi	50.—
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	180.—	* Siarczek sodu 60/62%	58.—
" techniczna 85/88%	49.—	Smola preparowana	14.50
Karbid	20 50	Soda amonjakalna 98%	20.70
Karbolineum	75.—	" kaustyczna 97,5% loco Podgórze	49.70
Krezol czysty	180.—	Sól glauberska krystaliczna	7.—
Klej kostny	250.—	Sól Seignette'a (aptek)	420.—
Klej skórny	85.—	Stearyna	170.—
Kwas azotowy techn. 36° Bé za 100% HNO ₃	460.—	Supertfosfat 16% par. Warszawa luzem	10.75
Kwas cytrynowy zwykły	210.—	Toluol czysty	95.—
Kwas mrówkowy 80%	520.—	Woda amonjakalna	43.—
Kwas winowy zwykły		Żelatyna techn.	450.—

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWORCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne: „PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BO RUTA Sp. Akc.”, Łódź tel. 195-96, 195-97; Warszawa, Piusa XI. 3. m. 8, tel. 8-38-78. „WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165. ZAKŁADY CHEMICZNE W WIN- NICY, S. A. Winnica, poczta Hen- ryków k/Warszawy, tel. 1-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross. Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.	Gliceryna farmaceutyczna i technicz- na: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LE- VER” Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.	Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat): „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.
Chlorek wapna bielący: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.	Gumowe artykuły techniczne: Sp. Akc. „WOLBROM”, Warsza- wa, Leszno 15, tel. 11.06-81, Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW” Sp. Akc., Warszawa, Złota 35, tel. 533-49.	Oleina zwierzęca: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
Chlorek wapnia (CaCl₂): „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 5-91-24.	Jedwab sztuczny: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.	Siarczek węgla: Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Dwuchromian potasu i dwuchromian sodu, sól glauberska kale: Tow. Fabryk Portl. Cem. „WYSOKA” Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka Nr. 7, fabryka w Wrzosowej, p-ta Częstochowa 4. Wyłączna sprzedaż: D/H. Maury- cy Luxemburg. Warszawa, Sena- torska 28/30, tel. 6 00 19.	FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW”, Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.	Sól glauberska krystaliczna i kau- styczna: „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.
Farmaceutyczne przetwory: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczow- ska 16, tel. Centrala-Spiess. „Fr. KARPINSKI Spółka Akcyjna”, Warszawa. Wolność 9, tel. 11-06-00	Karbid: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.	Soda kaustyczna: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
	Klej kostny i skórny: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.	Sól glauberska krystaliczna: „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39.
		Stearyna: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 LIPCA 1936 ROKU

ZAWODOWE SZKOLNICTWO CHEMICZNE

Dnia 18 czerwca r. b. odbyło się urządzone staraniem Sekcji Przemysłowej Polskiego Towarzystwa Chemicznego zebranie odczytowe, na którym kpt. Inż. Jerzy Kaltenberg wygłosił interesujący referat p. t. „Średnie szkolnictwo zawodowe w świetle potrzeb przemysłu chemicznego w Polsce”.

Odczyt zgromadził liczne audytorjum z Panem Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, prof. dr. Wojciechem Świętosławskim, na czele.

Prelegent wskazał na początku, że ustawa o ustroju szkolnictwa zawodowego z r. 1932 wywołała zrozumiałe zainteresowanie zarówno wśród sfer przemysłowych, jakoteż pedagogicznych. Rozporządzenie wykonawcze z r. 1933 wywołało ożywioną dyskusję i sprzeczny. Albowiem zawodowe wykształcenie chemiczne przeniesiono w rozporządzeniu do szkół typu licealnego, pozostawiając szkołom gimnazjalnym wyłącznie tylko grupę farbiarsko-wykończalną. Obok liceów (o kursie trzyletnim, podbudowie programowej w gimnazjum ogólnokształcącym i conajmniej 16-letnim wieku przyjęcia) tworzone być mają kursy majstrów przemysłu chemicznego.

Prelegent postawił zagadnienie, czy szkoły podobne dadzą przemysłowi chemicznemu materiały o odpowiednich kwalifikacjach i poziomie, czy absolwenci tych szkół zostaną przez przemysł wchłonięci i czy znajdując w przemyśle właściwe miejsca pracy. W większej fabryce chemicznej rysują się wyraźnie dwa typy pracowników: ruchowy i laboratoryjny. Stanowiska kierownicze zajmują pracownicy o wykształceniu akademickim, majster i laborant powinni mieć za sobą średnie wykształcenie chemiczne. Pracownik, wykonywujący funkcje majsterskie, powinien zdawać sobie jasno sprawę z istoty procesów produkcyjnych, powinien mieć wspólny język z kierownikiem oddziału — rozumiejąc ściśle jego polecenia. Tymczasem rozporządzenie, precyzując dokładnie jakie cele mieć ma zawodowe licealne wykształcenie chemiczne — konkretyzuje je raczej w sensie zadań inżyniera chemika, pozostawiając na uboczu typ niezbędnego w przemyśle chemicznym majstra, który dopiero przy kierowniku o akademickim wykształceniu staje się jednostką niezastąpioną.

Podobnie istnieje bezsporny przerost kompetencji, jakie rozporządzenie stawia przed che-

mikiem — laborantem, gdyż laborant ze średnim wykształceniem powinien być tylko inteligentnym wykonawcą laboratoryjnych prac chemicznych — zawsze pod kierownictwem odpowiedzialnego chemika z wyższym wykształceniem.

Zważywszy zwłaszcza na kurczenie się rynku pracy i coraz większe trudności znalezienia odpowiednich zajęć przez inżynierów chemików — prelegent wyraża wątpliwości, czy aspiracje absolwentów licealnych będą zaspokojone. Licea bowiem wypuszczają zastęp pracowników o skromnym przygotowaniu zawodowym i nieosiągalnych dążeniach do wyższych stanowisk — czyli ludzi z reguły niezadowolonych i skazanych na załamanie życiowe.

Średnia szkoła chemiczna powinna dawać element zbliżony do materiału wypuszczanego obecnie przez szkoły chemiczne, gdyż dają one dostateczne podstawy teoretyczno-zawodowe do pracy na stanowiskach majsterskich i laboranckich, ponadto zaś zarówno przemysł zadowolony jest z absolwentów obecnych szkół chemicznych, jak absolwenci — z zajmowanych przez nich obecnie stanowisk.

Streszczając materiał, omówiony w wykładzie, prelegent wysnuł następujące wnioski:

1) Średnia szkoła technologiczno-chemiczna powinna mieć za zadanie przygotowanie dla przemysłu chemicznego materiału na mistrza i laboranta-chemika.

2) Szkoła o powyższych zadaniach jest zbliżona do typu średnich szkół chemicznych obecnie istniejących, a w ujęciu ustawy raczej do typu szkoły gimnazjalnej.

3) Podbudową szkoły jest 7 kl. szkoła powszechna.

4) Wiek przyjęcia conajmniej 14 lat.

5) Szkoła jest 4-letnia, a w okresie przejściowym 5-letnia.

6) Uczniowie powinni odbyć w czasie studiów zorganizowaną praktykę w odpowiednich działach produkcji.

7) Szkoła powinna pogłębiać w ostatnim roku lub dwu ostatnich latach nauczania wiadomości szczegółowe w działach produkcji chemicznej, dla których istnieją zapotrzebowania na rynku pracy.

8) Program szkoły zbliżony jest do programu obecnie istniejących szkół chemicznych z odpowiednim rozszerzeniem wiadomości z maszynoznawstwa chemicznego, rysunku technicznego, części maszyn oraz pracy w warsztatach mechanicznych.

9) W programie należy uwzględnić język obcy (niemiecki), elementy bezpieczeństwa pracy oraz sprawę korozji.

10) Z uwagi na potrzeby przemysłu materiałów obrony przeciwgazowej, program należy uzupełnić wiadomościami z technologii kauczuku, materiałów chłonnych i t. p.

AKCJA ZWIĄZKU NA RZECZ DORAŻNEJ POMOCY MŁODZIEŻY AKADEMICKIEJ

W myśl wezwania Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Związek Przemysłu Chemicznego rozesłał w marcu b. r. odezwę do zrzeszonych przedsiębiorstw i chemicznych fabryk pozazwiązkowych w sprawie przyjsia z doraźną pomocą młodzieży akademickiej. Odezwa Związku oraz pierwsza lista ofiarodawców zostały opublikowane w Nr. Nr. 5 i 7 Wiadomości Przemysłu Chemicznego.

Wobec zakończenia akcji zbiórki funduszy na rzecz doraźnej pomocy, poniżej ogłaszamy pełną listę ofiar, które wpłynęły do dnia 15 czerwca b. r. Nadmieniamy przytem, że zebrane przez Związek sumy zostały już przekazane do Politechnik Warszawskiej i Lwowskiej oraz do Uniwersytetu Józefa Piłsudskiego w Warszawie.

Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu Sp. Akc.	zł. 2.690
Zakłady Solvay w Polsce	" 2.500
Przemysł Chemiczny „Boruta” Sp. Akc.	" 500
Zakłady Chemiczne „Grodzisk” Sp. Akc.	" 500
Sp. Akc. „Lignoza”	" 500
Zjedn. Fabryk Superfosfatowych w Polsce	" 450
T-wo Zakł. Chem. „Strem” Sp. Akc.	" 300
Pabjanicka Sp. Akc. Przemysłu Chemicznego	" 300
Ludwik Spiess i Syn Sp. Akc.	" 250
Zakłady Chemiczne w Winnicy Sp. Akc. „Elektryczność”	" 250
Sp. Akc. „Polchem”	" 150
Dr. A. Wander Sp. Akc.	" 100
Sp. Akc. „Nobiles”	" 100
Sp. Akc. „Atra” Fabr. Farb Graf.	" 100
Sp. Akc. „Motor”	" 100
Majde i S-ka	" 100
Edw. Klein i S-ka	" 50
„Miraculum”	" 25

WŚRÓD KSIĄŻEK

Z uwagi na wielkie znaczenie zagadnień organizacyjnych w życiu gospodarczym, jako też ze względu na wielokrotnie stwierdzone w tym zakresie potrzeby informacyjne, Związek Izby Przemysłowo-Handlowych R. P. opracował spis ważniejszych organizacji gospodarczych o charakterze społeczno zawodowym, objętych repre-

zentacją samorządu przemysłowo-handlowego. Spis ten wydany p. t. „Spis organizacji gospodarczych” otrzymać można, bez pisania specjalnego zamówienia, w drodze wpłaty zł. 6.— na konto Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie w P. K. O. Nr. 18750 z podaniem celu wpłaty.

Wydawnictwo zawiera szczegółowe dane o kilkuset ważniejszych organizacjach, zrzeszających przedsiębiorstwa przemysłowe, handlowe, bankowe, ubezpieczeniowe, komunikacyjne, transportowe i usługowe, oraz o centralnych związkach rewizyjnych spółdzielczości wytwórczej. Ponadto spis zawiera wzmianki o zrzeszeniach gospodarczych lokalnych, podające nazwę, adres i nazwisko osoby kierującej agendami zrzeszenia. Wydawnictwo zaopatrzone jest również w uwagi wstępne, objaśniające o klasyfikacji, rozwoju i formach prawnych organizacji gospodarczych oraz zawiera skorowidz alfabetyczny objętych spisem zrzeszeń i skorowidz wszystkich miejscowości, w których się one znajdują.

Wydanie drukiem spisu organizacji gospodarczych jest obecnie bardzo na czasie i usuwa poważną przeszkodę w korzystaniu z pracy i pomocy zrzeszeń zawodowych przemysłu i handlu.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Zanotowane zostały następujące zmiany przepisów celnych i reglamentacyjnych (NN. 15 i 16 „Informatora Eksportowego”):

Holandja. Z dniem 1 maja r. b. listą towarów skontyngentowanych objęty został potaż żrący. Kontyngent wynosi 100% przeciętnej z okresu 1.V-1.IX lat 1932, 33 i 34.

Meksyk. Obniżone zostały stawki celne na olej kreozotowy i siarczan glinowy.

Rumunja. Wprowadzone zostały ograniczenia kontyngentowe na amonjak, aluny i dwusiarczek węgla.

Tunis. Przy wwozie następujących produktów chemicznych wymagane są ostatnio pozwolenia importowe: siarczan potasowo-magnezowy, węgiel potasowy, chlorek potasowy.

U. S. A. Umowa handlowa z Francją przewiduje zniżki celne na perfumy i olejki eteryczne.

Węgry. Z dniem 26 maja r. b. weszły w życie podwyższone stawki celne na siarczan glinowy.

Zwracamy uwagę na następujące raporty opublikowane w Nr. Nr. 15 i 16 „Informatora Eksportowego”:

Grecja. Kontyngenty wywozowe dla towarów polskich.

Gwinea Franc. Handel towarowy i możliwości zbytu.

Hiszpanja. Nowy system kontyngentowy.

Indje Bryt. Wymiana towarowa z Polską.

KRONIKA

Firma „Polmont“, Katowice, ul. Równoległa 2, prosi nas o zaznaczenie, że podejmuje się nie tylko dostawy, lecz również reparacji metalowych sprzętów laboratoryjnych.

Instytut Spraw Społecznych, Warszawa, ul. Wilcza 1, przystąpił do wydawania torebek z nadrukami zalecającymi zachowanie ostrożności przy pracy. Torebki są przeznaczone dla wypłat personelowi, zatrudnionemu w przemyśle. Nadruki zwracają uwagę na utrzymanie porządku w warsztacie, właściwe obchodzenie się z narzędziami pracy oraz na przestrzeganie ostrożności ze strony samego robotnika. Wydane są torebki 2-ch formatów, mianowicie 175 mm × 125 mm oraz 162 mm × 114 mm.

W każdym formacie opracowane są dwa typy nadruków rozrachunkowych na torebki.

typ I — ze szczegółowym wykazem należności i potrąceń,

typ II — z rubrykami, ograniczonymi do oznaczenia nazwiska robotnika, daty wypłaty i sumy należnej za dany okres.

Instytut służy wszelkimi dodatkowymi informacjami.

Dnia 22 czerwca r. b. odbyło się zebranie organizacyjne Grupy fabryk gumowych, należących do Związku Przemysłu Chemicznego. Przewodniczącym Grupy został p. Dyr. W. Bereszko, zastępcami przewodniczącego: pp. Dyr. H. Gruszkowski i Inż. H. Müller, sekretarzem — Inż. A. Olaszek.

Grupa ma przed sobą szereg zagadnień do opracowania, między innymi — problemat zaopatrywania przemysłu gumowego w niezbędną ilość surowców.

Dnia 16 czerwca r. b. odbył się w Warszawie jubileuszowy obchód 15 lecia Izby Handlowej Polsko - Austriackiej w Warszawie i Austriacko-Polskiej Izby Handlowej w Wiedniu. W uroczystościach obchodowych wzięli udział Członkowie Gabinetu oraz przedstawiciele samorządu gospodarczego i wolnych organizacji przemysłowych i handlowych.

Z okazji jubileuszu składamy obydwu organizacjom serdeczne powinszowania.

Dnia 22 czerwca r. b. odbyło się w Gdyni w lokalu Urzędu Morskiego posiedzenie Stałej Komisji przy Ministerstwie Komunikacji dla spraw przewozowych. Komisja zatwierdziła plan przewozów kolejowych na miesiąc czerwiec r. b. oraz rozpatrzyła szereg zgłoszonych wniosków w zakresie usprawnienia ruchu towarowego P. K. P.

Wydział Chemiczny Państwowej Szkoły Chemiczno-Przemysłowej w Warszawie ukończyło w czerwcu r. b. kilkunastu techników-chemików, przygotowanych do pracy zarówno w ruchu jak i w laboratorjach zakładów przemysłowych. Zawiadamiając o powyższym, Dykcja Szkoły prosi PP. Pracodawców posiadających zapotrzebowanie na tego rodzaju pracowników o ła-

skawe zgłoszenie wolnych posad do Szkoły Warszawa, ul. Hoża Nr. 88, tel. 8-34-02).

Nowoczesna technika wojenna sprawia, że każda produkcja, każda gałąź przemysłu jest dzisiaj w większym lub mniejszym stopniu związana z obroną kraju.

Sytuacja ta narzuca konieczność bliskiej współpracy armji i przemysłu, wzajemnego porozumienia, poznania obustronnych potrzeb i możliwości.

Instytucją, która jest specjalnie powołana do organizowania takiej współpracy, jest Towarzystwo Wojskowo-Techniczne w Warszawie, grupujące w sobie sfery wojskowe i przemysłowe. Jest rzeczą konieczną, aby przemysł jaknajintensywniej brał udział w pracach tego Towarzystwa zarówno za pośrednictwem swych organizacji zawodowych jak przez uczestnictwo osób, bezpośrednio z produkcją na cele obrony kraju związanych.

W związku z wejściem w życie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 maja b. r. (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 820), które objęło zakazami przywozu również towary, korzystające ze zniżek celnych, a wymienione w wykazie Nr. 2 rozporządzenia z dnia 29.IV. 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr. 34 poz. 269), wydane zostały w Ministerstwie Przemysłu i Handlu wewnętrzne zarządzenia, aby pozwolenia na przywóz tych towarów udzielane były w trybie specjalnie przyspieszonym.

Zainteresowani, celem wykorzystania tego przyspieszonego trybu, winni dołączać do podań o pozwolenie przywozu odnośnych towarów odpisy zaświadczeń, wystawianych przez Izby Przemysłowo-Handlowe, a uprawniające do korzystania z ceł zniżonych, przy jednoczesnym powołaniu się w treści podania na fakt uzyskania takiego zaświadczenia.

Towarzystwo „Dechema“ w Berlinie (Berlin W. 35, Potsdamerstrasse 103 A.) zwraca naszą uwagę na wydawnictwo, dotyczące budowy aparatów chemicznych a zredagowane w trzech językach (niemiecki, angielski i francuski). Wydawnictwo to chętnie dostarczone będzie — jako cenne źródło informacyjne o aparaturze chemicznej — tym fabrykom chemicznym, które zwrócą się wprost do „Dechemy“.

W okresie od 17 do 25 czerwca r. b. Dykcja Państwowej Szkoły Chemiczno-Przemysłowej w Warszawie urządziła wystawę prac uczniów wydziału chemicznego i ceramicznego. Wystawa miała na celu zilustrowanie przebiegu nauczania na obydwu wydziałach i dała interesujący pogląd na system szkolny.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dzienniku Ustaw Nr. 47 z d. 25 czerwca r. b. ogłoszone zostało pod pozycją 346 rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 17 czerwca r. b. w sprawie zniżek celnych.

Rozporządzenie to wprowadza 85% -ową zniżkę celną na bromek metylu — za zezwoleniem Min. Skarbu.

CENY NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW CHEMICZNYCH W/G NOTOWAN DOMU HANDLOWEGO
B. NEUFELD, WARSZAWA, Leszno 54.

	Cena w zł. za 100 kg.		
Aceton	350.—	Kreda chem. czysta	52.—
Alun chromowy	72.—	Kwas borny	190.—
Alun krystaliczny	44.—	Kwas szczawiowy	160.—
Alun mielony	44.—	Litopon 30%	72.—
Antichlor kryst.	41.—	Minja ołowiana	125.—
Antimonium crud. w kawałkach	130.—	Minja żelazowa min. 90%	85.—
Antimonium crud. w proszku	180.—	Nadboran sodowy	400.—
Asfalt Gilsonit	85.—	Nadmanganian potasu	350.—
Azotan baru	180.—	Naftalin w łuskach	60.—
Barwniki anilinowe — ceny i katalogi na żądanie		Nitrobenzol	450.—
Biel cynkowa	65.—	Octan kobaltu	1100.—
Biel ołowiana	150.—	Octan ołowiu	170.—
Boraks kryst.	90.—	Oleina	190.—
Boraks w proszku	95.—	Olej rycynowy med.	250.—
Boran manganu	370.—	Olej turecki 50%	90.—
Braunsztyń	80.—	Pumeks w kawałkach	60.—
Chlorek baru	62.—	Pumeks w proszku	55.—
Chlorek cynku w proszku 98/100%	100.—	Rtęć w butlach à 34,6 kg za butlę	390.—
Chlorek wapna	41.—	Salmjak mielony	115.—
Dwuchromian potasu	190.—	Salmjak w kaw. subl.	200.—
Dwuchromian sodu	155.—	Siarczan kobaltu	750.—
Dwusiarczyn sodu bezwodny 60/62%	45.—	Siarczan magnezu	18.—
Fenol	310.—	Siarczan miedzi	52.—
Fosforan sodu trójzasadowy	100.—	Siarczan żelazowy	18.—
Fosfor czerwony	650.—	Siarka mielona	36.—
Glejta angielska w proszku	150.—	Siarka w łuskach	36.—
Glin metaliczny w proszku	500.—	Talcum 000	19.—
Grafit angielski w łuskach	130.—	Talcum 00000	26.—
Grafit angielski w proszku 95/97%	130.—	Talcum 000000	29.—
Hydrosulfit	250.—	Tanina 92%	800.—
Kalafonja	65.—	Tlenek kobaltu 76%	2000.—
Kamfora w taflach	650.—	Węgiel magnezu w cegiełkach	210.—
Klej kostny	150.—	Węgiel magnezu w proszku	150.—
Klej skórny	185.—	Węgiel aktywowany odbarwiający do olejów	160.—
Kaolina w kaw. i w proszku	14.—	Ziemia okrzemkowa	30.—
		Zelazocjanek potasowy	350.—
		Zelazocjanek sodowy	250.—

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg. loco skład Warszawa wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWORCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne: „PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BOŻUTA Sp. Akc.“, Łódź tel. 195-96, 195-97; Warszawa, Piusa XI. 3. m. 8, tel. 8-38-78. „WOLA KRZYSZTOPORSKA“ Fabryk. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165. ZAKŁADY CHEMICZNE W WINNICY, S. A. Winnica, poczta Henryków k/Warszawy, tel. 1-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross. Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.	Gliceryna farmaceutyczna i techniczna: na: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER“ Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.	Kwaśny węgiel sodowy (bikarbonat): „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24. Oleina zwierzęca: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30. Siarczek węgla: Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Chlorek wapna bielący: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Żgoda 10, tel. 634-94. Chlorek wapnia (CaCl₂): „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 5-91-24. Dwuchromian potasu i dwuchromian sodu, sól glauberska kalc: Tow. Fabryk Portl. Cem. „WYSOKA“ Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka Nr. 7, fabryka w Wrzosowej, p-ta Częstochowa 4. Wylączna sprzedaż: D/H. Maurycy Luxemburg. Warszawa, Senatorska 28/30, tel. 6 00 19.	Gumowe artykuły techniczne: Sp. Akc. „WOLBROM“, Warszawa, Leszno 15, tel. 11-06-81, Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW“ Sp. Akc., Warszawa, Złota 35, tel. 533-49.	Sól glauberska krystaliczna i kaustyczna: „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24. Soda kaustyczna: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Żgoda 10, tel. 634-94.
Farmaceutyczne przetwory: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN“, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess. „Fr. KARPINSKI Spółka Akcyjna“, Warszawa. Wolność 9, tel. 11-06-00.	Jedwab sztuczny: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39. FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW“, Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.	Sól glauberska krystaliczna: „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39. Stearyna: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
	Karbide: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Żgoda 10, tel. 634-94. Klej kostny i skórny: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.	

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 LIPCA 1936 ROKU

SPRAWY PODATKOWE

Przygotowania do reformy systemu podatkowego, podjęte przez organizacje gospodarcze, Izby Przemysłowo-Handlowe i Centralny Związek Przemysłu Polskiego, i obejmujące zakres zagadnień interesujących bezpośrednio przemysł, dały sposobność Związkowi Przemysłu Chemicznego do zajęcia stanowiska w kilku doniosłych zagadnieniach.

Na czoło wysuwa się sprawa reformy podatku dochodowego pobieranego od zysków osób prawnych.

Związek podzielił tutaj w ogólnych zarysach stanowisko zajęte przez Centralny Związek Przemysłu Polskiego, które to stanowisko dałoby się streścić następująco. Podstawą wymiaru winien być rzeczywiście osiągnięty dochód, zasady wymiaru winny być proste i w ten sposób skonstruowane, aby nie było potrzeby dokonywania corocznej rewizji bilansów. Przedmiotem podatku winny być następujące pozycje: suma przeznaczona do podziału pomiędzy spółników, przelewy na kapitał zapasowy i rezerwowy, nadwyżki likwidacyjne. Stopa podatku winna być jednolita lecz odmienna dla każdej z trzech powyższych podstaw wymiaru, jeśli przyjąć że stopa od zysku spółników wyniesie $x\%$, to stopa od przelewów winna wynieść $\frac{x}{2}\%$, zaś od nadwyżek $\frac{x}{3}\%$. Dochód z udziałów w spółkach oraz dochód z akcji nie będzie podlegał opodatkowaniu u osób którym został wypłacony.

W opinii Związku Przemysłu Chemicznego szczególnie podniesiony został ostatni postulat, którego realizacja stać się może potężną dźwignią w uprzemysłowieniu Polski, budząc zainteresowanie najszerszych warstw rynkiem akcyjnym.

Drugim kapitalnym zagadnieniem poruszonym przez Związek Izb Przemysłowo-Handlowych jest sprawa ulg dla inwestycji przemysłowych. Opinia Związku Przemysłu Chemicznego o sposobie ujęcia tych ulg oparta została na następujących zasadach. Ulgi podatkowe należy stosować, zasadniczo tylko do inwestycji celowych t. j. takich, które zapewniają: a) trwały wzrost dochodu przedsiębiorcy, b) wzmagają stan zatrudnienia i c) usuwają zbędny import. Ulgi winny być stosowane przede wszystkim w postaci potrącenia kosztu inwestycji z dochodu podlegającego opodatkowaniu, analogicznie do potrącenia kosztu wzniesienia nowej budowli mieszkalnej. Drugi przywilej podatkowy przyznany budownictwu mieszkaniowemu t. j. zwol-

nienie dochodu z inwestycji od opodatkowania jest bardzo trudny do zastosowania przy inwestycjach przemysłowych ze względu na trudność oddzielenia tego dochodu od innych dochodów przedsiębiorstwa. Zastosowanie tego przywileju tylko do nowych inwestycji, tworzących samodzielne przedsiębiorstwo, byłoby wyraźnym pokrzywdzeniem starych przedsiębiorstw.

Aby zrealizować postawioną na wstępie zasadę popierania tylko celowych inwestycji należałoby skonstruować ulgi amortyzacyjne na następujących warunkach: a) dopuszczalna stopa amortyzacyjna wzrasta corocznie w określonym stosunku, co może zapewnić dokonywanie inwestycji przynoszących trwały dochód czyli gospodarczo pożytecznych, b) stopa amortyzacyjna wzrasta lub spada w zależności od ilości zatrudnionych rąk roboczych, przed i po inwestycji, co nie pozwoli na nadmierną mechanizację przemysłu ze szkodą dla rynku pracy, c) inwestycje przemysłowe obejmujące instalacje wyrobu krajowego podlegają korzystniejszej stopie amortyzacyjnej niż inwestycje dokonane przy pomocy instalacji zagranicznych.

Wreszcie do tych zasad dodać należy, że celem uniknięcia przeinwestowania niektórych gałęzi, należy ulgi amortyzacyjne lub ich wysokość uzależnić od faktu czy dana inwestycja ma na celu produkcję konkurującą z już istniejącymi czy też produkcją nową.

Dwie dalsze sprawy zaopiniowane przez Związek dotyczą reformy świadectw przemysłowych oraz ustalenia spisu przedmiotów i urządzeń zużywających się w okresie krótszym niż lat 5 i dopuszczanych, skutkiem tego, do zamieszczenia w odpisach amortyzacyjnych w jednorocznym okresie.

W pierwszej sprawie Związek ustosunkował się przychylnie, do projektu, który oddziela wysokość kategorii świadectwa od ilości zatrudnionych robotników, uzależnia ją natomiast od dochodu brutto w latach ubiegłych mnożonego przez współczynnik rentowności. Projekt ten przewiduje nadto rozłożenie opłat za świadectwa przemysłowe na cztery raty. W ostatniej wreszcie sprawie Związek współpracował przy ułożeniu spisu przedmiotów i urządzeń zarówno w dziale ogólnym, jak i w dziale specjalnie ułożonym dla przemysłu chemicznego, posługując się przy tej pracy wynikami ankiety rozpisanej do zrzeszonych przedsiębiorstw.

NOWE DZIAŁY PRODUKCJI

Zjednoczone Fabryki Związków Azotowych w Mościcach i Chorzowie uruchomiły produkcję węglanu magnezowego.

Zjednoczone Zakłady Materiałów Wybuchowych i Azotu, Łaziska Górne wznowiły, po dłuższej przerwie, produkcję dwinitrobenzenu o p. k. 84°C.

BEZPIECZEŃSTWO PRACY

W celu rozpowszechnienia wśród robotników zasad bezpiecznej pracy czasopismo „Bezpieczeństwo i Higiena Pracy” wydało specjalne wkładki z odpowiednimi przepisami i instrukcjami. Wkładki przeznaczone są do umieszczenia w kopertach wypłat robocizny lub książeczkach obrachunkowych. Cena wkładek wynosi zł. 12 za 1000 egz.; są one do nabycia w administracji wydawnictwa „Bezpieczeństwo i Higiena Pracy”, Warszawa, Polna 4.

Dotychczas zostały opracowane następujące teksty, dotyczące ogólnych przepisów oraz instrukcyj dla robotników fabryk chemicznych:

1. Porządek. 2. Odzież fabryczna. 3. Dbanie o czystość i zdrowie. 4. Ogólne przepisy bezpieczeństwa. 5. Chronimy oczy przed urazami przy pracy (ilustr.). 6. Drabiny trzeba zabezpieczyć przed poślizgiem (ilustr.). 8. Ogólne przepisy pracy na drabinach. 9. Pracując na drabinie zawsze na szyję torbę i uważaj aby narzędzie nie spadało (ilustr.). 10. Kiedyś ostatni raz zbadaj hamulec u swego wozu. 11. Nie wolno w przejściach ustawiać żadnych przedmiotów. 12. Przy maszynach noś odzież obcisłą. 13. Złe podwyższenie drabiny — przyczynia się do ciężkich wypadków. 14. Dbaj o bezpieczeństwo swoje własne i towarzyszy pracy. 15. Pożar fabryki — to wzrost bezrobocia. Nie palić w miejscach gdzie zakaz palenia. 16. Ogólne przepisy przesywania pasów. 17. Nie lekceważyc gwoździ w fornierkach (ilustr.). 51. Obchodzenie się z kwasem siarkowym. 52. Wyładowanie i manipulacja kwasami. 53. Środki ostrożności przy czyszczeniu zbiorników po kwasach. 54. Ubranie ochronne przy wyładowaniu i manipulacji kwasami. 55. Pierwsza pomoc w razie zatrucia benzyną lub benzolem. 56. Środki ostrożności przy wstępowaniu do zbiorników po benzynie, benzolu i t. p. 57. Dokładnie odwietrzyć zbiorniki z gazów palnych lub trujących przed naprawą, gdyż grożą wybuchem lub zatruciem (ilustr.). 58. Ogólne przepisy bezpiecznej pracy w przemyśle chemicznym.

KRONIKA

W dniu 2 lipca odbyło się posiedzenie Zarządu Związku. Na wstępie rozważone zostały sprawy bieżące, sprawozdanie z rokowań handlowych oraz przedyskutowany został projekt regulaminu instytucji „pism zapieczętowanych”, która powołana zostanie przez Związek.

Następnie przyjęty został w ostatecznej redakcji regulamin prac Zarządu Związku.

Ponadto na temże posiedzeniu Zarządu w poczet członków Związku zostały przyjęte następujące przedsiębiorstwa:

Sp. z ogr. odp. „Carbona, Katowice, Kłodnika 83, Fabr. Wyr. Gum. „Satelit”, Łódź, Wólczańska 168. Fabr. Wyr. Gum. i Azbest. R. Tschakert i Ska, Warszawa, Jerozolimskie 45. Zakł. Przem. „Guma-Rubber”, Warszawa, Gęsia 30. Fabr. Wyr. Gum. „Indogum”, Warszawa, Srebrna 16. Fabr. Wyr. Gum. „Brage”, Warszawa, Stalowa 9.

W drugiej części zebrania p. Witold Kuczewski, wicedyrektor Izby Przemysłowo-Handlowej, wygłosił referat na temat koncesjonowania działalności przemysłowej w Polsce, jako zagajenie dyskusji nad tem zagadnieniem.

Obszerna dyskusja stała się punktem wyjścia do sformułowania stanowiska Związku, które przedstawione zostanie Ministerstwu Przemysłu i Handlu, zgodnie z jego żądaniem (vide „Wiadomości” Nr. 12 notatka p. t. „Wykonanie zaleceń Narady Gospodarczej”).

Do zagadnienia tego oraz do sprawy „pism zapieczętowanych” powrócimy na łamach naszego pisma.

Dnia 3 lipca r. b. w lokalu Związku Polskich Przemysłowców Metalowych odbyła się wspólna konferencja przedstawicieli przemysłu chemicznego oraz mechaniczno-metalowego w celu przedyskutowania zagadnienia zaopatrywania polskiego przemysłu chemicznego w krajowe maszyny, aparaty, urządzenia i materiały. Podano rozważeniu szereg tematów i sformułowano postulaty, dotyczące sprawniejszych dostaw w zakresie wyrobów aluminiowych (zwłaszcza zbiorników), stali kwasoodpornych (zwłaszcza wyrobów lanych, rur i t. d.), autoklawów emalowanych, wyrobów ołowianych, stopów „kolorowych” i t. p.

Dyskusja wykazała pożytek konferencji tego typu. Następne zebranie przedstawicieli obu przemysłów odbędzie się jesienią; będzie ono poprzedzone ankietą przeprowadzoną wśród zrzeszonych przedsiębiorstw chemicznych.

Wydawnictwo „Rocznik Służby Zagranicznej” Rzplitej Polskiej (Redakcja Plac Marszałka Piłsudskiego 9) przystąpiło do wydania Rocznika na rok 1936, jako oficjalnej publikacji M. S. Z. przy współpracy Ministerstwa Przemysłu i Handlu. Poza treścią urzędową Rocznik zawierać będzie dział informacyjno-gospodarczy.

W dziale tym figurować będą zarówno artykuły opisowo-informacyjne, dotyczące wszystkich gałęzi naszego życia gospodarczego, jak i poszczególnych firm. Ponadto Rocznik zawierać będzie ogłoszenia. Przewidziane jest wydzielenie osobnego działu poświęconego przemysłowi chemicznemu. Ze względu na charakter wydawnictwa i zakres jego czytelników — jest bardzo pożądane aby zrzeszone przedsiębiorstwa współpracowały z wydawnictwem, zamieszczając dane dotyczące produkcji i ogłoszenia.

Międzynarodowe Stowarzyszenie Producentów Kleju Kostnego „EPIDOS” zorganizowało — jak nasi czytelnicy sobie przypominają — kurs, mający na celu zachętę i wynagrodzenie poszukiwań nad znalezieniem nowych dziedzin i powiększeniem zastosowania kleju kostnego. Konkurs ten wywołał wśród badaczy różnego rodzaju wielkie zainteresowanie; stowarzyszenie otrzymało znaczną ilość interesujących pomysłów i rozdało laureatom konkursu nagrody na łączną sumę fr. szw. 30.000.

Międzynarodowe Stowarzyszenie Producentów Kleju Kostnego „EPIDOS” postanowiło kontynuować poszukiwania na tej drodze i przeznaczyło obecnie sumę fr. szw. 5.000 na popieranie badań dla osób, które przedstawiają interesujące pomysły zastosowania kleju oraz dla badaczy, którzy przedstawiają w zupełności opracowane projekty.

Główny Sekretarjat Międzynarodowego Stowarzyszenia, znajdujący się w Paryżu, 40, Rue du Colisée, udziela wszelkich informacji w tej kwestji osobom, pragnącym przedstawić projekty nowego zastosowania lub ulepszenia już znanego zastosowania kleju kostnego.

Informacyj w powyższej sprawie udziela również Towarzystwo Zakładów Chemicznych „STREM” Sp. Akc., Warszawa, Mazowiecka Nr. 7.

Nakładem Centralnego Związku Przemysłu Polskiego ukazał się „Przegląd ustawodawstwa socjalnego za okres 1918 — 1935”, zawierający spis ważniejszych przepisów prawnych z dziedziny ustawodawstwa pracy, wydanych a nie uchylonych w powyższym okresie.

W dniach 5 — 30 września, t. j. w okresie „Targów Wschodnich” odbędzie się we Lwowie wystawa p. n. „Nasze lasy i ochrona przyrody” organizowana przez Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w Warszawie i Izbę Przemysłowo-Handlową we Lwowie. W obrębie działu przemysłowo-drzewnego zarezerwowany jest udział dla przemysłu chemicznego, związanego z surowcem drzewnym.

W dniach 12 — 17 lipca odbywa się w Scheveningen w Holandji kongres oficjalny pod nazwą „V Kongres Międzynarodowy techniczno-chemiczny przemysłów rolnych”. Delegatem oficjalnym organizacji kongresu jest p. prof. K. Smoleński.

W posiadaniu Związku znajduje się odpis reskryptu Ministerstwa Opieki Społecznej Nr. Un. 9/12 — 6, zawierającego wyszczególnienie warunków spłacania należności b. Zakładu Ubezpieczenia od Wypadków we Lwowie z tytułu wartości kapitałowych rent wypadkowych.

Przychylając się do projektu opracowanego przez Izbę Przemysłowo-Handlową w Warszawie w zakresie ulg w państwowym podatku

przemysłowym w związku z akcją zwalczania bezrobocia, Ministerstwo Skarbu, okólnikiem z dn. 19 czerwca b. r. Nr. D. V. 40074/4/36, ogłoszonym w Nr. 17 Dziennika Urzędowego Ministerstwa Skarbu przewidziało szereg ulg w opłatach od świadectw przemysłowych dla przedsiębiorstw powiększających ilość zatrudnionych robotników.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Podpisany został układ handlowy z Austrią. Zainteresowane przedsiębiorstwa poinformowane zostaną bezpośrednio o szczegółowych postanowieniach układu.

Zanotowane zostały następujące zmiany przepisów celnych i dewizowych, ogłoszone w Nr. Nr. 17 i 18 „Informatora Eksportowego”:

Austria. Przewidziane jest podwyższenie ceł na szereg produktów chemicznych w najbliższym czasie.

Brazylja. Polska zaliczona została do krajów reglamentujących dewizy i w związku z tem na przywóz z Polski nie będą przydzielane wolne dewizy.

Hiszpanja. Podwyższenie ceł na szereg produktów chemicznych.

Łotwa. Zmiana ceł pobieranych od jedwabiu sztucznego.

Persja. Obowiązek przedstawiania świadectw pochodzenia przy imporcie wszelkich towarów.

Szwecja. Projekt podwyżki ceł na szereg produktów chemicznych.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W „Dzienniku Ustaw” Nr. 45 z dn. 15 czerwca pod poz. 332 ukazało się Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 3.VI. 1936 o zmianie taryfy, celnej wywozowej; prócz szeregu zmian dotyczących wywozu płodów rolnych obejmuje ono także zmiany dotyczące wywozu szlamów ołowianych, mosiądzu, tombaku, spiżu, miedzi fosforowej, argenty, metalu brytanja.

W tymże „Dzienniku Ustaw” pod poz. 335 ogłoszony został jednolity tekst Rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 15.VII. 1927 o Izbach Przemysłowo-Handlowych.

W „Dzienniku Ustaw” Nr. 48 z dnia 27 czerwca pod poz. 347 ogłoszone zostało Rozporządzenie Ministra Skarbu o cenach soli i solanki.

W dniu 1 lipca 1936 r. wchodzi w życie nowe prawo wekslowe i czekowe, ogłoszone w Nr. 37 Dziennika Ustaw R. P. z 1936 r., pierwsze pod pozycją 282, drugie pod pozycją 283.

Nowemu prawu wekslowemu i czekowemu podlegają weksle i чеки, wystawione w dniu 1 lipca 1936 r. lub później. Weksle i чеки wystawione przed tym dniem podlegają dotychczas obowiązującemu prawu.

ORJENTACYJNE CENY NIEKTÓRYCH WYTWÓRÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

	Cena zł.		
Aceton	340.—	Kwas siarkowy 60° Bé	4.25
Alkohol metylowy techniczny 98%	160.—	Kwas solny 19°/21° Bé	9.50
Alkohol metylowy czysty 99/100	225.—	" octowy techn. 30%	85.—
* Amonjak skroplony za 1 kg NH ₃	1.53	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	15.—
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1.25	" rogowa 13/14% N ₂	35.—
Azotan amonu	100.—	* Naftalin czysty w luskach	48.—
Azotyn sodowy	110.—	Octan amylu	440.—
Benzol chem. czysty (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	80.—	Octan metylu	300.—
Benzol handlowy 90%, (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	75.—	Octan sodu	105.—
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13.50	" ołowiu	170.—
* Boraks	75.—	Oleina	185.—
Chloran potasu	175.—	Oleum 20%	12.75
Chlor ciekły	115.—	Olej lniany	125.—
Chlorek cynku 50° Bé	30.—	Olej kokosowy	98.—
Chlorek cynku w proszku biały	95.—	Olej palmowy (z ziarn)	100.—
* Chlorek wapna bielący	30.60	* Potaż kalcynowany 90/95%	120.—
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	18—20.—	* Potaż żrący topiony 88/92%	140.—
Chlorobenzol	160.—	Saletra amonowa	100.—
Chloroform czysty „purissimum“	720.—	Saletra potasowa	520.—
" „pro narcosi“	1.800.—	* Saletra sodowa przem.	18.—
Dwuwęglan sodowy	38.—	Saletra sodowa rafin.	75.—
Eter siarkowy	385—425.—	* Salmjak sublimowany	180.—
Fenol czysty	195.—	Siarczan amonu (frco stacja odbiorcza)	24.20
Formalina 40%	170.—	* Siarczan miedzi	50.—
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	240.—	* Siarczek sodu 60/62%	58.—
" techniczna 85/88%	180.—	Smola preparowana	14.50
Karbid	49.—	Soda amonjakalna 98%	20.70
Karbolineum	20.50	* " kaustyczna 97,5% loco Podgórze	49.70
Krezol czysty	75.—	Sól glauberska krystaliczna	7.—
Klej kostny	180.—	Sól Seignette'a (aptek)	420.—
Klej skórny	250.—	Stearyna	170.—
Kwas azotowy techn. 36° Bé za 100% HNO ₃	85.—	Superfosfat 16% par. Warszawa luzem	10.75
Kwas cytrynowy zwykły	460.—	Toluol czysty	95.—
Kwas mrówkowy 80%	210.—	Woda amonjakalna	43.—
Kwas winowy zwykły	480.—	Żelatyna techn.	450.—

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne: „PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BOŚ RUTA Sp. Akc.“, Łódź tel. 195-96, 195-97; Warszawa, Piusa XI. 3. m. 8, tel. 8-38-78. „WOLA KRZYSZTOPORSKA“ Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165. ZAKŁADY CHEMICZNE W WINNICY, S. A. Winnica, poczta Henryków k/Warszawy, tel. 1-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross, Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.	Gliceryna farmaceutyczna i techniczna: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER“ Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.	Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat): „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.
Chlorek wapna bielący: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.	Gumowe artykuły techniczne: Sp. Akc. „WOLBROM“, Warszawa, Leszno 15, tel. 11.06-81, Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW“ Sp. Akc., Warszawa, Złota 35, tel. 533-49.	Oleina zwierzęca: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
Chlorek wapnia (CaCl ₂): „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 5-91-24.	Jedwab sztuczny: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39. FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW“, Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.	Siarczek węgla: Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Dwuchromian potasu i dwuchromian sodu, sól glauberska kalc: Tow. Fabryk Portl. Cem. „WYSOKA“ Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka Nr. 7, fabryka w Wrzosowej, p-ta Częstochowa 4. Wyłączna sprzedaż: D/H. Maurycy Luxemburg. Warszawa, Senatorska 28/30, tel. 6 00 19.	Karbid: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.	Sól glauberska krystaliczna: „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.
Farmaceutyczne przetwory: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN“, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess. „Fr. KARPINSKI Spółka Akcyjna“, Warszawa. Wolność 9, tel. 11-06-00.	Klej kostny i skórny: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.	Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna: „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.
		Soda kaustyczna: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
		Stearyna: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 SIERPNIĄ 1936 ROKU

NOWY UKŁAD HANDLOWY POLSKO-FRANCUSKI

Dn. 20 lipca r. b., po 10-ciodniowym przedłużeniu dawnej — z r. 1924 — umowy handlowej polsko-francuskiej, weszło w życie nowe porozumienie handlowe polsko-francuskie, parafowane w Paryżu dn. 18 lipca r. b. Porozumienie to ma charakter tymczasowy, jest zawarte na pół roku, może być jednak wypowiedziane w terminie do dn. 31 sierpnia — a wówczas wygaśnie 1 października, lub też automatycznie prolongowane na każdy kwartał następny, jeśli nie będzie wypowiedziane na 2 tygodnie przed końcem poprzedzającego kwartału. Prowizorium to zmienia zasadniczo dotychczasowe stosunki polsko-francuskie. Przyznaje bowiem polskiemu towarom, eksportowanym do Francji, klauzulę największego uprzywilejowania i taryfę minimalną, co znakomicie polepsza szanse polskiego eksportu do Francji. Wzajemnie — Polska przyznaje Francji szereg zniżek celnych na eksportowane z Francji towary — zamiast wygasłych zniżek celnych, przyznanych Francji w r. 1924.

Jeśli chodzi o artykuły chemiczne, to udzieleną została Francji pokaźna ilość zniżek w polskiej taryfie celnej, zastępujących dawne zniżki z r. 1924, lub też całkiem nowych. Przy badaniu żądań, wysuniętych przez stronę francuską w zakresie ceł polskich na artykuły chemiczne, delegaci Rady Traktatowej, współdziałający z polską delegacją przy rokowaniach, poszli drogą która dała w swoim czasie doskonałe rezultaty przy zawieraniu umowy handlowej z W. Brytanią. Mianowicie, przeprowadzono cały szereg rozmów, narad i konferencji z francuskim Związkiem Przemysłu Chemicznego oraz poszczególnymi przedsiębiorstwami francuskimi, produkującymi i eksportującymi artykuły chemiczne do Polski. W wyniku tych narad nastąpiło całkowite uzgodnienie poglądów obu przemysłów chemicznych — polskiego i francuskiego — zarówno co do charakteru eksportu francuskiego, jak co do żądań w zakresie zniżek celnych. Narady zakończone zostały spisaniem wspólnego sprawozdania, dostarczonego oficjalnej polskiej i francuskiej delegacji do rokowań, które w wyniku osiągniętego przez sfery gospodarcze porozumienia miały na tym przynajmniej odcinku znakomicie uproszczone negocjacje.

Osiągnięte w ten sposób porozumienie między francuskim i polskim przemysłem raz jeszcze potwierdza słuszność tezy o wielkim pożytku bezpośrednich rozmów między przemysłami — w toku prowadzonych między Rządami rokowań.

W zakresie wysokości obrotów towarowych między Francją a Polską, zawarte prowizorium ustala zasadę całkowitego zrównoważenia obrotu, przyczem za punkt wyjściowy przyjęto wartość polskiego przywozu z Francji w r. 1935. Kontyngenty przeto, które zamknąć się ma import towarów francuskich do Polski, odpowiadać będzie zmniejszonej o pewien odsetek wartości takiego przywozu w odpowiednim okresie czasu ubiegłego roku. Co kwartał przeprowadzane rozliczenia mogą wskazać na konieczność przeprowadzenia pewnych korektyw, uskutecznianych w następnym okresie kwartalnym.

Jeśli wreszcie chodzi o sprawy rozrachunków, nie wynikających z obrotu towarowego, to specjalne postanowienia umowy regulują również tę sprawę w sposób nowy, a bardzo ciekawy i celowy.

Zawarte obecnie prowizorium kończy ostatecznie ten etap polskiej polityki gospodarczej, który był związany z wprowadzeniem w życie nowej taryfy celnej. Dawny bowiem traktat polsko-francuski przewidywał pewne procentowe zniżki od stawek taryfy celnej, a mechaniczne przerachowanie ich na nową taryfę o innej konstrukcji i innych stawkach celnych niekształcało bardzo często logiczną strukturę tej taryfy. Obecne zniżki przystosowane są już do nowej taryfy celnej, stanowią więc wyraźny postęp w porównaniu z dotychczasowym stanem rzeczy.

Równocześnie jednak nowe prowizorium rozpoczyna cykl umów, jakie Polska zawiera w obliczu wprowadzenia reglamentacji obrotu dewizowego. Jest to bowiem pierwsza umowa, jaką znegocjowaliśmy licząc się już ze zmianami warunkami życia gospodarczego — w związku z polskimi przepisami dewizowymi.

Należy stwierdzić, że podpisane przed paru dniami porozumienie jest niewątpliwym polepszeniem dotychczasowego stanu rzeczy w zakresie stosunków gospodarczych polsko-francuskich.

NOWE DZIAŁY PRODUKCJI

Założona została w Warszawie pod firmą Zakłady Chemiczne „J. Tobis” Sp. kom. fabryka niewyrabianych w kraju soli antymonu, baru, bizmutu, cynku, cyny, kadmu, kobaltu, litu, niklu, selenu i strontu. Sole te wyrabiane będą w 3-ch gatunkach, t. j. produkty techniczne, preparaty farmaceutyczne oraz odczynniki analityczne. Zarząd fabryki mieści się w Warszawie, Sto-krzyska 23; wypuszczenia preparatów na rynek należy się spodziewać we wrześniu r.b.

WŚRÓD KSIĄŻEK

Z okazji 25-lecia Tomaszowskiej Fabryki Sztucznego Jedwabiu, wydana została staraniem przedsiębiorstwa monografia Tomaszowskiej Fabryki. Monografia ta jest tak szczegółowym zjawiskiem w warunkach naszej rzeczywistości, że należy jej poświęcić specjalną uwagę.

Pięknie opracowana historia Tomaszowskiej Fabryki — na tle historii rozwoju produkcji sztucznych włókien, rozpoczyna we wstępnym rozdziale monografię. Dalej omówiono założenie i przedwojenną działalność Tomaszowskiej Fabryki, położenie w okresie wojennym i powojennym, wreszcie światową rolę jedwabiu sztucznego. Specjalny rozdział mówi o nowych działach produkcji: tomoianie, włóknie cięciem i siarczku węgla. Ożywiona i wszechstronna działalność społeczna stanowi treść rozdziału „Tomaszowska Fabryka a jej pracownicy”, wreszcie szereg zestawień liczbowych i statystycznych zamyka doskonale opracowaną monografię. Tekst napisany jest w ten sposób, że czyta się go z coraz bardziej rosnącym zainteresowaniem: warto zapoznać się z całością monografii, aby stwierdzić wielki postęp przemysłowy, techniczny i organizacyjny, jaki Tomaszowska Fabryka wniosła do życia gospodarczego naszego kraju. Jest to dorobek trwały i nieprzemijający, a tem cenniejszy, że działalność społeczna — w najszerszym tego słowa rozumieniu — uzupełnia zdobycze techniczne i finansowe.

Monografia wydana została w niezwykle szlachetnej formie graficznej, w kompozycji i układzie znanego polskiego artysty grafika, Tadeusza Gronowskiego. Wysoki poziom artystyczny całości, a zwłaszcza plansz, rysunków i wykresów stawia wydawnictwo najniewątpliwiej w pierwszym szeregu podobnych książek już nie tylko w skali polskiej, ale międzynarodowej.

Tomaszowskiej Fabryce Sztucznego Jedwabiu należą się wyrazy głębokiego uznania za podjęcie i zrealizowanie wysiłku wydania książki, która zarówno treścią jak formą zadawała najwyższe wymagania.

Nakładem Głównego Urzędu Statystycznego ogłoszone zostało niezmiernie interesujące wydawnictwo p. t. „Statystyka przemysłowa za r. 1934”. Książka obejmuje długi szereg zesta-

wień, dotyczących zatrudnienia i wypłat w górnictwie i przemyśle, tudzież bardzo szczegółowe dane o produkcji przemysłowej w r. 1934. Statystyka obejmuje: górnictwo, przemysł mineralny, metalowy, elektrotechniczny, chemiczny, włókienniczy, papierniczy, skórzaný, drzewny, spożywczy i obuwi mechanicznego.

Statystyką objęte są zakłady przemysłowe, wykupujące świadectwa przemysłowe I—VII kategorii. Jeśli chodzi o przemysł chemiczny, statystyka taka jest naogół wystarczająca, z wyłączeniem jednak statystyki produkcji mydła. Według bowiem danych G. U. St. w r. 1934 wyprodukowano w Polsce 37.251 tonn, podczas gdy jest rzeczą notorycznie znaną, że faktyczna produkcja mydła w tym czasie wyniosła znacznie więcej. Przyczyna różnicy tkwi oczywiście w tem, że spora ilość mydła produkowana jest w zupełnie drobnych warsztatach przemysłowych, a nawet rzemieślniczych.

Według danych G. U. S. liczba czynnych w przemyśle chemicznym w r. 1934 zakładów przemysłowych wyniosła 892, liczba robotnikodni — przeszło 13 milionów, ilość zatrudnionych robotników — 45.600, pracowników umysłowych — niespełna 8.000, wypłaty robotnicze — prawie 80 milionów złotych, świadczenia na ubezpieczenia społeczne przeszło 10 milionów złotych.

Wartość produkcji chemicznej w r. 1934 obliczona jest na ok. 650 milionów.

Wydawnictwo „Statystyka przemysłowa” stanowi cenne źródło informacyjne, opracowane w sposób przejrzysty i łatwy w posilkowaniu się zebranymi danymi.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Bezpośrednie połączenie okrętowe Gdyni z portami Afryki Południowej.

Wobec stałego rozwoju obrotów handlowych z Unją Połudn.-Atrykańską linja „Transatlantic”, utrzymująca łącznie z linją Wil. Wilhelmsen regularny dwutygodniowy serwis z portów norweskich do Afryki Południowej i spowrotem, postanowiła podjąć próbę zorganizowania bezpośredniej, miesięcznej komunikacji z portów polskich do Afryki Południowej.

Pierwszy statek tej linii, m/s „Klipparen” będzie ładował w Gdyni i Gdańsku bezpośrednio do następujących portów Połudn.-Atryki: East London, Cape Town i Durban około 23/25 lipca b. r.

Stawki przewozowe do portów zatoki Meksykańskiej.

Obiadująca w Paryżu Konferencja zachodnio-indyjska, ustalająca wysokość stawek frachtów morskich, uznała porty Gdyni i Gdańska za t. zw. porty bazowe (basic ports), wobec czego stawki transportowe z tych portów do Kuby i Zatoki Meksykańskiej zostały obniżone do poziomu stawek Hamburga i Rotterdamu.

Zanotowane zostały następujące zmiany przepisów celnych i reglamentacyjnych, ogłoszone w NN. 19, 20, i 21 „Informatora Eksportowego”

Indje Holenderskie. Z dniem 20 czerwca b. r. skontyngentowany został przywóz siarczanu żelaza.

Irak. Weszła w życie z dniem 22 maja b. r. nowa taryfa celna, wprowadzająca znaczny wzrost obciążenia celnego.

Haiti. Z dn. 27 maja b. r. uległy zmianie przepisy o znakowaniu.

Holandja. Skontyngentowany został przywóz mydeł perfumowanych.

Norwegja. Przewidywane jest podyższenie cła na biel cynkową.

Szwecja. Cło na potaż żrący uległo podwyżce z 2.50 Kr. do 4.50 Kr. za 100 kg.

Unja Połudn.-Atrykańska. Obniżono stawki celne na kleje, ceratę, farby i niektóre środki lecznicze.

Urugwaj. Przywóz kwasu cytrynowego dla produkcji wina został zwolniony od cła.

KRONIKA

XVI Kongres Chemji Przemysłowej odbędzie się w roku bieżącym od dn. 18 do 24 października. Szczegółowy program Kongresu jest już opracowany, obejmując — jak w latach poprzednich — prace w 19 sekcjach. Za najlepsze ze zgłoszonych prac przyznane będą dwie nagrody.

Zgłoszenie prac powinno nastąpić do dn. 15 sierpnia r. b. — pod adresem Towarzystwa Chemji Przemysłowej w Paryżu (Société de Chimie Industrielle — 28, Rue St. Dominique, Paris).

Międzynarodowe Biuro Nauczania Technicznego donosi nam, że najbliższy Międzynarodowy Kongres Nauczania Technicznego odbędzie się w roku bieżącym w Rzymie, od dn. 30 grudnia. Zgłoszenia na Kongres przyjmuje Sekretariat Biura — Paris, 12, Place de la Bourse, do dn. 15 września r. b.

Naczelniemi tematami obrad tegorocznego Kongresu będą: nauczanie techniczne a życie ekonomiczne, decyzja w wyborze zawodu, przygotowanie pracowników warsztatowych do obowiązku nauczania praktycznego w kołach zawodowych, rola kobiety w życiu ekonomicznym.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Warszawie donosi, że w okresie od dn. 1 do 21 października r. b. odbędzie się w Osaka (Japonja) wystawa przemysłowa. Zainteresowani eksporterzy polscy mogą otrzymać druki i schematy zgłoszeń w warszawskiej Izbie Przemysłowo-Handlowej.

W związku z trudnościami przy rozdziale surowców tłuszczowych oraz żywicy, Związek Izb Przemysłowo-Handlowych rozpiął wśród wszystkich zainteresowanych przedsiębiorstw przemysłowych ankietę, której celem jest zorientowanie się w faktycznym imporcie i zużyciu tłuszczu oraz żywicy w r. 1934 i pierwszym półroczu r. 1935. Wynik ankiety, która zakończona będzie dn. 6 sierpnia r. b., posłuży za jeden z elementów ułożenia klucza podziału kontyngentów tłuszczowych i żywicznych między importerów.

Do Związku Przemysłu Chemicznego napływają bardzo często od zrzeszonych przedsiębiorstw — z prośbą o złożenie — wnioski, podania i t. p. do poszczególnych Ministerstw w sprawach celnych, przywózowych i t. d. Podania takie powinny być zaopatrzone we właściwą opłatę stemplową; zdarza się jednak, że firmy zrzeszone nadsyłają takie przedłożenia bez opłaty stemplowej. Związek zwraca uwagę na konieczność dołączania odpowiednich znaczków stemplowych do przesyłanych podań.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W „Monitorze Polskim” Nr. 166 z dn. 20 lipca r. b. ogłoszone zostało pod poz. 308 obwieszczenie Ministra Skarbu w sprawie kontroli specjalnej przywozu do Polski towarów, pochodzących ze Szwajcarii.

Zgodnie z przepisami obwieszczenia, przy imporcie towarów ze Szwajcarii należy przedstawiać świadectwa rozrachunkowe, wystawiane przez Komisję Obrotu Towarowego. Ewidencję świadectw rozrachunkowych prowadzi Polskie Towarzystwo Handlu Kompensacyjnego. Obowiązek przedstawiania świadectw wszedł w moc począwszy od dn. 25 lipca r. b.

W Dzienniku Urzędowym Min. Skarbu Nr. 19 z dn. 21 lipca r. b. ogłoszony został pod poz. 595 okólnik Min. Skarbu, podający szczegółowe przepisy w sprawie kontroli specjalnej przywozu do Polski towarów szwajcarskich.

W „Monitorze Polskim” Nr. 162 z dnia 15 lipca r. b. ogłoszone zostało pod poz. 295 zarządzenie Ministra Skarbu z dn. 10 lipca 1936 w sprawie zwolnienia od obowiązku przedstawiania zaświadczeń walutowych przy wywozie niektórych towarów.

ECHA

* P. Dr. Józef Landau, Vice-Prezes Związku Przemysłu Chemicznego, został odznaczony Krzyżem Komandorskim belgijskiego Orderu Leopolda II.

Składamy dekorowanemu wysokiem odznaczeniem serdeczne powinszowania.

* P. Inż. Feliks Wiślicki, Prezes Związku Przemysłu Chemicznego, został powołany na członka Rady Towarzystwa Przyjaciół Międzynarodowego Domu Chemji, (Société des Amis de la Maison de la Chimie) w Paryżu.

CENY NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW CHEMICZNYCH W/G NOTOWAŃ FIRMY EDWARD GROŃNIEWSKI W WARSZAWIE, Srebrna 16.

	Cena w zł. za 1 kg.
Alun chromowy	0.72
Alun krystaliczny	0.45
Antychlor krystaliczny	0.50
Biel cynkowa	0.65
Biel ołowiana	1.55
Boraks krystal.	0.90
Cerezyzna biała II gat.	1.80
Cerezyzna żółta	1.65
Chlorek magnezu	0.30
Chlorek baru	0.65
Chlorek wapna	0.40
Chlorek wapnia	0.28
Dwuchromian potasu	1.90
Dwuchromian sodu	1.60
Degras orygin. Stadlera	1.50
Dekstryna biała	0.60
* Esencja octowa 80%	2.70
Emetyk	7.50
* Formalina 40%	1.90
Fosforan sodowy 3 ¹ zasadowy	0.90
Fenol krystal.	3.10
Fluorek sodu	2.20
Glukoza nieskażona	0.60
Kaolina	0.15
Kreda zwykła szlamowana	0.10
Kalafonja amerykańska „Hercules” N. jasna	0.86
* Kwas octowy 30% techn.	1.—
Kwas mrówkowy	2.45
Kwas mlekowy 50%	1.50
Kwas mlekowy 80%	2.60
* Kwas fosforowy chem. czysty	3.50

* Kwas fosforowy techniczny	2.70
Kremotartar	2.25
Kwas cytrynowy	4.85
* Kwas solny techn.	0.16
Kwas winowy kryst.	5.25
Litopon 30%	0.72
Minja ołowiana prawie chem. czysta	1.26
Minja żelazna	0.40
Nadboran sodowy	4.10
Nadmanganian potasu	3.50
Naftalin	0.60
Nigrozyna wodna	7.—
Nigrozyna tłuszczowa	12.—
Olej rycynowy	1.80
Olej kostny	4.50
Olej turecki 50%	0.85
Olej turecki 80%	1.50
Oropon (bejca dla skór)	1.90
Octan sodu	1.—
Ozokeryt czarny	2.—
Ozokeryt bielony	4.70
Parafina w taflach	1.14
Perhydrol 30%	3.20
Siarka	0.36
Siarczan glinu	0.25
Siarczan żelaza	0.20
Sól szczawikowa	1.50
Sól glauberska kryst.	0.10
Sól gorzka	0.22
Sadze angielskie	1.50
Tłuszcz z wełny jasny	0.95
Tłuszcz z wełny ciemny	0.75

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 1 kg loco skład Warszawa wraz z opakowaniem; ceny za produkty oznaczone gwiazdką, rozumieją się bez opakowania.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne: „PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BO RUTA Sp. Akc.”, Łódź tel. 195-96, 195-97; Warszawa, Piusa XI. 3. m. 8, tel. 8-38-78. „WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165. ZAKŁADY CHEMICZNE W WIN- NICY, S. A. Winnica, poczta Hen- ryków k/Warszawy, tel. 1-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross. Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.	Gliceryna farmaceutyczna i technicz- na: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LE- VER” Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.	Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat): „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.
Chlorek wapna bielący: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.	Gumowe artykuły techniczne: Sp. Akc. „WOLBROM”, Warsza- wa, Leszno 15, tel. 11.06-81, Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW” Sp. Akc., Warszawa, Złota 35, tel. 533-49.	Oleina zwierzęca: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
Chlorek wapnia (CaCl ₂): „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 5-91-24.	Jedwab sztuczny: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39. FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW”, Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.	Siarczek węgla: Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Dwuchromian potasu i dwuchromian sodu, sól glauberska kalc: Tow. Fabryk Portl. Cem. „WYSOKA” Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka Nr. 7, fabryka w Wrzosowej, p-ta Częstochowa 4. Wylączna sprzedaż: D/H. Maury- cy Luxemburg. Warszawa, Sena- torska 28/30, tel. 6 00 19.	Karbid: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.	Słomka i włosie wiskozowe: Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Farmaceutyczne przetwory: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczow- ska 16, tel. Centrala-Spiess. „Fr. KARPINSKI Spółka Akcyjna”, Warszawa. Wolność 9, tel. 11-06-00.	Klej kostny i skórný: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.	Soda amonjakalna, krystaliczna i kau- styczna: „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.
		Soda kaustyczna: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.
		Sól glauberska krystaliczna: „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39.
		Stearyna: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 SIERPNIĄ 1936 ROKU

„PISMA ZAPIECZĘTOWANE”

Inicjatywa twórcza gra w przemyśle chemicznym większą bodaj rolę niż w szeregu innych gałęzi produkcji. Jest to wynikiem, że chemja w pewnym stopniu sama tworzy objekty swych doświadczeń i działań. Znamiennym jest, że wytwórczość chemiczna kwitnie w krajach, w których jednocześnie zgłaszane są do opatentowania bardzo liczne wynalazki i odkrycia chemiczne. Ta równoległość postępu technicznego i zabiegów o zastrzeżenie sobie praw wyłączności ze strony wynalazców — musi skłaniać do tworzenia warunków, ułatwiających stwierdzenie prawa pierwszeństwa pomysłom w zakresie techniki chemicznej.

Niezawsze jednak myśl twórcza nadaje się do opatentowania. Czasem — z natury rzeczy pewne nowe odkrycie nie daje się ująć w ramy zastrzeżeń patentowych. W innym wypadku — istnieje dopiero początek pomysłu, który z czasem stopniowo dojrzeje do skryształizowanej postaci. Wreszcie — dokonywane są liczne nowe spostrzeżenia, dość nawet istotne, ale o tak nikłym zasięgu technicznym lub gospodarczym, że ich autorzy wstrzymują się zwykle od trudu i ponoszenia kosztów patentowania.

W tych wszystkich wypadkach — i wielu innych — twórcy powinni jednak mieć możliwość ustalenia pierwotności swych pomysłów, jeżeli niezawsze dla materialnych względów, to przynajmniej dla zaspokojenia godziwej i godnej poparcia ambicji. Tym celom służą właśnie „pisma zapieczętowane”, działające z wielkim pożytkiem oddawna w wielu krajach (Plis cachetés — we Francji, versiegelte Schreiben — w Niemczech i t. d.). Związek Przemysłu Chemicznego, wskutek inicjatywy swego Prezesa, tworzy obecnie instytucję „pism zapieczętowanych” i wzywa wszystkich twórczych pracowników na polu przemysłu chemicznego i pokrewnych działów do korzystania z instytucji, która będzie działać według poniżej podanego regulaminu.

Opierając się na § 2 statutu Związku Przemysłu Chemicznego R. P. — Zarząd na posiedzeniu dn. 30 lipca 1936 r. zdecydował przyjmowanie „pism zapieczętowanych”, których celem ma być umożliwienie ustalania pierwszeństwa pomysłów w zakresie chemji czystej i stosowanej oraz pokrewnych działów nauki i wytwórczości przemysłowej.

Zasady działania instytucji „pism zapieczętowanych” są następujące:

REGULAMIN

INSTYTUCJI „PISM ZAPIECZĘTOWANYCH”.

1) „Pisma zapieczętowane” przyjmuje Związek Przemysłu Chemicznego, zobowiązując się do przechowywania ich w warunkach bezpieczeństwa i poufności, stosując w tym kierunku jaknajdalej idące środki ostrożności.

2) „Pisma zapieczętowane” są przechowywane w zasadzie przez lat 10, poczem następuje ich otwarcie, ewentualnie opublikowanie, jeżeli autor nie postanowi inaczej (p. 3 regul.).

3) Autor, jako jedyny właściciel pisma zapieczętowanego, może je wycofać w każdej chwili, zalecić jego otwarcie, przed upływem okresu 10-cioletniego, lub zażądać dalszego przechowywania po upływie wymienionego okresu, aż do odwołania.

4) „Pismo zapieczętowane” powinno być złożone w Związku przez autora — osobiście lub przez osobę upoważnioną na piśmie, lub też przesłane listem poleconym. Opis pomysłu powinien być umieszczony w kopercie zaopatrzonej w imię, nazwisko i adres autora, oraz tytuł pomysłu (lub godło); koperta powinna być zapieczętowana pieczętką lakową autora. Koperta pierwsza (wewnętrzna) zostaje włożona do drugiej koperty (zewewnętrznej) opieczętowanej lakowemi pieczętkami Związku, oraz prywatną pieczętką lakową Dyrektora Związku lub jego zastępcy. Na kopercie zewnętrznej wpisane zostaje imię, nazwisko i adres autora, numer kolejny, data złożenia pisma w Związku, ewent. godło, co potwierdza własnoręcznym podpisem Dyrektor Związku lub jego zastępca.

Związek wydaje potwierdzenie złożenia „pisma zapieczętowanego” autorowi lub osobie przezeń upoważnionej, lub też przesyła odnośny dowód listem poleconym, pod adresem wskazanym przez autora.

Związek prowadzi specjalną księgę dla protokólnego rejestrowania, według kolejnych numerów złożonych „pism zapieczętowanych”; protokół podpisuje Dyrektor Związku lub jego zastępca oraz składający „pismo zapieczętowane” lub jeden z członków Zarządu Związku, upoważniony przez Prezydium. W najbliższym numerze organu Związku, ukazującym się po

złożeniu „pisma zapieczętowanego“, Związek zamieszcza notatkę, stwierdzającą fakt złożenia pisma, z kolejnym numerem, imieniem i nazwiskiem autora oraz ewent. tytułem pomysłu lub godłem.

5) Tytułem zwrotu kosztów manipulacyjnych, przechowywania i ewent. publikacji pobiera Związek od każdego złożonego „pisma zapieczętowanego“:

zł. 50 od osób prawnych (przedsiębiorstw, instytucyj i t. d.),

zł. 10 od osób fizycznych.

Zmianę wysokości powyższych opłat ustala, aż do odwołania Zarząd.

6) Treść i forma „pisma zapieczętowanego“ zależy całkowicie od uznania autora. Przedmiotem pisma zapieczętowanego może być pomysł techniczny, koncepcja naukowa, koncepcja gospodarcza, lub spostrzeżenie historyczne, z zakresu podanego na wstępie.

7) Na piśmienne żądanie autora lub po upływie lat 10 — „pismo zapieczętowane“ zostaje otwarte na najbliższym posiedzeniu Zarządu — poczem (w zależności od rezultatu zbadania przez osoby kompetentne, zaproszone przez Zarząd) Zarząd uchwała:

1) termin opublikowania tekstu w całości lub skrócie, z ew. dołączeniem komentarzy, lub też

2) bezpośrednie przekazanie do specjalnego archiwum Związku.

8) Śmierć autora nie przerywa ustalonego w p. 2 niniejszego regulaminu okresu 10-ciolecia przechowywania przez Związek „pisma zapieczętowanego“, chyba że autor przy złożeniu pisma zadysponował inaczej.

9) Z tytułu podjęcia się przechowania „pisma zapieczętowanego“ Związek nie ponosi żadnej odpowiedzialności prawnej, w razie uszkodzenia, zaginięcia, zniszczenia lub naruszenia jego poufności — jeżeli fakty te zostały spowodowane okolicznościami od Związku niezależnymi. Ponadto Związek nie przyjmuje na siebie zobowiązania zapewnienia autorowi na drodze urzędowej, uzyskania prawa pierwszeństwa dla jego pomysłu.

10) Z samego faktu złożenia „pisma zapieczętowanego“ wynika, że autorowi znane są przepisy niniejszego regulaminu.

NOWE DZIAŁY PRODUKCJI

Sp. Akc. „Boruta“ w Zgierzu podjęła produkcję następujących półproduktów organicznych:

Benzolosulfoamid, dwuchlorobenzodyna, kwas naftyloaminosulfonowy Cleve (1.6 + 1.7), kwas paraamidosalicylowy.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Rozpoczęte zostały rokowania handlowe z *Włochami*, których głównym celem jest zawarcie układu kontyngentowego i rozrachunkowego.

Czynione są przygotowania do rokowań handlowych z *Hiszpanją*.

Przedsiębiorstwa zainteresowane w obrocie z temi krajami proszone są o zawiadomienie Związku o swych postulatach.

W posiadaniu Związku znajdują się obszerne raporty konsularne, dotyczące obrotów w handlu zagranicznym następujących krajów Ameryki Południowej i Centralnej: *Ekwador, Meksyk, Nikaragua*.

Eksport produktów chemicznych w pierwszym półroczu roku bieżącego kształtował się niepomyślnie. W roku ubiegłym wywieziono w tym okresie produktów chemicznych za 23.736 tys. zł., zaś w roku bieżącym za 19.469 tys. zł. Spadek wynosi zatem 4.167 tys. zł. co stanowi zgóram 17%. Na spadek wpłynęło głównie zmniejszenie wywozu: makuchów, benzolu, sody, siarczanu amonu, materiałów wybuchowych, superfosfatów i soli potasowych. Szereg drobniejszych pozycji wywozu chemicznego wykazuje natomiast wzrost.

Zwracamy uwagę na następujące informacje opublikowane w Nr. 18 „Informatora Eksportowego“: dopłaty kompensacyjne w obrotach walutą polską na *Węgrzech* (str. 5), system dzielenia kontyngentów importowych w *Holandji* (str. 8).

Izba Handlowa w porcie Pireus organizuje stałą wystawę wzorów i tą drogą zaprasza przedsiębiorstwa chemiczne polskie do wzięcia w niej udziału. Udział jest bezpłatny, waga prób nie może przekraczać 1/2 kg.

Zainteresowani proszeni są o porozumienie z Izbą Przemysłowo Handlową w Warszawie, Wydział Informacyj Handlowych.

KRONIKA

Dn. 30 lipca r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którym przyjęto i zatwierdzono regulamin „pism zapieczętowanych“, omówiono szczegółowo sprawę traktatu handlowego polsko-francuskiego; ponadto Zarząd zajął się sprawą prośby Ligi Obrony Powietrznej P. o zainicjowaniu zbiórki na cele powiększenia sprzętu lotniczego.

W poczet członków Związku Przemysłu Chemicznego zostały przyjęte Polskie Zakłady Gumowe „Semperit“, Sp. Akc. w Krakowie, ul. Rzeźnicza 20.

W czasie od 23—26 sierpnia r. b. odbędzie się w Królewcu 24 Deutsche Ostmesse. Targi te obejmują działy: wyroby ze skóry, obuwie, art. gospodarstwa domowego, artykuły spożywcze, chemikalja, art. piśmienne i papier, artykuły sportowe, zabawki, galanterja; dział techniczny, budowlany, wystawę rolniczą i wystawę rzemiosł.

Informacji udziela Zarząd Targów: Deutsche Ostmesse, Ostmessehaus, Königsberg, Pr.

Podajemy do wiadomości, iż firma Władysław Rymkiewicz, Łódź Piotrkowska 238, wypuściła na rynek papiery chroniące od wilgoci „Ocean“, papiery parafinowane, woskowane i impregnowane, papiery eksportowe podklejo-

ne tkaniną i jutą, tekturki izolacyjne, papiery do pakowania jedwabiu, do osnów jedwabnych, papiery gumowane, papyroliny i t. d.

Sekretariat Międzynarodowego Komitetu Naukowej Organizacji podaje do wiadomości, że prace VI Międzynarodowego Kongresu Organizacji, który odbył się w r. 1935 w Londynie, są do nabycia po niższej cenie 7/6 d za 6 tomów. Zamówienia należy kierować do Sekretarza Honorowego Komitetu Wykonawczego Kongresu, p. Prescott, 21 Tothill Street, Londyn SW 1.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych (Dep. Polityczny, Wydział Prasowy) zwraca się za naszym pośrednictwem do firm zrzeszonych w Związku z prośbą o przesłanie pod adresem Ministerstwa kilku kompletów plakatów, katalogów ilustrowanych, o ile możliwości w języku angielskim, obrazujących produkcję i handel Polski.

INSTRUKCJE BEZPIECZEŃSTWA

Sekcja Bezpieczeństwa Pracy Związku Przemysłu Chemicznego, rozwijająca od paru lat swą pożyteczną działalność, przysłała do przesłania o konieczności wydawania instrukcji, dotyczących pracy w pewnych poszczególnych działach przemysłu chemicznego. W licznych krajach uprzemysłowionych takie właśnie pouczenia i wskazówki wydawane są oddawna, ze stwierdzonym dodatnim rezultatem. Jako wzór służyć mogą liczne i bardzo starannie opracowywane „Safety „Circular's”, wydawane przez Association of British Chemical Manufacturers.

W wyniku prac Sekcji wydane zostały dwie pierwsze instrukcje, mianowicie: Instrukcja bezpieczeństwa przy użytkowaniu i przewożeniu kwasu siarkowego oraz Instrukcja bezpieczeństwa w fabrykach barwników i organicznych produktów przejściowych, które rozsyłamy wszystkim zrzeszonym przedsiębiorstwom, a w szczególności fabrykom bliżej zainteresowanym w zwalczaniu specjalnych niebezpieczeństw.

Instrukcje powinny się znaleźć w ręku tych wszystkich osób, które mają wpływ na kształtowanie metod pracy i zachowywanie środków ostrożności. Przedewszystkiem — instrukcja powinna leżeć na biurku każdego inżyniera ruchu, majstra, podmajstrzego, starszego robotnika, praktykanta i t. d. Gdy bowiem na wyobraźnię prostego robotnika silniej oddziałują barwy plakat jaskrawie uwydatniający niebezpieczeństwo, to sfery więcej wykształcone w Instrukcjach powinny znaleźć środek, który może się przyczynić do zmniejszenia ilości wypadków przy pracy w fabrykach chemicznych.

Na żądanie — przesyłamy (bez żadnych opłat) dodatkowe ilości instrukcji bezpieczeństwa.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W numerze 53 „Dziennika Ustaw” pod poz. 385 ogłoszony został tekst protokołu taryfowego polsko-estońskiego podpisanego w Warszawie 27 marca 1935.

W numerze 58 „Dziennika Ustaw” z dnia 31 lipca r. b. ogłoszone zostały:

Dekret P. Prezydenta Rzplitej w sprawie zatwierdzenia polsko-gdańskiego układu w sprawach dewizowych (poz. 426).

Dekret P. Prezydenta Rzplitej w sprawie podatku od olejów mineralnych wraz ze stosownym rozporządzeniem wykonawczym (poz. 427 i 428).

Rozporządzenie wykonawcze do Dekretu p. Prezydenta Rzplitej o ulgach podatkowych dla nabywców pojazdów mechanicznych (poz. 430).

W numerze 59 „Dziennika Ustaw”, z dnia 5 sierpnia, pod poz. 434 ogłoszone zostało Rozporządzenie Rady Ministrów o warunkach i sposobie koncesjonowania domów składowych.

W numerze 60 „Dziennika Ustaw” z dnia 8 sierpnia ogłoszono:

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu w sprawie przedsiębiorstw zbierania i udzielania informacji gospodarczych (wywiadownie handlowe — poz. 441).

Rozporządzenie Ministra Skarbu o zmianie taryfy celnej wywozowej (cło wywozowe na drewno olszowe — poz. 442).

Rozporządzenie Ministra Skarbu rozszerzające listę autonomicznych zniżek celnych (zawiera zniżki na wyroby z gumy miękkiej „Dunlopillo” i szereg urządzeń kopalnianych i maszynowych — poz. 443).

W numerze 166 „Monitora Polskiego” ogłoszono:

Obwieszczenie Ministra Skarbu zmieniające postanowienia obwieszczenia z dn. 18.XI. 1935 o specjalnej kontroli polsko-niemieckiego obrotu towarowego (poz. 307).

Obwieszczenie Ministra Skarbu o specjalnej kontroli przywozu ze Szwajcarii (poz. 308).

W numerze 168 „Monitora Polskiego” ogłoszono Zarządzenie Ministra Skarbu o obowiązku uzyskiwania zaświadczeń walutowych przy wywozie do Gdańska drewna, węgla, bekonów, trzody chlewnej, zbóż, grochu, mąki (poz. 313).

W numerze 177 „Monitora Polskiego” pod poz. 329 ogłoszono dalszą listę banków dewizowych.

W Dzienniku Taryf i Zarządzeń Kolejowych Nr. 23 z dnia 30 lipca b. r. ukazało się Rozporządzenie Ministra Komunikacji, skreślające dotychczasowe taryfy specjalne WE—36, WE—40, WE—42 i WE—48 na siarczan amonowy, azotan amonowy oraz nawozy azotowe i ich mieszanki. Jednocześnie w załączniku do Nr. 23 Dziennika Taryf i Zarządzeń Kolejowych, opublikowane zostały nowe taryfy specjalne na powyższe produkty o tej samej numeracji. Z ważniejszych zmian należy wymienić prerעדagowanie w taryfach WE—36, WE—40 i WE—42 p. 4-go „Szczególne warunki stosowania”, który otrzymał obecnie przy przesyłkach wagonowych następujące brzmienie: „Odbiorcą winien być rolnik lub przedsiębiorstwo dostarczające nawozy rolnikom”.

ORJENTACYJNE CENY NIEKTORYCH WYTWÓRÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO		Cena zł.		
Aceton		320.—	Kwas siarkowy 60° Bc	4.25
Alkohol metylowy techniczny 98%		160.—	Kwas solny 19°/21° Bc	9.50
Alkohol metylowy czysty 99/100		225.—	" octowy techn. 30%	85.—
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃		1.53	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	15.—
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂		1.25	" rogowa 13/14% N ₂	35.—
Azotan amonu		100.—	* Naftalin czysty w łuskach	48.—
Azotyn sodowy		110.—	Octan amylu	440.—
Benzol chem. czysty (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)		80.—	Octan metylu	300.—
Benzol handlowy 90%, (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)		75.—	Octan sodu	105.—
Bisulfat (kw. siarczan sodu)		13.50	" ołowiu	170.—
* Boraks	75—85.—		Oleina	185.—
Chloran potasu		175.—	Oleum 20%	12.75
Chlor ciekły		115.—	Olej lniany	125.—
Chlorek cynku 50° Bc		30.—	Olej kokosowy	98.—
Chlorek cynku w proszku biały		95.—	Olej palmowy (z ziarn)	100.—
* Chlorek wapna bielący		30.60	* Potaż kalcynowany 90/95%	120.—
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	18—20.—		* Potaż żrący topiony 88/92%	140.—
Chlorobenzol		160.—	Saletra amonowa	100.—
Chloroform czysty „purissimum“		720.—	Saletra potasowa	520.—
" „pro narcosi“		1.800.—	* Saletra sodowa przem.	18.—
Dwuwęglan sodowy		38.—	Saletra sodowa rafin.	75.—
Eter siarkowy	385—425.—		* Salmjak sublimowany	180.—
Fenol czysty		195.—	Siarczan amonu (frco stacja odbiorcza)	24.20
Formalina 40%		170.—	* Siarczan miedzi	50.—
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bc		240.—	* Siarczek sodu 60/62%	58.—
" techniczna 85/88%		180.—	Smola preparowana	14.50
Karbid		49.—	Soda amonjakalna 98%	20.70
Karbolineum		20.50	* " kaustyczna 97,5% loco Podgórze	49.70
Krezol czysty		75.—	Sól glauberska krystaliczna	7.—
Klej kostny		180.—	Sól Seignette'a (aptek)	420.—
Klej skórny		250.—	Stearyna	170.—
Kwas azotowy tech. 36° Bc za 100% HNO ₃		85.—	Superfosfat 16% par. Warszawa luzem	10.75
Kwas cytrynowy zwykły		460.—	Toluol czysty	95.—
Kwas mrówkowy 80%		210.—	Woda amonjakalna	43.—
Kwas winowy zwykły		480.—	Żelatyna techn.	450.—

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne: „PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BO, RUTA Sp. Akc.“, Łódź tel. 195-96, 195-97; Warszawa, Piusa XI. 3. m. 8, tel. 8-38-78. „WOLA KRZYSZTOPORSKA“ Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165. ZAKŁADY CHEMICZNE W WIN- NICY, S. A. Winnica, poczta Hen- ryków k/Warszawy, tel. 1-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross. Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.	Gliceryna farmaceutyczna i technicz- na: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LE- VER“ Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.	Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat): „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.
Chlorek wapna bielący: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.	Gumowe artykuły techniczne: Sp. Akc. „WOLBROM“, Warsza- wa, Leszno 15, tel. 11.06-81, Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW“ Sp. Akc., Warszawa, Złota 35, tel. 533-49.	Oleina zwierzęca: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
Chlorek wapnia (CaCl₂): „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 5-91-24.	Jedwab sztuczny: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39. FABRYKA PRZEDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW“, Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.	Siarczek węgla: Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Dwuchromian potasu i dwuchromian sodu, sól glauberska kalc: Tow. Fabryk Portl. Cem. „WYSOKA“ Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka Nr. 7, fabryka w Wrzosowej, p-ta Częstochowa 4. Wylączna sprzedaż: D/H. Maury- cy Luxemburg. Warszawa, Sena- torska 28/30, tel. 6 00 19.	Karbid: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.	Sól glauberska krystaliczna i kau- styczna: „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.
Farmaceutyczne przetwory: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN“, Warszawa, Daniłowiczow- ska 16, tel. Centrala-Spiess. „Fr. KARPINSKI Spółka Akcyjna“, Warszawa. Wolność 9, tel. 11-06-00.	Klej kostny i skórny: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.	Soda kaustyczna: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 WRZEŚNIA 1936 ROKU

WYSTAWA PRZEMYSŁU METALOWEGO I ELEKTROTECHNICZNEGO

W dn. 23 sierpnia nastąpiło uroczyste otwarcie w Warszawie, przy Placu Unji Lubelskiej, Wystawy przemysłu metalowego, elektrotechniki i radjotechniki. Wystawa, która stworzona została wspólnym wysiłkiem przemysłu i organizacji społecznych, przy wysoce przychylnym poparciu władz, daje możność przedstawienia szerszym kołom społeczeństwa stanu obecnego przemysłów metalowych i pokrewnych, tak doniosłych pod względem technicznym, gospodarczym i obrony Państwa. Należy pamiętać, że przemysły metalowy i elektrotechniczny, mający szczególnie wielkie znaczenie dla przyszłości kraju, opierają się w przeważającej mierze na surowcach krajowych, wyroby zaś tych działów wytwórczości zawierają wielką ilość pracy ręcznej, a w szczególności pracy wykwalifikowanej.

Nadzwyczaj szybki w ostatnich czasach postęp nauki i techniki jest przyczyną przeżycia się w pewnym stopniu wystaw t. zw. „powszechnych”, ogarniających wszelkie dziedziny aktywności ludzkiej. Natomiast — coraz większego znaczenia nabierają wystawy specjalne, obrazujące rozwój określonego tylko działu wytwórczości. Oceniając z takiego punktu widzenia — Wystawę Metalowo - Elektrotechniczną należy stwierdzić, że spełnia ona swe zadania poprzez planowy dobór eksponatów oraz poprzez zilustrowanie gospodarczego stanu przy pomocy bardzo udanych i estetycznych wykresów i tablic. Na specjalne wyróżnienie zasługują piękne wykresy przemysłu hutniczego.

Niezależnie od zainteresowań ogólnych, zwiedzając Wystawę spotyka się szereg stoisk, zasługujących na specjalną uwagę przemysłowców chemicznych. Dotyczy to w pierwszym rzędzie pawilonu 18-go, w którym zgrupowane są maszyny, aparaty i instalacje „dla innych przemysłów”. W tym pawilonie wystawiają maszyny i urządzenia dla przemysłu chemicznego i spożywczo-przetwórczego następujące firmy:

Krawczyk & Ska — Zawiercie.
H. Cegielski, S. A. — Poznań.
Weigt, S. A. — Łódź.
Stocznia Gdańska, S. A. — Gdańsk.
J. John, S. A. — Łódź.

Alfred Popielka — Chorzów.
Superhermit — Warszawa.

Oczywiście — krajowa wytwórczość maszyn nie może się jeszcze wykazać możliwością produkcji tych wszystkich odmian i typów aparatów, które w coraz większej liczbie i coraz większym skomplikowaniu stosowane są w fabrykach chemicznych. Ale Wystawa jest nowym dowodem starań i wysiłków czynionych przez przemysł metalowy, aby zrealizować nowy etap w kierunku zaopatrywania krajowej wytwórczości chemicznej. Szczególnie interesujące są eksponaty stali i stopów kwasoodpornych i nierdzewiających. Ze specjalności zanutujemy: wodoczyszczacz syst. Douzil-Zeolit, wystawiony przez firmę Zieleniewski i Fitzner-Gamper oraz oddzielacz pyłu syst. „Tajfun”; autoklawy oraz misy z żeliwa kwaso-, ługo- lub ognio-odporne; uszczelnianie drzwi i okien przy pomocy taśmy metalowej, syst. „Superhermit”. Efektownie wygląda wystawiony przez firmę „Karpaty” system ogrzewania maszyn parniczych skropłonym gazem ziemnym (eteryną) w bombach.

Na zakończenie należy zaznaczyć, że w Wystawie bierze udział pewna ilość fabryk chemicznych, których produkcja częściowo stoi już na pograniczu innych dziedzin. Tak więc — Tow. „Elektryczność” Sp. Akc. w Żąbkowicach wystawia obfitą kolekcję węgla do lamp łukowych i baterji elektrod, oraz szcotek do maszyn elektrycznych. Sp. Akc. „Lignoza” w Katowicach — oprócz materiałów wybuchowych, środków zapalczyczych, artykułów pirotechnicznych i papierów — wystawia piękny zespół sztucznych materiałów plastycznych, na podstawie fenoli i formaliny.

Firma „Stomil” wystawia swe wyroby aż w trzech pawilonach: motoryzacyjnym, lotniczym i rowerowym. Z innych fabryk gumowych — stwierdzamy eksponaty firm: „Satelit” (Łódź) i „Tschakert R. i Ska” (Warszawa).

Wystawa jest dowodem żywotności przemysłu metalowego i elektrotechnicznego, a jednocześnie dodatnio świadczy o sprężystości organizacji branżowych, reprezentujących te przemysły.

BEZPIECZEŃSTWO PRACY

Jak już donosiliśmy w poprzednim numerze, Związek Przemysłu Chemicznego opracował i wydał dwie instrukcje bezpieczeństwa: Instrukcja bezpieczeństwa Nr. 1 przy użytkowaniu i przewożeniu kwasu siarkowego i Instrukcja bezpieczeństwa Nr. 2 w fabrykach barwników i organicznych produktów przejściowych. Obie instrukcje spotkały się z żywym zainteresowaniem fabryk chemicznych, które zwracają się do nas o nadsyłanie większej ilości egzemplarzy instrukcji. Okoliczność ta zdaje się wskazywać, że istniała niewątpliwie potrzeba wydania tych właśnie instrukcji, co skolei zachęca do opracowywania i wydania dalszych instrukcji.

Niezależnie jednak od pracy Związku Przemysłu Chemicznego, Instytut Spraw Społecznych wydał również kilka kart bezpieczeństwa w zakresie dotyczącym również przemysłu chemicznego, mianowicie 7 kart bezpieczeństwa laboratorium chemicznego. Karty te obejmują następujące tematy: ogólne zasady bezpieczeństwa pracy, palniki, aparaty ciśnieniowe i zbiorniki, przyrządy i naczynia szklane, przyrządy ochronne i ratownicze, materiały żrące, parzące i palne, trujące pary i gazy, duszące pary i gazy. Karty te zawierają dokładnie opracowane wskazówki, w jaki sposób należy pracować w laboratorium chemicznym, aby zachować maksimum warunków bezpieczeństwa przy pracy. Karty są do nabycia w Instytucie Spraw Społecznych, Warszawa, Wilcza 1.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Rokowania handlowe ze Szwajcarią o rewizję umów z roku 1934 rozpoczęte zostały w Bernie.

Podpisany został układ kontyngentowy z Danją, z którą w dziedzinie kontyngentów istniał stan beztraktatowy od początku r. b. Zainteresowane przedsiębiorstwa poinformowane zostaną o postanowieniach układu.

Zanotowane zostały następujące zmiany przepisów celnych i reglamentacyjnych (Nr. Nr. 22, 23 i 24 „Informatora Eksportowego”).

Austria. Podwyższenie, z dniem 1.VIII.1936, cła na potaż żrący i żelatynę.

Ekwador. Wprowadzenie reglamentacji dewiz.

Francja. Do parlamentu wniesiony został projekt ustawy wprowadzającej cła dodatkowe na towary, których cena niższa jest o 10% od cen wewnętrznych francuskich.

Grecja. Wprowadzenie rejestracji obrotów dewizami.

Holandja. Przedłużone zostały okresy skontyngentowania następujących towarów:

Benzol do 1.7.1937,

Saletra wapniowa 1.1.1937,

Inne nawozy azotowe — 1.1.1937,
Superfosfaty — 1.10.1936,
Makuchy kokosowe i makuchy inne.

Japonja. Zmiana stawek celnych na szereg produktów chemicznych.

Kolumbia. Wprowadzenie obowiązku użytkowania pozwoleń przywozu.

Meksyk. Zmiana ceł na przędzę z jedwabiu sztucznego.

Stany Zjednoczone A. P. Podwyższenie cła na wapno bielące.

Włochy. W numerze 23 „Informatora” na str. 8 i 9 ogłoszone zostały szczegóły przepisów o reglamentacji towarowej we Włoszech oraz lista towarów zakazanych do przywozu.

KRONIKA

Urząd Patentowy Rz. P. zawiadomił nas o przygotowaniach do nowelizacji mającego moc ustawy Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z d. 22 marca 1928 r. o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych (Dz. U. R. P. z 1928 r., Nr. 39, poz. 384).

Ze względu na doniosłość ustawodawstwa patentowego dla wytwórczości chemicznej prosimy zrzeszone przedsiębiorstwa o nadsyłanie uwag i wniosków. W pierwszym rzędzie — należy zwrócić uwagę na takie ukształtowanie ustawy, aby najlepiej odpowiadała celom i potrzebom krajowego przemysłu chemicznego.

Zakłady Elektro, S. A. w Łaziskach Górnych wytwarzają elektrokorund, o zawartości 94,96% tlenku glinu. Produkt ten odznacza się pożądaną strukturą grubo-kryształiczną. Import elektrokorundu do Polski wydaje się zbyteczny.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Warszawie zwraca naszą uwagę, że miesięcznik „Dom-Osiedle-Mieszkanie” wydaje specjalny numer, poświęcony sprawom budownictwa przemysłowego. Zeszyt ten ma być ilustrowany zdjęciami fotograficznymi zakładów przemysłowych, stojących na wysokim poziomie budownictwa przemysłowego. Ponieważ umieszczenie podobnych fotografii nie jest połączone z jakimikolwiek bądź kosztami dla przedsiębiorstw, a może się przyczynić w dużym stopniu do rozumnie pojętej propagandy—pozwalamy sobie zwrócić uwagę fabryk chemicznych na pożytek przychylenia się do inicjatywy Redakcji miesięcznika „Dom-Osiedle-Mieszkanie”.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dzienniku Ustaw Nr. 61 z dn. 14 sierpnia 1936 r. ukazało się pod poz. 451 Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dn. 22 lipca r. b., wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu o dozorcze nad wyrobem i obiegiem środków kosmetycznych.

Rozporządzenie wchodzi w życie dn. 14 sierpnia 1936 r., z mocą obowiązującą od dnia 19 lipca 1936 r.

W Dz. Ust. Nr. 61 z dn. 14 sierpnia 1936 r. pod poz. 446 ogłoszona została konwencja handlowa między Rzeczypospolitą Polską a Kanadą, podpisana w Ottawie dn. 3 lipca 1935 r.

Spośród artykułów chemicznych, korzystają z procentowych zniżek taryfy celnej następujące produkty wywożone do Kanady:

siarczan amonjaku (ex. 208)	b.c.
pył cynkowy i blacha cynkowa (poz. ex. 345)	b.c.
smoła z sosny i żywica sosnowa, surowa w paczkach nie mniejszych niż 15 galonów (poz. ex. 385)	b.c.
wstęgi kinematograficzne, pozytywowy, wytworzone w Polsce w języku polskim lub ukraińskim, 1 i 1/8 cala szerokości i powyżej (poz. ex. 557a)	stawka tar-pośrodkowej niższa 50%

Konwencja handlowa polsko - kanadyjska wchodzi w życie z dn. 15 sierpnia 1936 r.

W Dz. Ust. Nr. 63 z dn. 20 sierpnia 1936 r. ukazało się pod poz. 456 Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 19 sierpnia 1936 w sprawie tymczasowego wprowadzenia w życie postanowień protokołu taryfowego polsko-finlandzkiego, podpisanego w Warszawie dn. 16 lipca 1936 r.

Spośród artykułów chemicznych korzystają z ulgi celnej następujące produkty:

Tłuszcze, oleje, — również uwodornione o zawartości wolnych kwasów tłuszczowych powyżej 45%, oraz kwasy tłuszczowe, również uwodornione (poz. 221 tar. celn.) — wszystko oprócz osobno wymienionych.

Z p. 1. produkt uboczny „Mäntyöljy“, otrzymywany przy fabrykacji celulozy, zawierający powyżej 60% kwasów tłuszczowych i kwasy żywicne na warunkach przewidz. w protokole końcowym — 5 zł. od 100 kg.

Bibuła do atramentu, filtrowana o wadze 1 m² powyżej 28 g: (poz. 816)

z p. 2. bez zawartości miazgi drzewnej lub z zawartością jej w ilości 30% i mniej:

a) niebarwiona	60.— zł. od 100 kg
b) barwiona	70.— zł. od 100 kg

W Dz. Ust. Nr. 63 z dn. 20 sierpnia 1936 r. ukazało się pod poz. 457 Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 18 sierpnia 1936 r. w sprawie tymczasowego wprowadzenia w życie postanowień protokołu polsko-szwedzkiego, podpisanego w Warszawie dn. 3 lipca 1936 r., zmieniającego protokół handlowy polsko-szwedzki, podpisany dnia 21 października 1933 r.

W Dz. Ust. Nr. 63 z dn. 20 sierpnia 1936 r. ukazało się pod poz. 458 rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 18 sierpnia 1936 r. w sprawie tymczasowego wprowadzenia w życie postanowień podpisanego w Warszawie dnia 12 sierpnia 1936 r. protokołu dodatkowego do konwencji handlowej i nawig. między Rz. P. a Republ. Czeskosłowacką, podpisanej dn. 10 lutego 1934 r.

W Dzienniku Urzędowym Min. Skarbu Nr. 20 z dn. 30 lipca 1936 r. ukazał się pod poz. 629 okólnik Ministerstwa Skarbu z dn. 20 lipca 1936 r. L.D.IV.13796/1/36 w sprawie opłaty stemplowej od podań o zwolnienie od ograniczeń przywozowych i wywozowych.

W Dzienniku Urzędowym Min. Skarbu Nr. 21 z dn. 10 sierpnia 1936 r. ukazały się poniżej wyszczególnione okólniki Ministerstwa Skarbu:

Okólnik z dn. 30 lipca 1936 r. (pod poz. 658) L.D.IV.16674/2/36 w sprawie uzupełnienia wykazu przetworów odurzających, których przywóz jest ograniczony ze względu na zdrowie publiczne,

Okólnik z dn. 30 lipca 1936 r. (pod poz. 659) L. D. IV.18290/2/36 w sprawie wyjaśnień do taryfy celnej przywozowej (dotyczy opakowań),

Okólnik z dn. 30 lipca 1936 r. (pod poz. 660) L.D.IV.3638/2/36 w sprawie wyjaśnień do taryfy celnej przywozowej (dotyczy uwagi do poz. 393 — 402 taryfy celnej),

Okólnik z dn. 30 lipca 1936 r. (poz. 668) L.D.IV.18508/2/36 w sprawie wyjaśnień do taryfy celnej przywozowej (dotyczy poz. 490),

Okólnik z dn. 31 lipca 1936 r. (poz. 672) L.D.IV.15710/3/36 w sprawie przywozu roślin leczniczych,

Okólnik z dn. 31 lipca 1936 r. (poz. 673) L.D.IV.15233/1/36 w sprawie dochowania warunków specjalnych zastrzeżonych w pozwoleniach przywozu,

Okólnik z dn. 29 lipca 1936 r. (poz. 678) L.D.VI.7368/4/36 w sprawie tablic alkoholometrycznych,

Okólnik z dn. 8 sierpnia 1936 r. (poz. 683) L.D.IV.17219/3/36 w sprawie świadectw pochodzenia, przedkładanych przy stosowaniu zniżek celnych lub zwolnień od cła.

W tymże Dzienniku Urzęd. Min. Skarbu ukazała się pod poz. 680 Instrukcja Ministra Skarbu z dn. 8 sierpnia 1936 r. L.D.IV.18876/3/36 w sprawie wykonywania przez urzędy celne i placówki granicznej kontroli skarbowej przepisów o obrocie pieniężnym z zagranicą.

CENY NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW CHEMICZNYCH W/G NOTOWAN DOMU HANDLOWEGO

B. NEUFELD, WARSZAWA, Leszno 54.

Cena w zł. za 100 kg.

Aceton	350.—	Kwas borny	190.—
Alun chromowy	72.—	Kwas szczawiowy	185.—
Alun krystaliczny	55.—	Litopon 30%	72.—
Alun mielony	55.—	Minja ołowiana	125.—
Antichlor kryst.	41.—	Minja żelazowa min. 90%	85.—
Antimonium crud. w kawałkach	130.—	Nadboran sodowy	400.—
Antimonium crud. w proszku	180.—	Nadmanganian potasu	350.—
Asfalt Gilsonit	85.—	Naftalin w łuskach	63.—
Azotan baru	180.—	Nitrobenzol	450.—
Barwniki anilinowe — ceny i katalogi na żądanie		Octan kobaltu	1200.—
Biel cynkowa	64.—	Octan ołowiu	165.—
Biel ołowiana	150.—	Oleina	190.—
Boraks kryst.	90.—	Olej rycynowy med.	230.—
Boraks w proszku	95.—	Olej turecki 50%	90.—
Boran manganu	65.—	Pumeks w kawałkach	75.—
Braunsztyn	80.—	Pumeks w proszku	45.—
Chlorek baru	62.—	Rteć w butlach à 34,6 kg za butlę	390.—
Chlorek cynku w proszku 98/100%	100.—	Sadza ameryk. Carbon = black marki Witec —	
Chlorek wapna	40.—	ceny konkurencyjne.	
Dwuchromian potasu	145.—	Salmjak mielony	115.—
Dwuchromian sodu	130.—	Salmjak w kaw. subl.	200.—
Dwusiarczyn sodu bezwodny 60/62%	45.—	Siarczan kobaltu	750.—
Fenol	310.—	Siarczan magnezu	18.—
Fosforan sodu trójzasadowy	100.—	Siarczan miedzi	55.—
Fosfor czerwony	650.—	Siarczan żelazowy	17.—
Glejta angielska w proszku	150.—	Siarka mielona	36.—
Glin metaliczny w proszku	550.—	Siarka w łuskach	36.—
Grafit angielski w łuskach	130.—	Talcum 000	19.—
Grafit angielski w proszku 95/97%	130.—	Talcum 00000	26.—
Hydrosulfit	230.—	Talcum 000000	29.—
Kalafonja	65.—	Tanina 92%	800.—
Kamfora w taflach	650.—	Tlenek kobaltu 76%	2000.—
Klej kostny	150.—	Węglan magnezu w cegiełkach	210.—
Klej skórny	185.—	Węglan magnezu w proszku	150.—
Kaolina w kaw. i w proszku	14.—	Węgiel aktywowany odbarwiający do olejów	160.—
Kreda chem. czysta	52.—	Ziemia okrzemkowa	35.—
		Żelazocjanek potasowy	350.—
		Żelazocjanek sodowy	250.—

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg. loco skład Warszawa wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:	Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:	Kwaśny węglan sodowy (bikarbonat):
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BO-	na:	„ZAKŁADY SOLVAY W POL-
RUTA Sp. Akc.“, Łódź tel. 195-96,	Sp. Akc. „STREM“, Warszawa,	SCE“, Warszawa, Czackiego 14,
195-97; Warszawa, Piusa XI. 3.	Mazowiecka 7, tel. 584-30.	tel. 591-24.
m. 8, tel. 8-38-78.	Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LE-	Oleina zwierzęca:
„WOLA KRZYSZTOPORSKA“	VER“ Sp. Akc., Warszawa, Nowy	Sp. Akc. „STREM“, Warszawa,
Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel.	Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.	Mazowiecka 7, tel. 584-30.
Piotrków Tryb. 165.	Gumowe artykuły techniczne:	Siarczek węgla:
ZAKŁADY CHEMICZNE W WIN-	Sp. Akc. „WOLBROM“, Warsza-	Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA-
NICY, S. A. Winnica, poczta Hen-	wa, Leszno 15, tel. 11.06-81,	BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA-
ryków k/Warszawy, tel. 1-α podm. 17.	Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW“ Sp.	BIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel.
Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross.	Akc., Warszawa, Złota 35, tel.	875-39.
Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.	533-49.	Słomka i włosie wiskozowe:
Chlorek wapna bielący:	Jedwab sztuczny:	Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA-
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“,	Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FA-	BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA-
Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.	BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA-	BIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel.
Chlorek wapnia (CaCl ₂):	BIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel.	875-39.
„ZAKŁADY SOLVAY W POL-	875-39.	Soda amonjakalna, krystaliczna i kau-
SCE“, Warszawa, Czackiego 14,	FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN	styczna:
tel. 5-91-24.	SZTUCZNYCH „CHODAKÓW“,	„ZAKŁADY SOLVAY W POL-
Dwuchromian potasu i dwuchromian	Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel.	SCE“, Warszawa, Czackiego 14,
sodu, sól glauberska kalc:	Sochaczew 81.	tel. 591-24.
Tow. Fabryk Portl. Cem.	Karbid:	Soda kaustyczna:
„WYSOKA“ Sp. Akc. Warszawa,	Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“,	Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“,
Mazowiecka Nr. 7, fabryka w	Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.	Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.
Wrzosowej, p-ta Częstochowa 4.	Klej kostny i skórny:	Sól glauberska krystaliczna:
Wylączna sprzedaż: D/H. Maury-	Sp. Akc. „STREM“, Warszawa,	„TOMASZOWSKA FABRYKA
cy Luxemburg. Warszawa, Sena-	Mazowiecka 7, tel. 584-30.	SZTUCZNEGO JEDWABIU“,
torska 28/30, tel. 6 00 19.		Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39
Farmaceutyczne przetwory:		Stearyna:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS		Sp. Akc. „STREM“, Warszawa
i SYN“, Warszawa, Daniłowiczow-		Mazowiecka 7, tel. 584-30.
ska 16, tel. Centrala-Spiess.		
„Fr. KARPINSKI Spółka Akcyjna“,		
Warszawa, Wolność 9, tel. 11-06-00		

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 WRZEŚNIA 1936 ROKU

POLSKA APARATURA CHEMICZNA

W poprzednim numerze „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” ogólnie omówiliśmy otwartą w końcu sierpnia w Warszawie Wystawę Przemysłu Metalowego i Elektrycznego. Dla przemysłu chemicznego szczególnie interesujące będzie zapoznanie się z tymi eksponatami, które dotyczą bezpośrednio wytwórczości chemicznej. Dział maszyn i aparatury chemicznej Wystawy, jak również poszczególne eksponaty wystawione na stoiskach różnych firm w innych działach, dają przykładowe obrazy solidnej pracy twórczej fabryk przemysłu metalowego, zdążającej do zaspokojenia potrzeb przemysłu chemicznego.

Na szczególną uwagę przemysłu chemicznego zasługują wystawy kilku fabryk metalowych, prowadzących dział aparatury dla produkcji chemicznej. Tak więc, firma „S. T. Weigl” w Łodzi wystawia autoklawy, prasy filtracyjne, urządzenia badawcze. Zieleniewski, Fitzner i Gamper wystawia suszarnie, wentylatory, chłodnie oraz fotografie wykonanych urządzeń dla przemysłu chemicznego. Firma J. „Jon” w Łodzi wystawia zespół walcówek o jednym, dwóch lub trzech walcach. Firma Cegielski w Poznaniu prezentuje chłodnie; Stocznia Gdańska — suszarnie; Lilpop Rau & Loewenstein — kompresory. Urządzenia wentylacyjne przedstawia firma „Wentylator” w Warszawie; mieszarki — zwłaszcza przeciwprądowe — firma Krawczyk i S-ka w Zawierciu; kotły emaljowane — firma Kamienna w Skarżysku oraz Herzfeld & Victorius w Grudziądzu. Na uwagę zasługują całkowite urządzenia laboratoryjne, wystawione przez firmy „Berent & Plewiński” w Warszawie oraz „Bujak” we Lwowie. Ciekawy jest też zespół filtrów do rozmaitych celów, systemu Inż. Rudzińskiego z Warszawy.

Jak widać z powyższego przeglądu, w Wystawie wzięli udział przeważnie tylko więksi wytwórcy aparatury chemicznej; walka z trudnościami ekonomicznymi nie pozwoliła mniejszym warsztatom na gremjalny udział w Wystawie. Pragnąc tę lukę zapełnić, urządzono na Wystawie stoisko, reprezentujące ogół producentów aparatury chemicznej oraz spożywczo-przetwórczej, ponadto zaś ilustrujące braki produkcji krajowej, zapełniane przez import.

Produkujemy w kraju bardzo dużo; są jednak dziedziny aparatury chemicznej, w których import stanowi znaczną — niekiedy nawet przeważającą — część zapotrzebowania.

Dział aparatury chemicznej Wystawy powinien w swym wyniku dać impuls przemysłowcom branży metalowej do podjęcia twórczej inicjatywy ku zapełnieniu istniejących luk produkcji krajowej.

Przemysł chemiczny, który walczy skutecznie z importem i coraz szerzej pokrywa zapotrzebowanie rynku wewnętrznego, niezawodnie poprze te usiłowania przemysłu metalowego, współpracując z nim w ścisłym kontakcie. Tylko tą drogą, przy połączeniu wiedzy budowy maszyn z wiedzą chemiczną, stworzyć zdołamy własną celową i doskonałą aparaturę chemiczną.

Przemysłowców chemicznych należy jaknajgoręcej zachęcić do zwiedzenia Wystawy Przemysłu Metalowego i Elektrycznego, gdyż naszycowani wyżej przegląd eksponatów dla przemysłu chemicznego pozwoli z jednej strony zorientować się w już istniejących działach produkcji, z drugiej zaś da możliwość najbliższej kolaboracji z przemysłem metalowym.

ZNIŻKI CEL

Polski systemat celny przewiduje, jak wiadomo, zespół zniżek celnych, które dzielą się na dwie kategorie: zniżki konwencyjne i zniżki autonomiczne. Pierwsze przyznawane są w toku rokowań o zawarcie umów handlowych z poszczególnymi krajami i obowiązują bądź do ściśle określonego terminu, bądź przez cały czas działania traktatu handlowego.

Zniżki autonomiczne ogłaszane są przez Rząd w zasadzie dwa razy do roku i uwzględniają gospodarcze potrzeby terminowych ulg celnych. Zniżki autonomiczne dzielą się na zniżki przyznawane na podstawie zezwolenia Ministerstwa Skarbu, udzielane na podstawie zaświadczenia Izby Przemysłowo - Handlowej, wreszcie stosowane automatycznie bez żadnych dodatkowych starań ze strony importera. Ostatnio rozporządzenie o zniżkach celnych ogłoszone zostało w maju roku bieżącego i wygasa dn. 31 października. Nowe rozporządzenie, które zastąpi obecne, jest w toku opracowywania.

Doświadczenie uczy, że ogłoszenie jakichkolwiek zniżek celnych, lub też cofnięcie obowiązujących — jest możliwe tylko w tych dwóch terminach rocznych. Dlatego też należy właśnie teraz składać wszelkie wnioski, dotyczące bądź konieczności wprowadzenia nowych zniżek celnych, bądź zniesienia starych zniżek. Wnioski powinny być należycie umotywowane, zwłaszcza z uwzględnieniem elementów kalkulacyjnych.

Związek Przemysłu Chemicznego zgromadził już materiały w sprawie nowych zniżek celnych i w najbliższych dniach przedstawi je Min. Przemysłu i Handlu i Ministerstwu Skarbu. Jest przeto pożądane, aby zrzeszone fabryki chemiczne, które jeszcze nie zgłosiły swych dążeń i wniosków w rzeczonyj sprawie, jaknajprędzej przesłały je do Związku — celem uwzględnienia w opracowywanym przez Związek memorjale.

KRONIKA

W jednym z poprzednich numerów „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” ogłosiliśmy postanowienia Zarządu Związku oraz Regulamin w zakresie przyjmowania „pism zapieczętowanych”. Obecnie donieść możemy, że dn. 3 września r. b. zostało złożone do wiernych rąk Związku Przemysłu Chemicznego pierwsze „pismo zapieczętowane”. Mianowicie, p. Inż. Włodzimierz Płużański złożył pismo pod hasłem „Kameleon” na temat: „Efekty chemiczno-kolorystyczne na tkaninach”.

Pismo to zostało zarejestrowane pod Nr. 1 pism zapieczętowanych, składanych z Związku Przemysłu Chemicznego.

W tegorocznych Targach Wschodnich we Lwowie bierze udział kilka poważnych fabryk chemicznych. Wystawiają mianowicie:

Zjednoczone Fabryki Związków Azotowych w Chorzowie i w Mościcach oraz Sp. Akc. „Azot” (w jednym stoisku), koncentrując uwagę zwiędzającego przedewszystkim na ekspozycjach związanych z rolnictwem — więc nawozach

sztucznych, środkach do zwalczania szkodników roślinnych i t. d.,

Zakłady Solvay w Polsce, kładąc punkt ciężkości pokazu na zastosowaniu sody do prania oraz chlorku wapniowego do przeciwdziałania pyłowi na drogach, boiskach i t. d.

Sp. Akc. „Lignoza”, wystawiając przede wszystkim materiały plastyczne.

Ponadto, w Targach bierze udział kilka innych przedsiębiorstw chemicznych, szczególnie zaś okazałe wystąpił przemysł gumowy — w specjalnych stoiskach lub nawet w pawilonach. Tak więc np. Sp. Akc. „Stomil” wystawia opony i dętki samochodowe w pawilonie motoryzacyjnym, Sp. Akc. „Sanok” prezentuje całość kształt produkcji w oddzielnym pawilonie i t. d.

Łącznie z Targami Wschodnimi odbywa się we Lwowie Wystawa Leśna. Zainteresowania chemiczne przedstawione są w formie bardzo ciekawych tablic, wykresów i ekspozycji, ilustrujących żywicowanie drzew oraz destylację drewna liściastego i iglastego. Na uwagę zasługuje celowo ułożona przez Sp. Akc. „Grodzisk” tablica, przedstawiająca przebieg destylacji drewna liściastego oraz uszlachetnienie produktów tej destylacji.

W związku z odbywającą się w Warszawie Wystawą Przemysłu Metalowego i Elektrotechnicznego, Muzeum Przemysłu i Techniki zorganizowało na terenie Wystawy cykl odczytów popularnych pod nazwą „Człowiek i jego praca w technice”. Odczyty odbywają się co niedziela, o godz. 19-ej i obejmują szereg ogólnych tematów, oświetlonych przez wybitnych prelegentów warszawskich.

Angielska i niemiecka prasa codzienna donosi, że w Rosji powstała 4-ta fabryka syntetycznego kauczuku — w Kazaniu nad Wołgą. Prasa ta podaje dalej, że obecna zdolność produkcyjna Rosji wynosi 25.000 tonn syntetycznego kauczuku rocznie.

Związek Inżynierów Chemików (Warszawa, Krucza 14), oraz Związek Chemików Polskich (Warszawa, Marszałkowska 83) — prowadząc dział pośrednictwa pracy — są często w niełatwej sytuacji, nie mając dokładnie sklasyfikowanej specjalności kandydatów, ubiegających się o stanowisko w przemyśle chemicznym. Organizacje te zwracają się przeto za naszym pośrednictwem do chemików, szukających zajęcia w przemyśle, z prośbą o dokładne wskazywanie ich zainteresowań, dla najbardziej celowego wyzyskania zawodowych kwalifikacji.

Dn. 12 września r. b. odbyła się na terenie Związku Przemysłu Chemicznego narada w sprawie możliwości przetwarzania większych ilości szmalcu świńskiego w fabrykach mydła. W naradzie wzięli udział wybitni znawcy przemysłu mydlarskiego pp. Inż. Podraszko, Dr. Litterer, Inż. Krause, Dr. Friedman, a ze strony producentów szmalcu — przedstawiciele Polskiego Związku Przemysłu Bekonowego z p.

Prez. W. Przedpełskim na czele. Narada doprowadziła do zbliżenia poglądów obu stron i prowadzona była w atmosferze obopólnego rozumienia sytuacji w przemyśle i rolnictwie.

Otrzymaliśmy następujący komunikat:

„Na mocy udzielonej koncesji przez Ministerstwo Skarbu (Państwowy Urząd Kontroli Ubezpieczeń) niżej podpisany otworzył z dniem 1-go września r. b. Maklerskie Biuro Ubezpieczeń, celem zawierania wszelkich umów ubezpieczeniowych w dziale przewozowym i ogniowym oraz pośredniczenia w lokowaniu takich ubezpieczeń w odpowiednich Instytucjach ubezpieczeniowych.

W zakresie wyżej pomienionych działów, udziela się wszelkich fachowych porad i ustala przypadające opłaty ubezpieczeniowe, tak przy transportach towarów, jak przy ubezpieczeniach ogniowych wszelkiego rodzaju mienia stosuje się odpowiednie opłaty, według taryf uznanych przez Zrzeszenie Towarzystw Ubezpieczeń od Ognia w Warszawie.

Ponadto sporządza się odpowiednie wnioski według wymagań techniki ubezpieczeniowej i obowiązujących przepisów oraz przeprowadza się wszelkie zmiany w zawartych już ubezpieczeniach.

Biuro czynne jest codziennie, za wyjątkiem niedziel i świąt, od godziny 9-ej rano do 15-ej popołudniu.

Karol Sikorski, Konces. Makler. Ubezpieczeniowy, ul. Grójecka 32 m. 34”.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Zanotowane zostały następujące zmiany przepisów celnych i reglamentacyjnych (Nr. Nr. 25 i 26 „Informatora Eksportowego”.

Afryka Zachodnia. Uchwalona została zmiana cła na środki do zwalczania szkodników roślinnych.

Belgia. Przy imporcie karbidu, opon i dętek samochodowych i rowerowych wprowadzony został obowiązek przedstawienia świadectw pochodzenia.

Chiny. Ogłoszone zostały przepisy o znakowaniu i numerowaniu towarów importowanych. Nowe przepisy będą ściśle przestrzegane z dniem 12 października b. r.

Francja. Ogłoszony został dekret znoszący podwyższone stawki t. zw. podatku importowego, pobieranego przy wwozie towarów polskich. Importowane z Polski towary, z wyjątkiem tych, które opłacają specjalny ryczałt, podlegać będą obecnie opłatom w wysokości 2% od wartości.

Łotwa. Min. Finansów w porozumieniu z Bankiem Łotwy zmieniło okresy określania kwoty dewiz na cele importowe z trzech miesięcy na okresy czteromiesięczne.

Peru. Podwyższona została stawka celna na przedzę ze sztucznego jedwabiu.

Unja Połudn.-Afr. Ogłoszono nowe zasady stosowane przy cleniu asfaltu, żywic i ciężkich olejów.

Zwracamy uwagę na następujące raporty opublikowane w NNr. 25 i 26 „Informatora Eksportowego”.

Brazylja — Gospodarka dewizowa.

Guatemala — Zarządzenia dewizowe.

Jugosławja — Warunki zbytu towarów polskich.

Szwajcarska firma „Oxyda“ A. G. Zürich, Hornergasse 12, polecana przez konsulat R. P. w Zurychu pragnie objąć przedstawicielstwo fabryk polskich w zakresie surowców i produktów chemicznych. Bliższych informacji udzielić może Polsko-Szwajcarska Izba Handlowa, Warszawa, Kredytowa 8.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 63 z dn. 20 sierpnia r. b. ogłoszone zostało pod poz. 461 rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 12 sierpnia 1936 w sprawie wykonania ustawy o paszportach.

Przepisy wykonawcze nie zawierają postanowień w zakresie ulgowych paszportów przemysłowych lub handlowych, aczkolwiek zasadnicza Ustawa o paszportach w art. 14 przewiduje ulgi w opłatach paszportowych w przypadkach „wyjazdów w sprawach handlowych lub przemysłowych, których konieczność zaświadczy odnośny samorząd gospodarczy”. Ponieważ Ustawa daje możliwość przyznawania tych ulg Min. Spraw Wewnętrznych, a przepisy wykonawcze nie przelewają tych kompetencji na władze administracyjne, więc też przy staraniach o uzyskanie paszportu zagranicznego należy:

albo wnieść normalną opłatę, wynoszącą 80 zł. za każdy miesiąc ważności paszportu, uzasadniając konieczność otrzymania paszportu zaświadczeniem samorządu gospodarczego,

albo starać się w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych o uzyskanie ulg, których konieczność zaświadczy „odnośny samorząd gospodarczy”.

Starania o uzupełnienie przepisów wykonawczych w kierunku dania możliwości władzom administracyjnym stosowania ulg w opłatach paszportowych, gdy istnieje uzasadniona konieczność wyjazdów w celach handlowych i przemysłowych — zostały przedsięwzięte przez czynniki gospodarcze.

W Dz. Ust. R. P. Nr. 67 z dn. 2 września 1936 ukazało się pod poz. 490 Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dnia 11 sierpnia 1936 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu w sprawie zmiany rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 20 stycznia 1930 r., wydanego w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu o barwieniu artykułów żywności i przedmiotów użytku.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia, zostały dodatkowo dopuszczone do barwienia artykułów żywności i przedmiotów użytku następujące barwniki: żółcień ksylenowa, rodamina B, czerwień C, antozyna B, alizaryna, czerwień litolowa R, uranina.

W Dz. Ust. Nr. 68 z dn. 10 września r. b. ogłoszone zostało pod poz. 491 rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej w sprawie wprowadzenia w życie porozumienia polsko-niemieckiego z dn. 18 lipca r. b.

ORJENTACYJNE CENY NIEKTÓRYCH WYTWÓRÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO		Cena zł.	
Aceton	320.—	Kwas siarkowy 60° Bè	4.25
Alkohol metylowy techniczny 98%	160.—	Kwas solny 19°/21° Bè	9.50
Alkohol metylowy czysty 99/100	225.—	" octowy techn. 30%	85.—
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1.53	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	15.—
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1.25	" rogowa 13/14% N ₂	35.—
Azotan amonu	100.—	* Naftalin czysty w łuskach	48.—
Azotyn sodowy	110.—	Octan amylu	400.—
Benzol chem. czysty (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	80.—	Octan metylu	300.—
Benzol handlowy 90%, (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	75.—	Octan sodu	105.—
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13.50	" ołowiu	170.—
* Boraks	75—85.—	Oleina	185.—
Chloran potasu	175.—	Oleum 20%	12.75
Chlor ciekły	115.—	Olej lniany	125.—
Chlorek cynku 50° Bè	30.—	Olej kokosowy	98.—
Chlorek cynku w proszku biały	95.—	Olej palmowy (z ziarn)	100.—
* Chlorek wapna bielący	30.60	* Potaż kalcynowany 90/95%	120.—
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	18—20.—	* Potaż żrący topiony 88/92%	140.—
Chlorobenzol	160.—	Saletra amonowa	100.—
Chloroform czysty „purissimum“	690.—	Saletra potasowa	120.—
" „pro narcosi“	1.800.—	* Saletra sodowa przem.	58.—
Dwuwęgiel sodowy	38—425.—	Saletra sodowa rafin.	69.—
Eter siarkowy	195.—	* Salmjak sublimowany	180.—
Fenol czysty	170.—	Siarczan amonu (frco stacja odbiorcza)	24.20
Formalina 40%	240.—	* Siarczan miedzi	50.—
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bè	180.—	* Siarczek sodu 60/62%	58.—
" techniczna 85/88%	49.—	Smola preparowana	14.50
Karbid	20.50	Soda amonjakalna 98%	20.70
Karbolineum	75.—	* „ kaustyczna 97,5% loco Podgórze	49.70
Krezol czysty	180.—	Sól glauberska krystaliczna	7.—
Klej kostny	250.—	Sól Seignette'a (aptek)	420.—
Klej skórny	85.—	Stearyna	170.—
Kwas azotowy tech. 36° Bè za 100% HNO ₃	460.—	Superfosfat 16% par. Warszawa luzem	10.75
Kwas cytrynowy zwykły	210.—	Toluol czysty	95.—
Kwas mrówkowy 80%	480.—	Woda amonjakalna	43.—
Kwas winowy zwykły		Zelatyna techn.	450.—

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:	Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:	Kwaśny węgiel sodowy (bicarbonat):
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BO RUTA Sp. Akc.“, Łódź tel. 195-96, 195-97; Warszawa, Piusa XI. 3. m. 8, tel. 8-38-78.	Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.	„ZAKŁADY SOLVAY W POL, SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA“ Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.	Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LE- VER“ Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.	Oleina zwierzęca:
ZAKŁADY CHEMICZNE W WIN- NICY, S. A. Winnica, poczta Hen- ryków k/Warszawy, tel. 1-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross. Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.	Gumowe artykuły techniczne:	Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
Chlorek wapna bielący:	Sp. Akc. „WOLBROM“, Warsza- wa, Leszno 15, tel. 11.06-81,	Siarczek węgla:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.	Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW“ Sp. Akc., Warszawa, Złota 35, tel. 533-49.	Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Chlorek wapnia (CaCl ₂):	Jedwab sztuczny:	Sólka i włosie wiskozowe:
„ZAKŁADY SOLVAY W POL, SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 5-91-24.	Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.	Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Dwuchromian potasu i dwuchromian sodu, sól glauberska kalc:	FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW“, Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.	Soda amonjakalna, krystaliczna i kau- styczna:
Tow. Fabryk Portl. Cem. „WYSOKA“ Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka Nr. 7, fabryka w Wrzosowej, p-ta Częstochowa 4. Wylączna sprzedaż: D/H. Maury- cy Luxemburg. Warszawa, Sena- torska 28/30, tel. 6 00 19.	Karbid:	„ZAKŁADY SOLVAY W POL, SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.
Farmaceutyczne przetwory:	Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.	Soda kaustyczna:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN“, Warszawa, Daniłowiczow- ska 16, tel. Centrala Spiess. „Fr. KARPINSKI Spółka Akcyjna“, Warszawa. Wolność 9, tel. 11-06-00.	Klej kostny i skórny:	Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.
	Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.	Sól glauberska krystaliczna:
		„TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39.
		Stearyna:
		Sp. Akc. „STREM“, Warszawa Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 PAŹDZIERNIKA 1936 R.

INWESTYCJE PRZEMYSŁOWE

Na zwołanej przez Pana Vice-Premiera, Ministra E. Kwiatkowskiego, informacyjnej konferencji gospodarczej w dniach 15 i 16 września r. b., poruszona była — obok innych interesujących tematów — również sprawa inwestycji przemysłowych. Referujący tę sprawę Dyrektor Gabinetu Ministra Skarbu, p. Wiktor Martin, dał wyraz pogładowi, iż jednym z naczelných zagadnień polskiej polityki gospodarczej jest przyspieszenie tempa prywatnych inwestycji przemysłowych, zwłaszcza z punktu widzenia powołania do życia nowych i usprawnienia istniejących działów produkcji. Pożądane przytym jest takie inwestowanie przemysłu, aby w konsekwencji stopniowo można było wypierać import zagraniczny, opierając się w wytwórczości na surowcu krajowym.

W toku dyskusji zostały też sformułowane poglądy przemysłu chemicznego na rzeczzone zagadnienie. Stwierdzono przedewszystkim, że inicjatywa twórcza, niezbędna do realizacji inwestycji przemysłowych, przejawia się w przemyśle chemicznym przez powoływanie do życia coraz to nowych działów wytwórczości. Ostatni okres czasu dał w naszym przemyśle produkcję sztucznych włókien ciętych, mas plastycznych i innych artykułów chemicznych, w budowie są — tak ważne z ogólnego punktu widzenia — fabryki utwardzania olejów ciekłych.

Celem wzmocnienia tętna i przyspieszenia ruchu inwestycyjnego, niezbędne są jednak planowe i skoordynowane posunięcia polityki gospodarczej, przyczym zwrócono uwagę na następujące ważniejsze środki oddziaływania w tym kierunku. Są to mianowicie:

1) Uprzywilejowanie podatkowe inwestycji przemysłowych, przez zastosowanie dla tych inwestycji podobnych ulg, jakie obowiązują obecnie w zakresie budownictwa mieszkaniowego. Niezbędna jest szybka nowelizacja odpowiednich przepisów podatkowych.

2) Zastosowanie zachęcających stawek amortyzacyjnych do nowych inwestycji. Jest przytym rzeczą ważną zróżniczkowanie owych stawek, gdyż np. w przemyśle chemicznym — gdzie starzenie się aparatury jest funkcją nietylko czasu i zużycia, lecz również modernizowania procesów produkcyjnych — amortyzowanie aparatów i urządzeń powinno następować w szybkim tempie.

3) Przystosowywanie taryf i przepisów przewozowych do potrzeb nowych działów produkcji. Tutaj również sprawą pierwszorzędnej doniosłości jest pośpiech w realizowaniu uznanych za słuszne i w zasadzie przyjętych wniosków taryfikacyjnych; doświadczenie bowiem uczy, że niejednokrotnie wprowadzenie w życie pewnych postanowień natrafia na duże trudności.

4) Uelastycznienie celne. Stwierdzić trzeba, że od paru już lat nie są realizowane wnioski przystosowania stawek taryfy celnej do potrzeb nowych działów produkcji. Obowiązująca obecnie taryfa celna ułożona była wówczas, gdy długi szereg produktów nie był wogóle w Polsce wytwarzany. Życie jednak idzie naprzód, powstają nowe działy wytwórczości, które wymagają conajmniej takiej samej ochrony, jaką taryfa zapewniła innym wyrabianym w kraju produktom. Niezbędne jest przeto zapewnienie szybkiego wprowadzania odpowiednich stawek celnych w zakresie działów produkcji, jakie powstaną w wyniku nowych inwestycji przemysłowych.

5) Ograniczenie trudności i formalności przy sprowadzaniu niezbędnych a nieistniejących w kraju surowców. Dotychczasowa praktyka w tym zakresie wskazuje, że uzyskanie różnorodnych zezwoleń na przywóz najniezbędniejszych surowców połączone było niejednokrotnie z poważnymi trudnościami. Tymczasem ruch inwestycyjny wymaga najdalej idących ułatwień w tym zakresie, zwłaszcza przez symbiozę poczynań wielu ośrodków dyspozycji, powołanych do decydowania w zakresie przywozu.

6) Zróżnicowanie posunięć w zakresie wewnętrznej organizacji przemysłu. Ruch inwestycyjny, zmierzający ku powołaniu do życia nowych działów produkcji, poszerzenia lub modernizowania już istniejących — niejednokrotnie wymaga pewnych posunięć organizacyjnych wewnątrz przemysłu. Często bardzo nie będą to powiązania syndykackie lub kartelowe, ale porozumienia luźniejsze acz niezbędne. Istotne jest, aby ocena takich poczynań organizacyjnych była przez odpowiednie czynniki ważona z uwzględnieniem szczególnych względów, jakie decydować mogą o powstaniu nowego działu produkcji.

7) Zapewnienie niepowoływania do życia nowych przedsiębiorstw lub nowych działów produkcji w istniejących przedsiębiorstwach,

opartych o kapitał publiczny (państwowy, samorządowy i t. d.), jeśli inwestycje prywatne — zgodnie z ogólnym interesem — wystarczają na pokrycie zapotrzebowania na dany produkt.

Obok jednak instrumentów polityki gospodarczej, niezbędne są również czynniki psychiczne ku powstaniu w Polsce „klimatu gospodarczego”. Tylko bowiem w odpowiednich warunkach rozwijać się może prywatny przemysłowy ruch inwestycyjny. Aczkolwiek zaobserwować można w tym zakresie niewątpliwie poprawę — coraz powszechniejsze rozumienie konieczności uprzemysłowienia kraju — to jednak wciąż jeszcze niepoprawni demagodzy sugerują społeczeństwu poglądy, sprzeczne z elementarnymi koniecznościami, jakich realizacji ze względów demograficznych, geopolitycznych i innych domaga się polska racja stanu w zakresie inwestycyjnego. Dopóki nie zwycięży w Polsce jasny i niezłomny pogląd na konieczność energicznego uprzemysłowienia kraju, dopóty nie będziemy obserwowali niezbędnego ruchu zapobiegliwego społeczeństwa od książeczki oszczędnościowej do własnego warsztatu produkcyjnego i do akcji przedsiębiorstwa przemysłowego.

NOWE DZIAŁY PRODUKCJI.

Sp. Akc. „Strem” przystępuje do wyrobu kleju do klejenia drzewa i fornierów w prasach na gorąco. Klej ten — pod nazwą „Tucol” — wytwarzany będzie na podstawie specjalnej licencji.

Toż samo przedsiębiorstwo Sp. Akc. „Strem” zamierza uruchomić oddział regeneracji gumy z wszelkiego rodzaju odpadków gumowych. Ponieważ produkcja regeneratu gumowego w Polsce jest prowadzona dotychczas w stosunkowo szczupłych rozmiarach, a duża ilość odpadków gumowych niewątpliwie się marnuje — więc też nową inicjatywę produkcyjną „Stremu” należy powitać z żywym zadowoleniem.

WŚROD KSIĄŻEK

Wydawnictwo Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych p. t. „Przemysł Metalowy” opublikowało specjalny zeszyt, z okazji 30-lecia organizacji. Zeszyt ten — obok artykułów o licznościowych — zawiera treściwe i bardzo interesujące monografie, dotyczące poszczególnych gałęzi przemysłu metalowego, mianowicie: hutnictwa żelaznego, odlewnictwa, przemysłu obrabiarskiego, przemysłu narzędziowego, przemysłu lokomotywowego, przemysłu drutu i gwoździ, przemysłu rowerowego oraz przemysłu opakowań blaszanych. Ponadto — ogłoszone są interesujące prace, dotyczące rentowności, eksportu i importu w zakresie przemysłu metalowego, tudzież działalności zmierzającej ku zwalczaniu nieszczęśliwych wypadków w przemyśle metalowym.

Ogłoszone zostało sprawozdanie Unji Polskiego Przemysłu Górniczo-Hutniczego za r. 1935. Sprawozdanie to — obok ogólnych uwag dotyczących światowej i polskiej sytuacji gospodarczej — podaje też interesujące zestawienia

dotyczące produkcji górniczo-hutniczej. Podajemy niektóre ciekawsze liczby, które interesują bezpośrednio przemysł chemiczny.

Wydobycie węgla kamiennego w Polsce spadło w r. 1935 w porównaniu do lat poprzednich i wynosiło:

w r. 1929	—	46.236	tysięcy	tonn
w r. 1934	—	29.266	„	„
w r. 1935	—	28.540	„	„

Wzrosło natomiast — w porównaniu do lat poprzedzających — spożycie węgla wewnątrz kraju z 15.300 tys. tonn w r. 1933 i 15.800 tys. tonn w r. 1934 do 16.900 tys. tonn w r. 1935; w konsekwencji — spadł eksport do 9.200 tys. tonn. Dominującą rolę w wydobyciu gra oczywiście zagłębie śląskie, a udział poszczególnych zagłębi w wydobyciu kształtuje się w przybliżeniu w ten sposób, że na Śląsk przypada 74%, na zagłębie dąbrowskie — 19%, na zagłębie krakowskie — 7%. Według danych sprawozdania, przemysł chemiczny odebrał węgla:

w r. 1929	—	618.400	tys. tonn
w r. 1934	—	356.100	„
w r. 1935	—	391.000	„

czyli, prawie o 10% więcej, niż w r. 1934, ale jeszcze o 30% mniej, niż w r. 1929.

Produkcja koksu wyniosła:

w r. 1929	—	176,2	tys. ton
w r. 1934	—	120,4	„
w r. 1935	—	124,7	„

Produkcja cynku w r. 1935 wyniosła prawie 85.000 tys. tonn, stanowiąc prawie 6,4% produkcji światowej; utrzymała się na poziomie r. 1933, ale spadła w porównaniu z r. 1934. Wytwórczość ołowiu i jego związków przedstawiała się jak następuje:

	1934	1935
Ołów surowy	10.350 tonn	18.819 tonn
Minja i glejta	1.622 tonn	2.391 tonn

obie liczby wskazują wzrost produkcji — w ołowiu o 80%, w minji i glejcie — prawie o 50%.

Sprawozdanie Unji stanowi bardzo interesujący materiał dla oceny sytuacji kluczowego przemysłu surowcowego w Polsce. Opracowane jest w sposób bardzo przejrzysty, obejmuje długi szereg zestawień, tablic i wykresów, ułatwiających w dużym stopniu lekturę monografii. Zastępuje na szczególną uwagę wszystkich, którzy zajmują się polskimi zagadnieniami gospodarczo-przemysłowymi.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Zanotowane zostały następujące zmiany przepisów celnych i dewizowych (Informator Eksportowy Nr. 27).

Bułgaria. Ogłoszona została ustawa zmieniająca i uzupełniająca kilkaset pozycji taryfy celnej.

Ekwador. Przepisy wykonawcze do ustawy o kontroli dewizowej przewidują, że przywóz do Ekwadoru począwszy od dn. 1 września b. r. uzależniony jest od pozwolenia Komisji Dewizowej. Przy udzielaniu pozwoleń wymagane jest złożenie

nie kaucji w wysokości 25% wartości zamówienia.

Łotwa. Na podstawie zarządzeń Min. Finansów Komisja Dewizowa ma regulować przywóz towarów w granicach rozporządzalnej kwoty dewiz ustalonej przez Min. Finansów. Obrót rachunkowy nie jest wliczany do ustalonej w ten sposób kwoty dewiz

Ogłoszone zostały w numerze 27 „Informatora Eksportowego” następujące raporty konsularne: Możliwości zbytu towarów polskich w Tunisie, Obroty towarowe polsko-holenderskie i Wymiana towarowa Łotwy z zagranicą i z Polską.

Związek Izb Przemysłowo-Handlowych przystąpił na drodze ankiety do rejestracji zamrożonych w Niemczech należności z tytułu dostaw towarowych, dokonanych przez polskich eksporterów poza clearingiem polsko-niemieckim, prowadzonym przez Polskie Towarzystwo Handlu Kompensacyjnego. Wobec obaw że w ankiecie mógł być pominięty szereg przedsiębiorstw chemicznych podajemy poniżej treść zapytań ankiety i zaznaczamy, że odpowiedzi należy kierować bezpośrednio do Związku Izb Przemysłowo-Handlowych, Warszawa, Wiejska 10.

1) Nazwa i adres przedsiębiorstwa posiadającego zamrożone należności.

2) Suma zamrożonej należności na dzień 30 września 1936 r. i waluta (marki, dolary, franki i t. p.).

3) Data zawarcia transakcji i rodzaj towaru.

4) Data dostarczenia towaru i umówiony termin zapłaty.

5) Nazwa i adres dłużnika (odbiorcy towaru) wraz z podaniem, czy należność znajduje się obecnie u dłużnika, czy też została wpłacona do banku, adwokata i t. p. (dokładna nazwa i adres).

Ostateczny termin zgłoszeń należności zamrożonych upływa dnia 5 października b. r., przyczem zgłoszeniu podlegają wyłącznie należności niesporne — t. j. takie, które są uznane bez zastrzeżeń dłużnika niemieckiego.

KRONIKA

XVI Kongres Chemii Przemysłowej, który miał się odbyć w Barcelonie w październiku r. b. został odwołany. Najbliższy Kongres Chemii Przemysłowej został wyznaczony na r. 1937 do Paryża — z okazji Międzynarodowej Wystawy Sztuki i Techniki.

W dniach pomiędzy 8 a 12 czerwca 1936 odbył się XII Międzynarodowy Kongres Acetyleny i Spawania w Londynie. Wielki rozwój spawalnictwa spowodował liczny udział w Kongresie, w którym uczestniczyła dość liczna delegacja z Polski. Jednocześnie z Kongresem — odbyła się wystawa, ilustrująca postępy w najrozmaitszych dziedzinach spawania.

Kongres zdecydował odznaczyć medalami najlepsze prace, przedstawione w toku obrad. Pierwszy — złoty medal przypadł badaczowi francuskiemu, p. R. Meslier. Natomiast — drugi, srebrny medal został przyznany p. p. inż. P. Tułaczowi i dyr. F. Gollingowi za pracę p. t. „Wy-

niki badań laboratoryjnych i zastosowania praktycznego złącza szynowego polskiej konstrukcji”.

To wysokie odznaczenie dla polskich konstruktorów jest dowodem uznania, jakie znalazły na terenie międzynarodowym nasze wysiłki nad rozwiązaniem jednego z najtrudniejszych zagadnień spawalnictwa.

Urządzony z inicjatywy Komisji Bezpieczeństwa Pracy przy Polskim Związku Przemysłowców Metalowych cykl wykładów, poświęconych zagadnieniom walki z wypadkami przy pracy, odbędzie się w dn. 14 — 18 października r. b.

Wykłady odbywać się będą w sali Muzeum Przemysłu i Techniki w Warszawie (Tamka 1); zapisy przyjmuje Polski Związek Przemysłowców Metalowych w Warszawie (Marszałkowska 140).

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 68 z dn. 10 września r. b. ogłoszone zostało pod poz. 493 Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 26 sierpnia 1936 o oznaczaniu pochodzenia niektórych kategorii towarów w wewnętrznym handlu detalicznym.

Rozporządzenie to uchyla dawniejsze przepisy w powyższym zakresie, obowiązujące od r. 1928 i stanowi, że szereg artykułów należy oznaczać w sposób, wskazujący firmę przedsiębiorstwa, jego siedzibę główną oraz miejsce fabrykacji towarów, jeżeli nie jest ona dokonywana w miejscu siedziby głównej.

Spośród artykułów, wytwarzanych przez przemysł chemiczny, obowiązkowi oznaczania pochodzenia podlegają następujące:

Wyroby toaletowe, środki kosmetyczne, wyroby perfumeryjne,

Mydła,

Wody mineralne naturalne i sztuczne,

Wyroby pyrotechniczne.

Rozporządzenie wchodzi w życie dn. 11 grudnia r. b.

W Dz. Ust. Nr. 69 z dn. 15 września r. b. ogłoszone zostało pod poz. 496 Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 13 września 1936 w sprawie wprowadzenia w życie układu dodatkowego do konwencji handlowej polsko-austriackiej.

W Dz. Ust. Nr. 72 z dn. 24 września r. b. ogłoszone zostało pod poz. 520 Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 25 sierpnia 1936 r. w sprawie uzupełnienia Rozporządzenia o zniżkach celnych.

Zgodnie z przepisami tego Rozporządzenia wprowadzona została zniżka 60%-owa na oleje fuźlowe, sprowadzane za zezwoleniem Min. Skarbu do celów przemysłowych.

W Dz. Urzęd. Min. Skarbu Nr. 25 z dn. 21 września r. b. ogłoszony został pod poz. 764 okólnik Min. Skarbu z dn. 18 września 1936 w sprawie kontroli obrotu towarowego polsko-włoskiego.

Okólnik ten zawiera przepisy w zakresie świadectw rozrachunkowych w obrocie towarowym polsko-włoskim.

CENY NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW CHEMICZNYCH W/G NOTOWAN FIRMY EDWARD GROŃSKI W WARSZAWIE, Srebrna 16.

	Cena w zł. za 1 kg.		
Ałun chromowy	0.70	* Kwas fosforowy techniczny	2.20
Ałun krystaliczny	0.55	Kremotartar	2.25
Antychlor krystaliczny	0.45	Kwas cytrynowy	4.65
Biel cynkowa	0.60	* Kwas solny techn.	0.15
Biel ołowiana	1.55	Kwas winowy kryst.	5.25
Boraks krystal.	0.90	Litopon 30%	0.72
Cerezyzna biała II gat.	1.80	Minja ołowiana prawie chem. czysta	1.26
Cerezyzna żółta	1.65	Minja żelazna	0.40
Chlorek magnezu	0.28	Nadboran sodowy	4.—
Chlorek baru	0.65	Nadmanganian potasu	3.50
Chlorek wapna	0.38	Naftalin	0.60
Chlorek wapnia	0.28	Nigrozyna wodna	7.—
Dwuchromian potasu	1.50	Nigrozyna tłuszczowa	12.—
Dwuchromian sodu	1.20	Olej rycynowy	1.80
Degras orygin. Stadlera	1.35	Olej kostny	4.50
Dekstryna biała	0.60	Olej turecki 50%	0.85
* Esencja octowa 80%	2.70	Olej turecki 80%	1.40
Emetyk	6.50	Oropon (bejca dla skór)	1.50
* Formalina 40%	1.88	Octan sodu	1.—
Fosforan sodowy 3 ¹ zasadowy	0.90	Ozokeryt czarny	2.—
Fenol krystal.	3.10	Ozokeryt bielony	4.25
Fluorek sodu	2.20	Parafina w taflach	1.15
Glukoza nieskażona	0.60	Perhydrol 30%	3.20
Kaolina	0.15	Siarka	0.34
Kreda zwykła szlamowana	0.10	Siarczan glinu	0.23
Kalafonja amerykańska „Hercules” N. jasna	0.88	Siarczan żelaza	0.18
* Kwas octowy 30% techn.	1.—	Sól szczawikowa	1.42
Kwas mrówkowy	2.35	Sól glauberska kryst.	0.09
Kwas mlekowy 50%	1.50	Sól gorzka	0.20
Kwas mlekowy 80%	2.60	Sadze angielskie	1.30
* Kwas fosforowy chem. czysty	3.—	Tłuszcz z wełny jasny	0.90
		Tłuszcz z wełny ciemny	0.60

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 1 kg loco skład Warszawa wraz z opakowaniem; ceny za produkty oznaczone gwiazdką, rozumieją się bez opakowania

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne: „PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BOŻUTA Sp. Akc.”, Łódź tel. 195-96, 195-97; Warszawa, Piusa XI. 3. m. 8, tel. 8-38-78. „WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabryk. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165. ZAKŁADY CHEMICZNE W WINNICY, S. A. Winnica, poczta Henryków k/Warszawy, tel. 1-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross. Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12. Chlorek wapna bielący: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94. Chlorek wapnia (CaCl₂): „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 5-91-24. Dwuchromian potasu i dwuchromian sodu, sól glauberska kalc: Tow. Fabryk Portl. Cem. „WYSOKA” Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka Nr. 7, fabryka w Wrzosowej, p-ta Częstochowa 4. Wylączna sprzedaż: D/H. Maurycy Luxemburg. Warszawa, Senatorska 28/30, tel. 6 00 19. Farmaceutyczne przetwory: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Danilowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess. „FR. KARPINSKI Spółka Akcyjna”, Warszawa. Wolność 9, tel. 11-06-00.	Gliceryna farmaceutyczna i techniczna: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER” Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99. Gumowe artykuły techniczne: Sp. Akc. „WOLBROM”, Warszawa, Leszno 15, tel. 11-06-81, Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW” Sp. Akc., Warszawa, Złota 35, tel. 533-49. Jedwab sztuczny: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39. FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW”, Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81. Karbid: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94. Klej kostny i skórny: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.	Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat): „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24. Oleina zwierzęca: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30. Siarczek węgla: Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39. Słomka i włosie wiskozowe: Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39. Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna: „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24. Soda kaustyczna: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94. Sól glauberska krystaliczna: „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39. Stearyna: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
--	--	---

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 PAŹDZIERNIKA 1936 R.

EKSPORT CHEMICZNY

Położenie eksportu chemicznego z początkiem roku bieżącego mogło budzić poważne obawy. W pierwszym kwartale r. 1936 wartość tego eksportu wykazywała, w porównaniu z pierwszym kwartałem r. 1935, spadek o przeszło 18%. Zjawisko to mogło być przypisane znanym przyczynom, które wpłynęły na ogólne osłabienie działalności eksportowej przemysłu polskiego na przełomie roku 1935 i 1936. Następne miesiące, kiedy nastąpiła zmiana warunków naszego handlu zagranicznego wskutek wprowadzenia ograniczeń dewizowych — przyniosły jednak nieznaczną poprawę; spadek wynosił ciągle jeszcze 17%.

Dopiero lipiec przyniósł istotną zmianę: na 1 lipca spadek był już tylko 14%-owy, a na 1 września wyniósł już tylko 10%, co odpowiada mniej więcej przeciętnemu spadkowi wartości ogólnej wywozu polskiego.

Brak tutaj miejsca na szczegółową analizę przyczyn i przebiegu opisanego zjawiska, pojęcie bowiem eksportu chemicznego obejmuje długi szereg produktów, których warunki wytwórcze, warunki sprzedaży a zwłaszcza wywozu są jaknajzupełniej odmienne. Conajwyżej stwierdzić można, że niektóre pozycje wywozu zostały stracone, jak np. wywóz makuchów egzotycznych przez przemysł olejarski wskutek zmniejszenia przywozu i przerobu surowca, wywóz szeregu produktów na sąsiedni rynek niemiecki, ograniczony przez postanowienie umów z listopada roku ubiegłego i t. d. Również stwierdzić można, że naogół wartość (i ilość) eksportu drobniejszych produktów chemicznych wzrosła, co świadczy dodatnio o sprężystości eksporterów produktów chemicznych.

Dalszy przebieg eksportu — do końca roku, jest w tej chwili niewiadomy — wobec zaburzeń walutowych w Europie zachodniej. Nie brak głosów twierdzących, że w stosunku do wywozu chemicznego odegrają one tylko przemijającą i nieznaczną rolę. Twierdzenie to oparte jest na fakcie, że rynki francuski, włoski i szwajcar-

ski odgrywały tylko bardzo nieznaczną rolę w odbiorze polskich produktów chemicznych. Bardzo atrakcyjny rynek holenderski był, poza nielicznymi wyjątkami rynkiem, na którym stale toczyła się walka konkurencyjna państw eksportujących chemikalia, ceny były doprowadzone do najniższego poziomu — dewaluacja zatym guldena może conajwyżej pośrednio na ceny oddziaływać, potaniając zato dość efektywnie pośrednictwo holenderskie. Własny eksport chemiczny krajów o zdewaluowanym pieniądzu oczywiście wywoła trudności w sprzedaży światowej, jednakże o dalszym spadku cen na szerszą skalę trudno jest mówić, zważywszy że ceny kształtują się już oddawna na poziomie wynikającym z kosztu produkcji, opłacanego w zdewaluowanych funtach, dolarach, frankach belgijskich, jenach i tanich markach eksportowych.

Oczywiście nie brak wyjątków, tak np. zbyt zagraniczny sztucznego jedwabiu po dewaluacji lira związany będzie z nowymi trudnościami; sam zresztą okres wahań i dostosowywania się cen — niewątpliwie zaważyć może na cenach i wielkości zbytu zagranicą.

Przechodząc na zakończenie do kilku uwag dotyczących stosunków polskich, stwierdzić należy przede wszystkim, że zwiększenie zbytu wewnętrznego, ogólnie związane z urentownieniem produkcji — nie zostało bez wpływu na wzmoczenie a raczej brak zaniku zainteresowania eksportem, możliwego tylko przy znośnych warunkach wewnętrznych. Następnie obawy co do utrudnień związanych z kontrolą eksportu na szczęście zupełnie się nie ziściły. Wreszcie podnieść należy, że system wiązanych transakcji kompensacyjnych, wykorzystywany w dość znacznej mierze przez nasz przemysł chemiczny, przyczynia się również do zwiększenia zainteresowania eksportem, zwłaszcza pobudza do eksportów pionierskich bądź nowych, dotąd niewywożonych produktów, bądź dawniej już eksportowanych — na nowe rynki.

O POMOC ZIMOWĄ

Znana jest z prasy codziennej inicjatywa najszerszej akcji celem przyjscia z pomocą licznym rzeszom bezrobotnym. Najwyższy protektorat Komitetu pomocy zimowej objął Pan Prezydent Rzeczypospolitej. Nadchodząca szybkimi krokami zima, znana powszechnie nędza paruset tysięcy ludzi w Polsce, elementarne uczucia humanitarne, wreszcie troska o losy naszego kraju: każą natężyć wszystkie siły społeczne w kierunku najszybszego przyjscia z pomocą biedującym masom ludzkim. Akcję tę trzeba zaliczyć do kategorii poczynań, których wypełnienie stanowi już nie cnotę, lecz obowiązek obywatelski.

Wychodząc z tego założenia, Prezydium Związku Przemysłu Chemicznego na posiedzeniu w dn. 13 października r. b. postanowiło zwrócić się do wszystkich przedsiębiorstw związkowych z wezwaniem o natychmiastowe przystąpienie do akcji pomocy zimowej, drogą wpłacania na ten cel odpowiednich sum do właściwych Komitetów. W celach ewidencyjnych niezbędne jest informowanie Związku Przemysłu Chemicznego o wysokości wpłaconych sum, pomocy w naturze, tudzież innych przejawach udziału w rzeczonyj akcji. Związek Przemysłu Chemicznego rozesłał już odpowiednie odezwy do wszystkich zrzeszonych fabryk, znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej.

WŚRÓD KSIĄŻEK

Jako wydawnictwo Instytutu Śląskiego w Katowicach ukazała się monografia gospodarcza p. Michała Alberga, p. t. „Cynk, ołów i materiały pochodne”. Ciekawa ta praca przede wszystkim daje szkic historyczny górnictwa rud na Śląsku, poczynając od XV wieku. Istotną treścią monografii jest zobrazowanie obecnego stanu wytwórczości cynku, ołowiu, kadmu, talu i srebra w Polsce; ponadto przedstawiona jest sytuacja niektórych produktów pochodnych, jak biel cynkowa, kwas siarkowy i t. d.

Zarówno techniczne jak gospodarcze czynniki tych wszystkich gałęzi produkcji są przez autora oświetlone zwięźle, ale wszechstronnie. Należy uznać tę monografię za cenne źródło aktualnych informacji; niektóre tylko twierdzenia autora, dotyczące kierunków rozwoju produkcji kwasu siarkowego w Polsce, nadawałyby się do polemicznej dyskusji.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Na dzień 5 listopada projektowane jest zwołanie posiedzenia Plenarnego Sekcji Eksportowej Związku. Osobne zawiadomienia rozesłane zostaną do wszystkich przedsiębiorstw. Przedsiębiorstwa, które pragnęłyby poruszyć na posiedzeniu tym określone zagadnienia związane z eksportem, proszone są o powiadomienie Związku do dnia 20 b. m.

Rozpoczęte zostały rokowania handlowe z Rumunią. Związek na podstawie posiadanych

materiałów zgłosił postulaty przemysłu chemicznego do tych rokowań.

Projektowany jest wyjazd misji gospodarczej polskiej do Francji. W misji przewidziany jest udział przedstawicieli Związku. Związek w drodze ankiety wśród zrzeszonych przedsiębiorstw zgromadził materiały związane z możliwością rozwoju naszego eksportu chemicznego do Francji.

Zanotowane zostały następujące zmiany przepisów przywozowych i dewizowych (Nr. 28 „Informatora Eksportowego”):

Francuska Afryka Zachodnia. Zniesienie kontyngentów przywozowych.

Iran (Persja). Obostrzenie przepisów przywozowych.

Malajskie Państwa (St. Zjednoczone). Obniżenie cła na ceratę i linoleum.

Włoska Afryka Wschodnia. Rozciągnięcie reglamentacji dewizowej i towarowej.

Zwracamy uwagę na raport, ogłoszony na str. 7 N-ru 28 „Informatora” w sprawie przywozu potasu żrącego i innych produktów chemicznych do *Tunisu*.

KRONIKA

Dn. 9 października r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którym zapoznano się z bieżącymi pracami Związku w zakresie spraw traktatowych oraz wysłuchano sprawozdania Prezydium w zakresie decyzji w sprawach, które z braku czasu nie mogły być przedstawione Zarządowi.

Dnia 9 października r. b. odbyło się posiedzenie Sekcji Bezpieczeństwa Pracy Związku Przemysłu Chemicznego, z interesującym odczytem Inż. Stefana Zabickiego, p. t. „Bezpieczeństwo pracy w Zjednoczonych Fabrykach Związków Azotowych w Mościcach i w Chorzowie”.

Po odczycie rozwinęła się ożywiona dyskusja, która objęła szereg zagadnień bezpieczeństwa pracy. Między innymi — poddano rozważaniu sprawę pożytku posiadania gaśnic w poszczególnych oddziałach i salach fabrycznych. Omawiano również w sposób krytyczny zagadnienie angażowania pracowników przemysłowych przy stosowaniu metod psychotechnicznych. Przedstawiciel jednej z fabryk chemicznych poinformował o pożytecznym pomysle: robotnicy, pragnący zwrócić uwagę na pewne braki bezpieczeństwa lub na możliwości wprowadzenia nowych środków ochronnych, wrzucają do odpowiednich skrzynek kartki ze swymi uwagami lub wnioskami. Doświadczenie uczy, że możność takiej anonimowej inicjatywy okazała się nader skuteczna i spowodowała liczne praktyczne wnioski.

Dn. 13 października r. b. odbyło się plenarne zebranie Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie.

Na zebraniu tym wiceprezes Izby, Dr. Wacław Fajans, wygłosił obszerny referat na temat aktu-

alnych zagadnień walutowych, poczym Izba przyjęła rezolucję o treści następującej:

„Wobec zaszłych w ostatnich tygodniach przemian walutowych w kilku krajach Europy zachodniej, zebranie plenarne Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie w dn. 13 października r. 1936 wyraża głębokie zadowolenie ze stanowiska, zajętego przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie waluty polskiej. Zebranie plenarne wypowiada przeświadczenie, iż w okresie zaznaczającej się poprawy sytuacji gospodarczej, stabilizacja waluty stanowi czynnik decydujący o naturalnej i zdrowej ewolucji, zarówno cen i obrotów, jak i kapitalizacji wewnętrznej”.

Zebrani dokonali wyboru uzupełniającego dwóch wiceprezesów Izby, którymi wybrani zostali w sekcji przemysłowej radca Jan Rogowicz, a w sekcji handlowej — radca Henryk Brun.

Fabryki chemiczne, należące do Związku Przemysłu Chemicznego, nadsyłają nam często odpisy wniosków, dotyczących nieudzielania zezwoleń przywozu na wyrabiane przez nie artykuły. Wnioski takie kierowane są do Centralnej Komisji Przywózowej, w tym zapewne przeświadczeniu, że C.K.P. prowadzi pewną politykę gospodarczą udzielania lub odmawiania zezwoleń przywozu — w zależności od faktu wyrabiania albo niewyrabiania w kraju właściwych produktów. Pogląd taki jest błędny, gdyż zadaniem C. K. P. jest tylko rozdział wyznaczonych przez Min. Przemysłu i Handlu kontyngentów między poszczególnych importerów. Jeżeli więc kontyngent — bądź autonomiczny bądź umowny — został przez Ministerstwo określony, to muszą być też uwzględnione bez żadnych dalszych badań podania importerów o udzielenie zezwolenia przywozu.

Właściwą instancją do rozstrzygnięcia wniosków o nieudzielanie zezwoleń przywozu jest Min. Przemysłu i Handlu, które jest władne nie wyznaczać właściwych kontyngentów, lub też — jeśli są już zawarte umowy kontyngentowe przewidujące pewne kontyngenty — przy bieżących rokowaniach o wznowienie lub zawarcie umów nie udzielać na przyszłość kontyngentów umownych.

Związek Inżynierów Chemików (Warszawa, Krucza 14) przystąpił do wydania „Kalendarza Chemicznego”, który obejmować będzie obfitą treść, dotyczącą rozlicznych działów chemii czystszej i stosowanej. Naczelną redakcję „Kalendarza Chemicznego” objął p. Inż. Eugeniusz Berger, którego wysoka kompetencja daje dostateczną rękojmię wartości opracowania. „Kalendarz” — obok części redakcyjnej — zawierać też będzie część ogłoszeniową, na której oparte jest sfinansowanie wydawnictwa. Ceny ogłoszeń są bardzo umiarkowane. Uważamy za swój obowiązek zwrócić uwagę firm, należących do Związku Przemysłu Chemicznego — na pożytek umieszczenia ogłoszeń w rzeczonym wydawnictwie, które niezawodnie dotrze do rąk wielkiej ilości czytelników.

Związek Przemysłu Chemicznego ponowił starania o zwolnienie od podatku drogowego benzolu, używanego w przemyśle chemicznym, aktualizując złożone w swoim czasie materiały w tej sprawie.

W związku z inicjatywą produkowania krótkometrażowych filmów popularno-naukowych i popularno-przemysłowych, Związek Przemysłu Chemicznego wskazał Min. Przemysłu i Handlu kilka tematów przemysłowych, któreby mogły być z powodzeniem użyte w tej pożytecznej akcji.

Został nam nadesłany komunikat Polskiej Agencji Agrarnej (P. A. A.) Nr. 211 z dn. 19 września 1936, przedrukowany później w niektórych dziennikach.

W komunikacie tym — poruszającym w sposób nierzeczowy sprawę zużywania szmalcu przez przemysł mydlarski — równocześnie zaatakowany został jeden z działaczy gospodarczych. Ponieważ rozmowa na temat zużywania szmalcu w przemyśle mydlarskim odbywała się na terenie Związku Przemysłu Chemicznego, a uczestniczyła w niej osoba zaatakowana w rzeczonym komunikacie, podajemy do wiadomości co następuje:

1) Polska Agencja Agrarna nie jest wogóle znana Związkowi Przemysłu Chemicznego,

2) Wobec tego, Polskiej Agencji Agrarnej (ani żadnej innej agencji lub dziennikowi) Związek Przemysłu Chemicznego nie udzielał jakichkolwiek informacji o rozmowie w sprawach zużywania szmalcu przez przemysł mydlarski.

3) Związek Przemysłu Chemicznego uważa za swój obowiązek potępić niedopuszczalne w normalnych stosunkach podawanie fałszywych informacji, oraz takie metody publicystyczne, które pod pozorem omawiania spraw gospodarczych, kryją w sobie rozgrywki naty personalnej.

Towarzystwo Pogotowia Ratunkowego w Warszawie przystąpiło do wydania Kalendarza Pogotowia Ratunkowego na r. 1937. Wydawnictwo to cieszy się zasłużoną poczytnością i poparciem całej Warszawy.

Redakcja Kalendarza zwróciła się do Związku Przemysłu Chemicznego z prośbą o poparcie akcji zbierania ogłoszeń wśród firm związkowych. Czynimy to z całą gotowością, zwracając uwagę zrzeszonych fabryk chemicznych zwłaszcza tych, których siedziba mieści się w Warszawie, na pożytek umieszczenia odpowiednich ogłoszeń w Kalendarzu Pogotowia Ratunkowego.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Urzędowym Min. Skarbu Nr. 27 z dn. 10 października r. b. ogłoszone zostało pod poz. 814 wyjaśnienie taryfikacyjne Min. Skarbu, zwracające uwagę na konieczność ścisłego badania nadchodzących z zagranicy materiałów plastycznych, zwłaszcza w kierunku zaliczania do poz. 488 p. 1 materiałów plastycznych na podłożu fenoli i formaliny.

7 W I F D 7 A 1

MUSEUM

KOMUNIKACJA I OTNICZA ZAPRAWIA

ORIENTACYJNE CENY NIEKTÓRYCH WYTWÓRÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

	Cena zł.		
Aceton	320.—	Kwas siarkowy 60° Bè	4.25
Alkohol metylowy techniczny 98%	160.—	Kwas solny 19°/21° Bè	9.50
Alkohol metylowy czysty 99/100	225.—	„ octowy techn. 30%	85.—
* Amonjak skroplony za 1 kg NH ₃	1.53	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	15.—
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1.25	„ rogowa 13/14% N ₂	35.—
Azotan amonu	100.—	* Naftalin czysty w łuskach	48.—
Azotyn sodowy	110.—	Octan amylu	400.—
Benzol chem. czysty (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	80.—	Octan metylu	300.—
Benzol handlowy 90%, (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	75.—	Octan sodu	105.—
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13.50	„ ołowiu	170.—
* Boraks	75—85.—	Oleina	185.—
Chloran potasu	175.—	Oleum 20%	12.75
Chlor ciekły	115.—	Olej lniany	125.—
Chlorek cynku 50° Bè	30.—	Olej kokosowy	98.—
Chlorek cynku w proszku biały	95.—	Olej palmowy (z ziarn)	100.—
* Chlorek wapna bielący	30.60	* Potaż kalcynowany 90/95%	120.—
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	18—20.—	* Potaż żrący topiony 88/92%	140.—
Chlorobenzol	160.—	Saletra amonowa	100.—
Chloroform czysty „purissimum“	690.—	Saletra potasowa	120.—
„ „pro narcosi“	1.800.—	* Saletra sodowa przem.	58.—
Dwuwęglan sodowy	38.—	Saletra sodowa rafin.	69.—
Eter siarkowy	385—425.—	* Salmiak sublimowany	180.—
Fenol czysty	195.—	Siarczan amonu (frco stacja odbiorcza)	24.20
Formalina 40%	170.—	* Siarczan miedzi	55.—
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bè	240.—	* Siarczek sodu 60/62%	58.—
„ techniczna 85/88%	180.—	Smola preparowana	14.50
Karbid	49.—	Soda amonjakalna 98%	20.70
Karbolineum	20.50	* „ kaustyczna 97,5% loco Podgórze	49.70
Krezol czysty	75.—	Sól glauberska krystaliczna	7.—
Klej kostny	180.—	Sól Seignette'a (aptek)	420.—
Klej skórny	250.—	Stearyna	170.—
Kwas azotowy tech. 36° Bè za 100% HNO ₃	85.—	Superfosfat 16% par. Warszawa luzem	10.75
Kwas cytrynowy zwykły	460.—	Toluol czysty	95.—
Kwas mrówkowy 80%	210.—	Woda amonjakalna	43.—
Kwas winowy zwykły	480.—	Żelatyna techn.	450.—

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne: „PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BOŚ RUTA Sp. Akc.“, Łódź tel. 195-96, 195-97; Warszawa, Piusa XI. 3. m. 8, tel. 8-38-78. „WOLA KRZYSZTOPORSKA“ Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165. ZAKŁADY CHEMICZNE W WINNICY, S. A. Winnica, poczta Henryków k/Warszawy, tel. 1-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross. Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.	Gliceryna farmaceutyczna i techniczna: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER“ Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.	Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat): „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.
Chloroek wapna bielący: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.	Gumowe artykuły techniczne: Sp. Akc. „WOLBROM“, Warszawa, Leszno 15, tel. 11.06-81, Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW“ Sp. Akc., Warszawa, Złota 35, tel. 533-49.	Oleina zwierzęca: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
Chlorek wapnia (CaCl₂): „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 5-91-24.	Jedwab sztuczny: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39. FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW“, Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.	Siarczek węgla: Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Dwuchromian potasu i dwuchromian sodu, sól glauberska kalc: Tow. Fabryk Portl. Cem. „WYSOKA“ Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka Nr. 7, fabryka w Wrzosowej, p-ta Częstochowa 4. Wyłączna sprzedaż: D/H. Maurycy Luxemburg. Warszawa, Senatorska 28/30, tel. 6 00 19.	Karbid: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.	Sól glauberska krystaliczna: „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39.
Farmaceutyczne przetwory: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN“, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess. „Fr. KARPINSKI Spółka Akcyjna“, Warszawa. Wolność 9, tel. 11-06-00.	Klej kostny i skórny: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.	Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna: „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24. Soda kaustyczna: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.

WIADOMOŚCI

PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 LISTOPADA 1936 R.

ROKOWANIA HANDLOWE

Zbliżający się koniec roku pozwala na zestawienie prowizorycznego bilansu naszej polityki traktatowej. W bilansie tym na pierwszym miejscu postawić należy zawarcie porozumienia handlowego polsko-francuskiego w lipcu oraz porozumienia polsko-włoskiego we wrześniu rb.

O porozumieniu polsko-francuskim pisaliśmy obszerniej w N-rze 15 „Wiadomości”; obecnie dodać należy że charakter prowizoryczny tego porozumienia zdaje się ustępować pewnym cechom trwałości. Podjęcie dalszych rokowań, mających na celu wyrównanie całokształtu stosunków gospodarczych polsko-francuskich, poprzedzone zostało wizytą przemysłowców polskich we Francji, którzy udali się tam na zaproszenie Ministra Przemysłu i Handlu p. Bastida, celem omówienia warunków ożywienia wymiany towarowej pomiędzy obu krajami, ze szczególnym uwzględnieniem interesów eksportu polskiego. Należy przypuszczać, że zarówno rezultaty tej wizyty, jak tendencje zliberalizowania warunków importu do Francji przyniosą owoce w postaci ułatwienia naszego wywozu, zasadniczo jednakże przyjąć można że ramy naszych obrotów towarowych z Francją nakreślone zostały w układzie z dn. 18 lipca.

Kompleks układów polsko-włoskich miał za zadanie z jednej strony przywrócić obrotom między dwoma krajami ich rozmiary z okresu poprzedzającego sankcje, następnie zaś przygotować obroty te do zmienionych, zarówno po stronie polskiej jak i włoskiej, warunków dewizowych.

Zawarty został 13 września rb. układ, na mocy którego obroty polsko-włoskie poddane zostały clearingowi, którego technikę w Polsce objęło Polskie Towarzystwo Handlu Kompensacyjnego. Dodać należy, że, o ile dewaluacja franka francuskiego stawia pod znakiem zapytania niektóre pozycje obrotów z Francją, o tyle dewaluacja lira, nie będąca niczym innym jak usankcjonowaniem kursu gospodarczego tej wa-

luty, raczej upraszcza, niż utrudnia wymianę polsko-włoską.

W następnej kolejności wymienić należy rokowania z Danią, Rumunią, Austrią, Holandią i Belgią, które zakończone zostały zawarciem układów, oraz niezakończone jeszcze rozmowy ze Szwajcarią.

Jak wiadomo z Danią od dłuższego czasu już trwał stan beztraktatowy w zakresie układów kontyngentowych — zakończony w sierpniu podpisaniem nowego układu, niewprowadzającego istotniejszych zmian do dawnych stosunków.

Z Rumunią podpisany został w dniu 22 października układ regulujący obroty towarowe na okres roczny i wprowadzający prowizorium w zakresie stosunków płatniczych. Należy sądzić, że układ ten pozwoli na wzmożenie eksportu naszego do tego kraju, całkowicie niemal zahamowanego od chwili wypowiedzenia w grudniu roku ubiegłego umowy z r. 1934.

Układ austriacki zawarty w lipcu, obok korektyw w zakresie obrotu towarowego, wprowadził system clearingowania wzajemnych pretensji towarowych i pieniężnych, tworząc w ten sposób warunki do gładkiego przebiegu wymiany między obu krajami.

Wreszcie układy belgijskie i holenderskie, zawarte jeszcze z początkiem roku, stanowią typ układów celnych i kontyngentowych, realizujących obustronnie zaktualizowane postulaty.

W dniu 2 kwietnia zawarty został układ kontyngentowy i clearingowy z Turcją, pozwalający wreszcie na rozpoczęcie wymiany handlowej z tym krajem.

Na zakończenie przypomnieć należy odnowienie normalnych układów z Estonią, Finlandią, Grecją, Norwegią, Szwecją i Z. S. R. R.

Otwarta nareszcie powstaje sprawa rewizji naszych zeszłorocznych układów z Niemcami, których funkcjonowanie zresztą nie budzi poważniejszych zastrzeżeń.

FUNDACJA IM. INŻ. F. WISLIĆKIEGO

Prezes Zarządu Tomaszowskiej Fabryki Sztucznego Jedwabiu Inż. Feliks Wiślicki, z okazji 40-lecia swej pracy zawodowej, powołał do życia Fundację swego imienia, o kapitale trzystu tysięcy złotych. Celem Fundacji jest stworzenie podniety do prac naukowych we wszystkich dziedzinach chemii, a w szczególności w dziedzinie chemii koloidów i technologii włókna sztucznego.

Komitet Fundacji, w skład którego wchodzi kilku przedstawicieli chemii teoretycznej i organizacji przemysłowych, rozporządza w roku bieżącym niewydatkowaną jeszcze sumą około 26 tysięcy złotych, stanowiącą dochód z ofiarowanego Fundacji majątku.

Dochód ten Komitet może wydatkować na subsydiowanie prac naukowych, na wydanie drukiem już wykonanych prac, oraz na stypendia dla osób, przygotowujących się do zawodowej pracy naukowej lub technicznej. *Zainteresowane osoby i instytucje mogą zgłaszać odpowiednie propozycje listownie, do dnia 20-go listopada r. b. pod adresem Komitetu Fundacji: Warszawa, Wilcza 9A.*

NOWE DZIAŁY PRODUKCJI

Ostatnie miesiące były okresem silnego rozwoju krajowej produkcji odczynników chemicznych oraz różnych preparatów do celów laboratoryjnych, farmaceutycznych i naukowych. Powstał szereg przedsiębiorstw bądź wytwarzających wspomniane odczynniki i preparaty, bądź oczyszczających i rafinujących sprowadzane z zagranicy produkty.

Należąca do Związku Sp. Akc. „Laokoon” (Lwów, Kąpielna 6) przesała nam cennik licznego zespołu odczynników i preparatów laboratoryjnych.

Firma Adolf Pfütznner i Synowie (Lwów, Słowackiego 4) wyrabia szereg odczynników „Normalfix”, służących do sporządzania roztworów mianowanych.

NOWE WYDAWNICTWA

Izba Przemysłowo-Handlowa w Warszawie przystąpiła do wydawania biuletynu „Gospodarczej Służby Informacyjnej”. Wydawnictwo to ma na celu wypełnienie istniejących luk w obsłudze informacyjnej kierowników warsztatów pracy i zrzeszeń gospodarczych co do wszelkich przepisów, dotyczących obrotów handlowych z zagranicą (reglamentacji przywozu, handlu kompensacyjnego, transakcji wiązanych, eksportu, ceł i procedury celnej), handlu wewnętrznego i administracji przemysłowej, podatków, ubezpieczeń społecznych i ochrony pracy, jak również zmian w taryfach kolejowych, pocztowych, trachtach morskich i opłatach ekspedycyjnych.

Poza ustawami i rozporządzeniami, publikowanymi w Dzienniku Ustaw i Monitorze Polskim, a komentowanymi w poważnych czasopiśmie fachowych, istnieje znaczna ilość nowych instrukcji, okólników, wskazówek i orzeczeń władz, które najczęściej uchodzą uwagi zainte-

resowanych, nawet prenumerujących dzienniki urzędowe ministerstw.

Zadaniem Gospodarczej Służby Informacyjnej, powołanej do życia w myśl życzeń, wielokrotnie wypowiedzianych przez przedsiębiorstwa, jest sprawne i szybkie zbieranie u źródeł *wszystkich*, nadających się do rozpowszechniania informacji o przepisach, interesujących sfery gospodarcze.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Zanotowane zostały następujące zmiany przepisów celnych i reglamentacyjnych (NNr. 29 i 30 „Informatora Eksportowego”).

Cypr. Opublikowanie nowej taryfy celnej.

Czechosłowacja. Skontyngentowanie przywozu glejty ołowianej.

Holandia. Przedłużenie okresu skontyngentowania przywozu superfosfatów.

Zwracamy uwagę na następujące raporty opublikowane w „Informatorze Eksportowym”: zarządzenia wykonawcze po wejściu w życie traktatu z Polską w *Kanadzie*, stawki transportowe z Gdyni do portów zatoki meksykańskiej (Nr. 29 „Informatora”), warunki zbytu *makuchów w Szwajcarii* (Nr. 30 „Informatora”).

Do związku zgłosiły się następujące firmy zagraniczne, poszukujące przedstawicielstwa i sprzedaży produktów chemicznych polskich: Société des Produits pour l'Industrie et l'Agriculture, Paris V-e 23 rue du Renard (sprzedaż we Francji).

Miguel Kosiński, Rio de Janeiro, Caixa Postal 3258 (sprzedaż w Brazylii).

KRONIKA

Na dzień 12 listopada rb. na godzinę 18 min. 15 zwołane zostało posiedzenie plenarne Sekcji Eksportowej Związku. Do wzięcia udziału w posiedzeniu tem za pośrednictwem przedstawicieli zaproszone zostały wszystkie przedsiębiorstwa należące do Związku.

Porządek obrad obejmuje:

1) Referat p. Henryka Taubenfelda p. o. dyrektora Rady Handlu Zagranicznego, na temat zmian w naszym handlu zagranicznym wywołanych dewaluacją 5-ciu walut.

2) Sprawozdanie z położenia wywozu produktów chemicznych i przegląd środków aktywizacji eksportu.

3) Wnioski członków.

Ze względu na znaczenie poruszanych tematów i przewidywany liczny udział zaproszonych gości — zrzeszone przedsiębiorstwa proszone są o delegowanie przedstawicieli swych na posiedzenie.

Przed posiedzeniem Sekcji odbędzie się posiedzenie Zarządu Związku.

Dnia 15 października b. r. odbyło się rozszerzone posiedzenie Sekcji Komunikacyjnej Związku z udziałem delegata Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie oraz przedstawicieli zainteresowanych fabryk chemicznych.

Posiedzenie poświęcone zostało przedyskutowaniu zagadnienia wyrównania taryf kolejowych na nasiona i oleje egzotyczne oraz rozpatrzeniu sprawy taryf eksportowych na wypalki pirytowe.

Zebrani stanowczo wypowiedzieli się przeciwko projektowi zniesienia taryfy specjalnej GM-22 na eksport wypalków przez granice lądowe, wskazując na liczne momenty przemawiające za utrzymaniem tej taryfy, — co znalazło swój wyraz w szeroko umotywowanej opinii Związku, przesłanej pod adresem Ministerstwa Komunikacji i Izby Przemysłowo-Handlowej.

Dnia 20 października b. r. odbyło się przy licznych współudziale przedstawiceli fabryk chemicznych posiedzenie Sekcji Pracy Związku, na którym, po wysłuchaniu sprawozdania z przebiegu zebrania Komisji Pracy w Centralnym Związku Przemysłu Polskiego, zapoznano się z bieżącym stanem i zagadnieniami spraw robotniczych.

Rozważeniu poddano również sprawę akcji pomocy zimowej dla bezrobotnych, opierając się na rozesłanej przez Związek odezwie, wzywającej zrzeszone fabryki do natychmiastowej i najszerszej pomocy w formie pieniężnej i ofiarach w naturze.

Dnia 21 października r. b. odbyło się na terenie Ministerstwa Komunikacji kolejne posiedzenie stałej Komisji dla spraw przewozowych. Komisja, po wysłuchaniu sprawozdania o przewozach dokonanych we wrześniu b. r., zatwierdziła plan przewozów na okres 1 — 30 listopada 1936 r. oraz rozpatrzyła szereg zgłoszonych wniosków w zakresie usprawnienia ruchu towarowego i osobowego P. K. P.

Dn. 23 października do wiernych rąk Związku zostało złożone drugie „pismo zapieczętowane”. Mianowicie p. Dr. Anastazy Boryniec złożył pismo p. t. „Sposób otrzymywania nasyconych roztworów siarczynu wzgl. dwusiarczynu sodu lub potasu z soli glauberskiej lub siarczanu potasu”.

Pismo to zostało zarejestrowane pod Nr. 2 pism zapieczętowanych, składanych w Związku Przemysłu Chemicznego.

Komitet Organizacyjny Działu Polskiego na Międzynarodowej Wystawie w Brukseli w r. 1935 donosi, iż zostały z tytułu uczestnictwa w kolektywnej ekspozycji działu polskiego na Wystawie, przyznane Dyplomy i medale pamiątkowe Związkowi Przemysłu Chemicznego Rz. P., oraz firmom:

Zjednoczone Fabryki Związków Azotowych, w Mościcach i w Chorzowie,
Sp. Akc. „Polchem”, Toruń,
Tomaszowskiej Fabryce Sztucznego Jedwabiu, Warszawa.

Dnia 5 listopada (czwartek) r. b. o godz. 18-ej w Auditorium Chemicznym Politechniki Warszawskiej (Polna 3) odbędzie się odczyt prof.

Dr. Tadeusza Urbańskiego p. t. „Sprawozdanie z kongresu inżynierii chemicznej w Londynie:

Treść odczytu:

- 1) Przebieg kongresu.
- 2) Wystawa Brytyjska aparatury chemicznej.
- 3) Podstawowe zagadnienia inżynierii i technologii chemicznej w świetle kongresu.
- 4) Inżynieria chemiczna jako przedmiot nauki w wyższych uczelniach St. Zjedn. Am. Półn., Niemczech i W. Brytanii.
- 5) Organizacja chemicznych instytucji badawczych w W. Brytanii, St. Zjedn. Am. Półn., ZSRR i Japonii.

Odczyt zorganizowany jest staraniem Sekcji Przemysłowej Polskiego Towarzystwa Chemicznego oraz Towarzystwa Wojskowo-Technicznego.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. R. P. Nr. 81 z dn. 26 października 1936 ukazało się pod poz. 560 rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 19 września 1936 r. w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych o zniżkach celnych.

Spośród artykułów wytwarzanych przez przemysł chemiczny — następujące opłacają przy przywozie cło zniżone:

z poz. 576 — tkaniny, oprócz osobno wymienionych z jedwabiu sztucznego: jedno- lub wielobarwne o szerokości najwyżej 58 cm, zaopatrzone w brzegi o splocie taftowym szerokości nie większej, niż 5 mm, przeznaczone do wyrobu parasoli i parasolek — o wadze 1 m kw.:

- a) powyżej 120 g — 2.000 zł. od 100 kg.
- b) 120 g i mniej — 3.000 zł. od 100 kg.

Rozporządzenie powyższe obowiązuje od dn. 30 października 1936 r.

W Dz. Ust. R. P. Nr. 81 z dn. 26 października 1936 r. ukazało się pod poz. 561 rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 13 października r. b., wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu o opłatach stempowych, wiążących się z rejestrem kartelowym.

W Dz. Ust. R. P. Nr. 81 z dn. 26 października ukazało się pod poz. 563 rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 14 października r. b. o utworzeniu w Białymstoku urzędu celnego kolejowego.

ECHA

PP. Dr. Józef Landau, wiceprezes Związku oraz Inż. Tadeusz Zamojski wyjechali do Francji jako członkowie misji przemysłowców polskich, która na zaproszenie Francuskiego Ministra Przemysłu i Handlu p. Bastida udała się do Francji dla omówienia aktywizacji obrotów handlowych polsko-francuskich. Misji przewodniczy Prezes Centralnego Związku Przemysłu Polskiego b. min. p. Henryk Strasburger. P. Inż. Zamojski wchodzi ponadto w skład ścisłego polsko-francuskiego komitetu studjów, pozostającego pod przewodnictwem Prezesa p. Dr. P. Minkowskiego.

Podczas rokowań handlowych polsko-rumuńskich w Bukareszcie, zakończonych podpisaniem w dniu 22 października nowej umowy handlowej, Rada Traktatowa reprezentowana była przez p. Dr. Andrzeja Marchwińskiego.

CENY NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW CHEMICZNYCH W/G NOTOWAN DOMU HANDLOWEGO

B. NEUFELD, WARSZAWA, Leszno 54.

	Cena w zł. za 100 kg.		
Aceton	350.—	Kwas borny	190.—
Alun chromowy	72.—	Kwas szczawiowy	185.—
Alun krystaliczny	55.—	Litopon 30%	72.—
Alun mielony	55.—	Minja ołowiana	125.—
Antichlor kryst.	41.—	Minja żelazowa min. 90%	85.—
Antimonium crud. w kawalkach	130.—	Nadboran sodowy	400.—
Antimonium crud. w proszku	180.—	Nadmanganian potasu	350.—
Asfalt Gilsonit	85.—	Naftalin w łuskach	63.—
Azotan baru	180.—	Nitrobenzol	450.—
Barwniki anilinowe — ceny i katalogi na żądanie		Octan kobaltu	1200.—
Biel cynkowa	64.—	Octan ołowiu	165.—
Biel ołowiana	150.—	Olcina	190.—
Boraks kryst.	90.—	Olej rycynowy med.	230.—
Boraks w proszku	95.—	Olej turecki 50%	90.—
Boran manganu	65.—	Pumeks w kawalkach	75.—
Braunsztyń	80.—	Pumeks w proszku	45.—
Chlorek baru	62.—	Rtęć w butlach à 34,6 kg za butlę	390.—
Chlorek cynku w proszku 98/100%	100.—	Sadza ameryk. Carbon = black marki Witco — ceny konwencyjne.	
Chlorek wapna	40.—	Salmjak mielony	115.—
Dwuchromian potasu	145.—	Salmjak w kaw. subl.	200.—
Dwuchromian sodu	130.—	Siarczan kobaltu	750.—
Dwusiarczyn sodu bezwodny 60/62%	45.—	Siarczan magnezu	18.—
Fenol	310.—	Siarczan miedzi	55.—
Fosforan sodu trójzasadowy	100.—	Siarczan żelazowy	17.—
Fosfor czerwony	650.—	Siarka mielona	36.—
Glejta angielska w proszku	150.—	Siarka w łuskach	36.—
Glin metaliczny w proszku	550.—	Talcum 000	19.—
Grafit angielski w łuskach	130.—	Talcum 00000	26.—
Grafit angielski w proszku 95/97%	130.—	Talcum 000000	29.—
Hydrosulfit	230.—	Tanina 92%	800.—
Kalafonja	65.—	Tlenek kobaltu 76%	2000.—
Kamfora w tafłach	650.—	Węgiel magnezu w cegielkach	210.—
Klej kostny	150.—	Węgiel magnezu w proszku	150.—
Klej skórny	185.—	Węgiel aktywowany odbarwiający do olejów	160.—
Kaolina w kaw. i w proszku	14.—	Ziemia okrzemkowa	35.—
Kreda chem. czysta	52.—	Żelazocjanek potasowy	350.—
		Żelazocjanek sodowy	250.—

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg. loco skład Warszawa wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne: „PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BO RUTA Sp. Akc.“, Łódź tel. 195-96, 195-97; Warszawa, Piusa XI. 3. m. 8, tel. 8-38-78. „WOLA KRZYSZTOPORSKA“ Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165. ZAKŁADY CHEMICZNE W WIN- NICY, S. A. Winnica, poczta Hen- ryków k/Warszawy, tel. 1-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross. Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.	Gliceryna farmaceutyczna i technicz- na: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LE- VER“ Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.	Kwaśny węgiel sodowy (bicarbonat): „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24. Olcina zwierzęca: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
Chlorek wapna bielący: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.	Gumowe artykuły techniczne: Sp. Akc. „WOLBROM“, Warsza- wa, Leszno 15, tel. 11-06-81, Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW“ Sp. Akc., Warszawa, Złota 35, tel. 533-49.	Siarczek węgla: Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Chlorek wapnia (CaCl₂): „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 5-91-24.	Jedwab sztuczny: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39. FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW“, Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.	Słomka i włosie wiskozowe: Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Dwuchromian potasu i dwuchromian sodu, sól Glauberska kalc: Tow. Fabryk Portl. Cem. „WYSOKA“ Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka Nr. 7, fabryka w Wrzosowej, p-ta Częstochowa 4. Wylączna sprzedaż: D/H. Maury- cy Luxemburg. Warszawa, Sena- torska 28/30, tel. 6 00 19.	Karbid: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.	Soda amonjakalna, krystaliczna i kau- styczna: „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24. Soda kaustyczna: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.
Farmaceutyczne przetwory: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN“, Warszawa, Daniłowiczow- ska 16, tel. Centrala-Spiess. „Fr. KARPINSKI Spółka Akcyjna“, Warszawa, Wolność 9, tel. 11-06-00.	Klej kostny i skórny: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.	Sól Glauberska krystaliczna: „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39.
		Stearyna: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.

WIADOMOŚCI

PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 LISTOPADA 1936 R.

POLSKA MISJA GOSPODARCZA WE FRANCJI

Pod przewodnictwem Prezesa Centralnego Związku Przemysłu Polskiego, p. Ministra H. Strassburgera, udała się do Francji misja przemysłu polskiego w składzie 18-tu osób. Celem misji, która bawiła we Francji od 25 do 31 października r. b., było omówienie z przemysłem francuskim spraw, związanych ze zwiększeniem wzajemnych obrotów towarowych w zakresie artykułów przemysłowych. Środkiem, zmierzającym do tego celu, było nawiązanie jaknajliczniejszych kontaktów z możliwie szerokim gronem przemysłowców francuskich. Podróż przemysłowców polskich była jednym z wyników rozmów polskiego i francuskiego Ministrów Przemysłu i Handlu — podczas pobytu we wrześniu r. b. Ministra P. Bastida w Warszawie.

Należy stwierdzić, że jeśli chodzi o nawiązanie owych kontaktów — to misja odniosła niewątpliwie sukces. Na terenie Izb Przemysłowo-Handlowych — paryskiej i kilku prowincjonalnych, na zebraniach i przyjęciach, zorganizowanych przez Ambasadę Polską w Paryżu, francuskie Ministerstwo Przemysłu i Handlu, Grupę Przemysłowców Francuskich pracujących w Polsce, Konfederację Generalną Przedsiębiorców Francuskich, Zrzeszenie Ekspansji Ekonomicznej, Komitet Radców Handlu Zagranicznego i innych — misja polskich przemysłowców zetknęła się z kilkuset decydującymi w przemyśle francuskim osobistościami. We wszystkich tych kontaktach dawano ze strony polskiej wyraz tezie, iż wzmożenie wzajemnych obrotów — do których zgodnie dążą Rządy i sfery gospodarcze obu krajów — może i powinno mieć miejsce pod warunkiem znacznego zwiększenia wywozu polskiego do Francji.

Pogląd ten znalazł też sformułowanie w protokole posiedzenia, jakie odbyło się dn. 29 października r. b. u Ministra P. Bastida — w obecności Ambasadora Rzplitej Polskiej w Paryżu, J. Łukasiewicza. Protokół stwierdza, że badania wymiany towarowej między obu krajami wykazują niski jej poziom, nie odpowiadają ani potrzebom ani możliwościom obydwu krajów i powinny być obustronnie podwyższone przez wspólną i ciągłą akcję. Sytuacja Polski w stosunku do Francji, zarówno jeśli chodzi o import jak o zobowiązania finansowe wskazuje, iż na szczególną uwagę zasługuje sprawa eksportu polskich produktów do Francji, zwłaszcza że rynek francuski z natury rzeczy ofiarować może polskiemu

eksporterowi wyższe niż dotychczas możliwości. Sprawa zwiększenia eksportu francuskiego do Polski musi być rozważana pod tym samym kątem widzenia.

W wyniku powyższych rozważań został powołany stały Komitet współpracy przemysłowej polsko-francuskiej, który zbierać się będzie w Paryżu i w Warszawie a którego zadaniem jest: przestudiowanie możliwości zwiększenia obustronnej wymiany towarowej, ułatwienie bezpośrednich kontaktów między zainteresowanymi ośrodkami, przygotowanie dla obu Rządów wniosków, w zakresie realizacji prac Komitetu.

Do Komitetu powołani zostali ze strony polskiej p. Dr. Paweł Minkowski jako przewodniczący, oraz jako członkowie pp.: Dr. Roger Battaglia, Prezes Julian Cybulski, Senator Tadeusz Karszo-Siedlewski, Generał Feliks Maciszewski, Inż. Tadeusz Zamoyski; ze strony francuskiej — p. Fougère, Prezes Zrzeszenia Ekspansji Ekonomicznej — jako przewodniczący, oraz jako członkowie pp.: Huet, przewodniczący grupy przemysłów francuskich w Polsce, Robichez, dyrektor Centralnego Komitetu Wełnianego, Parent, vice-prezes Centralnego Komitetu Węglowego, Gounod — vice-prezes Związku Przemysłu Chemicznego, Spitzer — Generalny Dyrektor Banku Francusko-Polskiego. Ponadto, Rządy wyznaczyły w charakterze obserwatorów swych delegatów do Komitetu; są to — ze strony polskiej Radca Handlowy Ambasady Polskiej w Paryżu, p. Henryk Stebelski, ze strony francuskiej — Szef Gabinetu Ministra Handlu, p. Hervé Alphan.

Natychmiast po wyjeździe polskiej misji gospodarczej, Komitet współpracy przystąpił do konkretnych studiów nad możliwością rozszerzenia wzajemnej wymiany towarowej. Prace Komitetu z natury rzeczy potrwać będą musiały czas dłuższy, zanim doprowadzą do konkretnych rezultatów. W pierwszym etapie została obustronnie stwierdzona możność podwyższenia wymiany towarowej w zakresie wielu ściśle oznaczonych artykułów.

Jeśli chodzi o przemysł chemiczny, to oddawna już istnieją bliskie i przyjazne kontakty między wytwórczością polską i francuską — zarówno w formie bezpośredniej współpracy wielu przedsiębiorstw, jak współdziałania obu naczelnych ugrupowań przemysłu chemicznego, a więc

Związku Przemysłu Chemicznego w Polsce i we Francji. W tej sprawie został złożony specjalny komunikat Komitetowi współpracy, stwierdzający zgodny pogląd na konieczność zwiększenia obustronnej wymiany towarowej w zakresie artykułów chemicznych oraz decyzję najdalej posuniętego ułatwiania kontaktów między zainteresowanymi przemysłami. Ta ogólna deklaracja jest realizowana w konkretnej pracy, dotyczącej szeregu artykułów chemicznych.

Wynik dotychczasowych poczynań należy ocenić pozytywnie. Strona polska miała bowiem możliwość przedstawienia szerokiemu gronu przemysłowców francuskich swego punktu widzenia, który naogół znalazł należyte zrozumienie. Obustronna dobra wola niewątpliwie zdoła doprowadzić do realizacji zasadniczego celu, jakim jest znaczne zwiększenie wymiany towarowej między Polską a Francją — drogą zwiększenia wywozu francuskiego na rynek polski, przez zwiększenie wywozu polskiego na rynek francuski.

POSIEDZENIE PLENARNE SEKCJI EKSPORTOWEJ ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

W dn. 12 listopada odbyło się posiedzenie plenarne Sekcji Eksportowej Związku Przemysłu Chemicznego. Posiedzenia Sekcji spełniają dwójakie zadanie; z jednej strony są one okazją do wysłuchania referatu o bieżących zagadnieniach gospodarczych, związanych z obrotem z zagranicą, z drugiej — zaś stanowią bezpośrednie zetknięcie władz Związku z przedstawicielami przedsiębiorstw zrzeszonych, które dają sposobność wymiany poglądów.

Posiedzenie, w obecności przedstawicieli Min. Przemysłu i Handlu w osobach pp. Nacz. Dr. Łychowskiego i Konopskiego i Państwowego Instytutu Eksportowego w osobach pp. Inż. Wolskiego, Dr. Wiczkowski i Dadlezowej, oraz w obecności przedstawicieli z górą 40 przedsiębiorstw — zaigł Przewodniczący Sekcji Eksportowej, p. Inż. Feliks Wiślicki, Prezes Związku.

W przemówieniu swym p. Wiślicki podkreślił, że eksporter polski nie zdaje sobie jeszcze w pełni sprawy ze skutków, które wywoła niedawna dewaluacja pięciu walut. Dewaluacja ta przysłała w okresie wzrastającej koniunktury światowej; objawy wzrostu koniunktury dają się odczuwać i w naszym gospodarstwie. Produkcja chemiczna polska, jak wiadomo nastawiona jest przede wszystkim na rynek wewnętrzny, jednakże byłoby nieostrożnym opierać się wyłącznie na tym rynku; w działalności przemysłowej możliwość eksportowania, zachowanie ofensywnego kontaktu z rynkiem światowym stanowi zawsze swoistą kląpę bezpieczeństwa. O potrzebie podtrzymywania wysiłków eksportowych decydują inne jeszcze względy. Konieczności ogólnogospodarcze, jak konieczność czynnego salda, obrotów handlowych i zrównoważonej gospodarki dewizowej — szczególnie jaskrawo zarysowują się w przemyśle chemicznym. Przemysł ten oparty jest u nas w bardzo znacznym stopniu — i przez długie jeszcze lata oparty będzie o maszyny, aparaty, licencje, a często i o surowce

pochodzenia zagranicznego. Usiłowania zatem przemysłu chemicznego polskiego winny tembardziej iść w kierunku aktywizacji bilansu wymiany surowców i produktów chemicznych z zagranicą.

Po przemówieniu p. Wiślickiego zabrał głos p. Henryk Taubenfeld p. o. dyrektora Rady Handlu Zagranicznego wygłaszając referat na temat skutków ostatnich zjawisk gospodarczych w stosunku do polskiego handlu zagranicznego.

Referent rozpoczął od wnikliwej analizy rewaloryzacji walut w okresie po wojnie, wskazując że rewaloryzacja ta, w parze ze zmianami struktury gospodarczej szeregu państw stworzyła w okresie do r. 1931 tylko pozory trwałe stabilizacji walut, rewolucjonizując równocześnie wymianę handlową przez np. nadwartościowanie funta angielskiego lub podwartościowanie franka.

Wstrząs spowodowany kryzysem produkcyjnym, który rozpoczął się w r. 1929 wywołał zaburzenia walutowe, w wyniku których utworzyły się trzy bloki; trzy zasadnicze systemy walutowe; blok dewaluacyjny funta i szterlinga, blok walut reglamentowanych i blok złoty, z których ostatni przestał istnieć obecnie.

W szeregu wymownych przykładów mówca przedstawił niesłychaną komplikację przepisów reglamentujących dewizy, ich rozmaitych technikę i odmienne cele. W szczególności posługiwał się przytym przykładami, dotyczącymi państw Ameryki Południowej i stosunków gospodarczych tych państw z Niemcami, które, jak wiadomo, są krajem waluty o kilkumastu rzeczowo i kierunkowo zindywidualizowanych parytetach.

Manipulacje walutami, są, zdaniem referenta, wywołane przede wszystkim względami natury wewnętrznej, jak sprawa poziomu cen i kosztów produkcji, sprawy budżetów; kredytu publicznego i prywatnego. Te właśnie względy, m. in., nakazują Polsce utrzymać parytet walutowy na niezmiennym poziomie.

Oczywiście, mimo iż względy wewnętrzne przeważają przy rozstrzygnięciu kierunku polityki walutowej — wpływ tych rozstrzygnięć na obroty światowe jest olbrzymi. Wystarczy zastanowić się nad tendencjami do bilateralizmu w obrotach płatniczych, aby rozumieć że zasada wyrównanych dwustronnie sald płatniczych automatycznie przyczynia się do zmniejszenia obrotów.

Analiza polskiego handlu zagranicznego w roku 1936 wykazuje wszystkie wpływy opisanych zjawisk. Wzrost produkcji, wywołuje nieuchronny wzrost przywozu surowców, częściowo tylko skompensowany wzrostem wywozu i to wyłącznie, dzięki specjalnej naszej polityce, produktów rolnych. Eksport przemysłowy, broniący naogół swych pozycji w wywozie do państw europejskich, nie może rozwinąć się w kierunku państw zamorskich wskutek braku sieci układów, ułatwiających przede wszystkim pod względem walutowym — penetrację na te rynki, jak również wskutek swych stosunkowo szczupłych rozmiarów, utrudniających założenie sieci domów handlowych i agentów.

Kończąc swój referat p. Taubenfeld podkreślił, że ostatnia dewaluacja pięciu walut, zdaniem jego, nie przyczyniła się do istotniejszej zmiany warunków handlu światowego. Zarządzenia ochronne z zakresu popierania eksportu już funkcjonują i pozwolą przetrwać okres przejściowy. Zadania organizatorów eksportu nie uległy zmianie.

W dalszej części zebrania zabrał głos Dr. Andrzej Marchwiński, przedstawiając położenie wywozu chemicznego w trzech kwartałach roku bież.

Eksport ten przeżył pewne przesilenie, zwłaszcza w początku roku. W pierwszym kwartale zmniejszenie wywozu, w porównaniu z odpowiednim okresem roku ubiegłego, wynosiło aż 18%, w drugim kwartale spadek był już mniejszy — 14%, wreszcie w trzecim ograniczył się do 10%. Ewolucja cyfr tych dowodzi, że na eksporcie chemicznym szczególnie ostro odbiło się przesilenie, które przeżywał przemysł polski na przełomie 1935 i 1936, że natomiast wprowadzenie formalności dewizowych, wbrew przypuszczeniom, nie odbiło się niekorzystnie na prężności tego wywozu.

Mówca krótko scharakteryzował przyczyny, które wpłynęły na zmniejszenie wywozu poszczególnych produktów. Przyczyny te wskutek znacznego zróżniczkowania wywozu chemicznego są rozmaite. Eliminując czynniki przypadkowe — dojsć należy do wniosku, że przede wszystkim utrudnienia reglamentacyjne i dewizowe wpływają na zmniejszenie wywozu chemikali, w mniejszym zaś stopniu poziom cen światowych. Horoskopy na przyszłość są raczej pomysły.

W sprawie wpływu ostatnich dewaluacji — mówca powołał się na artykuł w Nr. 20 „Wiadomości Przemysłu Chemicznego”, stwierdzający, że, poza wyjątkami, dewaluacje te nie powinny wyrzucić większych skutków na sytuację eksportu.

Na zakończenie mówca złożył krótkie sprawozdanie z działalności Związku, podkreślając że obok zwykłej działalności w zakresie spraw traktowanych, finansowania eksportu i informacji handlowych — Związek wydaje zaświadczenia walutowe i prowadzi obszerną działalność informacyjno-pośredniczącą przy wiązanych transakcjach kompensacyjnych.

Po referatach odbyła się interesująca dyskusja, w której zabierali głos pp.: Dyr. Brzezowski, p. Freider, Dyr. Podraszko, oraz Dyr. Schönberg.

ZNIŻKI CELNE

Nowe Rozporządzenie o niżkach celnych i zwolnieniach od cła ogłoszone zostało w Dz. Ust. Nr. 83 z dn. 31 października r. b. pod poz. 576. Układ rozporządzenia nie odbiega od dotychczasowego, dzieląc niżki celne na trzy kategorie, ujęte w wykazach. Wykaz Nr. 1 obejmuje niżki celne udzielane za pozwoleniem Ministra Skarbu; wykaz Nr. 2 — na podstawie zaświadczeń Izby Przemysłowo-Handlowych; wykaz Nr. 3 — bez osobnych na to pozwoleń lub zaświadczeń. Rozporządzenie obowiązuje do dn. 30

kwietnia 1937; pozwolenia, wydane przez Ministra Skarbu na podstawie poprzednio obowiązujących rozporządzeń o niżkach celnych, zachowują moc obowiązującą również do dn. 30 kwietnia 1937.

Spośród artykułów, bezpośrednio interesujących przemysł chemiczny, Rozporządzenie obejmuje następujące niżki celne, nieuwzględnione lub uwzględnione inaczej w poprzednich rozporządzeniach:

ogranicza niżkę na masy plastyczne z poz. 488 do materiałów niewyrabianych w kraju, wprowadza niżkę celną na katalizatory przy utwardzaniu tłuszczów i olejów, przesuwają szereg niżek celnych na półprodukty organiczne z wykazu Nr. 2 do wykazu Nr. 1.

KRONIKA

Polskie Zakłady „Friddor” w Krakowie, ul. Wiślna 10, donoszą nam, iż są w stanie wykonywać wszelkie urządzenia chłodnicze dla przemysłu.

Targi Brytyjskie w r. 1937 odbędą się w dn. od 15 do 26 lutego w Londynie i w Birmingham.

Bliższych szczegółów dotyczących Targów udziela Komisarz Handlowy Dep. Handlu Zamorskiego, 35, Old Queen Street, London S. W. 1., lub Izba Handlowa w Birmingham, 95, New Street, Birmingham 2.

Dn. 12 listopada r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którym ustalono normy ofiar przedsiębiorstw chemicznych na pomoc zimową — zgodnie ze wskazówkami Naczelnego Komitetu Pomocy Zimowej. Szczegółowe wskazówki Związku w tej sprawie zostały przesłane fabrykom chemicznym i będą opublikowane w najbliższym numerze „Wiadomości Przemysłu Chemicznego”.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 86 z dn. 10 listopada r. b. ogłoszone zostało pod poz. 603 Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 21 października 1936 r. w sprawie ustalenia pozycji taryfy celnej dla towarów, których przynależność taryfowa wzbudza wątpliwości.

Rozporządzenie to jest skodyfikowaniem szeregu okólników taryfikacyjnych, jakie były ogłaszane w swoim czasie w „Monitorze Polskim”. W zakresie artykułów chemicznych przepisy dotyczą w szczególności roślin leczniczych, wód mineralnych, esencji i ekstraktów, kwasu chromowego oraz półproduktów organicznych.

ECHA

* Z okazji święta listopadowego odznaczony został Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski p. Inż. Feliks Wiślicki, Prezes Związku Przemysłu Chemicznego i Prezes Zarządu Tomaszowskiej Fabryki Sztucznego Jedwabiu.

Zasłużonemu działaczowi na polu przemysłu chemicznego składamy serdeczne powinszowania z powodu wysokiego odznaczenia.

ORIENTACYJNE CENY NIEKTÓRYCH WYTWÓRÓW RÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO		Cena zł.	
Aceton	320.—	Kwas cytrynowy zwykły	460.—
Alkohol metylowy techniczny 98%	160.—	Kwas mrówkowy 80%	210.—
Alkohol metylowy czysty 100%	220.—	Kwas winowy zwykły	480.—
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1.53	Kwas siarkowy 60° Bc	4.25
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1.25	Kwas siarkowy 19°/21° Bc	9.50
Azotan amonu	100.—	„ octowy techn. 30%	85.—
Azotyn sodowy	110.—	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	15.—
Benzol chem. czysty (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	80.—	„ rogowa 13/14% N ₂	35.—
Benzol handlowy 90%, (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	75.—	* Naftalin czysty w łuskach	48.—
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13.50	Octan amylu	400.—
* Boraks	75—85.—	Octan metylu	300.—
Chloran potasu	175.—	Octan sodu	105.—
Chlor ciekły	115.—	„ ołowiu	170.—
Chlorek cynku 50° Bc	30.—	Oleina	185.—
Chlorek cynku w proszku biały	95.—	Oleum 20%	12.75
* Chlorek wapna bielący	30.60	Olej lniany	125.—
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	18—20.—	Olej kokosowy	98.—
Chlorobenzol	160.—	Olej palmowy (z ziarn)	100.—
Chloroform czysty „purissimum“	660.—	* Potaż kalcynowany 90/95%	120.—
Chloroform „pro narcosi“ w opakowaniu 100,0	1.400.—	* Potaż żrący topiony 88/92%	140.—
Chloroform „pro narcosi“ w opakowaniu 50,0	1.700.—	Saletra amonowa	100.—
Dwuchromian potasu	100.—	Saletra potasowa	120.—
Dwuchromian sodu	75.—	* Saletra sodowa przem.	58.—
Dwuwęglan sodowy	38.—	Saletra sodowa rafin.	69.—
Eter siarkowy	385—425.—	* Salmiak sublimowany	180.—
Fenol czysty	195.—	Siarczan amonu (frco stacja odbiorcza)	24.20
Formalina 40%	160.—	* Siarczan miedzi	55.—
Formalina 30%	140.—	* Siarczek sodu 60/62%	58.—
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bc	240.—	Smola preparowana	14.50
* „ techniczna 85/88%	180.—	Soda amonjakalna 98%	20.70
Karbid	49.—	„ kaustyczna 97,5% loco Podgórze	49.70
Karbolineum	20.50	Sól glauberska krystaliczna	7.—
Krezol czysty	75.—	Sól Seignette'a (aptek)	420.—
Klej kostny	180.—	Stearyna	170.—
Klej skórny	250.—	Superfosfat 16% par. Warszawa luzem	10.75
Kwas azotowy tech. 36°Bc za 100% HNO ₃	85.—	Toluol czysty	95.—
		Woda amonjakalna	43.—
		Żelatyna techn.	450.—

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne: „PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BOŚ RUTA Sp. Akc.“, Łódź tel. 195-96, 195-97; Warszawa, Piusa XI. 3. m. 8, tel. 8-38-78.	Gliceryna farmaceutyczna i techniczna: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.	Kwaśny węglan sodowy (bikarbonat): „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA“ Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.	Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER“ Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.	Oleina zwierzęca: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
ZAKŁADY CHEMICZNE W WINNICY, S. A. Winnica, poczta Henryków k/Warszawy, tel. 1-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross. Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.	Gumowe artykuły techniczne: Sp. Akc. „WOLBROM“, Warszawa, Leszno 15, tel. 11.06-81, Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW“ Sp. Akc., Warszawa, Złota 35, tel. 533-49	Siarczek węgla: Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Chlorek wapna bielący: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.	Jedwab sztuczny: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.	Sólka i włosie wiskozowe: Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Chlorek wapnia (CaCl₂): „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 5-91-24.	FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW“: Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.	Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna: „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.
Dwuchromian potasu i dwuchromian sodu, sól glauberska kalc: Tow. Fabryka Portl. Cem. „WYSOKA“ Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka Nr. 7, fabryka w Wrzosowej, p-ta Częstochowa 4. Wylączna sprzedaż: D/H. Maurycy Luxemburg. Warszawa, Senatorska 28/30, tel. 6 00 19.		Soda kaustyczna: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.
Farmaceutyczne przetwory: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN“, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess. „Fr. KARPINSKI Spółka Akcyjna“, Warszawa. Wolność 9, tel. 11-06-00.	Karbid: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.	Sól glauberska krystaliczna: „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39.
	Klej kostny i skórny: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.	Stearyna: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 GRUDNIA 1936 ROKU

POMOC ZIMOWA

Pan Minister Przemysłu i Handlu zwrócił się do Związku Przemysłu Chemicznego z listem następującej treści:

Na podstawie uchwały Rady Ministrów z dn. 25 września 1936 r. został zorganizowany Ogólnopolski Komitet Pomocy Bezrobotnym, złożony z przedstawicieli wszystkich warstw społecznych i organizacji — oraz organów regionalnych tegoż Komitetu pod postacią analogicznych Komitetów Wojewódzkich, Powiatowych i Gminnych (miejskich i wiejskich), w celu przeprowadzenia przez wymienione Komitety zbiórki w gotówce i naturaliach na pomoc zimową dla bezrobotnych.

Zbiórka jest prowadzona zarówno w gotówce jak i w naturaliach i obejmuje wszystkie warstwy społeczeństwa, uwzględniając ich możliwości finansowe. Zbiórka pieniężna w formie ofiar jednorazowych lub też wpłacanych w kilku ratach miesięcznych obejmuje między innymi przemysł, handel, finanse i rzemiosło; zbiórka w naturaliach obejmuje poza gospodarstwami rolnymi, te zakłady przemysłowe i handlowe, które mogą zaoferować odpowiednie produkty, jak węgiel, cukier, odzież, obuwie, mydło i t. p. Władze państwowe i samorządowe zobowiązane zostały do okazywania najdalej idącej czynnej pomocy akcji zbiórkowej, szczególnie w zakresie magazynowania środków pomocy (żywności, opału, odzieży) oraz ich przewozu.

Względy zarówno uczuciowe jak i państwowe, przemawiające za poparciem akcji pomocy zimowej dla bezrobotnych są ogółowi społeczeństwa znane z odnośnych oficjalnych publikacji. W świetle tych motywów, solidarny wysiłek, zmierzający do ulżenia niedoli około półmilionowej rzeszy głodujących, staje się nakazem. Proszę przeto usilnie o jak najwydatniejsze przy czynienie się do powodzenia akcji zarówno ofiarą, złożoną imieniem własnym Organizacji jak i pobudzeniem zrzeszonych członków do ofiarności w darach oraz ewent. współpracy w Komitetach.

O formach współpracy w omówionej akcji oraz jej wyniku proszę o złożenie mi sprawozdania po zakończeniu akcji.

Minister
(—) Antoni Roman

Związek Przemysłu Chemicznego sprawą pomocy zimowej dla bezrobotnych zajął się natychmiast z chwilą podjęcia tej akcji przez Naczelny Komitet.

Prezydium i Zarząd Związku badał szczegółowo normy, jakie wskazać należy przedsiębiorstwom przemysłu chemicznego, celem wpłacania odpowiednich składek i na ostatnim posiedzeniu Zarządu, dn. 12 b. m., przyjął następującą uchwałę:

W zrozumieniu konieczności natychmiastowego przystąpienia do akcji zimowej pomocy dla bezrobotnych, Związek Przemysłu Chemicznego odezwą z dn. 15 października r. b. zwrócił się do zrzeszonych fabryk chemicznych, zakreślając orientacyjne normy, jakimi powinny kierować się przedsiębiorstwa chemiczne w pierwszym etapie wpłacania ofiar na rzecz pomocy zimowej.

Wobec powyższego postanowienia Ogólnopolskiego Obywatelskiego Komitetu Zimowej Pomocy Bezrobotnym, ustalającego normy dla przemysłu w wysokości od jednego do trzech pro mille od obrotu za r. 1935, przy pozostawieniu związkom branżowym określenia wysokości stawek opłat w powyższych granicach — Zarząd Związku na posiedzeniu w dn. 12 b. m. powziął postanowienie, zalecające przedsiębiorstwom chemicznym uzależnienie wysokości opłat na rzecz pomocy zimowej od wysokości osiągniętego zysku netto (dywidendy) w 1935 r. Mianowicie przedsiębiorstwa nie mające zysku w 1935 r. opłacają conajmniej 1⁰/₀₀ od obrotu w r. 1935, przedsiębiorstwa wykazujące do 4% zysku netto (dywidendy) conajmniej 2⁰/₀₀ od obrotu i przedsiębiorstwa, których zysk netto (dywidenda) przekracza 4% w r. 1935 — conajmniej 3⁰/₀₀ od obrotu.

Na poczet powyższych norm zaliczone mogą być również wszelkie pomoce w naturze.

Zadeklarowane składki, bądź inne formy pomocy należy zgłaszać i wpłacać, stosownie do uznania firmy, albo do Ogólnopolskiego Komitetu, albo do komitetu lokalnego w miejscu siedziby fabryki.

O wszelkich deklaracjach i wpłatach ofiar niezbędne jest dokładne i systematyczne informowanie Związku Przemysłu Chemicznego, który prowadzi szczegółową ewidencję ofiarności przemysłu chemicznego. Otrzymane od fabryk zawiadomienia o ich akcji na rzecz pomocy zimowej będą publikowane w organie prasowym Związku „Wiadomościach Przemysłu Chemicznego”.

Odezwa powyższa została rozesłana do wszystkich fabryk, wchodzących w skład Związku Przemysłu Chemicznego.

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

Dn. 15 listopada r. b. zmarł b. p. Dawid Nower, założyciel i prezes Zarządu Pruszkowskiej Fabryki Ultramaryny „Sommer i Nower” w Pruszkowie.

Zmarły był jednym z przedstawicieli tego typu przedsiębiorcy przemysłowego, który samodzielnie podjął inicjatywę produkcyjną, założył przedsiębiorstwo oparte na własnych kapitałach, doprowadził je do rozkwitu i osobiście czuwał nad wszelkimi przejawami jego działalności aż do ostatnich chwil życia. Założył również i prowadził zespólną z fabryką ultramaryny wytwórnę papierów i płócien szmerglowych, wyzyskując w celach dystrybucji zorganizowaną poprzednio dla ultramatyny apart handlowy.

NOWE DZIAŁY PRODUKCJI

Do fabrykacji regeneratu gumowego przystępuje w najbliższym czasie Sp. Akc. „Sanok” w Sanoku. Obok więc Sp. Akc. „Strem”, będzie to druga fabryka chemiczna w Polsce, która zajęć się ma fabrykacją regeneratu na dużą skalę, nietylko celem zużywania go we własnym zakresie produkcyjnym, lecz również celem zaopatrywania w regenerat rynku polskiego.

NOWA FORMA DOKUMENTACJI CHEMICZNEJ

Dokumentacja chemiczna — w międzynarodowym rozumieniu tego słowa — stanowi zespół książek, czasopism, druków, rękopisów, fotografii, filmów, dotyczących chemii czystej i stosowanej. Na terenie polskim mamy już te wszystkie formy dokumentacji. Przed paru jednak tygodniami do zespołu środków dokumentacji — a przede wszystkim może propagandy chemicznej — przybył nowy: płyta gramofonowa.

Oto p. Inż. Włodzimierz Płużański, senior propagandy i popularyzacji przemysłu chemicznego w Polsce, nagrał płytę p. t. „Znaczenie i zadania chemicznego przemysłu syntetyczno-organicznego”. Płyta ta przeznaczona jest dla Wystaw, szkół, przy zwiedzaniu pokazów półproduktów i barwników i t. p. Obejmuje popularnie i zwięźle poprowadzony wykład na temat szczególnej doniosłości przemysłu chemicznego dla Polski, a na drugiej stronie płyty — kilka wiadomości o działaniu na tym polu fabryki „Boruta” w Zgierzu.

Tekst płyty zawiera również dwa hasła, stanowiące lapidarną charakterystykę przemysłu organicznego. Oto one: „Silny przemysł syntetyczno-organiczny jest jedną z ważniejszych podstaw potęgi Państwa” i „Si vis pacem — para... pigmenta”.

Doskonała treść, ujęta w ciekawą i nową formę, niewątpliwie przyczyni się do dalszej popularyzacji zagadnień przemysłu chemicznego w Polsce.

PRODUKCJA MYDŁA W POLSCE

Publikacje Głównego Urzędu Statystycznego, w szczególności rozpowszechniony i poczytny bardzo „Mały Rocznik Statystyczny”, podają produkcję mydła w Polsce w liczbach, odbiegających znacznie w dół od danych, posiadanych i publikowanych przez Związek Przemysłu Chemicznego. Tak np., według Gł. Urzędu Statyst., produkcja mydeł zwykłych i technicznych w Polsce w r. 1935 wyniosła 38.000 tonn, gdy materiały, zebrane przez Związek, wskazywały liczbę niemal dwukrotnie wyższą. Ta rozbieżność była niepokojąca, zwłaszcza że wielu publicystów, oświetlających zagadnienia Polski współczesnej, opierali się na oficjalnej statystyce i wyciągali odpowiednie wnioski z tych bardzo niskich danych o produkcji — a więc i zużyciu — mydła w Polsce.

Na wniosek Związku Przemysłu Chemicznego, Główny Urząd Statystyczny przeprowadził dodatkowe badania w zakresie produkcji mydła, obejmując odpowiednią ankietą wszystkie przedsiębiorstwa przemysłowe w Polsce. Okazało się, że liczba poprawiona (nie obejmująca Gdańska) w zakresie wytwórczości mydła za r. 1935 obejmuje 57.000 tonn, z czego 46.800 tonn wyprodukowano w zakładach przemysłowych I — VII kategorii, a 10.200 tonn — w zakładach przemysłowych VIII kategorii. Jeśli chodzi o geograficzne położenie fabryk mydła, partycypujących najwyższym odsetkiem w ogólnej produkcji — to na pierwszym miejscu znajduje się okrąg warszawski, reprezentując ok. 45% produkcji, na drugim — katowicki ok. 15% produkcji, wreszcie lwowski — z 8% produkcji. Pozostałe okręgi (z wyjątkiem lubelskiego i wileńskiego) mają prawie równomierną produkcję, wynoszącą ok. 5% dla każdego z okręgów.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Związek przystąpił do zbierania materiałów dotyczących wywozu chemicznego do *Łotwy, Estonii i Włoch*, w związku z przewidywanymi rokowaniami kontyngentowymi z tymi krajami.

Na podstawie posiadanych materiałów Związek sformułował postulaty do rokowań handlowych z Belgią, które rozpoczną się w najbliższych dniach.

Układ ze Szwajcarią dotyczący odmrożenia wiarytelności polskich w Szwajcarii podpisany został dnia 19 listopada i wejdzie w życie w najbliższym czasie. Układ przewiduje przerachowanie sum wpłaconych na konta eksporterów polskich przed 26 września r. b. według dawnego kursu franka.

Państwowy Instytut eksportowy ogłosił konkurs p. n. „Dobry Eksport”, szczegóły podane zostały w Nrze 32 „Informatora Eksportowego” z dn. 10 listopada. Termin nadsyłania towarów na konkurs upływa dnia 18 b. m.

Zwracamy uwagę na następujące wiadomości ogłoszone w Nrze 33 Informatora Eksportowego:

możliwości zbytu ziół leczniczych w Kanadzie, nowe zasady handlu kompensacyjnego w Rumunii.

Angielska linia okrętowa Port Line, utrzymująca łączność między Europą a portami Australii i Nowej Zelandii, zgłosiła swoją gotowość wprowadzenia bezpośrednich połączeń pomiędzy Polską a tymi portami. Wprowadzenie takiego bezpośredniego połączenia linia uzależnia od możliwości otrzymania dostatecznej ilości ładunków.

NOWE WYDAWNICTWA

Nakładem czasopisma „Hutnik”, będącego organem zrzeszeń Hutniczych ukazała się broszura, zawierająca tekst odczytu Inż. Mariana Przybylskiego pt. „Sytuacja hutnictwa żelaznego w Polsce”. Odczyt ten daje zwięzły i udokumentowany obraz położenia tego naprawdę kluczowego przemysłu; ponadto stanowi jeden jeszcze dokument uzasadniający obiektywnymi danymi i cyframi podstawowy postulat przemysłu polskiego, którym jest urentownienie produkcji.

Ukazała się broszura Inż. Stefana Bauera pt. „Nowoczesne drogi drzewno-kamienne”. Broszura ta wydana została przez Radę Naczelną Związków Drzewnych w Polsce z przedmową Stefana Tyszkiewicza, Prezesa Ligi Drzewnej. Praca Inż. Bauera zapoznaje czytelnika w przystępnej formie z najnowszymi doświadczeniami w zakresie budowy nawierzchni drzewnych z dwóch warstw klocków drewnianych okrągłych, impregnowanych i przesypanych żwirem. W ten sposób ułożona nawierzchnia polana zostaje emulsją smołowo-asfaltową. Przeprowadzenie doświadczeń nad budową tego rodzaju dróg wydaje się w naszych warunkach wskazane, zwłaszcza w okolicach obfitujących w drewno, gdzie sieć drogowa przeważnie właśnie jest zaniedbana.

KRONIKA

Dn. 26 listopada r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego na którym — po załatwieniu szeregu spraw bieżących — Zarząd rozważał zagadnienie delegowania przedstawiciela Związku na konferencję techniczną Międzynarodowego Biura Pracy w Genewie w sprawie konwencji co do skrócenia czasu pracy w przemyśle chemicznym. Wyслуchano szczegółowych wyjaśnień kierownika Wydziału Pracy Centralnego Związku Przemysłu Polskiego, p. M. Jastrzebowskiego. Zarząd doszedł do wniosku że nie będzie delegował przedstawicieli Związku Przemysłu Chemicznego na tę naradę; mianowicie, narada nie ma na celu rozważania meritum zagadnienia, które będzie rozstrzygnięte na czerwcowej sesji Międzynarodowej Organizacji Pracy, natomiast ma się zająć badaniem techniki skracania pracy w prze-

myśle chemicznym. Ponieważ Związek Przemysłu Chemicznego stoi na stanowisku, że skrócenie czasu pracy w polskim przemyśle chemicznym jest w obecnych warunkach nieaktualne, więc też nie może brać udziału w naradzie, która ma na celu próby technicznego rozwiązywania tego problemu. Dodać trzeba, że nawet samo określenie, co należy rozumieć pod pojęciem przemysłu chemicznego — budzi wątpliwości nawet wśród organizatorów konferencji.

Skład Komitetu Redakcyjnego opracowywanego obecnie przez Związek wydawnictwa „Źródła produkcji chemicznej” został ustalony przez Zarząd Związku w następujący sposób:

Prof. Dr. Józef Zawadzki, Prof. Marceli Struszyński, Inż. Eugeniusz Berger, Inż. Włodzimierz Płużański, Inż. Wiktor Sommer.

Pragnąc już w najbliższym czasie uruchomić działalność Fundacji Stypendialnej przy Związku Przemysłu Chemicznego, Zarząd Związku — zgodnie ze statutem Fundacji — zwrócił się z prośbą o przyjęcie mandatów członków Zarządu Fundacji do Prof. Politechniki Warszawskiej, p. Dr. Józefa Zawadzkiego oraz do Prof. Uniwersytetu Warszawskiego, p. Dr. Stanisława Przyłęckiego.

W związku z pożarem, jaki wybuchł w nocy z dn. 24 na 25 listopada r. b. w fabryce Sp. Akc. „J. Franaszek” w Warszawie, proszeni jesteśmy o zaznaczenie, że pożar został szybko zlokalizowany, nie zniszczył urządzeń fabrycznych, a fabryka nie zatrzymała ruchu i pracuje nadal we wszystkich działach.

Dn. 28 listopada r. b. do wiernych rąk Związku zostało złożone trzecie „pismo zapieczętowane”. Mianowicie p. Inż. chem. Franciszek Haendel złożył pismo p. t. „Sposób przerabiania odpadków ługów przy fabrykacji kwasu bornego”.

Pismo to zostało zarejestrowane pod Nr. 3 pism zapieczętowanych składanych w Związku Przemysłu Chemicznego.

Jesteśmy proszeni o poinformowanie, że XIV wydanie Rocznika Statystyki Nawozów Sztucznych (dawniejszy Annuaire Lambert), obejmującego międzynarodową statystykę nawozową, jest obecnie w druku. Zamówienia na Rocznik przyjmowane są w Paryżu pod adresem Towarzystwa „L'Engrais”, 16 Rue de Miromensnil.

VI Międzynarodowy Kongres Techniczny, urządzany przez Bureau International de l'Enseignement Technique w Paryżu (2, Place de la Bourse) odbędzie się w roku bieżącym w Rzymie od dn. 28 do 30 grudnia i połączony ma być z interesującymi wycieczkami po Włoszech. Zapisy na Kongres przyjmuje paryskie biuro pod wyżej wskazanym adresem oraz sekretariat Kongresu w Rzymie — Palais de Expositions, Via Nazionale.

Z W I E D Z A J

MUZEUM PRZEMYSŁU I TECHNIKI

TELEFON 298-84

W WARSZAWIE, UL. TAMKA 1

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNI
MAKSIMUM WYGODY
OSZCZĘDNOŚCI CZASU
I BEZPIECZEŃSTWA

CENY NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW CHEMICZNYCH W/G NOTOWAN FIRMY EDWARD GRO-
NIOWSKI W WARSZAWIE, Srebrna 16.

	Cena w zł. za 1 kg.
Aceton	3.50
Alun chromowy	0.70
Alun krystaliczny	0.55
Antychlor krystaliczny	0.41
Biel cynkowa	0.60
Biel ołowiana	1.50
Boraks krystal.	0.90
Cerezyzna biała II gat.	1.80
Cerezyzna żółta	1.65
Chlorek magnezu	0.28
Chlorek baru	0.70
Chlorek cynku 98/100%	1.—
Chlorek wapna	0.40
Chlorek wapnia	0.28
Dwuchromian potasu	1.45
Dwuchromian sodu	1.30
Degras orygin. Stadlera	1.35
Dekstryna biała	0.60
* Esencja octowa 80%	2.70
Emetyk	6.50
* Formalina 40%	1.88
Fosforan sodowy 3' zasadowy	0.90
Fenol krystal.	3.10
Fluorek sodu	2.20
Glukoza nieskażona	0.60
Kaolina	0.14
Kreda zwykła szlamowana	0.08
Kalafonja krajowa	0.65
Kalafonja amerykańska „Hercules” N. jasna	0.88
* Kwas octowy 30% techn.	1.—
Kwas mrówkowy	2.35
Kwas mlekowy 50%	1.40
Kwas mlekowy 80%	2.40

* Kwas fosforowy chem. czysty	3.—
* Kwas fosforowy techniczny	2.20
Kremotartar	2.50
Kwas cytrynowy	4.65
* Kwas solny techn.	0.15
Kwas winowy kryst.	5.—
Litopon 30%	0.72
Minja ołowiana prawie chem. czysta	1.25
Minja żelazna	0.40
Nadboran sodowy	4.—
Nadmanganian potasu	3.50
Naftalin	0.62
Nigrozyna wodna	7.—
Nigrozyna tłuszczowa	12.—
Olej rycynowy techniczny	1.80
Olej rycynowy medyczny	2.30
Olej kostny	4.50
Olej turecki 50%	0.85
Olej turecki 80%	1.40
Oropon (bejca dla skór)	1.50
Octan sodu	1.—
Ozokeryt czarny	2.—
Ozokeryt bielony	4.25
Parafina w taflach	1.15
Perhydrol 30%	3.20
Siarka	0.34
Siarczan glinu	0.23
Siarczan żelaza	0.17
Sól szczawikowa	1.42
Sól glauberska kryst.	0.09
Sól gorzka	0.19
Sadze angielskie	1.30
Tłuszcz z wełny jasny	0.90
Tłuszcz z wełny ciemny	0.60

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 1 kg loco skład Warszawa wraz z opakowaniem; ceny za produkty oznaczone gwiazdką, rozumieją się bez opakowania.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BO-
RUTA Sp. Akc.”, Łódź tel. 195-96,
195-97; Warszawa, Piusa XI. 3.
m. 8, tel. 8-38-78.

„WOLA KRZYSZTOPORSKA”
Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel.
Piotrków Tryb. 165.

**ZAKŁADY CHEMICZNE W WIN-
NICY, S. A.** Winnica, poczta Hen-
ryków k/Warszawy, tel. 1-a podm. 17.
Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross.
Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.

Chlorek wapna bielący:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”,
Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.

Chlorek wapnia (CaCl₂):
„ZAKŁADY SOLVAY W POL-
SCE”, Warszawa, Czackiego 14,
tel. 5-91-24.

**Dwuchromian potasu i dwuchromian
sodu, sól glauberska kalc:**

Tow. Fabryk Portl. Cem.
„WYSOKA” Sp. Akc. Warszawa,
Mazowiecka Nr. 7, fabryka w
Wrzosowej, p-ta Częstochowa 4.
Wylączna sprzedaż: D/H. Maury-
cy Luxemburg. Warszawa, Sena-
torska 28/30, tel. 6 00 19.

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS
i SYN”, Warszawa, Daniłowiczow-
ska 16, tel. Centrala Spiess.
„Fr. KARPINSKI Spółka Akcyjna”,
Warszawa. Wolność 9, tel. 11-06-00.

**Gliceryna farmaceutyczna i technicz-
na:**

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa,
Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LE-
VER” Sp. Akc., Warszawa, Nowy
Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:

Sp. Akc. „WOLBROM”, Warsza-
wa, Leszno 15, tel. 11-06-81,

Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW” Sp.
Akc., Warszawa, Złota 35, tel.
533-49

Jedwab sztuczny:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FA-
BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA-
BIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel.
875-39.

FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN
SZTUCZNYCH „CHODAKÓW”,
Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel.
Sochaczew 81.

Karbid:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”,
Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.

Klej kostny i skórny:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa,
Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Kwaśny węgiel sodowy (bikarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POL-
SCE”, Warszawa, Czackiego 14,
tel. 591-24.

Oleina zwierzęca:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa,
Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Siarczek węgla:

Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA-
BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA-
BIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel.
875-39.

Słomka i włosie wiskozowe:

Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA-
BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA-
BIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel.
875-39.

**Soda amonjakalna, krystaliczna i kau-
styczna:**

„ZAKŁADY SOLVAY W POL-
SCE”, Warszawa, Czackiego 14,
tel. 591-24.

Soda kaustyczna:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”,
Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.

Sól glauberska krystaliczna:

„TOMASZOWSKA FABRYKA
SZTUCZNEGO JEDWABIU”,
Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39.

Stearyna:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa
Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 GRUDNIA 1936 ROKU

20-LECIE CHEMICZNEGO INSTYTUTU BADAWCZEGO

Dn. 30 listopada 1916 roku założony został z inicjatywy Prof. Ignacego Mościckiego — dzisiaj Prezydenta Rzeczypospolitej — Instytut Badań Chemicznych pod nazwą „Metan” we Lwowie, przekształcony później na Chemiczny Instytut Badawczy w Warszawie. W roku bieżącym przeto minęło 20 lat od chwili rozpoczęcia działalności placówki badawczej.

Dn. 9 grudnia r. b. odbyło się uroczyste posiedzenie Instytutu, celem upamiętnienia tej rocznicy.

Na program obchodu złożyło się przemówienie Prezydenta m. st. Warszawy, p. Min. St. Starzyńskiego — gospodarza sali w której miała miejsce uroczystość; dalej głos zabrał prezes Kuratorium Instytutu, Vice-premier Gabinetu p. Inż. Eugeniusz Kwiatkowski; w imieniu nieobecnego Ministra Oświaty, p. Prof. Dr. Wojciecha Świątosławskiego — przemawiał Podsekretarz Stanu w tymże Ministerstwie, Prof. Ujejski; obszerniejsze sprawozdanie z działalności Instytutu w ciągu ubiegłych 20 lat złożył Dyrektor Instytutu p. Prof. Dr. Kazimierz Kling; wreszcie w imieniu życia gospodarczego, a w szczególności przemysłu węglowego, przemawiał Prezes Unii Polskiego Przem. Górniczo-Hutniczego, p. Inż. Aleksander Ciszewski.

Wszystkie przemówienia i sprawozdania ustalały przede wszystkim fakt doniosłej inicjatywy Pana Profesora Dr. Ignacego Mościckiego, który nie tylko założył i kierował pracami Instytutu w pierwszym 10-leciu jego istnienia, ale nie szczędził swych wskazówek, pomocy i myśli twórczej w drugim dziesięcioleciu, kiedy już piastował urząd Prezydenta Rzeczypospolitej. Jemu też zawdzięcza Chemiczny Instytut Badawczy społeczny charakter placówki, która pracuje ku rozwojowi polskiej myśli technologicznej.

Sprawozdanie Dyrektora Instytutu wskazało długi szereg tematów, jakimi zajmował się Instytut w ciągu ubiegłego okresu. Konkretne rozwiązania zagadnień technicznych cechują się oryginalnością pomysłów, precyzyjnym opracowaniem technicznym, wielką doniosłością gospodarczą. W chronologicznym porządku osiągnięć In-

stytutu wskazać można następujące ważniejsze prace, wykonane na terenie Instytutu: metody przeróbki odpadkowych emulsji ropnych; metoda otrzymywania gazoliny z gazów ziemnych; ciągnęła metoda destylacji ropy naftowej; otrzymywanie amoniaku z cyjanowodoru; metody elektroosmozy; otrzymywanie chloru gazowego z kwasu solnego; przeróbka gipsu na kwas siarkowy; przeróbka gliny na tlenki glinu i otrzymywanie z nich glinu metalicznego; elektrolityczne metody otrzymywania metali lekkich; polimeryzacja olejów pod wpływem cichych wyładowań elektrycznych; metody produkcji soli galwanotechnicznych; nowe metody brykietowania węgla; półkoksowanie węgla polskich; otrzymywanie koksu metalurgicznego z węgla polskich; metody aktywizacji węgla.

Obszerniejszy ustęp sprawozdania poświęcony został pracom nad syntezą kauczuku. Zagadnienie to szczególnie jest dla Polski doniosłe, zarówno z punktu widzenia naszego bilansu handlowego, jak przede wszystkim niezależnienia przemysłu gumowego od dowozu zagranicznego surowca — zwłaszcza w obliczu osiągnięć technicznych, jakie na tym polu mają miejsce w Niemczech i w Rosji. Demonstrowane były zwoje syntetycznego kauczuku, wyprodukowanego przy pomocy metod Instytutu, oraz opony samochodowe, wykonane z tego syntetycznego surowca.

Wreszcie, zwrócono uwagę na rozwijający się coraz korzystniej dział analityczny, który wykonywa ok. 10.000 podwójnych analiz ilościowych rocznie, oraz na niedawno powstały dział metalurgiczny, zajmujący się obecnie badaniami nad cynkiem i glinem.

Przedstawiciele Związku Przemysłu Chemicznego w licznym zespole wzięli udział w uroczystym posiedzeniu Instytutu i dali wyraz stałe przez nas reprezentowanemu pogładowi, że tylko najściślejsze współdziałanie nauki i techniki, placówek badawczych i produkcyjnych pozwolić może na tak szybki i wszechstronny rozwój polskiego przemysłu chemicznego, jakiego się domaga polska racja stanu.

ZJEDNOCZONE FABRYKI ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH

Ogłoszone zostało sprawozdanie za r. 1935/36 Zjednoczonych Fabryk Związków Azotowych w Mościcach i w Chorzowie. Ze sprawozdania wynika, że zdolność produkcyjna w okresie sprawozdawczym została wyzyskana w Mościcach — w 67%, w Chorzowie — 40%. Różnica stopnia zatrudnienia tłumaczy się okolicznością, że zdolność produkcyjna Chorzowa opiera się przede wszystkim na piecach azotniakowych, które całkowicie mogły być wyzyskane tylko przy bardzo pomyślnej konjunkturze.

Produkcja niektórych artykułów w tonnach produktu wyniosła:

Azotniak	28.101
Siarczan amonu	22.994
Saletrzak	10.101
Nitrofos	5.925
Saletra wapniowa	38.551
Supertomasyna 16%	22.275
Karbid	8.999
Azotan amonu	2.879
Saletra potasowa	746
Saletra sodowa	1.894
Salmiak rafinowany	1.458
Salmiak sublimowany	146
Węglan amonu	528
Azotyn sodowy	283

W przeliczeniu na czysty azot i kwas fosforowy produkcja wyniosła:

tonn N w nawozach	19.871
„ N w prod. chemicznych	2.807
„ P ₂ O ₅ w supertomasynie	5.430

W stosunku do roku poprzedniego, przyjętego jako 100, produkcja przedstawia się następująco:

Nawozy azotowe	96.1%
Produkty chemiczne azotowe	103.4%
Produkty chlorowe azotowe	101.7%
Supertomasyna	110.0%
Karbid (na sprzedaż)	146.8%

Sprzedaż nawozów w przeliczeniu na azot związany i bezwodnik kwasu fosforowego wyniosła w kraju: 15.545 tonn N₂, co stanowi 113% sprzedaży w r. 1934/35 oraz 6.639 tonn P₂O₅, co stanowi 182% sprzedaży w poprzednim okresie sprawozdawczym.

Osiągnięta bilansowo nadwyżka brutto w wysokości przeszło 5 milionów złotych pozwoliła na zrobienie pełnego odpisu na amortyzację w sumie ponad 4,5 miliona złotych, oraz wykazanie zysków w wysokości ok. 700.000 zł.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Rokowania handlowe z Belgią rozpoczęte zostały w dn. 9 b. m. w Brukseli.

Zanotowane zostały następujące zmiany przepisów celnych (Nr. 34 i 35 „Informatora Ekspertowego”):

Austria. Projekt podwyższenia ceł na szereg produktów chemicznych.

Szwajcaria. Obniżenie ceł na benzol.

W numerze 35 „Informatora Ekspertowego” ogłoszony został projekt nowej ustawy walutowej w Danii, wprowadzający istotne zmiany do duńskiego systemu reglamentacji handlu zagranicznego.

Związek jest w posiadaniu opinii dotyczącej strony prawnej zatargów pomiędzy eksporterami polskimi i importerami holenderskimi, dotyczącymi wpływu dewaluacji guldena na prywatno-prawne umowy.

Od lipca 1936 r. funkcjonują m. innymi zorganizowane następujące działy Gospodarczego Archiwum Morskiego Instytutu Bałtyckiego (Gdynia) ul. Waszyngtona 11.

Podręczny księgozbiór informatorów, zawierający kilkaset podręczników, spisów branżowych, książek adresowych i telefonicznych, odnoszących się do wszystkich krajów nad Bałtykiem jak też ważniejszych portów europejskich.

Archiwum, gromadzące dane o stosunkach technicznych i gospodarczych w poszczególnych portach, w żegludze i handlu morskim.

Dział statystyczny.

Prasowy serwis informacyjny, który polega na obsłudze firm prywatnych, wyszukujących za pośrednictwem Gospodarczego Archiwum Morskiego wiadomości i dane zawarte w wydawnictwach i czasopismach zagranicznych, a dotyczące aktualnych spraw, jakimi dana firma się interesuje.

Prace G. A. M. W wyniku gromadzenia, porządkowania i opracowywania materiałów informacyjnych, statystycznych, jak też archiwalnych — uzyskuje G. A. M. opracowania poszczególnych zagadnień morskich, których aktualność lub znaczenie wymagają szerszego udostępniania. W ten sposób powstaje seria druków, ukazująca się w osobnych zeszytach jako „Prace Gospodarczego Archiwum Morskiego”.

Dla użytku interesantów dostępne są księgozbiory, czytelnia czasopism i kartoteki G. A. M. Stawiając je do dyspozycji publiczności, personel G. A. M. udziela bezinteresownie wskazówek i pomocy co do korzystania z materiału. Poza tym G. A. M., za małą opłatą, podejmuje się stałego lub sporadycznego opracowywania powierzonych zadań.

G. A. M. dysponuje fachowym personelem władającym obcymi językami, korzysta z wskazań i współpracy miejscowych ekspertów statystyków oraz Komitetu Doradczego, składającego się z wybitnych jednostek, zajmujących najpoważniejsze stanowiska w życiu gospodarczym portu polskiego.

KRONIKA

Dn. 26 listopada r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego. Na posiedzeniu tym wysłuchano sprawozdania z sytuacji i prac Związku w zakresie spraw traktatowych.

Zarząd powołał w składzie pp. Dr. J. Landaua, Prof. E. Trepki, Inż. T. Zamoyskiego Komisję, celem opracowania udziału przemysłu chemicznego w pawilonie polskim Wystawy Paryskiej w r. 1937.

Po wysłuchaniu sprawozdania z prac Rady Opiekuńczej na terenie Państwowej Szkoły Chemiczno-Przemysłowej, Zarząd postanowił wyrazić podziękowanie członkom Rady, delegowanym przez Związek — pp. Inż. F. Wislickiemu i Inż. W. Sommerowi.

Dn. 9 grudnia r. b. do wiernych rąk Związku zostało złożone czwarte „pismo zapieczętowane”. Mianowicie, pp. Leon Mischke oraz Inż. Jan Cyrus-Sobolewski złożyli pismo p. t. „Nowa metoda prowadzenia reakcji między gazem a ciałem stałym”.

Pismo to zostało zarejestrowane pod Nr. 4 pism zapieczętowanych składanych w Związku Przemysłu Chemicznego.

Dn. 10 grudnia r. b. do wiernych rąk Związku zostało złożone piąte „pismo zapieczętowane”. Mianowicie p. Inż. chem. Franciszek Haendel złożył pismo p. t. „Sposób przerabiania odpadków stałych i płynnych przy fabrykacji siarczanu miedzi”.

Pismo to zostało zarejestrowane pod Nr. 5 pism zapieczętowanych składanych w Związku Przemysłu Chemicznego.

Pozwalamy sobie zwrócić uwagę tych wszystkich, którzy w swoim czasie złożyli zagranicą „pisma zapieczętowane” przed powołaniem tej instytucji przy Związku Przemysłu Chemicznego — na pożytek wycofania tego materiału spoza granic kraju i złożenie pism w Związku Przemysłu Chemicznego. Sądzymy, że tą drogą przyczynimy się do dalszej popularyzacji instytucji pism zapieczętowanych, ponadto zaś ułatwimy autorom możliwość śpieszniejszego dysponowania pismami zapieczętowanymi.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Warszawie zajmowała się na posiedzeniu Komisji Handlu Zagranicznego sprawą uzgodnienia reglamentacji towarowej z reglamentacją dewizową. Komisja jednomyślnie doszła do wniosku, że najcelow-

szym rozwiązaniem sytuacji, jaka wytworzyła się obecnie w naszym kraju, byłoby bezpośrednie powiązanie reglamentacji towarowej i dewizowej w tym sensie, aby ta sama instytucja przesądzała równocześnie obie sprawy.

Tow. Akc. Przemysłu Metalurgicznego w Polsce w Radomsku donosi nam, że ma na zbyciu ok. 40 tonn siarczanu żelaza, otrzymanego jako uboczny produkt przy fabrykacji drutu. Bezpośrednich informacji w tej sprawie — jeśli chodzi o ceny i warunki dostawy — udziela wyżej wskazana firma.

Laboratorium Dr. Bci Hepner (Warszawa, Senatorska 36) prosi nas o poinformowanie, że uruchomiony został dział analizy elementarnej, wyposażony w najnowsze aparaty do dokładnego oznaczania węgla, wodoru, azotu, siarki — przy zużyciu małych ilości substancji analizowanej.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 88 z dn. 27 listopada r. b. ogłoszony został pod poz. 614 dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 25 listopada 1936 r. o popieraniu ruchu inwestycyjnego na obszarze województw wschodnich.

Zgodnie z przepisami dekretu, który wszedł w życie z dniem ogłoszenia, przyznaje się ulgi w podatku dochodowym tym wszystkim, którzy w okresie do końca r. 1939:

a) założą nowe przedsiębiorstwa przemysłowe, żeglugi śródlądowej, chłodni lub elewatorów, bądź też przedsiębiorstwa już istniejące ulepszą albo powiększą,

b) przeprowadzą ulepszenia w gospodarstwach rolnych.

W Dz. Ust. Nr. 88 z dn. 27 listopada r. b. ogłoszone zostało pod poz. 616 rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 13 listopada 1936 r. o obniżeniu ceł wywozowych na niektóre artykuły gdańskiego przemysłu, na okres od 1 kwietnia 1936 do 31 marca 1937 r.

Spośród artykułów, bezpośrednio interesujących przemysł chemiczny, wchodzi w grę następujące artykuły:

Żuźle zendra i popioły, zawierające 3% i wyżej ołowiu — kontyngent bezcłowy 30 tonn; — zawierające 1% i wyżej miedzi — kontyngent bezcłowy 80 tonn; — zawierające 1% i wyżej cyny — kontyngent bezcłowy 40 tonn. Kości surowe mielone i niemielone — kontyngent niskocelny, opłacający cło zł. 1,50 od 100 kg — 300 tonn.

ECHA

* W związku z prowadzonymi obecnie w Brukseli rokowaniami o nowelizację umowy handlowej polsko-belgijskiej, udał się do Belgii Dyrektor Związku Przemysłu Chemicznego, p. Inż. Edmund Trepka — w charakterze delegata Rady Traktatowej.

ORJENTACYJNE CENY NIEKTÓRYCH WYTWÓRÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

	Cena zł.		
Aceton	320.—	Kwas cytrynowy zwykły	460.—
Alkohol metylowy techniczny 98%	160.—	Kwas mrówkowy 80%	210.—
Alkohol metylowy czysty 100%	220.—	Kwas winowy zwykły	480.—
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1.53	Kwas siarkowy 60° Bé	4.25
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1.25	Kwas solny 19°/21° Bé	9.50
Azotan amonu	100.—	„ octowy techn. 30%	85.—
Azotyn sodowy	110.—	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	15.—
Benzol chem. czysty (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	80.—	„ rogowa 13/14% N ₂	35.—
Benzol handlowy 90%, (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	75.—	* Naftalin czysty w łuskach	55.—
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13.50	Octan amylu	400.—
* Boraks	75—85.—	Octan metylu	300.—
Chloran potasu	175.—	Octan sodu	105.—
Chlor ciekły	115.—	„ ołowiu	170.—
Chlorek cynku 50° Bé	30.—	Oleina	185.—
Chlorek cynku w proszku biały	95.—	Oleum 20%	12.75
* Chlorek wapna bielący	30.60	Olej lniany	125.—
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	18—20.—	Olej kokosowy	98.—
Chlorobenzol	160.—	Olej palmowy (z ziarn)	100.—
Chloroform czysty „purissimum“	660.—	* Potaż kalcynowany 90/95%	120.—
Chloroform „pro narcosi“ w opakowaniu 100,0	1.400.—	* Potaż żrący topiony 88/92%	140.—
Chloroform „pro narcosi“ w opakowaniu 50,0	1.700.—	Saletra amonowa	100.—
Dwuchromian potasu	100.—	Saletra potasowa	120.—
Dwuchromian sodu	75.—	* Saletra sodowa przem.	58.—
Dwuwęglan sodowy	38.—	Saletra sodowa rafin.	69.—
Eter siarkowy	385—425.—	* Salmjak sublimowany	180.—
Fenol czysty	195.—	Siarczan amonu (frco stacja odbiorcza)	24.20
Formalina 40%	160.—	* Siarczan miedzi	55.—
Formalina 30%	140.—	* Siarczek sodu 60/62%	58.—
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	240.—	Smola preparowana	14.50
„ techniczna 85/88%	180.—	Soda amonjakalna 98%	20.70
Karbid	49.—	* „ kaustyczna 97,5% loco Podgórze	49.70
Karbolineum	20.50	Sól glauberska krystaliczna	7.—
Krezol czysty	75.—	Sól Seignette'a (aptek)	420.—
Klej kostny	180.—	Stearyna	170.—
Klej skórny	250.—	Superfosfat 16% par. Warszawa luzem	10.75
Kwas azotowy tech. 36°Bé za 100% HNO ₃	85.—	Toluol czysty	95.—
		Woda amonjakalna	43.—
		Zelatylna techn.	450.—

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne: „PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BO, RUTA Sp. Akc.“, Łódź tel. 195-96, 195-97; Warszawa, Piusa XI. 3. m. 8, tel. 8-38-78.	Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:	Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„WOLA KRZYSZTOPORSKA“ Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.	Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.	„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.
ZAKŁADY CHEMICZNE W WINNICY, S. A. Winnica, poczta Henryków k/Warszawy, tel. I-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross, Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.	Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER“ Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.	Oleina zwierzęca:
Chlorok wapna bielący:	Gumowe artykuły techniczne:	Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.	Sp. Akc. „WOLBROM“, Warszawa, Leszno 15, tel. 11.06-81,	Siarczek węgla:
Chlorek wapnia (CaCl ₂):	Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW“ Sp. Akc., Warszawa, Złota 35, tel. 533-49	Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 5-91-24.	Jedwab sztuczny:	Sól glauberska krystaliczna i kaustyczna:
Dwuchromian potasu i dwuchromian sodu, sól glauberska kalc:	Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.	„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.
Tow. Fabryk Portl. Cem. „WYSOKA“ Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka Nr. 7, fabryka w Wrzosowej, p-ta Częstochowa 4. Wylączna sprzedaż: D/H. Maurycy Luxemburg, Warszawa, Senatorska 28/30, tel. 6 00 19.	FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW“, Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.	Soda kaustyczna:
Farmaceutyczne przetwory:	Karbid:	Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN“, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.	Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.	Sól glauberska krystaliczna:
„Fr. KARPINSKI Spółka Akcyjna“, Warszawa, Wolność 9, tel. 11-06-00	Klej kostny i skórny:	„TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39
	Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.	Stearyna:
		Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.